ALMANACH

ESQUELLA DE LA TORRATXA

T. Solà
París

1903

1 Pesseta

ANTONI LÓPEZ, EDITOR
BARCELONA

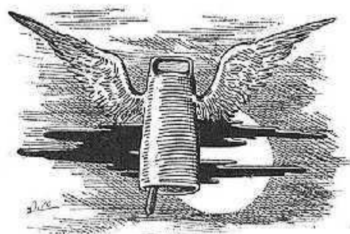
ALMANACH

DE

LA ESQUELLA DE LA TORRATXA

PERA

Imprempta La Campana y La Esquella, Olm, número 8, Barcelona

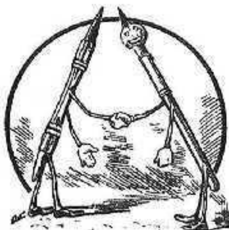

ALMANACH
DE LA
ESQUELLA
DE LA
1903
TORRATXA
·XV·
DE SA
·PUBLICACIÓ·
ANTONI LOPEZ
—Editor—
LLIBRERIA ESPANYOLA
Rambla del Mitj
·20·
BARCELONA

ES
PROPIETAT

TAULA PER AUTORS

TEXT

ILUSTRACIÓ

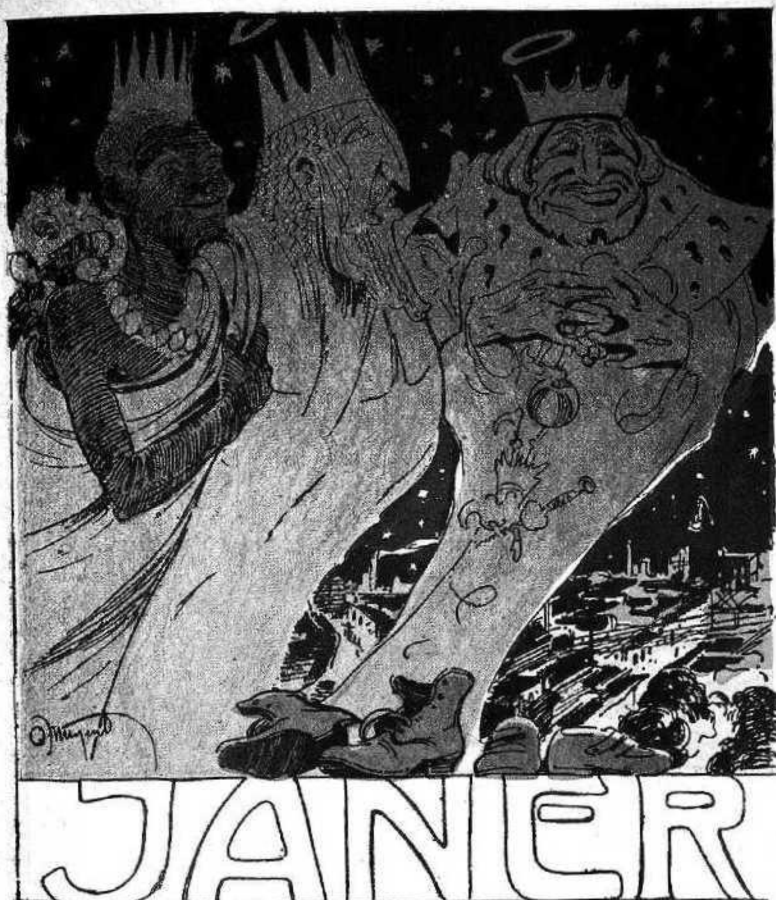
Págs.

Págs.

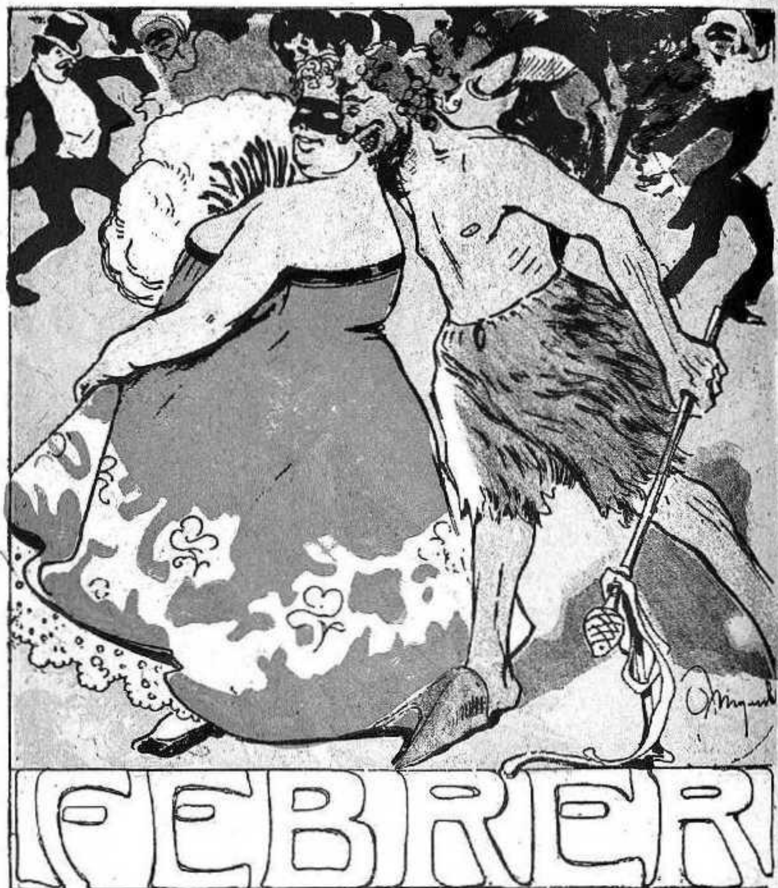
FOTOGRAFÍAS:

Cuberta de **Tomás Sala.**—Grabats y tricromía de **Pere Bonet**

1 Dij. ✠ **La Circumcisió de nostre senyor Jesucrist.**
2 Div. s. Isidoro b. y s. Narcís mr.
3 Dis. s. Daniel mr. y sta. Genoveva.
4 Dium. s. Gregori b. y sta. Benita mr.
5 Dill. s. Telesforo p. y s. Sever mrs.
6 Dim. ✠ **La Epifanía ó la Adoració dels tres sants reys.**
7 Dimec. s. Ramón de Penyafort cf.
8 Dij. s. Teófilo diaca y s. Máxim.
9 Div. s. Antoni mr. y s. Marcelino b.
10 Dis. s. Gonzalo de Amarante cf.
11 Dium. s. Higini p. mr. y s. Pedro mr.
12 Dill. s. Arcadi y Modesto mrs.
13 Dim. s. Atanasi y s. Gumersindo mrs.
14 Dimec. s. Agapito y s. Victorino mrs.
15 Dij. s. Pau primer hermitá.
16 Div. s. Fulgenci b. y s. Marcelo I p.
17 Dis. s Antoni ab. y sta. Rosalina.
18 Dium. Lo Dolcíssim Nom de Jesús y La cátedra de s. Pere en Roma.
19 Dill s. Canuto rey y s. Sadurní mr.
20 Dim. s. Fabiá p. y s. Sebastiá mrs.
21 Dimec. s. Fructuós b. y sta Ignés.
22 Dij. s. Vicens espanyol y s. Víctor mr.
23 Div. s. Ildefonso arqueb. de Toledo y s. Climent b. y mr.
24 Dis. s. Timoteo b. y s. Tirso mrs.
25 Dium. La Sagrada Familia y la Conversió de s. Pau ap.
26 Dill. s. Policarpo b. y sta. Paula vda.
27 Dim. s. Joan Crisóstomo b. y dr.
28 Dimec. s. Juliá de Cuenca y s. Cirilo.
29 Dij. s. Francisco de Sales dr.
30 Div. sta Martina vg. y mr.
31 Dis. s. Pere Nolasco cf. y fdr.

1 Dium. s. Ignaci b. y mr.
2 Dill. ✠ **La Purificació de Nostra Senyora.**
3 Dim. s. Blay b. m. y s. Oscar.
4 Dimec. s. Andreu Corsino b. cf.
5 Dij. s. Felip de Jesús.
6 Div. stas. Dorotea y Revocata.
7 Dis. s. Romualdo ab. y s. Ricardo rey de Inglaterra.
8 Dium. s. Joan de Mata fdr.
9 Dill. sta. Apolonia vr. y mr. y s. Nicéforo mr.
10 Dim. sta. Escolástica vg.
11 Dimec. Los set sants servents de María fundadors.
12 Dij. sta. Eularia vg. y s. Valeriá mr.
13 Div. s. Gregori II p. y s. Gilberto b.
14 Dis. s. Valentí pbre. y mr.
15 Dium. sts. Faustino y Jovita mrs.
16 Dill. s. Cecilio y sta. Juliana vg. mrs.
17 Dim. s. Pere Tomás b.
18 Dimec. s. Simeó b. y s. Claudi mr.
19 Dij. s Marcelo mr. y s. Alvaro.
20 Div. s. Eleuterí b. y s. Nemesi mr.
21 Dis. s. Severiá b. y s. Daniel pbre.
22 Dium. La Cátedra de s. Pere en Antioquía y sta. Eleonor vg.
23 Dill. sts. Pere Damiá c., Llátzer m. y sta. Margarida penitent.
24 Dim. s. Matías ap.
25 Dimec. *de Cendra*. s. Félix III p.
26 Dij. Ntra. Sra. de Guadalupe de Méjich y s. Victor pbre.
27 Div. s. Leandro arqueb. de Sevilla y s. Baldomero ab.
28 Dis. s. Romá ab. y fdr.

1 Dium. *I de Quar*. s. Adriá mr.
2 Dill. s. Simplici p.
3 Dim. sts. Hemeteri y Celedoni mrs.
4 Dimec. s. Casimiro rey.
5 Dij. sts. Eusebi Palatino y Just mrs.
6 Div. s. Olaguer arquebisbe y bisbe de Barcelona.
7 Dis. s. Tomás de Aquino dr. y santa Perpétua.
8 Dium. *II de Quar*. s. Joan de Deu.
9 Dill. s. Cándido y sta. Francisca vda.
10 Dim. sts Alejandro y Pau mrs.
11 Dimec. s. Constanti y s. Benet b.
12 Dij. s. Gregori 'l Magne p.
13 Div. s. Salomó y sta. Teodora mrs.
14 Dis. s. Patrici mr. y sta. Matilde reina.
15 Dium. *III de Quar*. sta. Madrona vg.
16 Dill. s. Heribert b.
17 Dim. s. Joseph de Arimatea y s. Teodor mr.
18 Dimec. s. Gabriel y lo Beato Salvador de Horta.
19 Dij. ✠ **S. Joseph,** espós de N.ª Sra.
20 Div. sts. Eugeni y Sebastiá mrs.
21 Dis. sts. Amador y Frederich mrs.
22 Dium. *IV de Quar*. s. Nicolau de la Roca.
23 Dill. Lo Beato Joseph Oriol.
24 Dim. s. Agapito b. y s. Rómulo mr.
25 Dimec. ✠ **La Anunciació de N.ª S.ª**
26 Dij. s. Brauli b. y sta. Máxima mr.
27 Div. s. Ruperto b
28 Dis. s. Sixto III p. y cf.
29 Dium. *de Passió*. s. Eustasi b.
30 Dill. sta. Margarida vg.
31 Dim. sta. Balbina vg. y mr.

1 Dimec. sta. Teodora mr.
2 Dij. s. Francisco de Paula fr.
3 Div. Los Dolors de Ntra. Sra.
4 Dis. s. Isidoro arq. de Sevilla.
5 Dium. *de Rams*. s. Vicens Ferrer d.
6 Dill. s. Sixto I p. y s. Timoteo mrs.
7 Dim. s. Epifani b. y mr.
8 Dimec. s. Amancio.
9 Dij. *Sant*. sta. María Cleofé.
10 Div. *Sant*. s. Ezequiel profeta.
11 Dis. *Sant*. s. Lleó 'l Magne p. y dr.
12 Dium. ✠ **Pasqua de Resurrecció.**
13 Dill. s. Hermenegildo rey y sta. Agatónica vg. y mrs.
14 Dim. s. Pere González, vulgo Telm.
15 Dimec. s. Máxim y sta. Anastasia mr.
16 Dij. sts. Fructuós b. y Joaquim de Sena y sta. Engracia vg. y mr.
17 Div. La Bta. Mariana de Jesús vg.
18 Dis. s. Eleuteri b. y sta. Clara vg.
19 Dium. Nostra Senyora del Miracle y s. Lleó IX p.
20 Dill s. Antonino m. y sta. Ignés de Monte Pulciano.
21 Dim. s. Anastasi el Sinaita.
22 Dimec. sts. Apeles y Lucio deixebles de Jesucrist.
23 Dij. s. Jordi, patró de Catalunya.
24 Div. sts. Alejandro y Eusebi mrs.
25 Dis. s. March ev. y s. Esteve b.
26 Dium. La Divina Pastora y la Invenció de Ntra. Sra. de Montserrat.
27 Dill. s. Pere Armengol mr.
28 Dim. s. Prudenci b.
29 Dimec. s. Pere de Verona d. y mr.
30 Dij. sta. Catarina de Sena vg.

1 Div. s. Felip y s. Jaume apóstols.
2 Dis. s. Ambrós mr. y s. Atanasi b. y dr.
3 Dium. El Patrocini de S. Joseph y La Invenció de la Santa Creu.
4 Dill. sta. Mónica viuda.
5 Dim. La Conversió de s. Agustí.
6 Dimec. S. JOAN ANTE-PORTAM-LATINAM.
7 Dij. s. Estanislao b.
8 Div. La Aparició de san Miquel Arcángel.
9 Dis. s. Gregori Nazianceni b. y dr.
10 Dium. Nostra Senyora dels Desamparats y sta. Beatriz.
11 Dill. sts. Eudald y Florenci mrs.
12 Dim. s. Domingo de la Calzada cf.
13 Dimec. s. Pere Regalat cf.
14 Dij. s. Claudi mr. y s. Pasqual p.
15 Div. s. Isidro Llaurador p. de Madrit.
16 Dis. s. Joan Nepomuceno mr.
17 Dium. s. Pasqual Baylón cf.
18 Dill. s. Félix de Cantalici cf.
19 Dim. s. Pere Celesti y s. Ivo advocat.
20 Dimec. s. Bernardi de Sena.
21 Dij. ✠ **La Ascensió del Senyor** y sts. Donato, Secundí y Timoteo.
22 Div. sta. Rita de Cassia viuda.
23 Dis. La Aparició de s. Jaume apóstol.
24 Dium. stas. Susana y Marciana mrs.
25 Dill. s. Urbano p. y s. Celestí mr.
26 Dim. s. Felip Neri y s. Eleuteri.
27 Dimec. s. Joan I p. y s. Julio mr.
28 Dij. sts. Emilio y Felix mrs.
29 Div. sts. Alejandro mr. y Máxim b.
30 Dis. s. Fernando rey d' Espanya.
31 Dium. ✠ **Pasqua de Pentecostés.**

1 Dill. s. Florenci m. y s. Enecón ab.
2 Dim. sts. Marceli pbre. y Erasmo b.
3 Dimec. sts. Claudi y Dionis mrs.
4 Dij. s. Francisco de Caracciolo fr.
5 Div. s. Bonifaci arq. y s. Apoloni mr.
6 Dis. s. Alejandro b. y s. Amanci.
7 Dium. La Santissima Trinitat y sants Sabiniá mr. y Robert mr.
8 Dill. s. Just mr. y s. Guillermo arq.
9 Dim. sts. Florenci y Feliciá.
10 Dimec. sta. Margarida reyna.
11 Dij. **SS. Corpus Christi** y s. Bernabé apóstol.
12 Div. s. Lleó III p. y s. Onofre.
13 Dis. s. Antoni de Padua cf.
14 Dium. s. Basili 'l Gran b. y dr.
15 Dill. sts. Cándido, Julio, Modest y Vito mrs.
16 Dim. s. Francisco de Regis cf.
17 Dimec. sts. Manel, Sabel é Ismael.
18 Dij. s. Marceliá y sta. Paula vg. y mr.
19 Div. Lo Sagrat Cor de Jesús y sants Gervasi y Protasi germ. mrs.
20 Dis. s. Silveri papa mr.
21 Dium. s. Lluis Gonzaga cf.
22 Dill. s. Paulino de Nola b. y cf.
23 Dim. s. Félix pbre. y s. Juliá mr.
24 Dimec. ✠ **La Nativitat de Sant Joan Baptista.**
25 Dij. s. Guillem ab.
26 Div. sts. Joan y Pau germ. mrs.
27 Dis. s. Ladislao rey y s. Redolfo ab.
28 Dium. s. Benigne b. y mr.
29 Dill. ✠ **S. Pere y s. Pau ap.**
30 Dim. La Conmemoració de sant Pau apóstol.

JULIOL

1 Dimec. s. Víctor mr y sta. Leonor.
2 Dij. La Visitació de Nostra Senyora, s. Just y sta. Sinforosa mrs.
3 Div. sts. Cirilo, Eulogi y Jacinto mrs.
4 Dis. s. Laureano bisbe.
5 Dium. La Preciosíssima Sanch de Nostre Senyor Jesucrist.
6 Dill. s. Isaías prf. y sta. Dominga mr.
7 Dim. s. Fermí b. y s. Benedicto IX p.
8 Dimec. sta. Isabel reyna de Portugal.
9 Dij. s. Cirilo b. y sta. Anatolià mrs.
10 Div. s. Cristófol mr.
11 Dis. s. Pio I p. y s. Genaro mr.
12 Dium. s. Joan Gualbert ab.
13 Dill. s. Anaclet p. y sta. Brígida vg.
14 Dim. s. Bonaventura cardenal bisbe y sta. Adela vda.
15 Dimec. s. Camilo de Lelis fr.
16 Dij. Nostra Senyora del Carme.
17 Div. s. Aleix cf. y sta. Marcelina vg.
18 Dis. s. Frederich b. y sta. Sinforosa.
19 Dium. s. Vicens de Paul fdr.
20 Dill. s. Elías prf. y s Geroni Emiliá.
21 Dim. sta. Praxedes vg.
22 Dimec. sta. María Magdalena penit.
23 Dij. s. Apolinar b. y s. Bernat monjo.
24 Div. sta Cristina vg. y mr.
25 Dis. ✠ **S. Jaume apóstol,** patró d' Espanya.
26 Dium sta. Agna, mare de Nostra Senyora.
27 Dill. s. Pantaleó. y sta. Juliana mr.
28 Dim. s. Victor p. y s. Nazari mr.
29 Dimec. stas. Marta y Beatriu vgs.
30 Dij. sts. Abdón y Senen mrs.
31 Div. s. Ignasi de Loyola fdr.

AGOST

1 Dis. s. Pere ad vincula.
2 Dium. Nostra senyora dels Angels.
3 Dill. La Invenció del cos del protomártir s. Esteve.
4 Dim. s. Domingo de Gusmán cf. y fr.
5 Dimec. N.ª S.ª de las Neus y sta. Nona.
6 Dij. La Transfiguració del Senyor y sts. Just y Pastor germ. mrs.
7 Div. s. Gayetá y s. Albert de Sicilia.
8 Dis. s. Ciriac y companys mrs.
9 Dium. s. Romá soldat y sta. Claudia.
10 Dill. s. Llorens mr.
11 Dim. s. Tiburci mr. y stas. Filomena y Susana vgs. y mrs.
12 Dimec. sta Clara vg y fundadora.
13 Dij. sts. Hipólit y Casiá mrs.
14 Div. s. Calixto b. y s. Eusebi pbre.
15 Dis. ✠ **La Assumpció de Ntra. Sra.**
16 Dium. s. Joaquim, pare de Ntra. Sra. y s. Roch abog.
17 Dill. sts. Felip y Lliberat mrs.
18 Dim. s. Agapito mr. y sta. Elena vda.
19 Dimec. sts. Andreu y Magí erm. y mrs.
20 Dij. s. Bernat y s. Sever mr.
21 Div. sta. Joana Francisca Fremiot.
22 Dis. s. Hipólit b. y s. Timotéo mr.
23 Dium. Lo Puríssim Cor de María y s. Valeriá.
24 Dill. s. Bartomeu ap. y s. Patrici ab.
25 Dim. s. Lluis IX rey de Fransa.
26 Dimec. s. Ceferi p. y s. Adriá mrs.
27 Dij. s. Joseph de Calasanz fr.
28 Div. s Agustí b. dr. y fr.
29 Dis. La Degollació de s. Joan Baptista.
30 Dium. sta. Rosa de Lima.
31 Dill. s. Ramón Nonat cardenal.

1 Dim. s. Sixto b. y s. Arturo mrs.
2 Dimec. s. Antoli mr. y s. Esteve cf.
3 Dij. s. Simeó Estilita.
4 Div. s. Marcelo b. y sta. Rosalia.
5 Dis. s. Llorens Justiniá b.
6 Dium. N.ª S.ª de la Cinta, en Tortosa y s. Zacarias profeta.
7 Dill. s. Anastasi mr. y sta. Regina.
8 Dim. ✠ **La Nativitat de Nostra Senyora** y s. Adriá mr.
9 Dimec. s. Alejandro y s. Pere Claver.
10 Dij. s. Hilari p. y s. Nicolau de Tolentí.
11 Div. sts. Proto y Jacinto germ. mrs.
12 Dis. sts. Leonci y Teódulo mrs.
13 Dium. Lo S. Nom de Maria y s. Eulogi b.
14 Dill. La Exaltació de la Santa Creu.
15 Dim. s. Nicomedes mr.
16 Dimec. sts. Corneli p. y Cebriá b.
17 Dij. s. Pere de Arbués mr.
18 Div. s. Tomás de Vilanova b.
19 Dis. s. Elias b. y sta. Constancia mr.
20 Dium. Los Dolors gloriosos de Nostra Senyora y s. Agapito mr.
21 Dill. s. Mateu ap. y evang.
22 Dim. s. Maurici y comps. mrs.
23 Dimec. sta. Tecla vg. y s. Lino p. mr.
24 Dij. ✠ **Ntra. Sra. de la Mercé.**
25 Div. sta. Maria de Cervelló (v. Socós)
26 Dis. s. Eusebi y sta. Justina vg. mr.
27 Dium. sts. Cosme y Damiá germs.
28 Dill. s. Wenceslao mr. y lo Beato Simón de Rojas.
29 Dim. La Ded. de S. Miquel Arcángel.
30 Dimec. s. Geroni y sta. Sofia.

1 Dij. Lo s. Angel Custodi.
2 Div. Los sts. Angels de la Guarda.
3 Dis. s. Candi y sta. Florencia mrs.
4 Dium. Ntra. Sra. del Roser y s. Francisco de Asis.
5 Dill. sts. Froilá y Marcelino bs.
6 Dim. sts. Casto, Emilio, Marcelo y Prudenci mrs. y Bruno fr.
7 Dimec. s. March p. y sta. Julia vg.
8 Dij. s. Demetri mr. y sta. Benita vg.
9 Div. s. Dionis Areopagita mr.
10 Dis. s. Francisco de Borja.
11 Dium. Ntra. Sra. del Remey y s. Nicasi b. y mr.
12 Dill. N.ª S.ª del Pilar de Saragossa.
13 Dim. s. Eduardo rey y s. Venanci ab.
14 Dimec. s. Calixto y sta. Fortunata.
15 Dij. sta. Teresa de Jesús vg. y f.
16 Div. s. Ambrós b. y s. Galo ab.
17 Dis. s. Alejandro y sta. Eduvigis.
18 Dium. La Puresa de Nostra Senyora y s. Lucas evangelista.
19 Dill. s. Pere de Alcántara cf.
20 Dim. s. Joan Canci y sta. Irene vg.
21 Dimec. s. Cayo mr. y s. Hilarión ab.
22 Dij. sta. María Salomé viuda.
23 Div. s. Pere Pascual y sta. Adelaida.
24 Dis. s. Rafel Arcángel y sta. Victoria.
25 Dium. sts. Crispí y Crispiniá mrs., Hilari b. y Frutos erm.
26 Dill. s. Evaristo p. y s. Bernardo b.
27 Dim. s. Florenci y sta. Sabina mrs.
28 Dimec. s. Judas Tadeo ap.
29 Dij. s. Maximiliano y s. Narcis.
30 Div. N.ª S.ª del Amparo y s. Claudi.
31 Dis. sts. Froilá, Leonardo y Nemesi.

1 Dium. ✠ **La Festa de tots los Sants** y s. Benigne pbre.
2 Dill. La Conmemoració dels difunts.
3 Dim. sts. Valentí y Vidal mrs.
4 Dimec. s. Carlos Borromeo.
5 Dij. Ntra. Sra. del Consol y s. Zacarias profeta.
6 Div. s. Sever b. y s. Lleonart m.
7 Dis. Lo Beato Onofre Gisbert.
8 Dium. Lo Patrocini de Ntra. Sra. y s. Claudi mr.
9 Dill. sts. Nemesi y Teodoro mrs.
10 Dim. s. Andreu Aveli cf.
11 Dimec. s. Bonifaci y s. Bartomeu ab.
12 Dij. sts. Aureli y Diego de Alcalá.
13 Div. s. Estanislao de Koska cf.
14 Dis. sts. Alejandro y Filomeno mrs.
15 Dium. s. Eugeni y s. Leopoldo.
16 Dill. sta. Inés de Asís vg. clarisa.
17 Dim. s. Gregori Taumaturgo y santa Gertrudis la Magna vg.
18 Dimec. s. Máximo ob. y s. Odón ab.
19 Dij. sta. Isabel, reyna de Hungria.
20 Div. s. Felix de Valois cf.
21 Dis. s. Albert b. y s. Honori mr.
22 Dium. s. Cleto y sta. Cecilia vg. mr.
23 Dill. s. Climent I p. y sta. Lucrecia.
24 Dim. s. Joan de la Creu fr.
25 Dimec. sts. Benet pbr. y Gonzalo b.
26 Dij. s. Pere Alejandrino b., s. Marcelo mr. y s. Conrat b.
27 Div. sts. Basileo, Facundo y Saturni.
28 Dis. s. Eustaqui y s. Gregori III p.
29 Dium. s. Mauro y sta. Iluminada vg.
30 Dill. s. Andreu apóstol y stas. Justina y Maura vgs. mrs.

DESEMBRE

1 Dim. s. Eloy b. y sta. Natalia mr.
2 Dimec. s. Eusebi y sta. Aurelia mrs.
3 Dij. s. Francisco Xavier cf.
4 Div. s. Bernat card. y sta. Bárbara.
5 Dis. sts. Delmiro b. y Fulgenci mrs.
6 Dium. sts. Bonifaci mr., Nicolau de Bari arq. y sta. Dionisia.
7 Dill. s. Ambrós b. y dr.
8 Dim. ✠ **La Inmaculada Concepció de Nostra Senyora.**
9 Dimec. sta. Leocadia vg. y mr.
10 Dij. Nostra Senyora de Loreto.
11 Div. s. Damás papa espanyol.
12 Dis. s. Sinesi y sta. Dionisia vg. mrs.
13 Dium. sta. Llucia vg. y mr.
14 Dill. sts. Nicasi y Pompeyo bisbes.
15 Dim. s. Eusebi b. mr.
16 Dimec. s. Mamés y sta. Adelayda.
17 Dij. sts. Llátzer b. y Humbert monjo.
18 Div. Ntra. Sra. de la Esperansa ó de la O y s. Rufo mr.
19 Dis. sts. Anastasi y Nemesi mrs.
20 Dium. s. Domingo de Silos ab.
21 Dill. s. Tomás ap. y s. Severiá b.
22 Dim. s. Demetri y s. Honorat mrs.
23 Dimec. Lo Beato Nicolau Factor y sta. Victoria vg. y mr.
24 Dij. s. Delfi bisbe.
25 Div. ✠ **La Nativitat de N. S. J. C.**
26 Dis. s. Esteve y s. Dionisi p.
27 Dium. s. Joan ap. y evang.
28 Dill. Los Sants Ignocents y sts. Doroteo y Víctor mrs.
29 Dim. s. Tomás arq. de Cantorbery.
30 Dimec. La Traslació de s. Jaume ap.
31 Dij. s. Silvestre p. y sta. Coloma vg.

L' ANY NOU

Casi sempre, desde que 'l mon es mon, vé succehint lo mateix. L' Avi Temps de la barba blanca que té 'ls Anys al seu cuydado, com els mestres de párvuls hi tenen al seu á la quitxalleta, quan arriba l' ocasió de provehir al mon de un any nou, tría á bell-ull el que millor li sembla, sigui flach, sigui gros, sigui alegre, sigui ensopit, y penjantli al coll el cartell ab el número de ordre corresponent, li venta patacada y 'ns l' envía dihentli:—A viure, noy, y á veure si farás bondat de la bona.

Els mortals, generalment el rebém plens d' esperansa, sense pararnos á considerar que la seva arribada es un any mes que 'ns prenen, una fracció important de la tirallonga de la vida que 'ns arrebatan, perque d' any en any, com de grahó en grahó, aném baixant al obscur y misteriós abisme del no ser, ahont se troban, havent fet igual camí, las infinitas generacións que 'ns precediren.

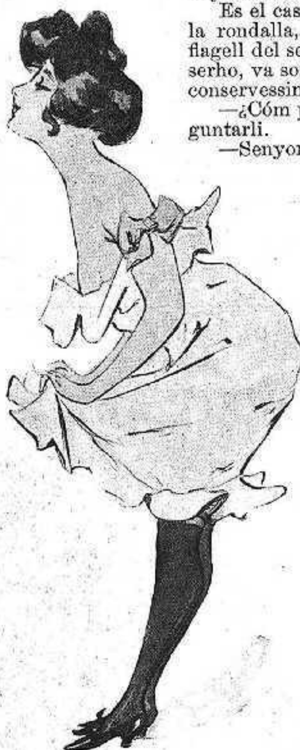
Pero la esperansa sempre es un consol, encare que las mes de las vegadas

AQUÍ 'L TENEN, «SEÑORES»... (per *O. Junyent*)

—¡Admírinse, assómbrinse, pásminse!... El fenómeno que tinch l' honor de presentarlos es ¡l' Any Nou!...

MLLE. CAPVERT
(per *J. Solá*)

El moment culminant de la *chansonnette.*

aquest consol resulti completament ilusori. Y sol serho de una manera especial el que 's relaciona ab la successió dels anys: dolents els que se 'n van, pitjors els que venen.

Es el cas eternament repetit de aquella pobre vella de la rondalla, á qui un emperador déspota y tirá, terrible flagell del seu poble y que per excés de maldat tenía á gala serho, va sorpendre resant fervorosament perque 'ls Deus conservessin la seva vida.

—¿Cóm pot ser que t' interessis tant per mí?—va preguntarli.

—Senyor—va respóndreli l' anciana—per ser tan vella com soch he tingut ocasió de coneixer al vostre avi, al vostre pare y á vos. Dolent fou l' avi, mes dolent qu' ell el pare, pitjor qu' ells sou vos. Al demanar, donchs, als Deus que prolonguin els vostres días, ho faig per no tenir que coneixer al vostre fill, que anant seguint com fins ara, aquest sí que sería inaguantable.

La franquesa de la vella va fer molta gracia al tirá, perque això sí que ho tenen els tiráns: ab la mateixa facilitat riuhen una bona sortida que fan penjar á una persona que 's permet parlals'hi ab alguna franquesa: tot depén del taranná en que 's troban.

***

No sé si al any 1902, qu' encare *disfrutém* á l' hora en que trasso aquestas ratllas, li haurá agradat la menció que acabo de fer del qüento de la vella, per lo que atany á lo que 'ns cal esperar del qu' está cridat á succehirlo.

Pero la veritat es que desde qu' hem entrat en el sigle XX, el sigle de las dos x x, ó sigui de las dos incógnitas segóns la fórmula dels matemátichs, aném sempre de mal en pitjor.

Molt ens va fer sufrir l' any 1901; mes encare 'ns está fent rabiar el 1902... ¿Cóm no rezelar del nét, havent sigut l' avi y 'l pare tan descastats?

Cenyintnos sols á Catalunya, hem viscut la major part de l' any baix la lley del sabre, com si la regió mes civilisada d' Espanya sigués un poble ingobernable. Resignats á una situació tan botxornosa, no s' ha vist en lloch un sol acte de virilitat que denotés que alenta en nosaltres l' esperit de un poble lliure.

Molta gala s' ha fet de determinadas aspiracións, que mes que un remey radical, resultan ser un entreteniment infantil. Mal van els que per tot exercici de la seva activitat ideal se dedican á jugar ab momias, per gloriosas que hajan sigut, extretas intempestivament dels seus sepulcres. Poch arribarán may, fentho aixís, á compendre las verdaderas necessitats y exigencias de la vida moderna.

Mentres tant una reacció enervadora, com la guilla asfixiant que impregna l' ambent del fons de las minas y 'ls cataus, apagant las llums, tot ho invadeix, y apaga també la llum dels esclats intelectuals.

Pobre, pobríssim l' any 1902 en manifestacións alentadoras de carácter literari y artístich. Sembla que las mans qu' empunyan els nobles instruments productors de la bellesa estiguin desmayadas. Alguns dels que aquí podrían cobrar y proporcionarnos gloria, cuytan á emigrar, per no trobarhi ni tan sols el miserable pá de cada día.

Altres—y encare això es pitjor—pagan á la mort el tribut de la seva existen-

LA CEBA DELS CARTELLS (per *Pipa*)

A la cassa del primer premi. (Tres pessetas y mitja.)

¿QUI ES ELL? (per *J. Solá*).

Un soci que 's pert de vista,
que de tant anà entre *socios*
se va tornant socialista.

cia. En aquest trist cas s' han trobat artistas de tan mérit com en Paco Masriera, com en Baldomero Galofre, que ab els fruyts del seu talent havían honrat tantas vegadas las páginas del nostre ALMANACH. Serveixi de consol á sas familias el recort que 'ls tributém aquí, y al qual s' associarán, d' aixó n' estém segurs, la totalitat dels nostres benvolguts lectors.

La mort ha arrebassat també la preciosa existencia de Mossén Cinto Verdaguer, rompent bárbarament la lira de bronze de la poesía catalana. Ja d' ell no queda mes que 'l tresor etern de sas enlayradas inspiracións, y 'l recort de sas virtuts y de sos sufriments en sa dolorosa peregrinació sobre la terra. Pero subsisteix així mateix l' espectacle desconsolador de la ingratitut dels que mes deurían honrarlo, may no fos sino pera ferse perdonar els agravis qu' en vida li inferiren.

¿Cóm podém pendre per bó á un any que registra aquest cúmul de desgracias?

***

Esperém al que ha de venir, y si surt encare pitjor, no ho hem de trobar extrany.

L' Avi Temps de la barba blanca á horas d' are encare no 'l té triat; pero ja li té preparat el vestidet. Y en materia d' anys, casi sempre 'l vestit fa l' home.

No hem de tardar pas molt temps á véureho.

Segóns noticias fidedignas que han arribat á mon coneixement, l' Any 1903 vindrá al mon vestit de frare.

P. DEL O.

Dels escarmentats... (per *Mariano Foix*)

—¿Vol dir, senyor procurador, qu' en aquesta escala no hi ha cap seqüestrada?
—Visquin tranquilas: aquí tots els vehins son gent de bé... en el bon sentit de la paraula.

LAS QUATRE ESTACIONS

¡Si ho eran d' animats los balls de disfressas que aquell any venía celebrant lo «Cassino dels senyors»! La joventut, bullanguera y expansiva de sí, cada nit de ball se trobava en sas glorias, bojejant per la encatifada sala plena de llum, que radiava sobre aquella xanfayna de llampants colors dels mantons de Manila, cobrellits de domás, cofias blancas de *aldeana suiza,* anticuelats mocadors de pageseta catalana, cintas, sedas, percalas, llustrina, diademas de cartró cobert de paper daurat y pedrería de cul de got, glassas, flors de roba y de paper, tot' una barreja informe d' abigarrada indumentaria, eixida casi tota dels fondos y oblidats recons d' armaris y calaixeras, visitats y escorcollats tan sols en temporada de Carnestoltas. Los senyors d' edat madura, tot fent lo desmenjat, s' atansavan á la porta de la sala de ball per donarhi una mirada no més, per curiositat, y excusantse... per cumpliment, si una *Odalisca* ó *un Pierrot* los agafava pel bras obligantlos á donar un tom de wals ó á saltar una massurca, pero interiorment joyosos de poguerse barrejar ab aquell esplet de joventut alegra y bellugadissa, satisfets de poguer tirar una *cana* al ayre y treures, may fos no més que per una ilusió de moment, una vintena d' anys de sobre. Y las respectables mamás, totas cofoyas, radiantas de satisfacció, contemplant á sas respectivas fillas, trobant cada una de per sí que 'l vestit de la seva era 'l més hermós, lo més elegant, lo que *llamava* més l' atenció; cridantlas de tant en tant, per si algú no sabía encare que aquella era la seva *nena,* ab la excusa d' apariarli un llas, una cinta, ó bé de recomanarli, ab maternal solicitut, que no saltés tant, que 's cansaría massa; fent totas un xiscle estrident, d' espant, cada vegada que 'l *ixinch!...* del bombo y platerets de la cobla retrunyían ab só metálich per la sala, fent pipellejar als llums, anunciant lo comens d' un nou ballable.

Qué té d' extrany, donchs, qu' en vista de la gran animació dels balls que aquell any celebrava 'l Cassino, la Junta anunciés qu' en lo del diumenje de Carnestoltas s' adjudicarían diferents premis á las disfressas que, á judici d' un *Jurado competente,* 's presentessin ab més riquesa, originalitat, bon gust ó capritxo, y un altre al grupo ó comparsa que per la novetat dels trajos cridés més l' atenció.

¡Si 'n mogué de rebombori 'l tal anunci entre la pollería gomosa de la vila!

Lo trasbals de las casas en las que hi havía alguna noya era marejador. Tot era buscar figurins, regirar coleccións de periódichs de modas, láminas y grabats d' obras ilustradas, ó bé exprémer lo magí pera ferli brollar una idea, una inventiva, un caprixto, que pogués fer efecte, que *llames.*

Las modistas no s' entenían de feyna, y ls aparadors de las botigas de robas y de mercería aparegueren durant tots los días de la senmana ab un devassall de llamatius objectes propis pera disfressas.

ELS UNS TANT...

—Tres, que 'n fan sis, que 'n fan deu... Tot plegat avuy dotze mil duros.

Y 'LS ALTRES TANT POCH
(per *R. Miró*)

—Dos y cinch, set, y cinch... Tot plegat avuy dotze céntims.

Sobre un pont del Tíber (per *Enrich Serra*)

No 's parlava d' altra cosa que del ball ab premis del «Cassino dels senyors», y de si *Fulana* aniría d' *aixó;* si la pubilleta *Tal* aniría d' *alló;* si á Barcelona feyan uns vestits per las noyas del *Americano*. En fí, las conversas del *succés* que 's preparava ho omplían tot, dominavan per tot.

Y com tot se deya y tot se sabía, 's deya que la Merceneta de ca'n Rovira, la Roseta Vinyas, la Pepeta del Masblanch y la Paquita de la Plana 's presentarían juntas lluhint unas disfressas tan remacas y capritxosas, que l' oncle de la primera 'ls hi enviaría de Barcelona, que, sens cap dupte, farían la pols y eclipsarían á totas las altras.

Y axís era: la Merceneta, la Roseta, la Pepeta y la Paquita, quatre noyas de lo més lluhit de la vila, totas fillas de bonas casas y presumidas á tot serho, determinaren concórrer al ball, pero vestint capritxosas disfressas, que cridessin verdaderament la atenció y deixessin molt endarrera, tant per la originalitat com pel bon gust, propietat y riquesa, á totas las que 's presentessin al ball del diumenje de Carnestoltas.

¡Si 'n tingueren de consultas y comaretjos! ¡Si 'n tiraren de plans y projectes! Pero á la fí arribaren á un acort, triant unas disfressas que simbolisessin las *Quatre Estaciòns:* aixó es, la *Primavera*, l *Estiu*, la *Tardor* y l *Hivern*.

Y sense pensar en res més, encantadas d' una tan artística idea, escrigueren una carta al oncle de la Merceneta, demanantli enviés los trajos y recomenantli en gran manera que sobre tot los fessin ab tota propietat, costessin lo que volguessin.

¡Y qué llarchs trobaren los días que faltavan pera arribar al desitjat diumenje!

Pero com tot té fí en aquest mon, é hi ha més días que llangonissas, vingué 'l diumenje, y ab ell la tarde, y á la tarde 'l tren de Barcelona, y en lo tren una gran caixa de cartró, y dintre d' ella 'ls trajos simbólichs de las *Quatre Estaciòns*.

¡Ab quína ansietat desferen los lligams que subjectavan la tapa! Aquesta sigué aixecada y aparegué primer lo trajo del *Hivern*, ab lo corresponent figurí clavat á sobre ab agullas, illuminat ab colors.

¡Y qué d' exclamaciòns d' admiració! ¡Qué preciós!... ¡Qué bonich!... ¡Quína

monada!... Y ho era realment. Una matrona embolcallada ab ample manto de color fosch, guarnit ab finíssimas pells y esquitxat en totas sas protuberancias de blanquíssims borrallons de neu, que no més de mirar lo figurí feya venir esgarrifansas de fret.

Després aparegué la *Tardor*; y 's reproduhiren las exclamacións al veure 'l figurí. Una noya riallera, vestint faldilla curteta guarnida ab groguencas fullas, cos de vellut negre, ab escot, pel qual apareixía la blanca xambra; lo cap coronat ab verts pámpols de cep, y en la má un serment ab uns rahims que feyan venir salivera á la boca.

Y seguidament aparegué la *Primavera*.

¡Gran Deu, quin trajo!...

E hi hagué una estona de quietut, contemplant totas las presents, ab caras esparveradas, lo corresponent figurí.

Aquest representava una matrona vestint ampla túnica grega, ab garlandas de flors, brassos nusos, oberta la túnica per un costat, desde la cintura á baix, per la qual havía d' apareixer la cama de la que vestís tan lleugeret trajo.

—¡Ah, no! digué la mamá de la Merceneta—ab aquest vestit no puch permetre que vajis al ball; es massa... lleuger.

—Veyám: veyám l' altre.—

Y l d' *Estiu*, naturalment, era més lleuger que 'l de *Primavera*.

—¿Qué fem?—digué la Merceneta tota contristada.

—Que no anéu al ball vestidas d' aquesta manera. ¡No faltava més!...—saltá la seva mare ab severitat. Després, que podríau arreplegar una calipandria.

—Si al menys nos los poguessim emprovar.

—Ni tampoch!

—No veig lo perqué tan rigorisme... Axís, entre nosaltras... Mira, mamá; aixó será, sens dupte, pera *tapar* las camas continuá la Merceneta, ensenyant unas magnífficas mallas de seda, color de carn.

Que si ho farém... Que no pot ser... Que no se sabrá... Fugiren corrents las quatre xicotas ab los trajos, tancantse en una habitació, de la qual, al cap de bastant rato, tornaren á sortir, transformadas en las simbólicas *Quatre Estacions*.

¡Qué bonicas eran y qué preciosas estavan! Sobre tot la Merceneta y la Paquita, que vestían respectivament de *Primavera* y d' *Estiu*. Encesas sas galtas per la natural vergonya de veures ab tal vestimenta; procurant tapar la, per ellas, malhaurada obertura que las privava de poguer lluhir aquella nit tan artística indumentaria. Pero no era tant lo cuydado que hi tenían, que, ab los naturals moviments del caminar, poguessin impedir sortís per la indiscreta obertura,

UN COP DE VENT

Ó CAMBI DE TAPADORA

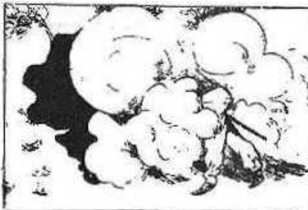
(per *R. Fradera*)

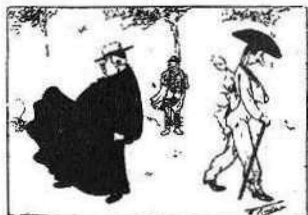
Al trobarse 'ls dos fulanos

s' alsa un vent que Deu n' hi dó,

la pols un moment els tapa

y... s' ha acabat la funció.

La qüestió de la Cecilia (per *J. Llopart*)

Una planxa... Caballés, ¿endavinan de quí es?

sa ben modelada cama dreta, cuberta ab la finíssima malla de seda, color de carn.

- ¡Ah! exclamava tota contristada la Merceneta. — Si poguessim tenir la seguretat de que ningú ns havía de coneixer!... —

Y entrá, seguida de sas amigas, al quarto ahont se vestiren, totas apesaradas y de mal humor d haverse de treure aquells trajos tan artístichs, ab tan anhel esperats, per, á la fí, no poguerlos lluhir.

Tan mateix l' oncle de la Merceneta, qu era un gat dels frares, havía fet confeccionar los trajos ab massa propietat.

R. Ramón y Vidales

LA PEDREGADA

Mentres els inútils riuben
en el cim de la montanya
celebrant ab techs y missas
le festa de l' Esperansa
els que conreuhan la terra
erma trista y assolada,
que com un cércol de foch
per tota la vall s' escampa,
ploran llágrimas sagnants
perque forta pedregada
ha malmés en un minut
el traball d' un any y altre,
pro com que no mes al cel
hi puja lo que va enlayre
Deu per xo, está ben cofoy
de totas las sevas gracias...
al sentir els cants de gloria
de la multitut borratxa.

Ruy de Gorch

SEMPRE...

Si avans que jo morissis
no vull pas enterrarte,
que com preuhada joya
't guardaré en ma cambra.

Ta estática figura
d' amor haig d' abrusarla,
m' adormiré en tos brassos,
't regaré de llágrimas.

Com més te descomponguis
més fort vull abrassarte,
fins tan que 'ls teus parássits
s' infiltrin dins mon ánima,
y las sanchs m' inoculin
morint prop ton cadavre.

Llavors, nostres insectes
¡cóm fruirán, m' aymada!
L' amor que al món va ésser
tornará á ser encare,
y en las regións ignotas
se 'ns juntarán las ánimas.

Joan Redondo

D. August Coca y Poncém
(per *J. Llopart*)

Ex-fabricant de llustrinas y poeta acaparador de tots els premis d' honor y violas y englantinas.

Coincidencia (per *J. Robert*)

—¡Ay, senyor Doctor, ara sí que se 'ns en vá!...
—Sí senyora, y jo també, que son las tres tocadas y m' espera un tísich al Poble Sech.

ALTRUISME

No hi puch fer mes; encare que 'm desvetlli
no trobo 'l bon sentit de la paraula
que avuy llegim arreu y es de gran moda
entre 'ls intelectuals qu' están de tanda.
Per mes que 'l vaig buscant, no 'm surt el compte;
será que 'l meu cervell potser no alcansa
á medir la notable diferencia
que va de la teoría fins la práctica.
Altruisme voldrá dir filantropía,
un noble sentiment envers els altres,
desitj del bé comú, sentir com propias
agenas penas que flagelan l' ánima.
D' aquest modo jo en serio l' entenía;
en tal sentit ab fe ho interpretava,
pero al fugir de cop del idealisme,
vaig veure que, com tot, es pura farsa.
Altruistas se titulan sens escrúpols
aquests intelectuals de mútua fama
qu' ostentan algun títol académich
guanyat en l' academia de l' Alhambra.
Altruistas s' anomenan molts ricatxos
que donan l' hu del cent per cent que guanyan;
publicistas veureu qu' eix nom emplean
perque es *frase* de moda refinada

y apesar de que això tant se 'ns prodiga,
que 'ns arriba á sortir per las butxacas,
va creixent cada día la miseria
y mitja humanitat mort extenuada.
L' advocat, pels diners, tant troba 'l compte
defensant l' ignocent com al culpable;
el docte cirurgiá, no emprén la cura
si per adelantat no té la paga;
escriptors llegireu que vos defensan
la causa mes absurda... á tant la plana;
amichs *fidels* que per despit ó enveja
vos calumnian ab sanya despiadada;
industrials, enriquits en certa forma,
vos dirán que l negoci no té entranyas...
Tots aquests, á la una, formant coro,
vos parlarán d' altruisme mil vegadas
sent aixís que al fer bé, qui bé ho practica,
may en fa ostentació, ni sols ne parla.
Tal mot no mes serveix, en mon concepte,
per donar de barnís la pincellada:
altruisme de cartró, ciencia moderna
ó medi d' arrancar la pell *dels altres*.

EUSSEBI BENAGES COTS

FINAL D' UN DRAMA

Aquella nit, l' Amelia, la primera dama del «Teatro de la Comedia» estava mes nerviosa que may. Y cóm no estarho si tenía que representar *La mare frívola*, ab aquell tercer acte que sempre li havía produhit una ovació tant fonda y merescuda, en l' última escena sobre tot, quan tornant d' un ball trobá 'l seu nen mort, y, ella hi era si no en aquell cas, en la pendent relliscosa que podía durhi.

El seu Lluis, l' angelet de cabells rossos y caragoladissos, havía caygut aclaparat per l' horrorós crup que li atanallava el coll ab ma de ferro...

Exigencias del ofici com cada nit l' havían duta á las taulas y debades era que pera calmar la seva inquietut, cada mitja hora la cambrera li dugués novas del pobre malalt que s' acabava en el llitet.

***

La representació havía anat seguint lo seu curs, arribant al punt culminant. La sugestió del públich, com sempre, estava latent al comensar l' escena terrible, quan l' Amelia llensa damunt del canapé 'l folgat abrich rodejat de finas pells y avansa riolera y confiada cap á la porta del foro, que suposa amagar lo bressol del ángel estimat.

Al mateix bell punt també la cambrera havía arribat per octava vegada al escenari, apesarada y trista. Al véurela tot seguit la segona dama, l' envejosa Matilde á qui tant recava el continuat triomf de la seva rival, l anava á escometre fentli una pregunta á que la bona dona respongué afirmativament. La mirada de l' envejosa resplendí de goig mentres rápida s' atansava al bastidor per ahont feya la falsa sortida la primera dama. Las dugas donas gayre bé 's toparen, dihentli la Matilde una sola paraula: ¡mort!... L' Amelia, erta com galvanisada, ab un moviment rígit, nou y d' una vritat inimitable, se 'n torná cap á las *candilejas*, mentres un

crit de boja se li escapava de la gargamella. Las tres ó quatre paraulas finals li eixiren, no ditas, sino escupidas pel dolor y desespero y junt ab el teló caygué rebatuda per l' escenari ab un realisme esgarrifador.

***

El teatro s' enfonzava, els picaments de mans eran frenétichs y persistents: pero la tela no s' aixecava. El públich impacient picava ab els peus, cridava, udolava, exigía la presentació de l' artista que tant l' havía emocionat y..... la tela cayguda.

A la fí s' aixecá 'l teló pausadament, y adelantantse el primer actor fins al prosceni, digué emocionat:

—Donya Amelia X... no pot eixir á rebre l' honrosa manifestació del públich, perque acaba de caure desmayada al enterarse de la mort del seu únich fill!...

***

Y caygué 'l teló y 'l teatro 's desocupá silenciosament, mentres la Matilde en el seu camerino bullía de rabia al veure la seva mala acció mancada!...

F. Figueras y Ribot

NOCTURN

D' AMOR

El cel es d' un gris fosch,
tan fosch, que tira á negre;
la pluja va cayent
seguida y molt espessa.
Las aus fugen á joch
corrents, sens fer l' aleta,
y el día, agonitzant,
fa pas á las tenebras.

. . . .

Rodola el tró, y el llamp
l' espay ratlla ab feresa.
¡Deu meu, y quina nit,
y quina nit mes fréstega!

. . . .

Montant briós corcer
que ab frenesí espoleja,
vessant satisfacció
y ab ánima serena,
enamorat donzell,
sens' témer la tempesta,
s' endinza vila amunt
igual que una centella.
Al peu d' antich castell
s' atura casi d' esma
y ovira ab goig sublim
d' un llum la claror feble.
Després d' un crit extrany
's bada la finestra,
y com ángel del Cel
devalla una donzella,
d' ulls negres com la nit
y rostre y cor de verge.
La reb en son corcer
el jove ab ditxa inmensa,
y escapan d' aquell lloch
donzell, corcer y nena,
ab forsa, com del arch
ne fuig brunzent sageta.

. . . .

La pluja va en aument;
la nit es molt mes negre,
mes d' ells vessan llurs cors
esclats de Primavera.
¡Que quan l' amor es pur
y el lligan vils cadenas,
per assolir l' ideal
que bull en son pit verge
no tem als elements
plegats, de Cel y Terra!

F. Carreras P.

CANTARELLAS

Lo mateix m' agrada á mí
l' home ab barba que ab patillas
mentres que si 'm vé al detrás
no 'm trepitji las faldillas.

—

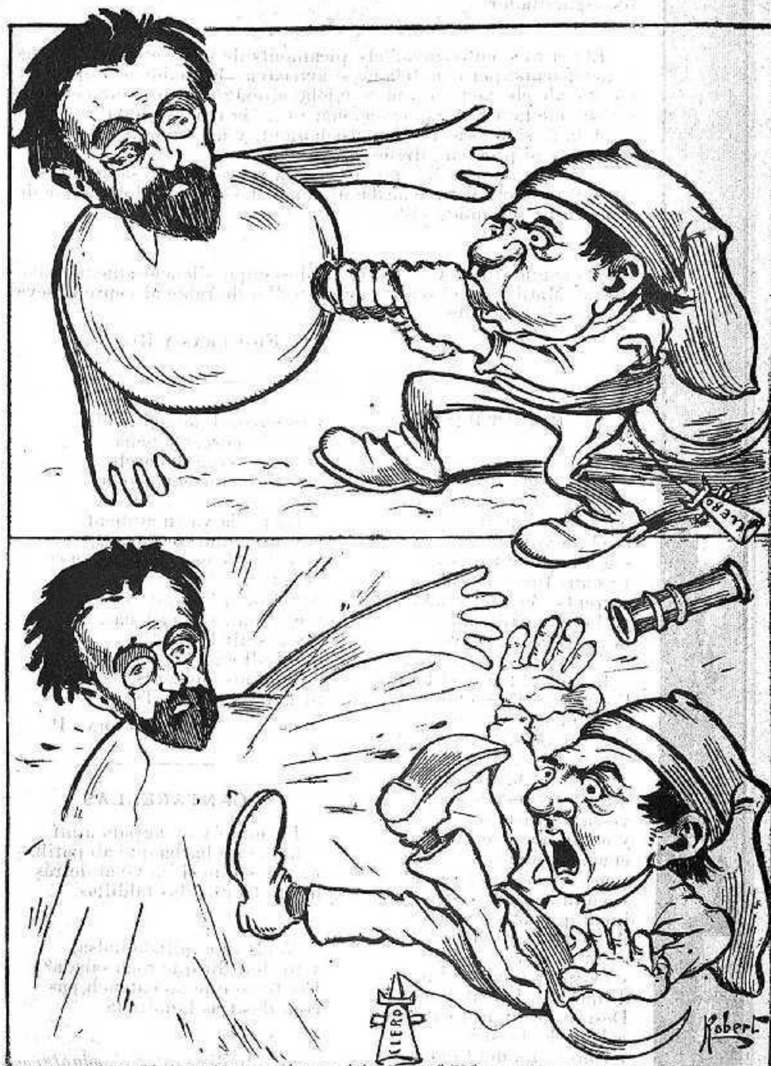
¿Vols una mirada dolsa,
y m' has dit que soch salada?
Confesso que no entench pas
cóm desitjas la mirada.

—

Sé que dius que vols *plantarme*
pro que may m' oblidarás.
Menos mal si no m' oblidas
y 'm regas de tant en tant.

Pepeta Forgerón B.

En Xavier de Ricart y 'ls perdigots (per *J. Robert*)

Tant y tant el van inflar,
que al últim va reventar.

FILÍPICA

Clá y catalá.

(Al molt digne patrici N' Enrich Nello y C.)

Quan Dante atravessá l' arch
del pont dels calumniadors
arrencant en plor amarch
contan que passá de llarch
desohint els seus clamors.
Al veure l' antre infernal
dels envejosos, no 's pára;
com si li fes molt de mal
sa presencia, ab natural
despreci gira la cara.
Y á sos peus l' abim vejent
de la borda hipocressía,
oprés d' un vértich violent
apretá lo pas corrent
trencant tot seguit de vía.
D' aixó, la seva DIVINA
COMEDIA no 'n resa un mot;
mes, per la seva doctrina
bona y santa, s' endevina
que lo dit es cert del tot.
¡Per poch el Dante 's mareja!...
¡Ah, si fos viu y vejés
á la Calumnia y la Enveja
en hipócrita barreja
contra 'l pensar dels demés!...
De segur que, comparats
(atés son cástich etern)
els pecats dels condemnats
ab els d' are, mes malvats,
es poch per eixos l' Infern.
Avuy la calumnia brilla
en tots els seus explendors,
perque, de la Enveja filla,
un exércit acapdilla
d' assessins calumniadors.
Y la Enveja, gata vella
de la nostra societat,
sempre que li convé á n' ella
ab crudel vilesa estella
la Honradés del calumniat.
Avuy, hipócritament,
qui als demés no fa compendre
que pensa lo que no sent,
tart ó dejorn certa gent
trahintlo 'l portan á vendre.
La Dignitat sense ajuda
está agonitzant, mitj morta;
la Bona-fé está perduda;
la Decencia, desvalguda,
va trucant de porta en porta.
L' Amor-propi, prostituhit,
quan de la Enveja es pretext,
ab la Calumnia va unit.
Y 'l propi-Amor convertit
en Odi agé... ¡ja está llest!
¡Quants, per enveja, jo sé
que fan veure, sense creure,
que creuhen... lo que 'ls convé
y critican, si á má, vé,
als creyents que no ho fan veure.
¡Quants, tant sols per calumniar,
d' una manera rastrera
no arriban ni á respectar
la manera de pensar
de qui pensa... á sa manera!
Vorejant sempre l' abisme
de la Calumnia, el Progrés
ha de vençe ab heroïsme
els perills del Fanatisme
que aumentan cada jorn més.
Y envejat, ab odi á mort
per la Tradició encoberta,
obstacles á dret y á tort
troba quan fa vía al nort
de la Llibertat complerta.
D' aquí vé que 'ls Ideals
de la generació nova,
calumniats per criminals
rutinarismes feudals,
son ideals á tota proba.
L' Ideal del temps modern
s' obra pas á corre-cuyta
per entremitj d' un infern
d' envejas; martiri etern
d' ambicións novas en lluyta.
Y fent anar en renou
fins la gloria merescuda
del Sabi que 'l Mon somou
sens' fer l' hipócrita prou,
va la Ciencia esma-perduda.
Las Arts y Lletras, amigas
(¡las novas!) en totas parts,
víctimas son ¡ay! de intrigas
dels amants de las antigas,
ó bé rancias, Lletras y Arts.
Per fí sent fins calumniadas
per las vellas consuetuts
nostras costums envejadas,
descobrim caras tapadas...
¡¡ó si no, estém ben perduts!!

JOSEPH BARBANY

(Pepet del Carril)

CANTARELLAS

Per lo que veig en ta cara,
nena hermosa, 'm jugaría
un duro á que 'l teu promés
no s' afeyta cada día.

—

Una dona ab sabatillas,
si las porta á retaló,
me fa casi igual efecte
que ab las mitjas al garró.

—

Per no dirli *palpizot*
al noy gran de can Banús
l' hi deya un:—«Vosté quan parla
té un cert deix com d' andalús.

—

De segú que quan te moris
Sant Pere 't deixará entrar
figurantse qu' ets un ángel
que del Cel t' has escapat.

J. F. Gavirrs

¡OH, LA FAMILIA!

No sé en que 's fixa la gent
y á fe que fins rabia 'm dona,
quan planyen á una persona
perque no té cap parent.
He observat que quan algú
se troba al mon pobre y sol
diuhen ab veu de condol
—¡Pobret, si no té ningú!—
Tothom de dir no s' amaga
que ab parents tot se concilia
y jo crech que la familia
per molts es la pitjor plaga.
Un parent per mí es un corp
que sols els ulls t' ha de treure.
En el meu modo de veure
la familia es un destorb.
Molts cops si vols fer certs actes
tens de darne compte á n' ells,
si hi vas y ls contas tropells
ja no hi volen tenir tractes.
Si es qu ells á tú 't necessitan
perque tens algun diner,
ta casa es sempre un mosquer,
á cada punt et visitan.
Que ab diners tot se concilia,
saben, y tothom demana,
y paga perque així ho mana
Sa Magestat la familia.
—Ves per qui ho pot fer milló,
diuhen, mes que per nosaltres.—
Com si tú d' arreglá als altres
tinguessis la obligació.
Y per mes qu' un s' escarrassi
per volgué'ls á tots servir
al final n' ha de sortir
bescantat per molt que fassi.
Puig jo apesar d obrá ab táctica
y en complaure'ls no sé escás
vull demostrarho en un cas
perque ho he vist per la práctica.
Pel meu sant, ja á la vigilia
molts per darme els días venen
y els que ho veuhen, es clá, entenen
qu' es un goig tenir familia.
Y ells sols pel que hi ha al rebost
venen á felicitarme
qu' es com vení á recordarme
qu' haig de pagá el seu impost.
Els seus saludos, rialletas
y apretadetas de mans
cad' any si passés balans
¡qué me 'n costan de pessetas!
Donchs no es això solzament,
lo que mes que tot m' amohina
que encare se m recrimina
de la manera següent:
—No paga el tret qu un s'hi atansi
—Vaya un parent mes coquí.
—Ves que poch m' ha dat á mí.
—Y á mí casi res, ¡quin ranci!
Y axís d' aquesta manera
després que á mí 'm costan prou
me deixan de trinca, nou,
fent per tot la bugadera.
Per xo sostinch que la sort
mes gran que pot tení un home
sens que hi falti un punt ni coma
es que siga solté y bórt.
L' hom que no té cap parent
el mon li es un Paradís.
Aquest es el sér felís
que pot viure independent.
Ell per molta gent que neixi
no ha de ser padrí per dret
ni té may cap cosinet
que ab l amistat l' hi fregeixi.
Fa 'l que vol sens que d algú
de familia taqui 'l nom,
y encar que 's mori tothom
no ha de dur dol per ningú.
Per cap parent cal que plori
puig per ell ja son morts tots,
y está lliure de nebots
d' aquells que esperan qu' un mori.
De tot casament se 'n riu
perque ningú l' incomoda
per fé 'l regalo de boda
per deber de parentiu.
Y axís lliure d' aquest trasto
que 's diu familia y empipa,
ell sol disfruta, s' atipa
y per cap d' ells pagá 'l gasto.
Per 'xo al veure jo la cort
parentesca que 'm rodeja
no es extrany que plé d' enveja
exclami:—¡Ditxós qui es bórt!
¿No es una pena sens mida
que estiga predestinat
á no tenir llibertat,
á sé esclau tota la vida?
Crech que jutjantho en conciencia
separatistas (1) ó no,
dirán:—Aquest té rahó,
¡Que visca la independencia!

Martí Revoltós

(1) Separatistas de la familia, entenémnos.

CALCULANT (per *J. Blanquet*)

—Si no fos que ab dos rals ne compraría un paquet, diría que mes m' estimo aquest cigarro que dos rals.

CANSONETA

Mirall de pobles, sol de grandesas,
arxiu de glorias, font de proesas,
pomell de flors,
es ¡ay! la terra, hont l' amor nía,
la patria mía
de mos amors.

—

Fills té afanyosos que may sossegan,
té rius amplíssims que constants regan
prats y jardins,
y allá en sas vilas tant populosas,
donas hermosas
com serafins.

—

El mar la besa, de sas entranyas
ixen com monstres altas montanyas,
que ab grat anhel,
apar que ab trajo blanch de gran festa,
alsin la testa
per besá el cel.

—

Te fets históribs de gran valía,
per honra seva els fills que cría
son de cor franch,
fou sa senyera molt respectada,
tota es barrada
d' or y de sanch.

—

Verger puríssim, terra encisera,
lloch hont vaig veure la llum primera,
patria del cor,
voldría veure't, gran, forta y lliure
y poguer viure
del teu amor.

—

El camí esbrossa per hont caminas,
desterra ¡oh patria! vellas rutinas
per sempre més,
y sigas sempre ben orejada,
per l' alenada,
del sant progrés.

—

Mirall de pobles, sol de grandesas,
arxiu de glorias, font de proesas,
pomell de flors,
es ¡ay! la terra, hont l' amor nía
la patria mía
de mos amors.

B. RAMÉNTOL

TIPOS AMPURDANESOS.
TORNANT DE LA FIRA DELS PORCHS
(per *J. Blanquet*)

—Ja has vist, noya, que 'ns en volen massa diners; ton pare s' haurá de quedar sense truja.

PASSEJANT...

No sé quins vents van portarme aquella nit pel carrer de Marqués del Duero, lo cert es que vaig trobarme vagant esma-perdut per l' ample vía, repassant els meus recorts y las mevas esperansas, anant á l' aventura, ab el cap enlayre y l' esperit arrán de terra...

El carrer de Marqués del Duero, anomenat per alguns: *Montmartre barceloní*, encare que no sé trobar l' analogía qu' existeix ab aquell raconet tant simpátich de París, puig l' *esprit* de la vila *lumière* aquí 'l traduhím ab xabacanadas, ofereix quelcóm d' interessant, quelcóm de festa major de poble.

Tot just arribat, forsosament vaig tenir qu' empassarme las baferadas que surten d' aquells fogóns ahont hi couhen bunyols molt apropósit pera agafar un empatx. La fator d' oli no 'm deixava respirar, quan reflexionant ab lo higiénich del cas, uns sorolls estridents feriren las mevas orellas.

Eran las orgas dels cinematógrafos; aquellas, barracas de fusta y tela son el temple de l' art dels vehins del Paralelo.

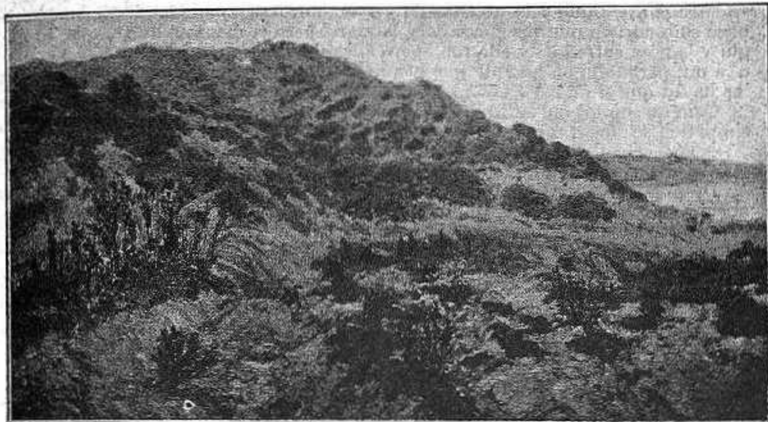
Las exhibicións de cinematógrafo, alternan ab representacións d' *El terremoto de la Martinica* y *La secuestrada de Poitiers*, pantomimas fetas istil Piquet, sensacionals á tot serho, ahont el poble que disfruta llegint els successos d' *El Liberal* pot trobarhi la plasticitat del espectacle; no pantomimas delicadas, ab els amors alegroys de Pierrot y Colombina, res d' aixó, aquells pierrots no coneixen altre Lluna que la taberna de la plassa del Angel y las Colombinas no son las del escriptor francés, espirituals, de mans bufonas y caparró gentil, enamoradas inconscients, delicadas... son fardassas sense solta ni volta, y molts cops homes vestits de dona.

Dos ó tres teatres de género petit, son els que 's cuydan de suministrar cultura al públich.

La rabiola dels floralescos (per *J. Llopart*)

—¡En Rusiñol es un ximple!...
—¡En Rusiñol no hi entén!...
(En Rusiñol té 'l defecte
que coneix massa á la gent.)

Costas de Pineda (per *N. Raurich*)

De botigas, fora una subasta molt gran, no n' hi ha d' altres que no sigan cafés-tabernas.

L' espectacle 'm resultava nou y vaig anar amunt, en direcció á la Granvía. Las aceras estavan acurulladas de carn humana, barricadas de desheretats que la calor els treya del niu y anavan á cercar un poch de fresca en aquella vía, donas ab els fills als brassos y el pit enlayre, seyent per terra, molts mastegant encare las acaballas d' un sopar pobre, guanyat ab gotas de suhor, brusas blavas tacadas d' oli que cobrían els cossos dels oprimits, un formiguer de gent cridant y cantant, guaytant al cel, seré, sense cap núvol, blau com las sevas brusas...

Y jo anava seguint, més amunt, més amunt sempre, quedant en el meu cor una rastrellera de planys y amargors que hi havía deixat la presencia dels simpátichs oprimits.

Ara passava un cotxe ab una parella dintre, ara una criatura plorava cambiant el plor ab gemechs suaus al aferrarse á la mamella de sa mare, tot d' un plegat se sentían barallas, y la ciutat, la gran ciutat enervada per la lluyta de tot un día, comensava á cloure sas parpellas, tancant adintre glops de vida y energías venerables...

Quan ja 'm trobava en la part més deserta del carrer, camí d' Hostafranchs, va acostarsem un nyébit demanantme caritat.

Tindría uns cinch anys, ab cara de mico, l' occipital punxagut, las cellas juntas, el front deprimit, anava brut, descals y ab samarreta.

«Senyoret, dónguim cinch céntims, li cantaré el Crispín y si vol faré pantomima...»

Així va empéndrem; jo vaig fer la caritat, no permetent que per torna fes res de lo que 'm venía á cambi de la meva moneda.

No sé si l' aburriment ó el medi va contribuhir á que aquell nyébit se 'm fes simpátich, y ab afany de tafanejar vaig preguntarli que qui era, d' ahont venía y ahont anava.

No 's feu pregar gayre. També 'l nyébit tenía el seu drama, vulgar si 's vol, el de sempre, pero no per aixó menys trist, el drama de la fam, de la miseria, el drama més terrible que hi ha, que fa tornar dolents á gent que cap culpa té ab no haver nascut en un palau y no haver tingut un mestre que li eduqués la inteligencia...

Tenía pare y mare, la seva mare era bona, molt bona, y forsosament tenía que serho.

Las mares dels oprimits sempre son bonas.

—El pare—digué ell—no travalla y s' emborratxa, y té un bit de bou y 'ns pega sino portém quartos á casa jo y la mare, pero la mare no ho vol que 'm pegui y 's posa entremitj y ella reb, pero allavoras jo dich al pare que 'm pegui á n' á mí, perque jo no ho vull que peguin á la mare, pobra dona, y avuy el pare 'ns ha dit que si no li portavam una *pela,* no 'ns donaría menjar y 'ns pegaría...

Com qu' un fill qu' estimi forsa á sa mare no pot ser un home dolent, ¡qué simpátich se 'm va fer el nyébit!

—Té—vaig dirli—estima á ta mare ¿ho sents?... estímala y no la deixis may, y vaig donarli la *pela,* que deya ell, ben á gust que vaig donarli.

Després ell va tirar amunt, cap á Hostafranchs, jo vaig tornar enrera, refent el camí passat, cap á casa, rondinant entre dents las paraulas del nyébit, dissecant en la meva imaginació tot l' espectacle d' una nit d' istiu.

. . . .

Aquell nyébit no 'l só vist maymés; ni conto véurel; sens dubte no 's recordará més de mí, pero jo cada vegada que veig un *bebé,* elegantment vestit, mimat de tothom, passejantse en cotxo entremitj dels seus pares, penso ab el nyébit... y ab una pila de cosas.

Jascinto Capella

L' EDITOR Y JO

—Escolti, D. Joan.
—¿Qué mana?
—M' hauría de fe un favor.
—Espliquis.
—Si está de humor
y si l' hi dona la gana..
pel mánech té la paella.
—¿De qué 's tracta? Aboqui 'l sach.
—D' uns versos per l' Almanach,
per l' Almanach de la Esquella.
—¡Jo versos! No 'm fassi riure.
—Vosté ha escrit, ha publicat...
—¿Que ho diu per lo disbarat
que l' altre any l' hi vaig escriure?
—Vaja, no sigui modest.
D. Joan, y fássiho per mí.
—¡Pero si no sé qué dí!
—Pénsiho, escríguiho y... ¡llest!
—Bueno, ¿de qué puch parlar?
—De tot lo que més l' inspiri,
de l' englantina, del lliri,
de las montanyas, del mar,
dels homes...
—Axó mateix
ja ho he llegit en mil llochs.
—Pensi en lo lema dels *Jochs.*
—¡Dels *Jochs!* Tampoch me serveix.
¿La patria? Si plora y crida,
no hi ha qui escolti sa veu.
¿La religió? Ningú hi creu.
¿L' amor? Es una mentida.
¿Las ilusións? Son fantasmas.
¿Los diners? No 'ls he vist may.
¿Los cors? Mes buyts que l' espay.
¿Los nostres polítichs? Miasmas.
Ahir tot tenía un ayre
de goig, qu era una delicia;
avuy es una bruticia
lo que rodeja al trovayre.
No hi ha cap, no hi ha senderi.
Lo mon no té such ni bruch...
¿Ho veu, D. Antón? No puch
servirlo.
—No 's desesperi.
Tot lo qu' ha dit, Deu l' hi pach,
ho trobo d' alló mes bé.
—¿L' hi agrada? Donchs aquí ho té
y pósiho al Almanach.

Joan Tomás Salvany

Un arcalde ab llicencia
(per *R. Miró*)

—Arri, matxet, y 'ls barcelonins si tenen mals-de-cap que se 'ls passin.

DÉCIMA

Hi somiat la nit passada
que 't contemplava ab delit
abrassada ab ton marit
febrosa y enjogassada,
y d' amor emborratxada.
—¡Está axí sempre voldría!—
has dit ab coquetería.
Allavors m' hi despertat
per haverse'm aferrat,
en mon cor la gelosía.

HERMENEGILD CAMPS

LA GUILLADA DE 'N SOCÍAS (per *R. Miró*)

Va fé 'l paquet molt ben fet
y 'ns deixá mes que depressa,
potser no ab un pam de nas,
pero sí ab un pam d' orella.

RETALLS

I

La Veritat té de mal que apareix propietat de tothom, que ens la disputém tots. Es aquest un litigi del qual (com en tota mena de plets) s' en solen aprofitar la farsa y la astucia.

II

S' estima l' arbre... mentres pot donar fruit.

III

Es perdonan fins las ofensas graves al honor; pero no las punxadas á la vanitat.

IV

Bó es el *saber*, pero millor l' *entendre*. Els lloros no inventan, *repeteixen*. Hi ha molts sabis-ecos.

V

De tot home de valía, queda, al morirse, la milésima part dels seus rasgos d' ingeni.

VI

La teva forsa está en que no 't coneguin. May valdrás tant.

L' ENDEMÁ DE LA BODA (per *Mariano Foix*)

LA SOGRA.—Bé, y ¿qué tal, noya? ¿Cóm te proba d' ahir ab avuy?
LA FILLA.—Perfectament, mamá; per ara no 'm falta res.
EL NUVI (ab molta naturalitat:)—*Todo se andará...*

VII

L' altruisme, germá de la generositat, dura en el home lo que la joventut: es una barreja d' ensomni é ilusió, máscara y sentiment á la vegada.

VIII

M' agrada l' *aire libre*. Menos dolenta 'm sembla una bofetada que un cumpliment interessat.

SEBASTIÁ GOMILA

A MA ESPOSA

INTIMA

Quan las campanas
tocan á albat
el cor se 'm nua y 'ls ulls me ploran,
quan las campanas
tocan á albat
penso ab la filla que Deu m' ha dat.

. . . .

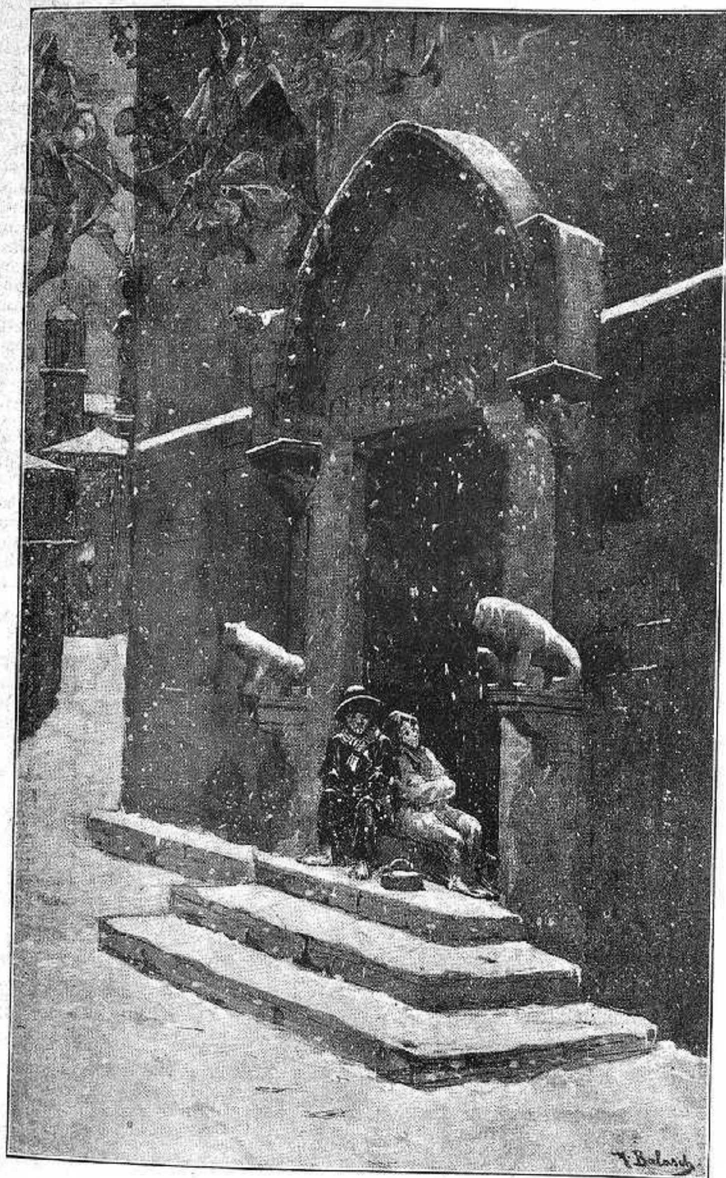
Tan xamoseta
y aixerideta
es nostra ditxa y nostre consol,
si se ns moría,
¡Deu, que sería
de tanta pena, de tan de dol?
Si ella ns deixava
y al cel volava
pera ab els ángels jugá ab amor,
quina ferida
quina punyida
ay! que rebríam al mitj del cor!
Que abrumadora,
que trista fora
la nostra vida ab aquest torment!
Si aixó venía
oh! 'ns mataría
l' esglay, la pena, l' anyorament...

. . . .

Quan las campanas
tocan á albat
el cor se 'm núa y 'ls ulls me ploran,
quan las campanas
tocan á albat
penso ab la filla que Deu m' ha dat...

JOSEPH PUJADAS TRUCH

NIT DE REYS (per *Mateu Balasch*)

Son Reys, y pels pobrets passan alts.

Tipos y topos (per *R. Miró*)

Un defensor del Pare *Roman...sos.*

LA PRIMERA PEDRA

No ho fassin corre, jo també guardo en cartera la meva produccioneta teatral. ¡Donchs que 's creyan! ¿Es simbólica? ¿de tésis? ¿d' enredo? ¿melodramática? *De todo lleva la viña del Señor.*

Per ara es inédita y se 'm figura que continuará sentho tota la vida. Aixís evito dos cosas: que 'ls comediants me diguin no fa per casa y que la crítica—aqueixa bona senyora que tan malas bromas gasta—agafi las xurriacas y 'm clavi castanya de cego.

Perque, es lo que jo 'm dich: si aqueixa damicel·la lo mateix xurriaqueja á un poeta de cap de brot com en Marquina, que troba peros en una sátira tan apetitosa per son sabor agre-dols com *Els Jochs Florals de Canprosa* del mestre Rusinyol, qué no faría ab un petit infusori de la classe de papiolis?

Per xó guardo ben tancat ab pany y clau lo meu... no sé encare cóm clasificarlo: estich indecís. Si bé l' obra té molt de dramática (está en un tris que no hi hagin desgracias, d' aquellas capassas de fer plorar á un manobre), en cambi té forsa de cómica y fins de grotesca ab tendencia á la caricatura. De manera que lo mateix pot ser drama, que comedia rural de... malas costums, que sainete, que *vaudeville.*

Jutjin, si no: aquí va l' argument, qu' es com dir aygua va.

***

Acte I. Viladanyells, vila ampurdanesa de segón ó tercer ordre: está de festa. Se tracta, com diu el *Fiel de fechos* del Ajuntament, un tipo que gasta ulleras, molta xerramequería, molta jurisprudencia, molta prossopopeya y molta barra, de un dels actes mes trascendentals de la vida y benestar dels pobles: de la colocació de una primera pedra y de l' arribada del diputat *cunero* del districte.

L' entrada á la població se fa per un pont vell, ruinós y sense barana, situat sobre 'l rech del molí. Allí las desgracias son molt freqüents: una criatura entramaliada, qu' en plé mes de Desembre pren un bany general; un carro, que volca; 'l remat d' ovellas, es dir, tota la llana del síndich del Ajuntament, que cau á l aygua; el porch del arcalde, que 's nega.

Tres ó quatre vegadas el depositari—sense fondos—del Ajuntament, ha tingut els diners recullits per la millora; pero un día per tapar els ulls als d' Hisenda, l' altre per una transferencia, el de mes enllá per gastos d' eleccións, aquell per fás, l' altre per

—Ha comensat el dejuni... Torném á las Cuaresmals.

nefas, lo cert es que 'ls quartos s' han fós per birondons ó biromdainas.

Mes ara anirá de debó. Quan las últimas eleccións, D. Teodomiro Melones de Villasandía, l' encasillat per Viladanyells, feu promesa formal de que si á la vila abocavan l' olla per ell, sería un fet la construcció del pont: si no podía alcansarlo del ministeri del ram, Melones el pagaría de la seva butxaca, y ja sab tothom que la paraula de un diputat es sagrada.

Per xó avuy Viladanyells está de festa. Gallardets, papers de tots colors, serpentinas, arbres, vert, molt vert per carrers y plassas forman la decoració. En un dels sitis mes principals fins s' aixeca un arch de triomf, ahont engarlandat ab lentrisca y tamariu s' hi llegeix ab lletras d' una cana:

LOR AL DIPUTADO

El que ha pintat el lletrero al menjarse una O ha fet, segurament sense saberho, un *calembourg*.

Al aixecarse 'l teló, l' arcalde, un magnífich exemplar d' aqueixa asquerosa planta social clasificada per Linneo ab el nom genérich de caciquisme, está donant las últimas disposicións fent anar ab dimoni á cada orella als dependents del municipi (serenos, nunci, agutzils) segons la nómina; pero en realitat mossos, criats y fins *ninyeras* de l' arcalde.

TIPOS Y TOPOS (per *R. Miró*)

—Jo no soch com els demés:
las cosas y 'l xacolate
m' agrada tot ben espés.

S' acosta l' hora de l' arribada del tren; á casa la Vila acudeixen els convidats indígenas: jutje, fiscal, suplents, tinents d' arcalde, regidors, el senyor rector, el comandant del puesto de la guardia civil, el metje vell, el notari, el manescal, l' apotecari, en una paraula, tots els caps grossos de la vila. Solament n' hi faltan tres: el senyor mestre, que com no 'l pagan no ha pogut ferse un trajo y tindría que ensenyar las vergonyas al diputat, el metje nou y l' hereu de ca'n Rabassa morta, primer contribuyent de la vila. Aquests dos últims president y secretari de l' Agrupació Catalanista de Viladanyells y sa encontrada.

Un *manzano* que no dona fruyt; pero *fulla*...

Com siga que, segóns antecedents, el diputat ve acompanyat de la diputesa, s' acomplan també á la comitiva la senyora del arcalde y tres ó quatre més. Totas van endiumenjadas, en particular l' arcaldesa, que ha fet un va hi tot: una modista de Girona ha traballat quinze días seguits en la confecció de vestits per ella y per las noyas. Per primera vegada en la vida lluheix un barret tot enflorat; barret que causa l' admiració de tots els vehíns de Viladanyells y l' enveja de la apotecariesa y la notaria.

Embarcada en una tartana-túnel arriba á la plassa «La Principal de *Pomalata*», copla encarregada d' amenisar el programa de la festa, la de mes anomenada del Alt y Baix Ampurdá y que

tots els anys conta per cent els lloguers, segons pot veures en la secció de *Fiestas mayores* de tots els diaris.

Están per tocar las deu; el tren arriba á dos quarts d' onze, l' estació dista de la vila dos kilómetres llarchs, es necessari posarse en marxa; las tartanas están á punt de solfa; tothom va per embarcarse quan á lo millor se promou una discussió acalorada. Uns son de parer de que aixís que la primera tartana enfili 'l pont ne, ne, ne, xim, ne, xim... Marxa real al acte; altres, capitanejats pel metje vell, antich progressista dels del morrió, están per l' Himne de Riego; 'l senyor rector replica que si 's toca ell se retirará.

—La Marxa real es massa per un diputat no més—diu el senyor jutje.

—¡Himne de Riego! ¡Himne de Riego!—cridan el metje y dos ó tres més.

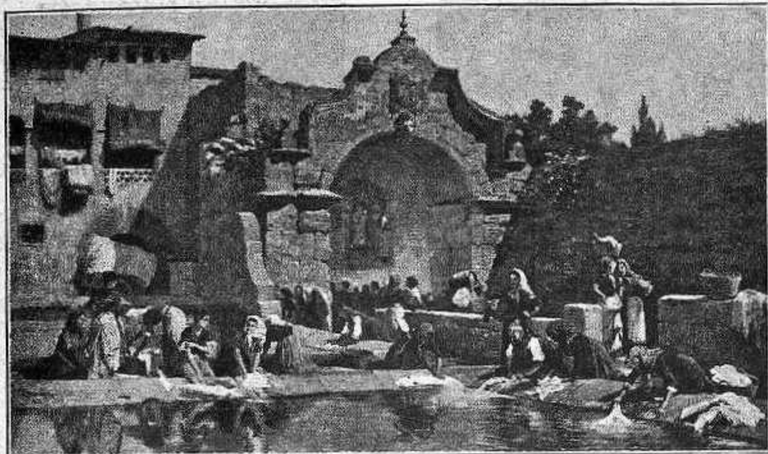
—La cosa pot arreglarse—afegeix l' apotecari, patriotero fins allá—que toquin alló de: *¡Viva España! ¡que vivan los valientes!*

Per fí 'l secretari soluciona 'l conflicte entre tres himnes, ordenant á la copla que, ja que ve 'l senyor gobernador representant al rey, toqui la Marxa real.

Tots se 'n van; l' escena queda sola un moment. Entran l' hereu Rabassa morta y 'l metje nou; el galeno, que s' ha fet catalanista perque 'l seu colega es dels altres, al veure els carrers guarnits dispara una filípica contra 'l caciquisme, contra 'ls *cuneros* y demés calamitats que cada día ens venen de la terra castellana; acabant per dir que fins que las Bases de Manresa no siguin netas y puras

Un ventilador qu' electrisa (per *Solá*).

Font y rentadors de Guisona. (Quadro al oli de *T. Moragas*).

com una patena, es impossible la regeneració. La diatriba es escoltada ab dos pams de boca oberta per l' hereu Rabassa morta que solzament sab afegir de la seva cullita algun no, sí, ah!, oh! y ún Amén Jesús quan l' altre dona fí á la catilinaria.

Xiulet del tren. La comitiva torna; ja s' acostan. ¡Quína colla! El diputat, la seva senyora, totas las autoritats de la provincia y del districte, 'l personal d' obras públicas en pes, un aixám de periodistas y la mar de convidats.

La primera tartana enfila 'l pont, la copla romp el ne, ne, ne, xim-ne, xim-ne... Els cornetíns, fiscorns y trombóns las hi clavan pels descosits; aquella ratxada de notas sembla una pedregada d' istiu. De prompte 'l caball aixeca las orellas, comensa á recular y... ¡cataplum! tartana, diputat, l' arcalde y demés que hi van cauhen dintre 'l rech. Xiscles, crits, estupor general. Teló rápit.

***

ACTE II. Afortunadament el volch no ha tingut conseqüencias. *Mucho ruido y pocas nueces*. Apart del susto corresponent, algún nyanyo y de sortir tots xops com uns ánechs de dintre 'l rech, no hi ha hagut cap mes víctima que la levita del senyor diputat; ha quedat com un drap brut y ab un esquins de dalt á baix en mitj de l' esquena. Ha sigut necessari que 'ls grossos de la vila li deixessin un trajo. Se surt del pas ab unas calsas del arcalde y una levita del notari.

Al aixecarse 'l teló, la festa está en son punt mes alt. Se coloca la primera pedra del pont ab tot el ceremonial de costum. El secretari del Ajuntament llegeix una Memoria mes llarga que un día sense pá, que produheix un ensopiment general. L' arcalde, que tot lo que li sobra de lletra menuda li falta d' oratoria, surt del pas mastegant quatre paraulas sense solta. El diputat D. Teodomiro Melones de Villasandía si fa ó no fa está á la mateixa altura. El delegat del senyor bisbe, després de quatre mots en llatí y quatre aspergis ab el salpasser, s' arrenca també per discursos, y volguent fer una frasse bonica li surt un centpeus. ¿De qué ha tractat? ¡Oh! ell s' ho sab; de pubillas, de hereus y de que la religió no está renyida ab la ciencia ni ab els ponts de pedra, etc., etc.

La comitiva 's dirigeix á l' iglesia, ahont se canta un *Te-Deum*. A la sortida

Del dit al fet... (per *M. Navarrete*)

—Pero, compare, si pa despachá bichos hay que verme á mí...

—Ve ozté qué postura?... Ve ozté que manejo?... Pus manque fueran catedrales los enzarto como caracoliyos.

tothom contempla embabiecat al jovent de Viladanyells que punteja una sardana tocada ab totas las reglas del art per «La Principal de Pomalata».

Cambi de decoració. Saló del envelat. Una taula en forma de ferradura (inventiva del manescal president de la junta d' obsequis) capás per un centenar de comensals espera als banquetejadors. Aquests no 's fan esperar: de quatre en quatre, al compás de la Marxa de Cádiz, entran al saló, ocupant cada hú son respectiu lloch. Se menja y trágueja de ferm: al destaparse 'l champagne se pronuncían entussiastas y *latosos* brindis. El *Fiel de fechos* ha perdut tres vegadas el fil, y això que portava 'l discurs ben estudiat. Tothom es molt aplaudit; pero en particular el fill del notari, un jove gomós, advocat sense plets, una de las mes llegítimas esperansas que 'l grupo d' aspirants á la sopa boba conta en sas filas y redactor en cap de *El Viladanyellense*, incenser dels de l' olla, crónica semanal de totas las trapacerías de la vila y comarca, paperot que als amichs els diu *fuerzas vivas del país* y moteja als contraris ab els calificatius de brétols, murris, borratxos, cínichs y descamisats. El redactor en cap de *El Viladanyellense* en una magnífica *improvisació* (estudiada quinze días seguits davant de un mirall perque la *pose* resultés) aixeca fins á las estrellas al diputat, á l' arcalde y demés

El públich: —¡A la cabeza, bruto!
Ell: —¡Jezú! Y que exigente eztá hoy er auditorio!...

—Fuera!... Pazo, que m' arcanza! ¿Quién zerá er desaborío que ha puesto aquí ezo pa que yo entropiece?...

gobernants presents y ausents y protesta indignat contra las murmuracións dels contraris que han vingut á suposar que tot alló era música celestial.

Ab concerts, sardanas á plassa y ball de nit al envelat, va continuant la festa de la primera pedra, terminant l' acte segón ab un quadro molt mogut y animat: una serenata enfront de casa l' arcalde (allotjament del diputat).

Tot Viladanyells, formant animats grupos en la plassa, en balcóns, terrats y finestras, escolta ab silenci sepulcral á «La Principal de Pomalata». Van tocadas ja dos pessas: unas variacións de fiscorn y unas malaguenyas de cornetí. Ara, mentres allá dalt dels balcóns de casa l' arcalde, D. Teodomiro Melones de Villasandía, lluhint una magnífica gardenia en el trau de l' americana, tira floretas á las fillas de l' arcalde, allá abaix, á la plassa, 'l flautí de la copla, imitant el cant del rossinyol, refila la vigésima tercera variació sobre aquell motiu tan conegut de *Mambrú se fué á la guerra*. Teló pausat.

***

Acte III. Han transcorregut días y mes días, senmanas y fins mesos desde la colocació de la primera pedra. Viladanyells espera que 's coloqui la segona y la tercera; pero, per ara, aquestas encare son á la pedrera.

¿Donchs cóm fou? Molt senzill; al caure, á l' arribada del diputat, la tartana al rech del molí com hem vist al final del primer acte, si bé no hi hagué desgracias per un voler de Deu, en cambi á D. Teodomiro Melones de Villasandía li caygué la cartera al aygua, cartera que plena de bitllets de banch (tot l' import de las obras del pont) portava á la butxaca de la levita. Per mes que s' aixugá la bassa del molí, per mes que 's buscá y rebuscá, la cartera *no fué habida*: ó bé las anguilas se la menjaren ó bé la corrent la portá á mar.

Acaba l' acte (mes que acte es epílech) ab una altra filípica del metje nou, corejada per l' hereu Rabassa morta y demés elements viladanyellenchs contraris del caciquisme. El metje nou se despatxa al seu gust contra tots los Melones, Fernández, Gutiérrez y González, que procedents de la terra de ponent ab quatre paraulas rimbombants, quatre fochs d' artifici, mitja dotzena de concessións de ports, ponts, cunetas y carreteras, que 's comensan y no s' acaban may, venen á aqueixa terra á embabiecar als beneyts, creant, ab sa conducta, nous companys de causa.

Per desgracia dels cacichs de Viladanyells, l' orga de las *fuerzas vivas* se 'n ha anat al cel. El redactor en cap, l' advocat sense plets, encare qu' en dossis homeopática, ja xucla 'l dols y sabrós néctar del pressupost: es oficial quint de la classe de quarts en no recordo quina oficina del Estat; que, després de tot, era lo qu' ell tractava de demostrar quan deya brétols, borratxos y pillets als seus contraris.

Romualdo Vidal.

Andalusía (per *J. López*)

Un recó del *Mundo Nuevo* (Málaga).

LA ESTIMADA DE L' AVIA (per *Mariano Foix*)

— ¿Sab qué faré, quan jo seré ávia com vosté? A la meva neta li compraré una nina cada día.

DEFALLIMENT

Sol al mon y sense nort
he vagat com desprès astre
malgastant temps y salut
sens temor que 'm fessin falta.
Jo no havía hagut esment
de que mas forsas minvavan
y 'm trobo vell y xaruch
al passar d' un día á l' altre.
Era ahir que sense fre
delitós infant jugava,
inconscient los anys passant
sens anhels y sens recansas.
Ahir era que al impuls
de passións esbojarradas,
assedegat de plahers,
la veu del cor ofegava.
Era ahir que irreflexiu
bó y llensant l' or á grapadas,
ab riquesas y ab honors
ma fantasía somniava.
Era ahí... y ¡ja som avuy!...
miro entorn, y m' aclapara
lo veure m tan pobre y sol
de ma vida á l' hivernada.
Com llampech passant lo temps
n' ha deixat ma testa blanca
y sento un fret de tardor
que 'm congela fins á l' ánima.
Ja 'l cor no es jardí florit
'hont los sentiments brotavan:
camp erm ara no s' hi veu
ni la flor de l' esperansa.
Lo cervell ans volcá encés,
es avuy un llit de lava
hont lo pensament esclau
ofuscat y trist divaga.
Com per encant, dels meus ulls
va esmortuhintse la flama,
y l' incentiu del desitj
ja no es prou per avivarla.
Lo rosari d' ilusións
de ma joventut passada
s' ha anat tot sol desgranant
y totas s' han esfumadas.
Lo que fou ma joya un jorn
avuy es recort que 'm cansa
com si á retreure 'm vingués
que 'ls goigs son pels altres ara.
M' he trobat vell y xaruch
al passar d' un día al altre,
y del mon sér ignorat
me 'n iré sens deixar rastre.
Jo no tindré per consol
de ma vida á l' hivernada
ni l' afecte d' un amich,
ni l' escalf d' una companya.
¡Ditxós, si sabía al menys
que al abandonarme l' ánima
algú 'm voldrá cloure 'ls ulls
ab pietat, y amortallarme!

MARANGI

A CA'L DENTISTA (per *Robert*)

—Tres duros per tres caixals? Ja m' ho fará per menos.
—No, senyor, no; es preu fixo.

¡ . . . . !

¡¡ . . . . !!

—Moltas gracias, senyor dentista! Ja m' ho pensava que me 'ls arrencaría de franch.

CALEMBOUR

—¿Lo del fondo del pané
sabs lo qu' es?
—Escóltam bé.
—Ja t' escolto bé, Bernat.
—Oh, es que ja t' he contestat.
—¿Cóm s' entén?
—Bé 's veu prou clá.
«Es col també» t' he dit.
—¡Ah!...

J. F. Gavires

EPÍGRAMAS

—¿Que no 't paga en Segimón?
—No 'm paga y va fent el ganso,
y com ja d' esperá 'm canso,
jo 'l voldría apremiá, Antón.
—Volent, com tú vols, cobrá,
no 'm sembla ta idea bona;
no pagante á Barcelona,
menys te pagará á Premiá.

—

—¿Quants anys tens?
—Fets, vintitres.
—Donchs jo te 'n faría mes.
—Per *ferme* mes anys, Matías,
no sé cóm t' ho arreglarías.

Pepeta Forgeron B.

—

—¿Que 'm tens llest aquell barret?
—No, pro estará aquesta nit.
—¿Puch contarhi, Josepet?
—Vina, y te 'l tindré amanit.
—D' això tu te 'n guardarás
puig, si com dius, l' *amaneixes*,
no sols sentirás más queixas
sino que te 'l *menjarás*.

—

—El gos que 'm vas dur d' Alpens
encare no 'm creu, Manero.
¿Oy qu' es estrany?
—No ho es gens
si es que 't pren per embustero.

—

—¿Vols dirm' per qué no t' agrada
dormí en companyía, Alberta?
—En el llit la companyía
sols m' hi plau estant desperta.

J. Ferrer B.

—

Sens voler he trepitjat
al avaro don Francés;
perdó li só demanat,
y ab mal modo ha contestat:
—Ja sab que no dono res.

F. Vilaret

Un éxit català (per *R. Miró*)

Recort del estreno de l' ópera *Els Pirineus* al Liceo.

A Santa Coloma de Gramanet. (Apunte per *A. Cardunets.*)

SI JO FOS...

Si jo fos pussa, nineta,
¡cóm riuría, Verge Santa!
Riuría, si acás las pussas
viure poden á *sus anchas*.
Del teu cos, no ho duptis pas,
sería senyora y ama
y en els recóns més preciosos,
en el clotet de ta barba,
en ton pit de verge pura,
en ton bras, en totas bandas,
'hont las pussas *pudorosas*
poden ferhi passejadas
hi deixaría un recort
que obligaría á rascarte.
Si fos pussa, tas bellesas
de las quals ets tan avara,
contemplaría al meu gust,
y ara saltante á las galtas,
després passant á l' esquena,
y, més tart, baixa que baixa...
(no baixo gayre, no creguis
que sigui tant tarambana)
veuría ab mos propis ulls
lo que 'l teu pudor me tanca
y 'm creuría més ditxós
que 'l primer que hi haji al mapa.
Si jo fos pussa ¡ay videta!
¡quíns bons ratos! ¡quínas gangas!
¡quín triar y remenar!
¡quín gosar ab ditxa tanta!
¡quíns saltiróns que faría!
y si per cas m' agafavas
qu' en els teus ditets rosats
me cargolessis ab manya,
com totas las donas feu,
avants de fé 'l *¡¡crech!!* que mata,
sería el goig més inmens...

. . . .

que 's mereix el papanatas
que diu tal munt de bestiesas
per escriure quatre ratllas.

JOSEPH M.ª BERNIS

* * *

A un pastisser qu' endavina
pels fets el gust de la gent,
vaig sentirli l' altre día
etjegá 'l cantar següent:
«Las que no trepitjant fanch
s' alsan massa las faldillas,
casi sempre menjan mes
carquinyolis que rosquillas.»

J. F. BUSQUÉ

CANSONETA

Uns claps de núvol anuncían
que ja s apropa el temporal,
vents de borrasca ens els envían
ab son bufech tramontanal.

Malgrat el vent el sol escalda,
llensa pels camps la xafogó
mentres reclino jo, en ta falda,
mon cap feixuch, plé d' il-lusió.

Que bufi 'l vent y la tempesta
esclati ferma d' un plegat,
per mí es un día de gran festa,
per mí es un día asserenat.

No esclatará el núvol, aymía,
ab el delit que hi ha en mon cor.
El temporal fará sa vía,
jo 'm quedaré ab el teu amor.

La xafogor eterna y dolsa
del amor nostre inmens, suau,
que com ruixims d' onada espolsa
dintre del sér sos cants de pau.

Tant se m' endona si amenassa
la tramontana ab accent dú;
¡que se m' endona, si ella passa
y jo 't tindré per sempre á tú!

El sol s' enfonza en la gropada
y 'l cel se torna emplomiscat.
Ja s' ha ben fos la soleyada
y 'l temporal es arribat...

Axoplugué'ms en la cabanya
que arracerada té 'l pastor;
ja hi pujarém á la montanya
pera entonarhi cants d' amor.

Ja hi trescarém, quan la gropada
tota la plana haji negat;
y tornará la soleyada
ab un cel blau, asserenat.

Y tornará á venir la calda
y á brillá á l' herba son coló,
y tornaré á posá en ta falda,
enamorat, el caparró.

¡Deixa que vinga la tempesta,
deixa que passi 'l temporal,
per mí es avuy día de festa,
de res del mon vull fer cabal!

Vida del cor, mentres amagui
el nuvolot al sol ruhent
jo 't diré baix:—«Que Deu te pagui
tot lo ditxós que m' estás fent!»—

Que udoli ferm la tramontana,
que la riuhada fassi por...
Tú y jo passant la tébia plana
sospirarém cansons d' amor.

J. Ayné Rabell

MODERNISTA

...S' estiman ab emoció;
el promés pretén robarla
y sols conta, per cuidarla,
ab la seva estimació.
No 's vol gastar cap diner
per la boda, ni pensarhi;
pagá y casars ¡que ordinari!
¡que 's pega un tiro primer!
Com sempre hi han benfactors
en un pis els acomodan,
y al fí 'ls diuhen que ja poden
visitá 'l seu niu d' amors.
Ell troba 'l pis poch capás
per víurehi á sa manera,
y 'l lavabo, y calaixera,
lo que no té un sis, té un as.
La nuvia diu que 'l buffet
es poch artístich, y troba
qu' en el llit hi ha massa roba
per molt que 'l temps sigui fret.
Qu' això es dolent, qu' això es bó,
en res van tots dos á l' una.
Sols un armari de lluna
els hi crida l' atenció;
pro portan dificultats
els poms de la galería,
l' un, plans els desitjaría;
l' altra, 'ls voldría ovalats.
—Que no pots lligá ab ningú.
—Que tú te 'n vas de la *labia*.
—Lo que m' agrada, 't fa rabia.
—Lo que no vull, ho vols tú.
Tot lo qu' avants era amor
se va tornant odi neci;
ell, se la mira ab despreci,
ella, se 'l mira ab horror,
y per si 'ls poms de l' armari
son plans, en lloch d' ovalats,
pel cap se tiran els plats,
els mobles, y 'l propietari.

. . . .

Aquesta comedia eterna
sembla extranya y no ho es gens.
Això es un cás dels corrents
en nostra vida moderna.

Sanch de Cargol

ASTRONOMÍA BELLA

El Sol.

La Lluna.

L' IDEAL

(DE E. VIGNON)

Me vaig trobá, en dolç somni, per dintre un bosch tot
Era á la Primavera. Tenía un llibre obert, [vert.
que l' Ideal cantava. Y 'm deya jo:—¿Es mentida
aquesta perfecció que á cada punt ens crida
fugint dels nostres ulls?—No havía dit del tot,
que—No,—una veu replica,—no soch tan sols un mot.—
Y 'm veig allí una dona... Mes ¿cóm pot fer compendre
la pobra llengua humana lo que era hermosa y tendra?
—Sí,—me va dir,—jo soch lo Gran, lo Ver, lo Bell;
soch lo Just, l' Ideal; visch mes que 'l teu fardell;
es, el meu regne etern, mes alt que ta morada;
mes baixo, sens brugit, al mon calca vegada.
Y, al noble pensador que 'm sápiga invocar,
á l' artista fervent, jo 'm vinch á revelar.
M' ovira, se m' acosta, fins á tocar-m' s' aboca;
y, aixís que sobre meu posa ubriach la boca...
fent vía á ma morada, fujo á través l' espay.
Podrá estimar-me, l home; mes, possehir-me, may.
Ja me n' anava: al pas, la Sort (¡ocasió rara!)
te m' ha posat. ¡Espera! ¿No has ja entrevist ma cara?
—¿Qué es lo que fé 'm caldría—vaig dir-li ab emoció—
pera esflorá ab el dit la vostra perfecció?
—Créure-hi d' aquí endavant cada día y sens treva!...—
Llarch temps vaig contemplar-la, ma cara enfront la
De sopte volá dolça com brisa matinal [seva.
y vareig despertar-me. Vaig creure en l' Ideal.

E. GUANYABENS, *trad.*

Las estrellas.

¡LO TEMPLE DE LA CIENCIA!

—Deu lo guard, senyor Manel.
—¡Hola, Segimón! ¿qu' es extrany que vinguis tan aviat?
—Es que la mare fa durme aquest present...
—¡Oh! ¡oh! ¡oh!
—Es la primera butifarra del porch del oncle.
—¡¡La primera!!
—Aixís ho ha dit la mare.
—Dígali que gracias, y que ja l' aniré á veure.
—¿Diu la mare, si 'l día dels exámens tindré premi?
—¿Això preguntas? ¡Clar que sí! (Un per cada butifarra).
—¡Buenos días!... ¡Bue...nos... días!... Buenos día...a...a...as!...
—¿Qu' es aquest burgit?
—Es en Cisco...
—Mentida. ¿Sents?... no he sigut jo.
—¡Jo ho he sentit!
—¡¡Callarse!!... En fila, y á cantar sin gritos. Vamos; á la una... á las... dos. *Iluminad...*
—*Iluminad se...ñor nuestro enten...dimiento y voluntad... para que... las cosas... que nos enseñan... nos sirvan para nuestro provecho espiritual y temporal...* ¡Amen!
—Voleu fer lo favor de no cridar tant, un altre vegada? Qualsevol que 'us senti 's creurá qu' el mestre es sórt.
—¡¡Quicarakik!!
—¡¡Cocorokok!!
—¿Qu' es esto, señor Calafell? ¡Brazos en cruz!
—¿Por qué?
—Por haber hecho el gallo.
—¿Jo? Si he fet la gallina.
—Es igual.
—¡Oy que no!
—¡¡Silencio!! (Per tractar ab aqueixa quitxalla se necessita la paciencia dels caballs de las trampas). Vamos á pasar lista. (La qüestió es passar el temps). Segimón Rampallas.
—¡¡Presente!!
—Francisco Calafell.
—¿Qué mana?
—Que callis, ruch. ¿No oye Vd. que paso lista?
—Diego Passarell.
—¡¡Presente!!
—José Verdum.
—¡Mira tú, que 't cridan...
—¡¡Presente!!
—Siempre está V. distraído.
—Comerma.
—Es á cullir bolets.
—¡De rodillas!
—José Anguila.
—No está.
—Pedro Tortell.
—Está enfermo.
—Antonio Maderencho.
—Tampoco ha venido.
—¿Es á dir, donchs, que no hi ha ningú? (Ni may que 'n vingués cap!) A escribir... ¡¡sin hacer ruído!!... ¿Qué hace Vd. aquí?

UNA BEATA
(per *J. Blanco Coris*)

—Jesús, las sis!... Y 'l Pare Benet que 'm deu estar esperant!...

UN LECTOR DE PERIÓDICHS (per *J. Llopart*)

—Dona gust enterarse de aquestas horrendas desgracias!...

—No encuentro el cartapacio.
—¿Y qué ha hecho Vd. de él?
—Me lo han afanado.
—¿Qu' es esto de afanar?
—Si lo tenía aquí...
—¡¡Callarse digo!! A ver, señorito Passarell, esta mano un poco más alta, y Vd. la cabeza más baja.
—Este noy me ha hecho hacer un gargot.
—¡Chúpelo Vd.! ¡No con la lengua! ¡Avestruz! ¡Basta de escritura! Ahora las reglas de Arimética... ¿Uno y uno?...
—¡Dos!
—¿Dos y dos?
—¡¡Cuatro!!
—Seguir solos.
—¡Cuatro y dos... seis! ¡Seis y dos... ocho!...
—¡Ocho y dos...
—(¡Ja s' ha encallat el carro!)
—A ver, señorito Verdum. ¿Ocho y dos?
—Doce.
—¡¡Burro!! De rodillas.
—A ver Vd., Segimón. ¿Ocho y dos?
—¡Diez y seis!
—No, hombre. Vd. quiere decir diez ¿no es eso?
—¡No senyor, setze!
—Bueno, repásenlo Vds. mejor, para la tarde.
—Senyor Manel ¡en Comerma m' ha tirat una bola al clatell!...
—¡¡Mentida!!
—¿Qué es eso?
—¡Que el senyor dise bolas!
—¡Es ell que las tira!
—(¡En sortint t' espinyo 'ls morros!)
—(¡Llengua!)
—Senyor Manel, en Llacsó se mofa de mí.
—Aquest chicot me ha escupido...

—A ver tú. ¿Cómo te llamas?

—Alsina.

—Ja lo sé .. pero antes...

—También me 'n deya.

—(A desvergonyit no hi ha qui 'l guanyi).

—Es que...

—¡¡Basta!!... No sé de donde has salido.

—¿Avuy? De casa.

—¿Se calla Vd.? (Ja no tindría d' ésser fill del Nunci per ser tan xerrayre).

—Me permet anar al escusado?

—Vaya, pero cierre la puerta, que no venga mala olor.

—¡Yo tambè en tengo ganas!

—Aguarde que salga Rafecas.

—¡Es que se m' escapa!

—Rafecas, vaya aprisa, que á Font se le escapa.

—¡Ja surto! No más hago un río.

—¡No queremos saber tanto!

—¡Cuita, home!

—Mira que si 'm fas mullar...

—Mire Vd... allí al detrás hay dos que comen *mangrana*...

—A ver, señoritos Casulleras y Calafell, vengan aquí. ¿Qué hacían en aquel sitio?

—¿Yo?

—¡Traigan esto! Aquí no se viene á comer. (Me la guardaré per dinar).

—¡¡Espieta!!

—Goiti, senyor Manel... allí hi ha un noy qu' agafa moscas, y 'ls hi fica un paper...

—¿Dónde?

—Allá... sabe?

—Vamos, aprisa.

—Aquí al detrás...

—¡¡Cállese Vd., mal educado!!

—¿Me permite beber agua?

—¡Vaya Vd.! (Que 'n farem poca de feyna).

—Senyor Manel, aquell noy morreja 'l canti, y no s' ha mocat.

—¿Cómo es eso? ¡Usted, señor Cotxino!... ¿que no oye que le llamo?

—¡Mira qué 't diu el mestre!

—Senyor Manel...

—¡¡Basta!! Van á dar las doce y no hemos hecho casi nada. A ver, todos en fila. (¡Quína fila que fan!) Diga usted, senyor Rafecas. ¿Cuántos ríos hay en España?

—Los ríos de España son 49, y un que jo n' hi fet... 50.

—¡De rodillas, por desvergonzado! Continúe el señor Verdum.

—Los ríos de España son: Valencia, Castilla la Nueva...

—Sí, y San Sadurní de Noya... ¿no es eso? ¿Esto es estudiar la lección? A ver, senyor Llacsó, ¿dónde está la República de Andorra?

—A casa.

—¡¡Cómo!!

—Si senyor, el pare sempre ho diu.

—Hoy se queda á comer aquí. Vd., senyor Alsina... ¿quién fué Colón?

—L' amo d' un café molt gran que hi ha á Barcelona.

—¿Sí? Pues Vd. y el señorito Rafecas se quedan aquí. Mira Segimón, cuando salgas irás á casa de estos señoritos, y dí que les traigan la comida, que se quedan á estudiar. (Així ab el menjar d' ells, també dinaré jo).

—¡¡Las dotze!!... ¡¡las dotze!!...

—¡Ya las oigo! Bueno, á decir la oración y hasta la tarde.

—*Gracias os damos Señor..* . . . .

. . . .

SANTIAGO BOY

LAS HORAS

¡Qué temps que fa que las campanas
del vell rellotje del campanar,
passan els días y las senmanas
cantant las horas sense parar!

Poruch el món no se 'l escolta,
ningú s' hi fixa si avansa un pas;
mes quan l' agulla dona la volta,
ell canta l' hora sens ferne cas.

¡Prou ens ho diu:—Curta es la vida,
tot va esfumintse, tot va acabant;
y la campana mitj ensopida
fins sembla 's cansi de tocar tant!

¡Qué temps que fa que las campanas
del vell rellotje del campanar,
pasan els días y las senmanas
cantant las horas sense parar!

XAVIER ZENGOTITA BAYONA

ELS PANTALÓNS DE L' ENRICH

Lloch de la escena: una cambra;
personatjes: l' Enriquet,
jove de molt bonas prendas,
guapo y xicot de diners,
y Roseta, una minyona
lo més bonich que ha fet Deu.
Son dos nuvis qu' aquell día
s han casat á la Mercé.
Al donar comens el diálech,
entran els dos de brasset
y un cop dins, l' Enrich s' assenta
y sens dir re á sa muller,
comensa per despullarse,
dihent axís qu' está llest:
—¿Veus aquestas calsas, noya?
—Ja ho crech, Enrich, que las veig.
—Pósatelas, donchs, t' ho prego.
—Y ara, noy, ¿que perts el seny?
—No perdo 'l seny, no, Roseta;
fes lo que 't mano y callém.

OBRAS PÚBLICAS (per *J. Llopart*)

**Mireu si pesará prou,
quatre animals á tirá,
quatre animals y no 's mou.**

23 JULIOL DE 1902.—CONCURS MUSICAL DE VALENCIA

Entrada de la Banda municipal de Barcelona á la Plassa de toros.

—¡Donsas, no ho vull!
—¡Creume, fes'ho!
—Ja t' he dit que no ho vull fer.
—¿No vols posarte las calsas?
—¡No y no! No insisteixis més.
—Está molt bé, no t' enfadis
y ara, escolta un bon consell:
No vols posarte las calsas
y jo n' estich molt content;.
mes, sápigaho, mentres visca
las calsas jo las duré;
jo seré l' amo de casa,
lo que bé 'm sembli haig de fer
y obraré com me convinga
sens faltar á mos debers.
En fí, Roseta, aquí á casa
manaré jo solament,
y si intentas algún día
fer lo qu' ara no vols fer
y las calsas que rebutjas
posártelas may pretens,
ab una vara de freixa
els ossos te trencaré.

. . . .

La cambra quedá á las foscas
y tan sols, als curts moments,
el silenci interrompía
el dols esclat d' algún bes.

JAPET DE L' ORGA

NO 'S POT SER PROPIETARI

—Deu vos guard. ¿Qué os vindrá bé...?
—¡Hola! Haurá de dispensarme,
perque tinch el noy malalt
y l' home m' ha estat en vaga.
—Sí... 'l rosari de costum...
¡Malehidas sigan las casas!
—Jo n pogués tení un carrer.
—Ab llogaters com vosaltres
jo us ne donaría dos
per fervos ferir de rabia.
—¡Uy! Fa molts escarafalls.
Mes pitjó aquells que no pagan.
—A aquells se 'ls cita.
—¡Romansos!
¡Que li costaría cara
la festa! Molts *ancalinos*
no pagan may y quan marxan
encare cobran.
—¡Bé, dona!
Vos sí que la sabeu llarga.
¿Qué 'm dareu dos duros?
—Un.
—Ja estich tip.
—Y encare gracias.
—Ah, sí... vindré cada día...
—¿May diría qué pensava?
Que ho podém trobar diumenge
tot plegat.
—¡Cá! Val mes ara.

23 JULIOL DE 1902.—CONCURS MUSICAL DE VALENCIA

Al comensar la pessa que li va valer el premi.

—Es que, si haig de serli franch,
no podré arribá á Igualada.
—¡Aneu á Manlleu.
—¡Qu' es bárbaro!
—Me paguessiu com Deu mana.
—Y del duro 'n vull recibo,
perque si no, se 'ns estafa.
—Mestressa: aqueix picarol
os perderá.
—Jo soch franca.
¡Ah! Y fassi vení 'ls paletas
á resseguir la teulada
que hi han goteras.
—Sí, dona.
Me dareu de mala gana
un duro y jo que me 'n gasti
dos ó tres. ¡Quinas ganancias!
—De mes cars ne deu tenir
de remendos.
—¡Xarlatana!
¿Quí os ho ha dit que tinch remendos?
—¡Oh! M' ho penso... Tenint casas...
—¡Ah! ¡Que 'n sou d' espatutxina!
—¡Y vosté que n' es de rata!
¡Ah! Y que 'm vinguin á arreglar
aquests panys que sempre cauhen.
—Cayguessin tant els lloguers.
—Sí, sí; escanyins mes encare.
—Vos feu molt el ploricó,
pro per xó compreu pollastres.
Si anessiu tan justa...
—Y, donchs,
¿qu' hem de morirnos de gana?
—¿Y aquells globos y fanals
ab que adorneu la fatxada?
—¡Oh! Es la festa del carrer.
—Y al propietari... *¡naranjas!*
—¡Calli! D' aquí en endavant
li faré du una *distancia*
per veure si 'ns don permís
de comprá 'l que 'ns fassi falta.
—Els lloguers m' heu de fer dur.
—Sí; ab una fulla de rave.
Li aconsello que no 's cuydi
tant de las casas dels altres...
—¡Oh! Es que aquí es á casa meva.
—¡Cá! Pagant, sant Pere canta.
—¡Pagant! Ara ho heu dit bé.
¿Pegant? Prou... ab una vara
de freixa.
—Heu vist mes descaro?
Demá us trech d' aquesta casa.
—¡Cá ha de fé! ¿Hont los trobaría
uns anyellets com nosaltres?
—Y que us ne fareu deu pedras.
—Fossin pel seu fetje... encare.
—Mes me las estimaría...
per comensá un' altra casa.—M. BADÍA.

Las preocupacións de 'n Pere Romeu (per *R. Miró*)

—No entench com, sent el Parch y Jardins propietat de *todos los barceloneses,* y sent jo barceloní, y per lo tant un de tants propietaris de la finca, no m' hi nan deixat instalar els putxinellis!...

HISTORIA VULGAR

Si *ella* dú 'l nom de la Verge
plá que 'l d' *ell* també es bonich.
María 's deya la noya;
té per nom ell, Serafí...
El *cas*, semblant á tants altres
com haureu sentit á dir...
Cosas de noyas
y de fadrins.

—

El *cas*, semblant á tants d' altres
com haureu sentit á dir:
«Una minyona qu' estima,
un hereu mofeta y rich,
que, tantas vull tantas deixo,
mata las horas tranquil;
qu' en aplechs, firas y festas
lluheix garbo y bons vestits,
y punteja la sardana
del Conflent al Vallespir;
que á las noyas, amoretas
va tirant á cents y á mils,
dolsas totas, totas dolsas
com la mel del romaní...
Una sagrada promesa
feta al bell cor de la nit;
una taca malehida
que no fuig per cap istil,
y darrera de la taca
l' aburriment y l' olvit,
la miseria y la deshonra
que pregonan mala fí...
Capítols de matrimoni
com s' acostuma entre richs;
un casament á tot rumbo
als quinze días seguits;
una familia que plora
altra familia que riu...»
Cosas de noyas
y de fadrins.

—

«Una familia que plora,
altra familia que riu...
y en alas del temps que vola
perdut al espay sens fí,
una conciencia que clama
venjansa eterna pel crim...
y 'l recort de la María
morta d' afront y neguit!»
La trista historia
véusela aquí:
cosas de noyas
y de fadrins...

J. Baucells Prat

AMOROSAS

I

Las ninetas dels teus ulls
son tan hermosas com francas:
lo que pensas, lo que vols
tot m' ho diuhen fil pel randa.
Las ninetas dels teus ulls
á mí, m' encisan y atrauhen,
ab sa hermosa brillantor
que mon esperit trasbalsa.
Las ninetas dels teus ulls
quan jo las miro, s' amagan,
perque no saben fingir
encare que tú 'ls ho manas.
Las ninetas dels teus ulls
no las tens prou ensenyadas,
perque 'm diuhen baix, baixet,
que comensas á estimarme.

II

Tos llabis vermells
com flor de magrana,
del subtil amor
l' ambrosía guardan.
Floreixen en ells
las tevas paraulas,
que surten vibrant
com notas aladas.
Al só de ta veu
gentil y agradable,
s' alegra mon cor,
reviu ma esperansa,
y la joventut
pomposa y galana
me torna á parlar
de goigs inefables.
Tos llabis vermells,
son copa sagrada;
els verges petons
hi bullen encare!...
¡Oh! deixa, amor meu,
que puga estrenarla
la copa sublim
de plahers curullada!

III

Pera viure ditxós sobre la terra,
necessito la mel de tos petons,
com necessita la migrada planta
la hermosa llum del sol.
Necessito que 'm diguis que m' estimas
resoltament, y per damunt de tot;
necessito que 'm juris amorosa,
que so ton primé amor.
Necessito saber que las delicias
que vols gosar ab mí, may, ni un sol cop
las havías somiat ab un altre home
ans d' estimarte jo.
Necessito, ¡oh, sí! creure que so l' únich
per qui has sentit ingénua inclinació;
perque t' estimo tant, tant, que á vegadas
fins me torno gelós!

A. Llimoner

RECORTS DE LA «HUELGA GENERAL». (Fot. *M. S. Auban*)

La caballería á la Ronda.

LAS FLORS

A MON ESTIMAT AMICH, EN JOSEPH GOT ANGUERA

Segons asseguran las tradicións y demostran els fets, del perfeccionament de las arts y de las ciencias va naixer la floricultura, filla predilecta del cultiu, de la delicadesa y del bon gust.

Desd' aquell esclat xamós, de generació á generació, de progrés á progrés, las flors s' han obert camí pel mitj del sentiment y de la poesía y avuy tenen un lloch preferent en la societat.

L' entrada plácida qu' han fet al cor del poble, es l' avens agradós de la Naturalesa que ve á purificar nostras costums rutinarias; es l' esclat de la Primavera que ve á simbolisar la bellesa de la vida lliure.

La Naturalesa no te, en veritat, res tan hermós com las flors, ni res que fassi fruhir tant com cultivarlas. Ellas alegran la vista ab els seus vius y variats colors; ubriagan l'esperit ab els seus suaus y agradosos perfums; ellas son el símbol de la procreació, de la perpetuitat de la vida; ellas, en fí, simbolisan la bellesa, el misteri, la llibertat, l' amor.

Axís com la poesía lírica expressa 'l sentiment de l' ánima, las flors expressan voluptuosament el sentiment de la Naturalesa. Quan la Primavera 'ns fa gosar las delectosas sensacións de la florida dels mesos d' abril y maig, sembla que la Naturalesa 's manifesta per primera vegada de la seva vida de tants sigles, y volguent, altruista, fernos gaudir la redemptora forsa de la seva prodigalitat, deixa escapar del seu verginal sí, llarch temps comprimits y assegurats, tots els seus tresors

Un escamot de tropa â la Plassa de la Universitat.

de feconditat y d' amor.

L' ambent dels ayres se purifica, els aucellets cantan sobre las verdas brancas, l' enamorat rossinyol ompla l' espay ab las sevas cansons variadas y armoniosas, y las flors, aqueixas estrellas del día, se presentan com un nimbe enlluhernador posat sobre 'l front de la estació nova.

Las flors deuhen viure ahont han nascut, y únicament se pot disculpar al que

RECORTS DE LA «HUELGA GENERAL». (Fot. *M. S. Auban*)

El primer tranvía conduhit per soldats.

Guardant la línea dels tranvías.

las arrenqui de las sevas brancas, si desde allá las conduheix á aqueix preciós niu que 's forman las donas ab las trenas dels seus cabells, ahont guanyan en color, en aroma y en bellesa lo que perden de frescor y llibertat.

Las flors han sigut sempre las amigas inseparables de las donas, d' aqueixas flors humanas posadas sobre la terra pera ser las nostras parionas y dolcificarnos la salvatje amargor de la tragedia humana; pera fernos entreveure l' encisadora llum d' un ideal sublim y assolir las delectosas sensacións del amor.

Alguns han cregut que las donas estiman á las flors perque com ellas son hermosas. Això es una aberració.

La dona estima á la flor perque te l' instint de la procreació. Vé al mon pera donar vida á altres sers y sent l' instint de la seva naturalesa. Un día será mare; y mentres aqueix día arriba, desde molt petita, 's complan en donar vida, en assegurarla á altres sers més débils. Y prodiga 'ls seus cuydados á las sevas flors, als seus aucellets... obehint als seus ingénits instints maternals.

La dona es sinónim de flor perque com ella es hermosa, y encare que totas dugas venen á omplir idéntica mis-

sió sobre la terra, la Naturalesa, ab els seus misteris impenetrables, ha volgut que las donas y las flors se significuessin ben diferentment en el tribut de la fecondació. Y axís es en efecte. Mentres las flors tenen més esclat de bellesa y prodigan més encants quant més fecondisan, las donas van perdent la sensual plasticitat d' una bellesa sugestiva quant més pagan tribut á la feconditat.

Parlar de las donas y de las flors y deixar l' amor quiet, es impossible. Per axó las flors, lligadas fraternalment ab las donas, se barrejan ab els nostres recorts d' alegría y ab las nostras remembransas de tristesa. Ellas despertan en el cor els més purs sentiments amorosos; ellas ens portan á la memoria els més tristos pensaments de dolor. Son las sensacións vibrants y lliures, que desplegan els plechs de nostra historia y ens suavisan els recorts d' una existencia passada.

¡Quántas vegadas entre las fullas d' un llibre ja olvidat, una flor marcida y ab ayres de tristesa 'ns ha portat á la memoria tot un poema d' amor ab els seus cants de goig ó ab els seus passatjes de melangía, y ens ha fet brotar el pressentiment de que 'l nostre cor, obert á la dolsa emanació del amor, ha de marcirse com ella y com ella ha de tancar en els seus plechs tot el procés d' una historia amarga!

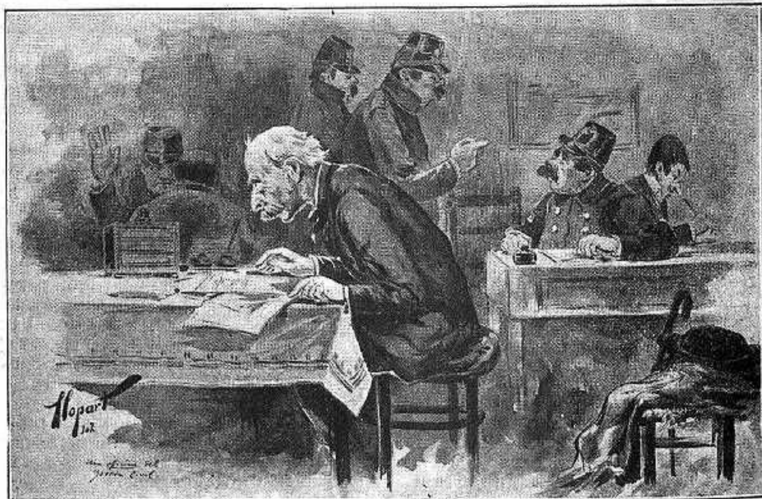
Y es que cada flor pot contenir en els seus pétals el secret de tot un destí; cada flor es un poema, y pot tenir una significació en el llenguatje del amor.

Las flors se troban per tot arreu y sempre 's manifestan brillants allá ahont se troban. Las veureu sempre en nostras festas, en nostres teatres, en nostres balls, en nostres balcons; per tot ahont la alegría 's manifesta, per tot ahont la tristesa s' amaga, per tot ahont hi ha sentiment, ahont hi ha amor, ahont hi ha poesía.

No son las flors joyells de la vida: son tota la vida. Ellas ens enjoyan quan vením al mon, pera simbolisar la fusió de dugas primaveras, la de la vida y la de la Naturalesa; ellas ens acompanyan quan ja homes, celebrém l' acte trascendental d' aparellarnos ab l' eura qu' ha d' enllassarse amorosida en nostra existencia, pera simbolisar la virginalitat del acte, la puresa de sentiments, las suaus costums qu' hem de desenrotllar en nostra nova vida; ellas ens segueixen quan ens reintegrém á la vida de lo etern, com si la Naturalesa, nostra mare eterna, ens

---

POR LA PATRIA, POR EL ÓRDEN Y... POR LAS VESSAS (per *J. Llopart*)

Una oficina del Gobern civil.

dongués amorisida las sevas llágrimas, flayrosas y perfumadas, pera dolcificarnos els amarchs recorts que 'ns emportém d' aquesta vida sofridora de miserias; ellas, en fí, son l' eternal emblema dels amors que no moren, dels recorts que no s' esvaheixen.

Las flors enjoyan la taula del rich y alegran la taula del pobre, donchs malgrat las capritxosas jerarquías socials, que llensan al home á la embrutidora lluyta de la explotació, pera tots tenen els mateixos perfums y la mateixa bellesa, y pera tots embauman el camp ahont aném á buscar el repós, á respirar l' oxígeno, á viure la vida.

Benehida sigas, Naturalesa pródiga, qu' al donar vida á tot lo existent sobre la terra, desde las plantas hasta 'ls homes, á tots has donat un sentiment que 'ls es propi, un esperit que 'ls anima, un ideal que 'ls fa viure! Aqueixas bellas flors que 'ns fan gaudir ab el seu bés de vida tota la forsa redemptora del sentiment y de la poesía, senten com sentím nosaltres, estiman com nosaltres estimém. Entre 'ls perfums suaus de las sevas corolas, entre 'ls variats matissos dels seus colors, entre la sugestiva bellesa de las sevas formas, amagan las flors el més sublím dels sentiments humans: el sentiment del Amor.

J. Puig Cassanyas

CANTARS

Un infant va darte Deu
y ara entench perqué estás trista;
ignoras que 'l marit teu
es molt poch fesonomista.

—

Al casarme ab una viuda
vaig fé un disbarat dels grossos,
puig un altre 's menjá 'l tall
y ara jo rosego 'ls ossos.

—

¿No t' agradan las monjetas?
¡Ara sí que m' has ofés!...
perque si 't casas ab mí
no 't podré donar res més.

—

Que no tens gens de cervell
ta mare m' ha assegurat;
aixís no es estrany que siguis
tan lleugereta de cap.

—

El jorn que 'm vaig casar jo
vaig comprá un meló á la plassa:
el meló sortí carbassa...
y la dona carbassó.

—

Compra al menos vint dotzenas
de plats, per quan ens casém,
que per tiranse'ls pel cap
ben bé 'ls necessitarém.

—

Lo qu' avuy hem fet tu y jo
pot dur compromissos grans,
pro com que ningú 'ns ha vist...
ja te 'n pots rentar las mans.

Antón Portabella

DEL MEU ÁLBUM

He observat en matrimonis
més de un cop y més de dos,
qu' entre 'ls fills, casi bé sempre,
li porta predilecció
al que té més forsa, el pare;
la mare al de més bon cor.

—

La neu deixa 'l plá y la serra
cuberts de un llensol tot blanch,
els anys, sufriments y penas
hi deixan ¡ay! nostre cap.

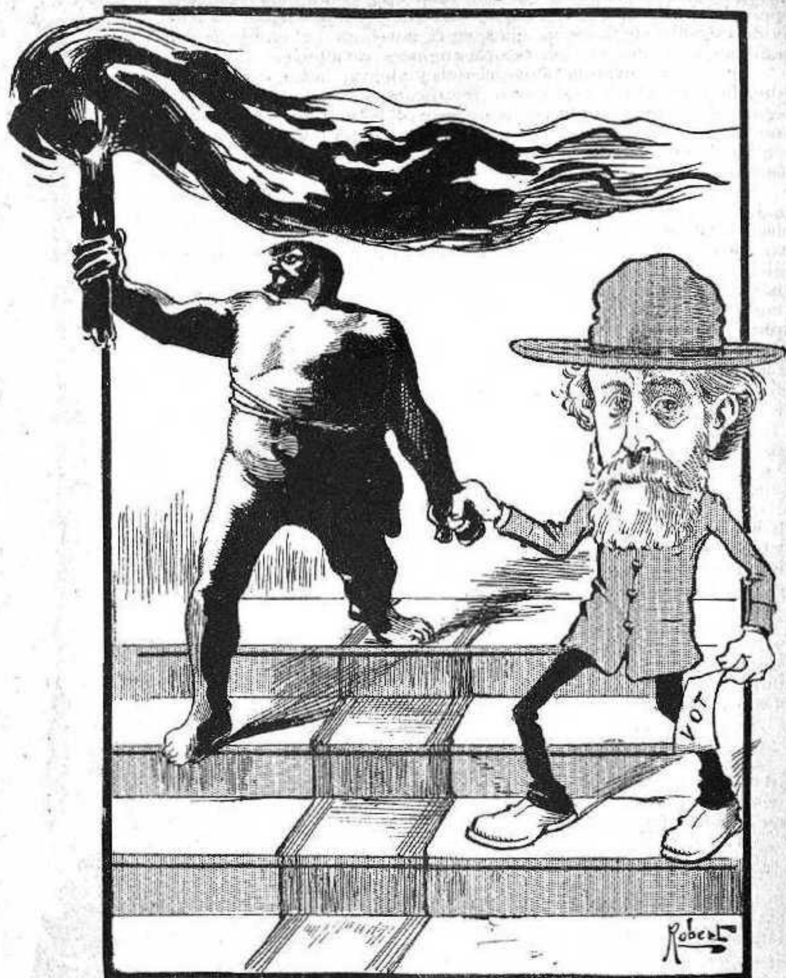
—

Quan naix un fill tot es joya,
quan hi ha una mort tots plorém,
y per lo qu' es nostra vida
y 'l que al món vením á fer,
¿quí sab, si molt més valdría
que fessim això al revés?

Joseph Pujadas Truch

LAS ELECCIÓNS DEL ATENEO (per *J. Robert*)

D. Eussebi, futur comte de Barcelona, portant á votar al ninot de la paret de casa seva.

EPÍGRAMAS

¿Cóm te va, Pep, el negoci?
—No pas malament del tot.
—¿Te guanyas bé la videta?
—No m puch queixar de la sort,
com que tinch molt bonas taulas...
faig algun quartet, no molts.
—¿Que t dedicas al teatre?
—¡Serveixo al Café Colón!

Per tot arreu va alabantse
el noy gran de 'n Recasens
sobre si avuy casat fora
ab la filla d un marqués
y que sols per ell va perdre's
un partit tan excelent.
No va agradar á la noya...
y es clá 's va perdre per ell!

P. A. MORENO

LA CANSÓ ETERNA

(FRAGMENTS)

Medalló decoratiu (per *L. Escaler*)

Pero tú y jo, amor meu, no hi estimém d' aquella mena de manera. Tú ja no ho dius, ja no ho dius are, ja no ho dius mes que m' estimas; ni jo ho dich may que t' estimo molt. Ja no som dos que de l' amor parlan, cadascú per ell; tú y jo ja som *nosaltres*, y, al parlar d' estimar, dihem que *'ns estimem*, que 'ns estimem y prou, que massa 'ns ha vagat saber que *d' estimar á estimarse* hi va tan llarch camí com del plorar al riure!

¿Te 'n recordas, amor, dels días tristos, tant tristos pera mí com pera un home vell de cor las riallas dels joves—en que tú no hi creyas en l' estimar com ara estimas? Jo anava al costat teu tot tremolós, mitj moix, parlante, esperansat, dels días del pervindre: parlava, esperansat y esporuguit á l' hora, perque la mofa dels teus llabis me feya patir mes que la meva miseria d' amor, aquella miseria d' amor tan esgarrifosa pera mí—somniador de sempre, y per sempre,—perque 'l desitj de ser estimat m' enterbolía 'ls sentits y 'm trossejava l' ánima.

Jo parlava esporuguit, y, de las paraulas mevas y del posat que jo feya al enrahonarte, tú te 'n mofavas ab una mena de riallas tristas que 'm treyan el consol de l' esperansa. Tú te 'n mofavas d' aquell respecte barrejat de por ab que 'ls meus llabis anavan dihente cosas de la meva vida, la viscuda y la somniada: d' aquell respecte que á tú 't tenía, d' aquella por que 'm feya el pensar que potser rebutjarías la meva conversa. Y jo parlava, parlava, y sempre d' amor; y 't deya tots els meus pensaments, totas las mevas esperansas, explicante lo que havía llegit en els llibres que 'm servían de companys, contante els meus somnis de poeta, volent encomanarte las mevas ilusións. Y jo parlava y parlava, y tú reyas sempre, ab aquell somrís que llavoras me semblava tan trist y tan mofeta, ab aquell somrís tan hermós, tan hermós llavoras y mes hermós avuy, avuy que 'l veig ran dels meus llabis.

Diuhen que rius igual, igual que reyas avants del nostre amor, y jo no ho crech. Aquell somrís d' avants, igual al d' ara segons pera quí, jo 'l trobo tot cambiat. Avuy *ens estimem* - tú m' ho has dit, . ens estimém sense l' esfors de la voluntat; ens estimem perque l' amor ens junta en abrassada llarga, no pas tan llarga com la voldría el desitj nostre,—no 'l teu ni 'l meu, el nostre—el desitj d' estimarnos sempre, estimar un y altre l' amor de tots dos, sense midar el temps, sense escoltar als que 's fan creus de qu' en el mon que trepitjem hi cápiga l' amor nostre, sense girarnos á guaytar als que 'ns tenen enveja.

Medalló decoratiu (per *L. Escaler*)

Diuhen que rius igual que avants: no ho creguis. Avants te feya somriure 'l record; avuy, boy somrihent, somnías en el pervindre com hi somnío jo.

Jo no 'ls sé tots els somnis teus, somnis de amorosa que prou voldría endavinar pera dur ab tots ells, fets una toya, frescor á l' ánima y al pensament repós. Jo no 'ls sé tots els somnis teus de dona que dóna 'l cor sancer, ofrena no compresa per la gent que ara

s' estila en aquest poble, pels que no entenen que vol dir l' amor, quan no 'l rodeja 'l vici, pels que no saben estimar sense que una lley els ho permeti. La lley! El vici! Ves quinas cosas! Ja 'ns n' havem fet de lleys tú y jo, ¿oy amor meu? la d' estimarnos mentres Deu vulgui, fins á la mort, si Deu ho vol: la de no mentirnos may estimació mal que la veritat ens mati. Y el vici ray! Jo ja m' hi he aviciat á dirte cosas á cau d' orella, y tú á escoltarlas: jo ja m' hi he avesat á la frescor dels llabis teus, y tú á oferirme'ls. Jo ja m' hi he aviciat á somniar lo d' ahir, á somniar el pervindre, un pervindre molt llunyá, tant mes hermós com mes lluny el veig, que, si fossim molt aprop del sol, el sol ens mataría, y ara, sentne tan lluny, ¡qu' hermós ens sembla 'l sol que 'ns ilumina!

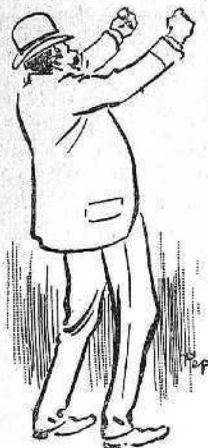
Te veig en somnis com eras ahir, trista y neguitosa, duptant de l' amor y desitjant trobarlo: sentint l' afany d' estimar y no creyent en poder ser estimada com el cor teu y el pensament que 't guía 't deyan que s' havía d' estimar; rebutjantme pera seguir ilusións encomanadas per gent que no 'l comprén l' amor que tu cercavas. Te veig molt lluny de mí, fugintne, com si tinguessis por de que 't lligués per tota la vida l' estreta de la má meva, la meva má xardorosa que, al entaforarse entre las tevas mans aymadas, tremola sempre. Te veig mes aprop meu, en aquell passeig ahont m' esperares una nit pera dirme que 'm volías, y en aquell camp desert ahont varen ajuntarse nostres llabis, aquell camp benehit, que varem batejar nosaltres dos, aquell *camp dels petóns* que sols tú y jo, amor meu, sabem ahont es.

Sense pretensións (per *Mariano Foix*)

—Ma germana diu que ni que li portessin vestit d' or el voldría... Donchs jo 'l pendria, ni que fos despullat.

Un home de bé (per *Pep*)

—Companys: encare 'ns quedan brassos per defensar la bona causa!...
(Y aprofita l' ocasió per estirarse.)

Un qu' espera el triomf (per *Pep*)

—El *turró* d' Agramunt se l' han de menjar els cataláns. Aixís ho diuhen las bases de Manresa.

Y 't veig, després, cantant l' amor al costat meu, cantantla junts la cansó eterna, tú y jo enllassats per un sol pensament, per una sola deria: la d' estimarnos!

També 'l somnío 'l pervindre. L' endavino en somnis el teu cos, tot meu, cubert del coll als peus per túnica de batista, ampla, molt ampla, guarnida ab puntas flonjas á ran del pit; y endavino 'l manyoch de cabells negres recullits á dalt del cap—com una japonesa—pera que 'l coixí no 'ls esbulli, pera que no me 'n robi un bucle el lladre del coixí qu' ha d' ubriagarse ab l' aroma teva; y endavino las ondulacións del teu cos, y l' escalforeta dels teus llabis, y la frescor dels teus brassos, y el brill dels ulls teus, única claror de la cambra nostra, d' aquella cambra que cercarém molt lluny, pera que ningú la trobi, pera que no 'ns puga sentir ningú quan nostras bocas la cantin ab petóns la cansó eterna, la cansó de l' amor nostre, la cansó de l' Amor!

Sabs aquell qüento de l' Amor que plorava, perque patía fam y tenía fret?

Una vegada... (¿Oy que comensan aixís els qüentos?) Vet' aquí qu' una vegada que plovía molt y era de nit y á l' hivern, un noyet tot nú va arribar á un poble de Marina. (Aquell noy era l' Amor, á tú ja t' ho puch dir desseguida, que, si tú 'm fas glatir, jo no vull que tú glateixis quan de l' amor se parla y 'n parlo jo). Y vet' aquí qu' aquell noy va trucar á una casa demanant per caritat que li donguessin cubert; y un home tot farrenyo va treure 'l cap á la finesta y aixís que vejé al noyet tot nú li va dir cosas lletjas y li maná que s' allunyés. El noyet —era l' Amor, ja te 'n recordas ¿oy?—va seguir caminant y á cada porta s' aturava á trucar y á demanar cubert, y de tot arreu el feyan allunyar: els uns perque no tenían cor; els altres perque 'l noy anava nú y no volían que la familia vejés segons quinas cosas. Molts d' ells á dins de casa, guarnint parets ó prestatjes, hi tenían bona colla de ninotets nusos mes lletjos que 'l noyet que somicava; y es que aquella gent era dels que troban mes desvergonyida la veritat que l' embustería, y vet' aquí perque no tenían compassió del pidolayre. Altres, de mes bon cor, ja l' haurían oberta tot seguit la porta, pero com que 'ls vehins farrenyos se quedaren á guaytar per la finestra pera batxillejar ahont aniría á caure mort aquell bordegassot que corría pel mon tal com Deu l' havía fet, tampoch ells, els

de bon cor, s' arriscavan á donar cubert á la criatura, poruchs de que á l' endemá tot el vehinat els bescantés.

Al cap d' avall del poble, prop de la platja hi havía una casa menuda menuda, ahont vivía una noya molt pobreta. Y aquella noya va obrir la porta á l' Amor.

(¿Oy que ja 'l sabías aquest qüento? Si es mes antich!...)

Dins de la casa del cap d' avall del poble no hi havía, sobrer, mes que un bossí de pa moreno, y un bon foch de brasas que feyan llengotas al fret d' aquella nit. La noya pobreta y el noy qu' anava nú varen partirse 'l tros de pá moreno y l' escalfor del foch, y, al cap de molt temps, quan á l' iglesia del poble ja tocavan á missa primera, l' Amor comensá á cantar una cansó que, devegadas, semblava trista, y, devegadas, alegra; que semblava que tingués de fer plorar y feya somriure; y que, quan feya venir ganas de riure, tot seguit duya 'l plor als ulls: una cansó com no se n' ha sentit pas d' altra, vella, molt vella, tant com el mon: jove, mes jove que 'ls homes d' ara, mes que 'l gra de blat que avuy cova la terra. Era la cansó eterna, la que cantem tú y jo.

La noya, al sentirla, comensá á somniar desperta, y s' adormí somniant petóns y abrassadas. Y tot d' una, boy somniant, sentí una fiblada al cor; y, somniant sempre, cregué veure al davant d' ella, gayre bé fregantli 'ls llabis, la riallota mofeta del xicotet pidolayre á qui havía donat hostatje. Ja no anava nú; l' Amor s' havía cubert el cos ab una camisa de llí que la minyona guardava dins la caixeta de cedre arreconada prop del capsal del llit, una camisa teixida ab mans tremolosas, guarnida per uns ditets neguitejats pel desitj; una camisa blança blanca, que ningú devía tocar may, ningú mes qu' ella—la noyeta pobra,—y l' home ab qui 's casés. Ja no plorava l' Amor, ni tenía fret; y els ulls li lluhían, y mentres ab la má dreta amoixava 'ls rinxos dels seus cabells daurats, ab l' esquerra sostenía una sageta que la noya no li havía vista dur quan el deixá entrar á casa d' ella.

—¡Adeu!—li semblá, á la somniadora, que 'l noy li deya,—pensa en mí, pensahi bé y forsa. Jo soch l' Amor y t' he pagat l' hostatje com jo acostumo: ja tens el cor malalt!

Y el xicot obrí la porta y d' una gambada saltá al carrer.

El fret despertá á la noya pobra que vivía en una casa menuda menuda, al cap d' avall del poble, prop de la platja. Y, un cop desperta, va trobarse sola, la porta de bat á bat, la camisa de llí estesa damunt del llit de verge. Del xicotot despullat no 'n va quedar mes rastre que 'l dolor que al cor sentía la dona somniadora.

Poch temps després una noya boja anava seguint mon, á ran del mar, demanant almoyna, tremolant de fret, y cantant una cansó que no entenían mes que 'ls joves: era la cansó eterna, la cansó de l' Amor.

Y 'ls joves de llavoras l' aprengueren, y 'ls qu' envelleixen ab el cor jove no l' han pas olvidada, no l' olvidarán may!

¿Oy que ja 'l sabías aquest qüento? ¡Si es tan antich!... ¿Oy que te 'n recordas de quan vareig cantarte'l á ran de llabis?

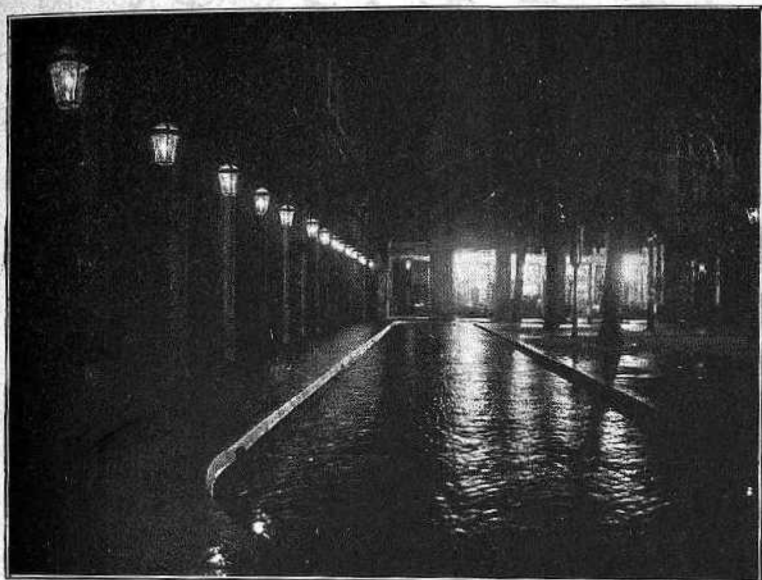
Enrich de Fuentes

Cansó (per *R. Urgell*)

«Vora, voreta del mar
una nit de lluna clara...»

PANORAMAS DE CIUTAT. (Fot. de *M. B.*)

La Plassa Real de nit.

CONSELLS

I

Jo sé un remey molt antich
pera renyí ab un amich:
Que t' enmatllevi diners
y es probat, no 'l veurás més!

II

No t' olvidis ni una estona
quan vagis á passejar
pels carrers de Barcelona,
d' aquella frase tan bona
que diu: «no val á badar.»

III

Si 't ficas al llit dejorn
t'aixecarás dematí,
estarás sá, serás sábi
y arribarás á ésser rich.

IV

Prou sab qui sab que no sab,
si callar sab.

V

Si algún milionari
vols veure captant,
cotxe, palco y torra
li aconsellarás.

VI

Ara vos explicaré
lo qu' es la felicitat:
gosar de molta salut
ab molta tranquilitat.

VII

La vellesa es un tirá
que dicta pena de mort
al vell qu' en cosas d' amor
com jove 's vol comportar.

VIII

Si 'ls gelats els prens calents
no t farán mal á las dents.
¿Ab axó sabs qué vull dir?
... que lo melló es prevenir.

J. NEGRE Y FARIGOLA

Oracioneta

Jesús, Jesús, oh vida de ma vida,
delicia de mon cor,
Jesús, Jesús, amant que may oblida,
bellesa que may mor:

Jesús, Jesús, oh sol que feu somriure
les roses del empyr,
Jesús, Jesús, per vostre amor vull viure,
de vostre amor morir.

Jacinto Verdaguer Pbre

Poesía autógrafa del excels poeta catalá.

MON LLIBRE

Lo llibre de l' Experiencia
es un tractat de ciencia
qu' abat de l' home l' orgull:
ditxós qui ab fé y ab paciencia
medita bé cada full.
Jo cad' un he meditat
y sols en clar m' ha posat
tanta meditació,
que suma tant lo ignorat
com l' humana presumció.
Al arribá' al full darré'
de mon saber puch dar fé,
puig sé 'l que ignoran els més:
sé positiu, de cert sé,
que no sé enterament res.
Al terminá' 'l full aquet,
al cor he sentit un fret
com si estés de neu colgat:
¡ay llibre que me n' has fet
d' infelís y desgraciat!

EMILI COCA Y COLLADO

RECORT DE MOSSÉN CINTO (*)

Mossén Cinto en el taller del escultor Arnau.

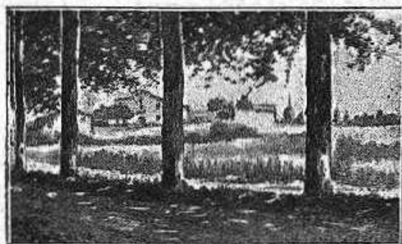
Posant.

Sessió.

(*) Poch temps ans de contraure la mortal malaltía, Mossén Cinto assistí al taller del escultor Arnau quí li feu el busto.

Quadros de casa

Encontorns de Ripollet (per *A. Solá* †).

Guardant bous (per *J. Blanquet*).

Alrededors de Barcelona (per *F. Balasch Martí*).

CARTA D' UN TAULELL

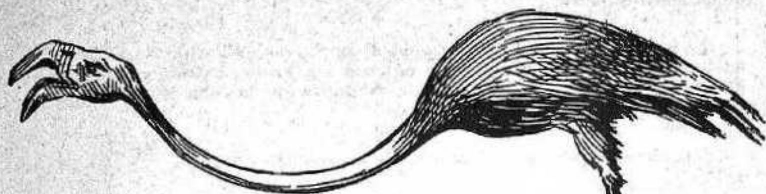
AL SEU SALTA PARES

Estimat pare: Voldría
trobarvos ben plens de ratllas
al rebre aquesta salut.
Sapigueu vos y la mare
que aviat fará un dependent
que ja soch quatre senmanas
y dintre la llibertat
ara tinch molta més casa,
puig ja faig d' alló més noyas
ab las bromas y las raspas.
Per cert que una tal llustrina
que sempre vé á comprar Angela
y qu' es una modisteta
molt barriada de la maca,
diu que per mi *sent* amor...
y com una sorda es tapia.
També una dona de pessas
que aquí compra molta Gracia,
fa tipos que s' ha fixat
ab el meu día; puig l' altra
filla va dirme que fora
molt bó per la seva tarde,
y que si m volgués donar
tot seguit me la casava,
mes jo vaig darli una pessa
embolicantli esperansas.
Sabreu que tinch molts fideus
y que menjo molta gana
y per sopar, la mongeta
ens atipa de criadas,
qu' es l' ordre que li te vella
la mestressa qu' es molt dada
Com que ja sé de ballar
m' hi fet socio d' una *raspa*
que hi van moltas Societats
y allí mato americanas
tot giravoltant diumenges
cada estoneta á la tarde,
y ab una cansó que té
quatre noyas á la barba
li vareig cantá aquells pels
que diu: —*¡Tengo dos lunaras...!*
ella per barra 'm va dar
un cop de puny á las gracias.

Res més avuy tinch que dirvos:
procureu tots fer forsa ánimas
que aixó us desitja ab tot l' any
(y dispenseu la gramática)
vostre petó que us envía
un fill á vos y á la mare.

Per la copia,

J. Staramsa

PEDRETAS

Si á la Naturalesa li exigeixes justicia, no li demanis lógica; si li exigeixes lógica, no li demanis justicia.

∴

Els homes, com els números, valen imponderablement mes un al costat del altre que un sobre del altre.

∴

Del pes de la desgracia ningú pot lliurarsen; del pes de la riquesa no se 'n vol lliurar ningú.

∴

La dona que no té 'l culte de sí mateixa, no consegueix el del home.

∴

Favorir es favorirse.

∴

L' home s' acosta á la divinitat per l' inteligencia y se n aparta per l' engrehiment.

∴

En el luxo de las habitacións, de cent vegadas las no ranta influheix la dona; sens las constants instigacións d' aquesta, l' home apenas pensaría més, en aquest punt, qu' en tenir taula ahont menjar y llit ahont dormir.

∴

Els espanyols haurían trobat el modo de viure eternament sobre la terra, si Deu els hi prometés realisar tot quant deixan pera demá.

∴

La experiencia, mes que un mentor, es un censor que continuament se burla de nosaltres.

∴

Una de las circunstancias mes notables que diferencían al sabi del tonto, es que quan el tonto 's burla del sabi, no deixa de ser tonto, y quan el sabi 's burla del tonto, deixa de ser sabi.

∴

Tot el que obra degudament dintre de las sevas facultats, arriba al mes alt grau de perfec-

ció possible: un círcol d' un centímetre de diámetro es tan perfecte com un altre de diámetro superior.

∴

¡Lo que son las cosas! Hi ha home á qui li sossega l' esperit respecte de la fidelitat de la seva muller, el que aquesta sía bruta; extranya teoría y encare mes extranya conseqüencia, de la que resultaría que la dona es tant mes abandonada de cor quant mes neta de cos.

∴

Tots obrém segons som; tots som segons ens han fet.

∴

Dels jeps que deixan els pecats ó la mala fortuna dels pares, hi ha fills que consegueixen lliurarse'n; pero dels jeps que posa la Naturalesa, sían de la forma que sían, ningú se 'n lliura.

∴

Es infinitament mes inmoral als ulls de la equitat humana que l' home digne y laboriós s' hagi de veure reduhit al últim extrem, que no que 'l malvat nadi en la abundancia.

∴

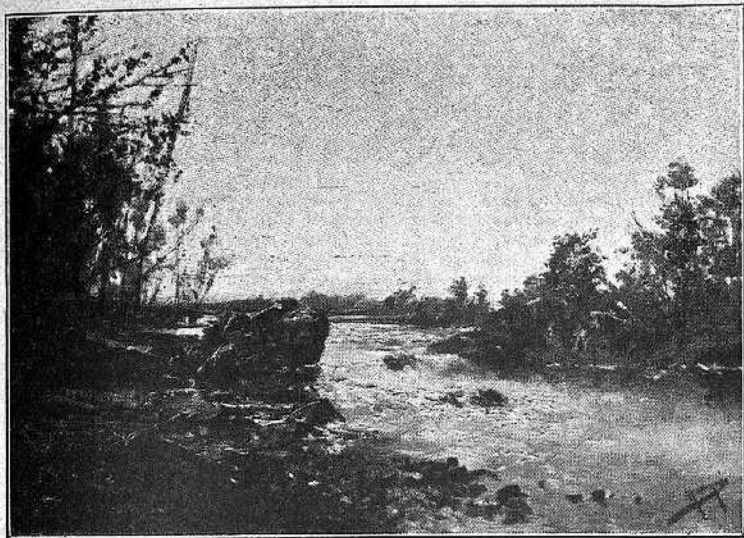
La humanitat es com els rius, dels quals se pert mes aygua que se'n aprofita.

∴

El baixador del carrer de Aragó (per *J. Robert*)

—Barcelona: aquí tens aquest pastel: per anys que visquis, no te l' acabarás.

Riberas del Ter (pér *J. M. Marqués*).

Pera la generalitat dels humans, lo coneixement clar de sí mateix fora una de las sevas mes irreparables desventuras; perque no 's poden donar tristesa y desconsol mes amarchs que la conciencia de la propia nulitat.

.·.

Molt sab, molt sent y molt ha sufert l' home que quan parla ó escriu, al mateix temps fa plorar y riure á qui l' escolta ó á qui 'l llegeix.

.·.

Avuy l' home que 's proposa ser alguna cosa, no ha de pensar en obrir un camí, sino una trinxera.

TORQUATO TASSO SERRA

XAVALADA

Quatre ó cinch noys, engrescats després de jugar molt, determinaren anar á banyarse á la platja, d' amagat dels seus pares.

Entre ells n' hi havía un, anomenat Quimet, que, desitjant fer l' *home*, perque sabía un xich de nadar, volgué anarse'n mar endins.

Mes, apenas deixá de trepitjar ferm, quan, espantantse, va comensar á cridar y á agitarse, al mateix temps que s' anava enfonzant.

Ningú acudía á auxiliarlo.

A la fí, un pescador, veyent el perill que corría, 's va llensar á l' aygua, sortintne als pochs moments carregat ab en Quimet, qu' apareixía inmóvil.

Se li feu treure per la boca tota l' aygua qu' havia begut y, alashoras, va comensar á donar senyals de vida.

Y quan se doná compte de tot lo passat, va exclamar ab tristesa:

—Si m' hagués ofegat... ¡quína pallissa la mare!

ANTONI CANTALLOPS

LO VECTIGAL DE LA CARN

I

Paga qu' es gata.

—Ferrán no fassis tant l' orni,
no fassis l' orni Ferrán,
que per tú 'ls furs de la terra
veig que son papers mullats.
Has de pagar lo que 't toca,
tant si t plau com si no t plau,
si nó haurás d' entrar de secas
y de bacallá esqueixat.
¿Vols llonzas? no sigas llonza:
¿vols filet? fila 'l que fas;
creu, Ferrán, paga qu es gata
y déixa't de mals de cap.
No tractis, no, de rifarte
al Concell de la ciutat,
puig podría succehirte
que siguessis tu l rifat.
Dos voltas ton cuyné á plassa
ha anat en busca de carn,
y las dos qua entre potas
ja es vist que se 'n ha tornat.
Quan lo rey d' aixó s' entera
se posa hasta 'l punt de dalt
y diu: —¡Recordóns, no pago!
ja veurém qui més podrá.
En tant lo rey aixó deya,
lo nunci abaix del palau
repica un xich las timbalas
y diu quan ja ha repicat:
—Muts á la gabia, muixoni:
quí no pagui 'l vectigal,
siga rey ó siga sota,
que no pensi entrar de carn;
quí fassi l' home, á l' *estaro;*
així 'l Concell ho ha manat.
Quan sent lo rey eixa crida
ix al balcó del palau
y anava á fe una acció lletja
sinó que s' ha repensat.

II

En vers al palau fan vía
ab massa alta lo verguer,
quatre patjes al darrera
seguits d' onadas de gent.
Lo concellé en cap camina
acompanyat d' eix corteig
ab xia y gramalla negra
més tiesso que un rave sech.
Puja l' escala depressa,
truca, l' obran, entra prest
y no para fins que 's troba
als peus del trono mateix.
—Rey Ferrán, salut y pelas.
—Pelas y salut, ¿quí ets?
—Mestre, esteu molt de llomillo;
¿quí haig de ser? ¿que no hi papeu?
—No veig res, digas que 't porta.
—Senyor, l' amistat primer.
—Fesla á ta padrina, parla,
que no estich per perdre temps.
—No gastaré molts romansos
ja que aixís vos ho voleu.
Jo represento á la *Mata*
ó bé siga son Concell,
y en nom d' aquest vinch á dirvos:
¿voleu carn? lo dret pagueu.
—Contesta á aquests que t' envían
qu' ara ni may pagaré,
pro que pegaré y de serio
si en que pagui os empenyéu.
—Veig que heu oblidat la jura
que á la Seu un jorn vau fer.
—Déixa't de seu y de cera;
ja ho sabs ara, estás ben llest.
—Dispensau, Ferrán, que os diga
que sou un rey matuter.
—Fivaller, mira com garlas,
puig tu no t' hi pensas gens
á etzivarlas com els ases...
—No acabeu, ja sé 'l demés.
La ciutat de Barcelona
que tant sab respectá als reys
quan s' empipa ab ells fá *tuti:*
pensau, donchs, lo que os convé.
—¡Tu vols fer la figuereta!
¡tú vols aná' á sopá' ab Deu!
—Porto 'l butlletí, mireulo,
y ara encar mes os diré:
que os perillan els estalvis
que posats al cap portéu.
—¿Qué 'ls estalvis me perillan
has dit? ¡fuig d' aquí beneyt!
—Vos repetesch que os perillan
si en no pagá' os empenyéu.
—¡Fivaller tens molta barra!
¿pagá 'l vectigal lo rey?
Los reys cobran y no pagan
aixó es mes vell que 'l 'ná á peu.
—Determineus que tinch feyna:
¿sentiu lo poble al carrer?
Ja veyéu que van mal dadas...
—Que calli, consultaré.
Ja torno: en tant entretente,
pro no tafanejis res.—
Poch després torna á la cambra
serio, ab cara de tres deus
y ab en Fivallé encarantse
li diu:—*Nada,* pagaré.
—Ara l' amistat y *alanta.*
—Deu te fassi bó y adeu.—
Aixís que 'l concellé' s gira
tot encés de rabia 'l rey
fent certa acció mormola:
—¿Jo pagar? té, té, té y té!!!

L' Hereu d' Horta

DIBUIXOS PÓSTUMS de *J. Lluis Pellicer* †

Anants y vinents.

FERMENTACIÓNS DE CASORI

—T' hi casarás, t' hi casarás y t' hi casarás!

—No m' hi casaré, no m' hi casaré y no m' hi casaré!

La mare, bufant, mossegantse ls llabis, se 'n va cap á la cuyna y ho paga la minyona.

La filla, disgustada, se 'n va cap al seu quarto y ho paga 'l mocador.

Y aixís fins al mitj día.

Hora de dinar.

Entra la mare en el quarto. La filla té 'l cap sobre 'l coixí.

—A dinar, filla meva. Cap á dinar.—Y li fa festas.

—No, no cal que me 'n fassi de caricias, si no m' hi casaré.

La mare retira las mans molsudas y se las posa als costats, que semblan d' una bomba.

—T' hi casarás, t' hi casarás y 't dich que t' hi casarás..

Y tanca la porta ab estrépit. Més reganys á la minyona, per res, potser perque ha llescat més pá.

—No m' hi casaré, no m' hi casaré y no m' hi casaré.

S' abrassa ab el coixí, l' estreny ab molta forsa. Y li fa petons, molts petons ab aquella boca tan petita, y més abrassadas y moltas abrassadas ab aquells brassos de *bebé* enamorat.

La mare 's deya Engracieta, la filla Enriqueta, la cunyada Ignacieta, la cam-

Els correus d' Espanya.

LA INDUSTRIA MODERNA (per *F. Sardà*)

—A casa la dona hi estaría millor... Donchs, au, á la fábrica!

brera Lluiseta y la minyona Magdaleneta. Era la casa de las *etas* y del *et*, que 'l senyor se deya Pepet.

Un cop sapigut això, important pera coneixer á la familia, tirém endavant.

Es de nit. Ningú ronca, passat del servey que no 'l sentím perque está al mitj de la casa y ara som al davant. Se veu qu' en aquesta familia no hi ha tranquilitat.

Una veu cansonera y casi bé llepissosa del senyor Pepet, trenca la quietut impregnada per la lleugera fortó dels que dormen ó no dormen.

—¿Qué tens, Engracieta, que tota 't remous? No fassis cruixí 'l llit ¿sents rateta, estimadeta?... ¿Qué pensará l' Enriqueta? ¿y l' Ignacieta? ¿y la Lluiseta? ¿y la Magdaleneta? Aixo se sent y el veynat ens fará bromas. ¿Sents, Engracieta? M' has descotxat dos ó tres cops y ara ensenyo las camas...

—Tingas paciencia, que més ne tinch de tenir jo que tú...

—Ay ay!... y com estás! Quíns xascos de donarme!...

—Com que sí! Com que tú 'n tens la culpa.

Y s' assenta en el llit.

—Pero de qué 't queixas?..

—Sí, que no ho veus l' Enriqueta!... 's rebela contra mí, no 'm vol creure! Pero s' hi casará, s hi casará y s' hi casará!..

—*Bueno*, dona; pero no t' enfadis, no cridis ¿qué pensarán de nosaltres la Lluiseta y la Magdaleneta? Tot seguit pensan y tenen la llengüa tan llarga.

—Tú 'n tens la culpa de que cridi. Perque no fas lo que tens de fer; perque no m' ajudas...

—Pero, dona, no sabs que no es prudent casarlas á disgust. No sabs que quan nosaltres, no ho volía tampoch la teva mare...

—Sí, jo l' hagués cregut!... Ves!

Y s' ajeu y li dona l' esquena.

Ab el sotrach, en la quietut de la nit, se queixan llastimosament els traspuntins y las fustas.

—Per l' amor de Deu, Engracieta... Pensa que no 'n tením de tenir cap orgull de lo que 'ns hem fet. Es una fortuneta, pero nosaltres, avants, també eram pobres.

—Bé, bé, deixat de cansons. No s' hi casará ab aquell papanatas. ¡Ah! y tú tens d' ajudarme!

—Bueno ¿vols que la renyi?

—Ay, no, pobreta!...

—¿Vols que li mani que 's casi?

—Ay, no! fuig d' aquí!... Se 'ns moriría!...

—Donchs ¿qué vols que fassi?...

—Vull, vull... Está tan débil, tan malalta, que l' hauríam de distreure. El metje m' ho ha dit. ¿Qué no ho veus, Pepet, que s' acaba d' empassar?... Tant groga! No menja, ni serveix per res. Ja veurás, ja veurás, ara que ve 'l bon temps... ¿sabs que podríam fer? Llogar una torreta per 'llí á Sant Gervasi y tréurela á fora. Que la toqui 'l sol, á veure!...

Ab tots els reparos del senyor Pepet ja tenen y viuhen á la torra. La noya tot el día es al jardí, fins al vespre, fins qu' es ben fosch...

La toca 'l sol!... Oh y un altre y tot la toca. Sino que no 's pot dir!...

¿Quí será? ¿Quí será?...

Ve ab las mans rojas.

—Qué rojas tens las mans, filleta, Enriqueta meva!...

—Oh! es que he jugat ab la sorra, he cambiat els testos, m' he gronxat en las brancas dels arbres...

—(Pobreta! Ay, Senyor, qu' es ignocenta!)

Ve ab la boca roja.

La industria moderna (per *F. Sardá*)

—¿Y qué farém els homes quan á las fábricas no hi haji mes que donas? Res: á casa á rentá 'ls plats!

DIADA DE REYS.—SABATETAS AL BALCÓ (per *Navarrete*)

—Si 'ls Reys han rebut la carta... ¡qué 'n tindré de juguets!...

—A mí 'm durán un bebé d' aquells que riuhen y ploran.

—M' han dit que 'm durían una cosa que 'm fa molta falta...

—A veure 'l senyoret qué m' hi ficará...

—A cada hú lo que li toca.

Ella:—Gracias per l' anell: no esperava menos de tú.

Ell:—¡Planxa! ¿Y qué 'n fará la raspa del anyadit, si lo que li sobra es pèl?..

—¡Qué vermells tens els llabis, filleta, Enriqueta meva!...

—¡Oh! es que he menjat moras. Eran més dolsas! Més bonas!

Ve ab els ulls encesos.

—¡Qu encesos tens els ulls, filleta, Enriqueta meva!!...

—Oh, la meva mameta! Es qu' estich enlluhernada!

Altre diálech con jugal.

—¿Qué tens, Engracieta?

—No hi *hagueram hagut* de venir aquí dalt, ja t' ho deya.

—Pero s' hi vaig venir per tú!...

—Pero, pero, pero... Sempre l pero. Ja ho tenías de veure!... De qué 't serveix ser home! A ciutat no 's veyan tant y ni podían parlarse; mentres qu' aquí, quan jo soch al davant ella me la fregeix pel darrera.

—Ditxós jardí!

D. Pepet al últim s' imposa. L' Enriqueta passa tot el día á la sala del davant, darrera de la reixa, tota trista. La vigilan molt y no 's pot parlar ab ell.

Amunt y avall pel davant de la casa s' hi passeja un jove de grans bigotis, avuy montat en caball blanch, demá en caball negre y demá passat en cotxe. La mira y li fa monadas. Ella res. Está trista y encare més trista y encare més. Massa trista.

Un día entran els pares. Ella está asseguda prop de la reixa. Allí, al fons, per l' altra acera del carrer, passa el pobre Gustavo ab una cara de set deus.

Diu la mare:

—Mira, Enriqueta, filleta meva. Me feu molta angunia. Aixeca 'l cap, no estigueu més tristos. ¿No dius qu' acaba 'l doctorat?... Donchs bé, que vingui y quan sigui metje, d' aquí dos anys ¿no es aixó? caseuvos.

Y el pare:

—Ja 't dono el consentiment.

Diu ella:

—Ay, no, no, *papás* meus, ja me n' hi convensut. Ja no l' estimo. Vostés m' estiman molt! Es massa pobre...

UN PROJECTE (per *Apeles Mestres*)

—¿Qué vé á compondre aquest home ab el bras estirat?... ¿Qué 'ns ha de senyalar tota la vida las colonias qu' hem perdut?...

En aquest instant se sent el picar fort de las ferraduras d' un caball per damunt de l' acera. S' acosta...

Un jove, el que hi va muntat, el dels grans bigotis mira cap á dins, fent el somriure, l' ullet y altras monadas.

Els papas ho veuhen, y l' Enriqueta, la tendra enamorada, que 's moría de tristesa, 's torna tota roja. El cor patrip patrap... Com el caball que galopa!...

—Míra't la poca sustancia quins papers de fernos fer!... Podíam anar ab el cor á la má nosaltres!...

El marit, el senyor Pepet, se tapa la cara:

—Enriqueta!... Ay, Engracieta!... que dirá l' Ignacieta, la Lluiseta y la Magdaleneta!...

Quina brometa!

RAFEL NOGUERAS Y OLLER

UN QÜENTO INÉDIT DE 'N BARTRINA

El malaguanyat Bartrina, tots els vespres, en companyía d' altres amichs, la major part escriptors y artistas, se reunían al voltant d' una taula del desaparescut Café Nou de la Rambla.

Com que aquella tertulia ofería molts atractius, hi acudían molts floreros ó siga gent que buscava la manera de passar allí l' estona escoltant lo que 'ls altres deyan.

Durant bastant temps, freqüentá dita tertulia un matrimoni curt de gambals

Un projecte (per *Apeles Mestres*)

Jo proposo utilisarlo. Per medi de un petit mecanisme convertirlo en barómetro.
¿Aixeca 'l bras? Bon temps.

y plé d' extranyesas, quals ingenuitats donavan excelent ocasió á n' en Bartrina per exercitar son inextroncable enginy.

La dona, qu' era molt preguntadora, li digué una volta á n' en Bartrina:—Digui, senyor Bartrina, vosté que sab tantas cosas, ¿es veritat qu' en el Polo Nort hi ha sis mesos de día y sis mesos de nit?

—Y tan veritat! va respondre en Bartrina.

—Donchs, ¿cóm se las componen allí la gent per dormir.

—Jo li diré, —afegí el original poeta:—la gent traballadora dormen cinch mesos; la gent scomodada sis mesos, mica més mica menos, y els calaveras y els ganduls quí set quí vuyt.

Un cert día, estant present l' esmenat matrimoni, en Bartrina menjava un *beefteack*, y tot d una, exclamá: - ¡Quína carn més pastosa y aromática! Talment diría qu' es carn d' os blanch.

—¿D' os blanch?—preguntá la bona senyora més qu' admirada.

—Sí, senyora; d' os blanch. Tal com veu, se pot dir que no hi ha carn d' animal que jo no haji tastat.

—¿De veras?

—Ho compendrá ben aviat quan li digui el per qué.

Al dir aixó en Bartrina, tots els circunstants aplicaren tota la seva atenció, ben segurs de que niava una bona sortida.

—Figuris,—proseguí el nostre escriptor,—que varem sortir de Buenos Aires, demá passat fará deu anys, varis passatjers y jo en un barco de vela del Masnou. Era 'l barco bastant gros, y entre altras cosas, portava tota una colecció de fieras que havía estat exposada en moltas ciutats de l' América del Sud. De mal temps no 'n tinguerem pas; mes en cambi ens varen donar unas calmas tan fortas que feya tres mesos qu' havíam deixat el Plata y encare no veyam senyals de terra. En una paraula: un día 'ns va cridar el capitá, y ens va dir: —Senyors, sento molt dírloshi, pero estém acabant las provisións. No hi ha més remey que posarse á mitja racció. ¿Qué havíam de fer sinó conformarnos? Al cap de tres días, sempre ab el barco empantanat sobre aquell mirall llis y resplandent, va dirnos el capitá:—Desde avuy á un quart de racció. Allavors sí que ja no vaig poder aguantar més, perque es lo cert que á consequencia de la mitja racció tots patíam ja desfalliment. —Escolti,—vaig exclamar dirigintme al capitá, —¿per qué no posém má á las fieras? Es un cas de forsa major, y més val que 's morin ellas que nosaltres.—Te molta rahó,—exclamaren á una els companys de viatje, á excepció del domador que al sentir semblant proposta va donarse als dimonis.

Per fí, reunits en consell, varem convéncer al domador de que sería indemnisat degudament; y després de extendre un' acta, varem sacrificar un lleó. ¡Pobre bestia! No atrevintse ningú á matarlo, varem ferlo morir d' un ennuech, donantli un anyadit d' una senyora, qu' allavors portavan més crapé en el monyo que un sofá de gutaperxa.

Amigo, ¡quín tip varem fernos! La carn de lleó es una mica estiraganyosa, pero té molt de such y un sabor aspre que demana molt beure.

El lleó va durar un día ab prou feynas, ab la gana que tots treginavam.

A l' endemá va tocarli el torn á l' os blanch. Aquest el varem matar per asfixia, embolicantli la gabia ab mantas calentas. Com vos deya, el filet d' os es exquisit: resulta una verdadera pasta que 's fon á la boca ab un cert gust perfumat, que després he llegit que l' atribuhían á las flors de la neu, qu' es l' única pastura que s' empassa.

Més tart hi caygué un tigre, que may haguera dit que tingués un gust tan fort de cunill. Bé es veritat que se sembla molt á n' el gat. Lo qu' es extrany es que á l' endemá á tots varen sortirnos tacas á la pell.

Per últim ens vam cruspir una hiena. ¡Creguéu que 's necessitava gana per menjar carn d' aquell animalot! Jo procurava ferme l' ilusió de que menjava perdíu en un restaurant de París. Lo únich que resulta agradable de la hiena es el cervell, que talment sembla formatje de Roquefort.

Ab tot aixó ja no quedava res de la colecció zoológica y encare no veyam terra. Dich mal: tot just acabavam d' empassarnos las menuderías de la hiena, quan varem descubrir, allá d' enllá, com un núvol petit arran de mar, que van dirnos qu' eran las costas de Portugal. Malgrat aixó, ab la calma desesperadora que patíam, no era d' esperar que hi fossim á tocar avants de las vintiquatre horas.

El barco ab prou feynas se movía, y tots patíam un mal de cor que no 'ns deixava tenir drets.—¡Deu meu! ¿Cóm ho farém?—exclamavam á coro, mentres ens apretavam ab las mans el ventrell buyt.

En aquell moment jo vaig tenir una idea lluminosa. A un cantó de la coberta, junt á las gabias, ja completament buydas, s' hi veya desarmada la barraca que servía per instalar la colecció. Sobre de la porta, y com ensenya, hi havía un pobre mico dissecat qu' havía donat la volta al món. Al contemplarlo, donantme un cop al front, y sense dir res á mos companys, vaig arrencar aquella mostra y ferne entrega al cuyner.

A las dos horas, ab gran estupefacció de tots, el cuyner ens presentava fumejant un plat que deixava anar una flayre que Deu n' hi dó. Tots s' hi tiraren á sobre com afamats, y no se 'n sabían avenir d' aquella sorpresa culinaria. Es el cas que s' ho varen menjar convensuts, á més no poder, de que menjavan *stock-fish*.

Al vespre ja eram tots á terra, y la veritat sigui dita, que, quan ens varen servir á la fonda un *beefteack*, tots, sense dirho, anyoravam aquella carn incomparable del os blanch; tots menos el domador que tenía els seus duptes de si li pagarían ó no aquella passada carnicería que 'l deixava per portas,

Per l' arreglo

FREDERICH RAHOLA

UN PROJECTE (per *Apeles Mestres*)

¿Baixa 'l bras? ¡Aygua va!
A lo menos aixís serviría per alguna cosa.

PER QUÉ HI ANAREN Á LAS FESTAS DE LA CORONACIÓ (per *R. Fradera*)

Perque als carrils feyan rebaixa y las gangas s' han de aprofitar.

Perque es monárquich fins al moll dels ossos.

Per forsa. El gobern necessitava de la nostra ajuda.

LA BIRONDÓ

La pobra Birondó
n' estava malalteta;
tossuda pels remeys,
de res volía pendre.
La Birondó,
la Birondó la Birondela.

—

Sos pares ploran molt,
s' hi enfadan y la renyan;
el metje fa 'l mateix
y 'ls gira ella l' esquena.
La Birondó,
la Birondó la Birondela.

—

Com mes va empitjorant
se 'n torna mes esquerpa;
el metje hi roda 'l cap.
«Busqueuli la robeta...»
La Birondó,
la Birondó la Birondela.

—

La pobra Birondó
s' ha mort y avuy l' enterran...
Qui siga confraret
que prengui una candela.
La Birondó,
la Birondó la Birondela.

A. BORI Y FONTESTÁ

PER QUÉ HI ANAREN Á LAS FESTAS DE LA CORONACIÓ (per *R. Fradera*)

Per veure si 'ls reys son homes com els altres, y al mateix temps per contemplar cóm tancan la Porta del Sol.

Per veure si pescava mes que aquí.

Per adobar rellotjes.

LO GORCH Y L' ESTANY (*)

Lo gorch negre ja rondina
y 's fa senya ab l' estany blau.
—La quietut arreu s' ha extesa,
gitém fora lo bruixam.—
—Jo sols tinch fadas xamosas
de cabell llarch y daurat,
de pits flonjos, cara bella
que d amor fan somniar.
—Si tú tens fadas xamosas,
mon tresor lo doble val:
tinch bruixotas revellidas
que congrían tempestats;
quan las llenso de mos antres
res sencer queda pels camps;
lo pagés vé á malehirme
y 'ls baylets á apedregarm'.
Botemlas plegats enfora!
—No; jo avuy y tú demá.
La nit es tota quieta,
lo cel estrellat y blau;
nit d' amor, de pau y joya
eixiu fadas tot cantant.—

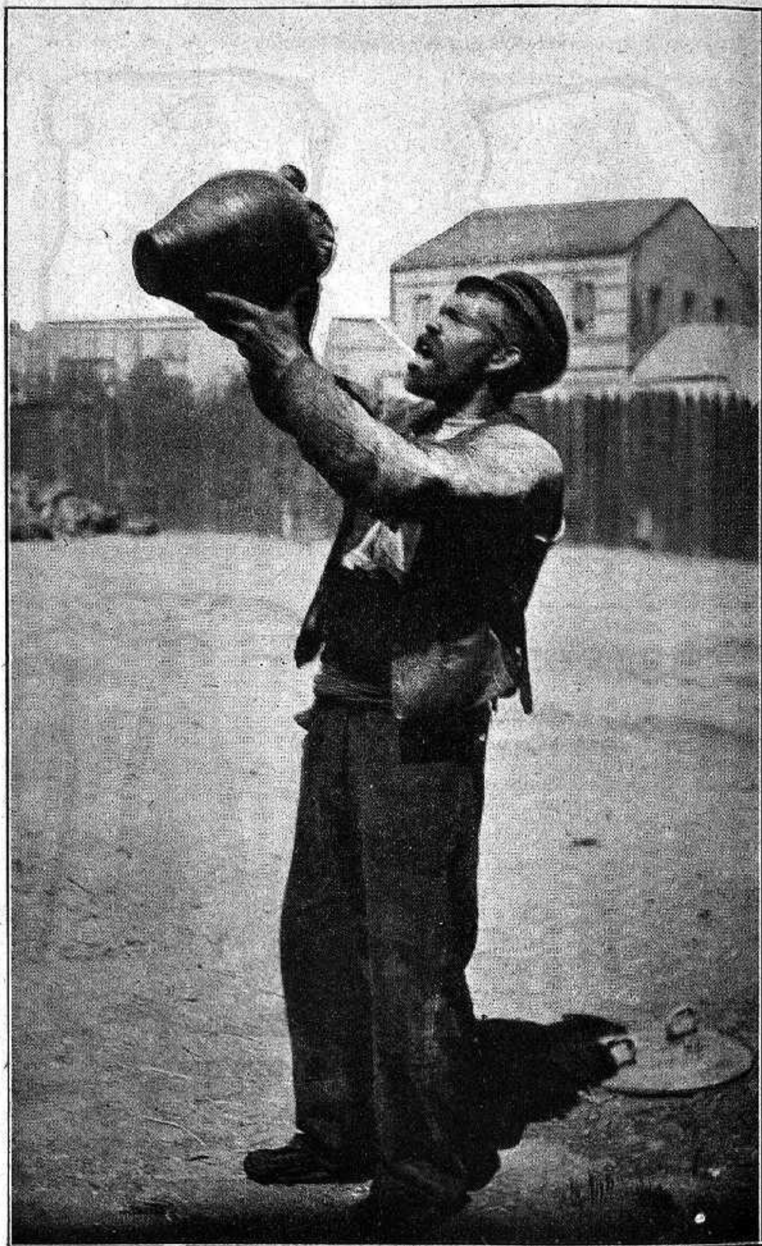
. . . .

Lo gorch negre no rondina
tan sols se sent l' estany blau
mormolant entre las canyas
y á las fadas desvetllant.

A. BUSQUETS Y PUNSET

(*) Fragment de *Lo poema de la nit*, llorejat en els darrers Jochs Florals d' Olot.

AL ESTIU. (Instantánea de *J. Pagés Cubinyá*.)

Res millor, no hi donguin voltas,
al estiu, quan se té sed,
que un bon trago d' aygua fresca
xarricada y á galet.

— *Ilustració de* D. Aragonés —

Desde que sé que de flors n' hi ha de verinosas, no trobo inconvenient en que á las donas se las compari á las flors.

—

Pera morir no tenim qu' esperar may torn. ¡Sempre hi ha puesto!

—

En el coro de donas dels teatres, no s' hi troban primeras parts, pero hi han parts de primera!...

—

L' acció més desinteressada es el saludo que 's fa á un mort desconegut.

—

L' agrahiment d' un convidat á un ápat no dura més que 'l temps que necessita pera fer la digestió.

—

Ab ningú fa de mes bon parlar que ab un que ja no s' estranyi de res.

—

El matrimoni es un plet ahont la dona pledeja com á *pobre* y l' home sempre te de ferho com á rich.

—

La serenitat es la parenta mes próxima del Deu éxit.

—

Está tan adelantada la ciencia de entendre's sense parlar, que ja 's comprén que las donas quan van solas pel carrer ab una clau á la ma, juganthi, volen dir: «Si vens á casa, estarém sols...»

—

Casarse ab una dona guapa, pero mal educada y viciosa, es com atiparse d' un bon menjar guisat en una cassola de coure que tingui verdet: porta malas conseqüencias.

—

Hi han moltas donas que han nascut pera ser sempre donas; may esposas ni mares.

—

Hi han fieras que si la fam no las apreta no 't tocarán, y en cambi hi han personas que hasta sense treuren cap profit, te farán tot el mal que puguin.

—

Quan veig una mare que acompanya á las sevas fillas al ball, sempre 'm sembla que las porta al degolladero de l' ignocencia.

—

A qui no espera res, planye'l, y á qui espera molt, també.

—

Si t' hi empenyas, podrás sapiguer si mentres ets fora de casa 't tocan el piano, pero no podrás sapiguer si 't tocan la dona.

—

No amohinarse perque no s' entenen las cosas, no te cap gracia; el mérit está en no amohinarse, entenentlas.

Ramón Massip

ENGRUNA

Tornéм, tornéм al camp, ma ben aymada,
qu' es dolsa allí la vida y sossegada,
sense odis, ni temors.
Tornéм, tornéм á renovar els días
d' aquells temps que sembravam alegrías
mentres cullíam flors.

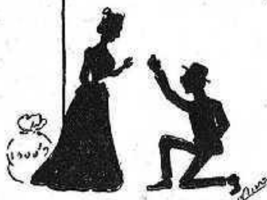
¿Te 'n recordas? ¡Oh, prou! Ja may s' olvida
la terra que fou bres de nostra vida
y mes tart nostre cel,
ni se 'n va, ¡oh no! del cor la veu primera
que sas fibras ferí tendra y riallera
amorosa y fidel.

Ella es encare la que avuy no 'm deixa
y no ho duptis ¡oh, no! qu' es la mateixa
que va parlá á ton cor.
Ella es encare la que avuy me crida
á tornar á aquell temps de goig sens mida
de nostre primé amor.

Tornéм á n' aquell temps en que á besadas
els minuts de las horas may contadas
en tos llabis marcant
corrían á morir entre la flaire
que amor desperta y qu' embalsama l' ayre
dolsament enervant.

Tornéм á n' aquell temps, que avuy la vida
feixuga arrossegantse y aburrida
com hivern sense sol,
se n' emporta del goig tota esperansa...
Es per mí un cementiri hont tot descansa
menos el desconsol.

Tornéм, tornéм al camp, ma ben aymada,
qu' es dolsa allí la vida y sossegada
sense odis, ni temors.
Tornéм, tornéм á renovar els días
d' aquells temps que sembravam
[alegrías
mentres cullíam flors.

A. Juliá Pous

Pescant á l' encesa. (Quadro al oli.)

L' EGOISME PROCREADOR

I

En Gloriet y la María, plens de joventut y febrejant de desitjos, al dematí d' un día de sol varen casarse.

Acabada la ceremonia, mentres els convidats xerrotejavan esperant el dinar, assentats, els de mes edat, als pedrissos del pati al voltant del senyor rector; tafanejant per la sinia, els cups, las prempsas y els porxos, els forasters; esbarriats pels varals de la masía, els que 's divertían menos, pera rondinar cómodament; tractant els uns de conjurar ab els seus serveys el tráfech que hi havía á la cuyna, y buscant, els restants, d' un cantó al altre, conversas entretingudas, en Gloriet que á mitjas excusas havía pogut quedarse un moment sol, al primer pis, ab la nuvia cuberta encare de glassas y sedas boirosas, la rebé entre 'ls seus brassos nervuts y sobre 'l seu pit de foch quina flama 's calá al vel y al vestit blanchs y al ram de flors de taronger, y digué ab una expressió inefable:

—¡Ja ho tinch tot... tot!—

Fou un casament per amor.

Al poble no 's parlá d' altra cosa aquell día.

—¡Qué n' estavan d' enamorats!

—Tots dos richs y ab salut... ¡Aquests sí que serán felissos!...—

II

Y 'n van ser un any, dos; tot lo eternal d' un desitj.

Pero després en Gloriet y la María s' anaren adonant de qu' entre las quatre parets monumentals y rónegas que 'ls aixoplugavan hi vivían sols y verns.

Llavors ell s' avesá á buscar fora de casa l' alegría que allí ja hi feya estadas ben curtas.

Cada vegada tenía mes negocis á ciutat, y al despedirse de sa muller pera passar un día ó dos á Barcelona ab un:

—¡Fins á la tornada!—si ella li feya avinent que l' esperava ab aquell afany de tornarlo á veure qu' havía fet desitjadas las curtas separacións dels enamorats d' ahir, ell la escoltava abstret y fixa la mirada en el camí que s' extenía mes enllá de l' era. Y axís que la María callava esperant una paraula carinyosa ó un petó d' adeu, en Gloriet passava la porta responent ab veu clara, d' una naturalitat brutal:

—Bé; ja tornaré aviat. Vaja, vigila als mossos. Adeu.

A la pobra dona, veyentlo partir, li entrava al cor una tristesa extranya; potser era l' anyorament de l' espós que s' allunyava; potser la feresa de quedarse entre las quatre parets monumentals y rónegas...

OBRAS PÓSTUMAS de *M. Moliné*

Un segador de debó. (Apunte.)

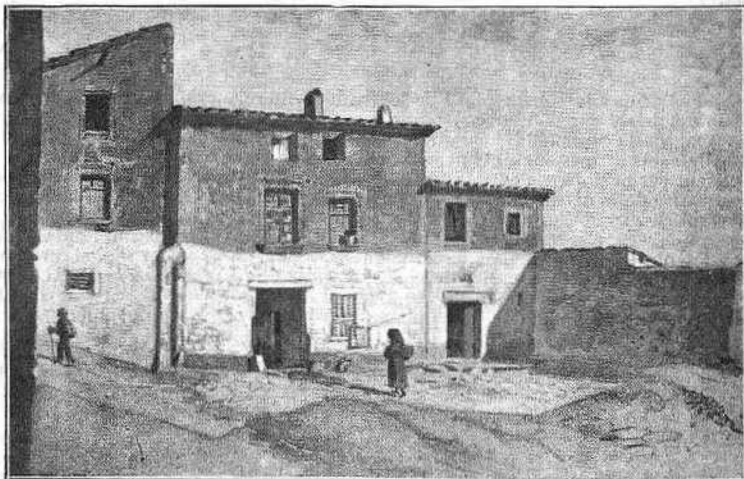
III

Un capvespre en Gloriet torná de ciutat molt malhumorat.

Doná un—Bonanit—aixut; sopá, feu un tom pel pati, enrahoná ab el masover, repassá el bestiá y, avans d' hora, pujá al dormitori y 's ficá al llit.

La María 'l seguí.

Apagaren el llum y ell comensá á parlar de que 'ls negocis anavan malament, de que havía rebut una

Un recó de poble. (Aquarela.)

sotregada y de qu' era precís vendre las dugas vinyas de ca'l Caputxí.

A n' ella se li glassaren las sanchs. ¿Cóm havía sobrevingut aquella reculada després d' un any tan bó, quan las últimas cullitas podían haver fet vessar las sitjas, els cups y els graners de las golfas? ¿Ab qué 'ls perdían els cabals? ¡Oh! A ciutat no hi anava á fer negocis en Gloriet; ¡quí sab lo que hi anava á fer!... ¡quí sab cóm hi deixava els diners!

Ell la sentí sanglotar.

—¿Y ara, de qué ploras? ¿que tens por de que 'ns quedém pobres?

—Pero ¿per qué 'ns hi havém de quedar? ¡Deu meu! ¿quíns negocis hi tens á ciutat, Gloriet?

—¿Qué 'n treurías de saberho?— feu ell senzillament.

—¡Si avants m' ho deyas tot...!

—Sempre tornas ab la mateixa. Mira: 'l cas es que ara necessito fer aquesta operació.

—Fes lo que vulguis; tot es teu.

—Y teu, y per nosaltres dos sols ne sobra. Si tinguessim fills faríam un altre pensament...

La María obrí 'ls ulls de bat á bat dins de la foscor de la nit y preguntá resolta:

—¿Y si tinguessim fills no farías aquests negocis? Digas: ¿que ja sabs que aquests negocis no portan cap bon resultat? ¡Ay Gloriet! — afegí sense poder dominar la pena que la ennuegava—¡si ja ho sabía que á ciutat hi anavas á aburrirme ab amichs, ab donas, potser jugante la nostra pobresa!...

En Gloriet s' assentá al llit, s' encará d' esma ab la María entre las sombras y cridá com repetint en veu alta paraulas mil cop pensadas:

—Y ¿quína culpa 'n tinch jo de no tenir fills? ¿no te 'n recordas de la meva vida de solter? ¿no te 'n recordas de la criatura que portava als brassos la Xica de ca'l Oliva? ¿Y donchs, quína culpa 'n tinch jo?

Aquella embestida bárbara redressá á la María. Tots els seus presentiments se confirmavan; ¡prou l' havía endavinada la taleya de 'n Gloriet quan el sentía parlar del buyt que deixarían á la casa al morir, de la malaguanyada hisenda que llegarían qui sab á quí, del nom dels seus avis, dels fills dels altres! Pero ¿cóm no havía tingut aquell home ni una paraula pera negar els seus vicis avants que tot? ¿Ni aquesta consideració 's mereixía ella ja?

—¿Tant gros es el meu pecat de no tenir fills?

—¿Gros...? no ho sé si es gros. Lo que sé es que tot ens mana tenirne y que tú no 'n tens.

—¿Y el faig jo sola aquest pecat?

—Tú sola, sí; perque ets xorca. ¡Malehit siga el día...!

Era l' imprecació que 'l pagés ilús llensa contra la terra feconda perque ha sembrat per cap d' any y no veu al ser al juny un brí de vert en tot el camp.

Com la terra impassible, sempre malehida y sempre generosa, la María rebé

LLIGALL QUE DESLLIGA (per *Navarrete*)

Ell son amor li declara;

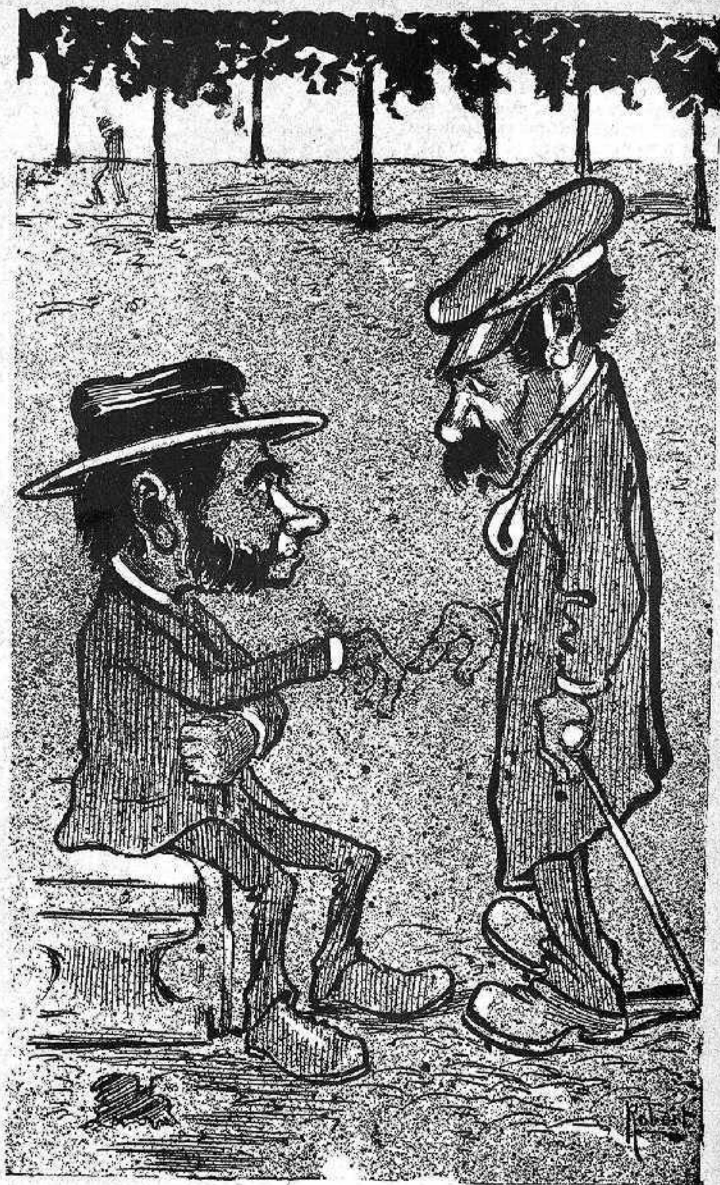

Ella l' acepta joyosa

Y l' ignocencia 'ls separa.

ELS EMPLEOS (per *Robert*)

—¿Cóm estém? ¿Qué fas?
—Espero que 'm donguin un empleo.
—Ja fas bé d' esperar sentat. Jo ja 'l tinch y 'm passejo.

aquell afront freda y serena; llensá una mirada indiferent cap allá ahont devían espurnejar els ulls del seu marit; oferí 'l front al puny clos que potser s' arbolá amenassador sobre 'l seu cap, y callá.

Acabat, ella que també hi havía pensat ab els fills, torná á pensarhi ab mes tossudería que may; ella que també l' havía sentit l' egoisme de la procreació, comensá d' allavors á creure qu' era, en efecte, un pecat espantós el de la esterilitat; també 'l recordá ella aquell—*¡multipliqueuvos!*—inmens, magnánim, edificant, sense prescripcións, definitiu.

IV

Pels volts de cap d' any, un mitj día, arribá al peu de la entrada de la casa un home que demanava un got de ví y permís pera reposar una estona.

La María estava sola, y al veure al francot pidolaire avansá precipitadament cap á la porta, arran de quin marxapeu s' havía ell aturat, y escometentlo ab una mirada li digué:

—No 'n venem aquí de ví, mestre.

—¡Oh!—respongué carregat d' ingenuitat el foraster—si 'n venguessiu hauría passat de llarch. Jo us el demano, pubilla; donat, si me 'l voleu donar; per caritat, que 'n diuhen. Fa vuyt horas que camino y estich cansat, molt cansat; no sedejo: ja hi begut aygua pel camí; pero 'm falta delit. Demá al matí haig de ser á Barcelona y el tret es llarch...

Era un home alt, moreno, simpátich. Vestía una americana esquifida y rojenca y pantalón de vellut; un boletet de color que no hauría pogut ser identificat cubría sa testa colrada pel sol y sombrejava uns ulls blaus, ficsats mandrosament mitj-cluchs, á tall de somniador. S' ofería obert, lleal, com una impresió consoladora.

La mestressa, sense respondre, li portá 'l ví y ell se l' empassá d' un glop.

—Que tingueu bona sort—feu després pera donar las gracias boy aixugantse els llabis ab el revés de la má dreta.

—Y á vos que no us ne falti.

—¿Se pot seure mestressa?

—Seyeu en nom de Deu.

L' home caygué assentat sobre un escó de fusta blanca que hi havía á la porta y cargolá un cigarro.

Expontáneament parlá de son viatje; digué que anava á embarcarse emigrant per l' América del Sud perque aquí no sabía cóm víurehi.

—Un home á la vostra edat á tot arreu se la pot guanyar la vida.

—Per ell sol prou; per mí sol ja me la guanyaría; pero per la dona y tota la quitxalla...

—¿Sou casat?

—Fa sis anys.

—¿Y teniu fills?

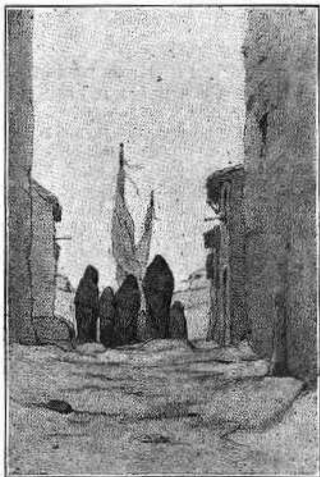
—Set criaturas pastadas á son pare. Plens com jo de salut y de miseria.

—¡Pobrissons! —murmurá ella— y ¿ara 'ls abandoneu?

—Vaig á probar fortuna; si 'n faig, els envío á buscar y ab ells invadeixo aquells paissos y ens els fem nostres.

Una foguerada pujá al cap de la María; per son cervell cremaren de sopte pensaments com llampechs intensos, brunzents; s' acostá inevitablement al desconegut y com si hagués volgut atráure'l li clava una mirada persistent.

A FORA (per *M. Urgell*)

La qua de la professó.

Arcalde en escabeig en vi marca

PERE GRAU (per *R. Miró*)

—Van dir que me la darían;
mes fins ara no es vinguda.
Ja ho saben, si volen dármela
será sempre ben rebuda.

Ell que havía clavat la vista á terra la vejé parada aprop, li buscá la cara y violentat per aquells ulls ficsats, provocadors, tot just pogué somriure.

—Potser menjaríau una caixalada—feu la María ardidament insinuant.

—Potser sí—respongué ell ab abolia.

—Entreu, donchs, entreu.

V

Y á posta de sol l' hoste partía de la casa.

—Ni que torneu—li deya la María—no hi penseu may més ab mí.

—Ja ho he promés.

—Bon viatje, bon home.

Ell no respongué; 's passá la má pel front y, despedint se ab un gesto d' agrahiment, se perdé pel camí de ciutat.

VI

Floría l maig.

En Gloriet tornava á dedicar totas las sevas energías á las feynas del camp, á la seva direcció y á la administració dels seus productes; totas las sevas horas vagativas á la muller.

Pel juny ja 's tractava d' adquirir altre cop las vinyas de ca'l Caputxí.

VII

Y á la tardor la María parí un nen com un ángel.

—Pastat á son pare—feu la llevadora que arribá casi tart y 's feu creus de la facilitat ab que s' havía presentat la criatura.

Y al deixarla en els brassos de son pare:

—¡Fill meu!—pogué dir ell, boig d' alegría.

—¡Fill teu!...—respongué ab veu feble la partera donant á sas paraulas una expressió de reny infinitament candorós, engroixintlas dolsament ab els llabis reduhits pera besar—¡fill teu!... ¡No ho es pas de teu!...

En Gloriet la mirá somrihent com un pecador arrepentit y perdonat.

Llavors els dos esposos confongueren las sevas bocas en un petó, sobre 'l front puríssim del fill que venía á omplir la seva llar ab la santa, la soberana pau de la familia.

E. Martí Giol.

EL CEGO DEL VIOLÍ

Fa cosa d' un any que l' he perdut de vista.

Avants el veya cada día.

Recordo com si fos ara que 'l primer cop que vaig fixarme en ell, era un día fret, llagrimós; día d' aquells més bons pera passá 'l rato al café xarrant de tot alló que poch interessa, que no pas pera recorre carrers sense obligat quefer.

Vora 'l *Lyon d'or*, sota llosana de balconada, arrambat als aparadors de las botigas, tement fer nosa als viandants, estava 'l meu protagonista inquietant un desencolat violí á cops d' arquet, tot portant el compás de s' armonía ab el peu dret, que, per inadvertencia arreplegava de plé un sotet d' aygua de pluja qu' esquitxava 'ls baixos dels pantalons de tot aquell que vora d' ell passava.

El posat del cego era la vera imatje de la indiferencia sense vida als ulls, pèl de barba descuidada, color de rostre sense tó definit, trajo ab perdua d' etxuras y olvit de dibuix al panyo, rasca que rasca 'l violí; no se li veya taleya declarada á res de tot lo que vora seu podía pressentir ab instint de cego.

Una mossota d' uns 15 anys mal contats, de bona mida, hermosura bruta, vestida de deixas, revoltava prop del cego ab un platet de llauna llustrosa pel refrech de las mans.

Sense la feyna d' aixecarse las faldillas per salvarse del fangueig, garronejant per tot, escometía als senyors demanantlos almoyna ab cantarella faltada de tristesa propia dels captayres. Tota la seva mirada anava de dret á dret á tot alló que més brillejava. El xarolat dels cotxes, els llums dels tranvías, la seda dels vestits de las senyoras, els trajos de bons sastres dels senyors l' atreyan, l' animavan, li feyan pessigollas d' enveja inconscient.

Cada volta que tornava á l' acera després d' haver seguit uns quants passos á tal ó qual viandant, s' aturava mitj minut quan menos davant l' aparador de la emboniquida confitería propera al *Lyon d'or*. Era alló de la papellona que fuig del llum, pel gust de tornarhi fins que á la fí li crema las alas.

De sopte un enriquit carruatje s' atura davant de l' esmentada confitería; obra 'l lacayo la portella ab sumissió d' home que menja 'l pá dels amos, y una dama elegant y perfumada s' aixeca dels encoixinats del cotxe, y entra lleugera en l' establiment á fer compras de lleminaduras.

El cego segueix rascant el violí y esquitxant ab el peu dintre 'l sotet d' aygua.

Nostra mossota amaga 'l platet de las almoynas entre 'ls plechs del revellit devantal; els ulls li brillejan de gelosía contemplant á la senyora perfumada, que, atentament servida pels dependents, torna á pujar al cotxe ab un paquetet de bombons penjant d' una lligada ab cinta de bandera francesa.

Fins á perdre 'l cotxe de vista queda la mossota estacada al mitj del fangueig del empedrat.

La trepidació dels tranvías li fa tornar l' esma; al apartarse de la vía

EN RAYMOND Á LA COMISSIÓ DE BELLAS ARTS (per *R. Miró*)

—La Venus de Milo y un servidor de vostés ¡quin parell d' hermosuras!

per no ésser atropellada, la vista li va de dret á una flor que ha caygut de la senyora, y qu' encare ningú ha trepitjat per estranyesa de la casualitat.

Cull la flor y sense espolsarla del embrut del fanch aspira sa fragancia, y prenent per mirall els reflectits vidres de la confitería, la coloca entre 'ls seus cabells mal pentinats.

Així engalanada, ab lleugeresa de camas, ab alegría als ulls, procurant que tothom la vegi, torna á escometre als viandants demanant almoyna pel ceguet del violí... pel ceguet que segueix rascant l' instrument, portant el compás ab el peu dins del sotet d' aygua de pluja.

***

Per espay d' uns quinze días passant per la Rambla, en la mateixa acera del *Lyon d'or*, veya al cego acompanyat de la mossota; mes un día el meu protagonista faltá á la cita.

—¡Estará malalt!—vaig dirme á mí mateix.

Lleugera deuría ésser sa malaltía, puig al día següent ocupava 'l seu lloch sota la llosana rascant el desencolat violí. ¿Y la mossota? No, aquesta no hi era!

Una noyeta d' uns 9 anys, molt acostadeta al cego, extenía el bras demanant caritat als que passavan, ab el mateix platet de llauna lluenta pel frech de las mans, ab el mateix platet, sí, pero ab molta por de seguir els passos dels viandants, puig tot just s' apartava un pam de son lloch, el cego la retenía per la má tot dihent ab tremolor de veu y ab nerviositat d' ademán:

—¡No, no te 'n vagis, filla meva! No fassis com ta germana; que sense tú quedaría sol, sol, enterament sol! ¡Pobre de mí!

Lluís Millá

Un amich me saludava
tot serio dihent:—¡Bon día!—
Y, mentres axís parlava,
horrorosament tronava
y á bots y á barrals plovía.

—

En un certámen, cert día,
el poeta Pau Ricor
per una alegra poesía,
una carbassa obtenía
macissa de plata y or.
Y per mes que va obtenir
un premi molt disputat
y 's vejé felicitat,
ab rahó se li pot dir,
que surtí... *carbassejat.*

—

La filla d' un tal Rellamp
va dí' al seu promés Quimet,
que li dongués un ramet
de flors cullidas del camp.
Y ell, (qu' es un d' aquells xicots,
que no se sab fer pregar),
un ramet li va donar...
fet *d' ortigas y escardots.*

F. Llenas

EN VUY

Cansó absurda

(Del llibre inèdit: Cant plá)

I

En Vuy va voler ser sabi;
pero al naixer, malgrat ell,
van passarli sal pel llabi,
van tirarli aygua al clatell,
van posarli als ulls la vena
que anomenan de la fé,
y visqué sens goig ni pena
ni atrevirse á esbrinar re.

II

En Vuy va voler ser lliure;
pero ¡ay d' ell! com li van dir
que vivim no per ben viure
sino sols per ben morir;
eixa vida transitoria
la passá en jou sempitern,
cavilant sempre en la gloria
y en las penas del infern.

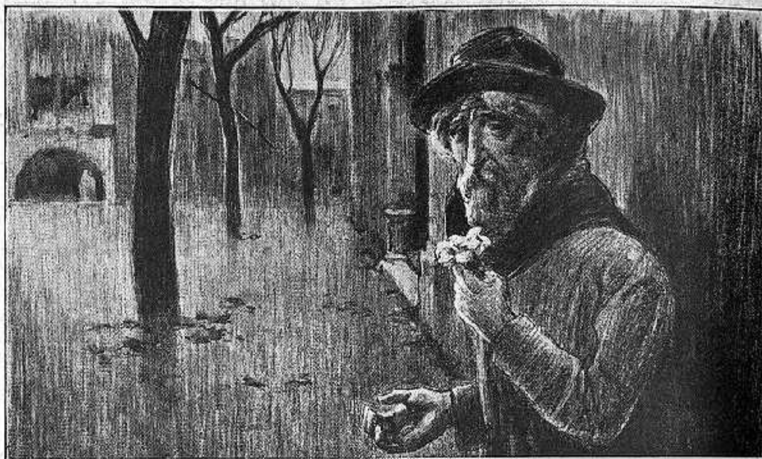
III

En Vuy va voler ser home;
mes de noy li van contar
certa faula de una poma
que 'l va tot aclaparar;
y pensant quanta molestia
de aquell fruyt ens pervingué,
se 'n va anar del mon tan bestia
com el día que hi vingué.

Apeles Mestres

El teatro Japonés á Novetats.

EL POBRE DE LA FLOR (*)

— *Ilustració de* R. M. Padilla —

Era vellet... vellet...

La seva testa de líneas correctas y llarchs cabells blanchs, rissats y abundosos, semblava la testa d' un artista caygut, d' un artista dolsament boig. Per dintre de aquell front hi havían passat, segurament, inspiracións avassalladoras, somnis y lluytas... y després desenganys punyents, escepticismes, infidelitats.

La testa del vellet se gronxava persistenment ab gestos idiótichs. Els seus ulls eran encantats com si s' admiressin de la vida exterior. Els llabis ab un somriure etern.

Era vellet... vellet y demanava caritat. Ressaltant la seva silueta de la foscor de la paret d' aquella vella iglesia—lloch d' ahont may se movía, com si aquell fondo anés millor á sa figura—passava els días fins que entrava la nit, després dels tristos crepuscles de ciutat.

Allavors se 'n anava, poch á poch, gronxant el cap; se 'n anava com una sombra que s' esvaheix, com un mort que passa.

Captava ab la má dreta, y en la esquerra hi portava sempre una flor: rosa ó clavell, rosella ó gardenia, camelia ó crisantema. ¡Una flor! Aquesta era la seva companya inseparable. En sa má blanca, neta, la portava carinyosament y de tant en tant la mirava, ab el mateix gesto, ab una ilusió encantada. Semblava qu' en totas las flors hi veya una ánima igual.

Per aquell carrer de tráfech la gent hi passava sempre depressa, pero quan algú s' adonava del pobre de la flor y li feya almoyna, ell abaixava 'l cap donant mercés vergonyosament.

Y la flor, sempre la flor! La devía captar de bon matí pels jardins de ciutat. ¿Quí la nega una flor? ¿Quí la nega, quan la Natura n' es tan pródiga? ¿Quí la nega, quan ellas mateixas s' ofereixen, s' abandonan generosament, per sobre las parets dels horts, per entre 'ls reixats dels jardins?

¡Pobre captayre! Era tan vell... tan primperat... tan dolorós!

Vingué l' hivern: un hivern rúfol, fret.

Pero per això 'l captayre may deixava de portar una flor. Tothom la dona una flor. Qui 'n te es que las estima ; es que te una ánima delicada, y la dona sempre una flor á qui comprén que la estimará. Y 'l captayre era potser lo únich que s' estimava del món.

(*) Del llibre *Esbossos*, ilustrat per Martínez Padilla, próxim á publicarse.

L' hivern avansava, y 'l vellet, com insensible seguía captant davant de la fosca paret d' aquella iglesia antiga, més fosca encare ab la claror de las tardes grisas.

Un día esdevingué una gran nevada: una nevada espessa, persistent.

Y aquell día, aquell día de la nevada, aquell día que, soptadament, devían morir totas las flors, aquell día va morir el vellet captayre.

¡Pobre home! Sempre 'l recordo.

No devía resistir el desengany de no trobar cap flor.

¡Tal volta las flors eran el fil invisible que 'l lligava á la vida!

R. Suriñach Senties

CARAMELLAS

No cantem per la petita
ni per la mes gran tampoch,
que cantem las caramellas
per totas las del entorn.

Endresa:

La Pasqua florida
sadolla d' ufana,
arriba galana
voltada de flors.
Desperta depressa,
desperta nineta
y á la finestreta
treu ton rostre hermós.

Cansó:

Som fadrins que ab alegría
fem caramellas d' amor,
cercant una dolsa aymía
per donarli nostre cor.
Tots volem una noyeta
que parli clá y catalá,
sia rossa ó moreneta
per nosaltres tots es plá,
sols sia una donzelleta
que l' amor fassi sentí
y qu' obri la finestreta
per donarnos un dols sí.
Al só de la tenora
y al só del fluviol
bom, bom—bom, bom;
nostre cor s' enamora
de noyas com un sol.

—

Ninetas bonicas,
la Pasqua ha arribat:
obriu las finestras
ben de bat á bat.

—

Som fadrins festejadors
y us issem els cistellets,
baxeulos rublerts de flors,
rosellas y clavellets.

J. Blanch y Romaní

Acudits. (*A. del F.*)

—Francisqueta, cuydado! El senyor s' escandalisa veyentli las camas.
—No me las veu pas: porto mitjas.

—Sis pessetas de carbó?... Això es un robo.
—¿Y donchs, vosté, quant ne fá pagar d' escalfar á la gent?

EN LO CERCLE ROMÁ

Lo sol va fent son curs per l' ampla volta;
ni un núvol á son pas sos raigs aplaca.
El poble 's diverteix y está de festa,
de festa nacional, de festa bárbara.
Mireulo; abigarrat lo cercle omplena
y espera ja fruhir la lluyta magna,
sadollantse ab la sanch que veurá corre
entre palmas y crits y udols salvatjes.
Neró es qui presideix; la vera historia
als segles veniders durá sa fama...
¡Mostreuli acatament y ajenolleuvos,
miserables esclaus, gent depravada!
Allí s' han congregat guerrers inútils
que jamay han guanyat una batalla;
capdills que han dat la patria per la vida,
devent donar la vida per la patria.
Dels llochs mes elevats tapissos penjan
y rostres enjoyats allí 's destacan...
Las noblas damas son que desconeixen
lo fí perque son Deu las ha creadas.
Al cim de tot riquesa y hermosura;
al centre, degradats, els de las gradas,
y en el sorral, per fí, fent de catifa
d' un poble foll la ensenya ensangnantada.

JOSEPH GOT Y ANGUERA

NOTA D' ESTIU

Ajeguda pel blat d' espiga rossa,
son ample front acariciant rosellas
y ab els ulls desmayats dins las parpellas
amarada de sol, dorm una mossa.

—

Sos cabells esbullats entre las pallas,
com serps negras, llustrosas, se cargolan,
y en sa boca, ahont hi niuhan las riallas
tots els petons, mitj deixondits, tremolan.

—

Y dorm com un infant, dorm y somnía
en el colrat pastor d' aspra grapada
que va dirli un diumenge á la masía
que era hermosa com cap y era estimada.

—

Y un somriure en sa cara s' hi dibuixa
mentres sos pits molsuts suaument onejan,
mentres lo pólen de las flors li arruixa
son ample front ahont los cabells serpejan.

J. NOVELLAS DE MOLINS

ELS SEGUIDORS. (*A. del F.*)

Als vint anys.

Als quaranta.

Als seixanta.

ACUDITS

Un infelís s' encamina al domicili de la Societat protectora dels animals.
—¿Qué se li ofereix?—li preguntan.
—Desitjo que 'm protegeixin: ¡la meva dona 'm tracta com un gos!

—

Entre amigas:
—Ja fa tres quarts qu' estich esperant al meu marit. Y tú ¿qu' espèras?
—Jo... n' espero també un... ja fá molts anys.

—

Ab motiu de haver arribat molts forasters á causa de unas festas, dos nens

foren posats á dormir en un mateix llit; pero prompte 's barallaren, rompent un d' ells á plorar de tal manera, que sa mare no pogué menos d' encaminarse al quarto, y

—¿Qué tens Carlitos, que ploras d' aquest modo?

—En Lluiset vol la meytat del llit per ell.

—Está molt bé: ell una meytat y tú l' altra.

—Oh, es qu' ell la pren del mitj, y vol que jo dormi á las dos voras.

E. Zola y B.

LO PRIMER NIN

A LA MEVA AYMADA

Enrojolada y satisfeta ensemps s' acosta la María á n' en Joan y baixet, baixet, á cau d' orella, li diu quatre parauletas que casi no las sent; mes... ¡qué dolsas deuhen ser!... perque en Joan satisfet y cofoy agafa 'l caparró d' ella, y amorós estrenyentlo contra son pit, li fá un petó d' agrahiment per haverlo fet pare.

¡Qué joyosa está ella sentint al fillet bellugarse dintre sas entranyas, y ab quín amor contempla al seu espós que li ha donat el goig de la maternitat!

Feynera passa 'l día cusint ab afany la robeta pera 'l nou hoste, esperat ab follía, per ser el fruyt primer d' aquell amor que 's tenen els dos joves esposos.

¡Qué triga á passar el temps pera que el nin surti del claustre maternal!... ¡Ab quín desitj vol ella que siga una nena, y quínas rahóns amorosas tenen per que ell vol que siga un nen!... Rahons que sempre acaban de la mateixa manera: ab un petó molt fort.

. . . .

¡Qué hermós es el nen!... La María se 'l mira embadalida y beneheix el día en que s' uní ab en Joan.

¿Y ell? No sab cóm ferho pera apagar la sed d' estimació que té per tots dos, y ab las caricias fetas al nen sempre se n' escampa alguna per la mare.

—Es rosset com tú,—diu ell.—Te 'ls ulls teus,—diu ella. Y axís sempre, parlant de lo mateix, passan las vetllas entretinguts ab l' obra del seu amor.

Quan ella el bressa, el nen somriu, y ella, boja, s' hi aboca petonejantlo fins que, ¡desagrahit!, arrenca en plor qu' ella ofega, oferintli son pit plé del néctar de vida, el tresor més preuhat de las bonas mares.

J. B. Surribas

A CA'L RETRATISTA (per *Robert*)

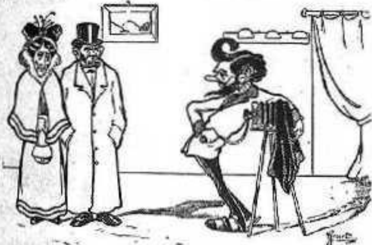

—Voldríam un retrato qu' estés bé: que fessim patxoca.

—Bravíssim!

—Puji aquí dalt y posis aquest sobre-todo.

—Ja está!

COSAS D' ELLAS

Si jo he estimat á una dona
y per ruch li he confessat,
sempre, sempre n' he sortit
ab las dugas mans al cap.

—

Primé 't diuhen que t' aprécian,
y després que t' idolatran,
renyeixes, y als quatre días
las veus de *tronch* ab un altre.

—

De las cent donas que corran
las noranta nou y mitja
mentres ens buscan el cor...
buscan de passo l' ermilla.

FIDEL DELFÍ

HUMORADA

Menos mal, si, quan t' has acomo-dat,
la dona no 't resulta un escar-dot;
menos mal si es decent y té bon-dat
y, en fí noy, menos mal si té bon...dot.

AGUILETA

UN «REVENANT» (per *J. Llopart*)

—Permeteu que 'us ho digui, sense ofensa de ningú: no 'n sabeu pas de fer lluhir á Barcelona. Jo feya festas de gran capital, vosaltres de poblet.

REFRANS ADOBATS

Ab temps y palla... se fan márfegas.

∴

Las bonas paraulas... fan mes efecte que las herbetas de Montserrat.

∴

Deu dona fabas... y á la plassa venen raves.

∴

Home casat... pert la parroquia.

∴

Val mes un boig conegut... que un cop de puny als nassos.

∴

Dona jove y home vell... corrida real.

∴

Dos galls en un galliner... valen mes que un de sol.

∴

Qui no mira en davant... senyal que bada.

∴

Qui mal té y mal se dona... ¡valent cataplasma!

∴

Quan un menos s' ho pensa... l' hi portan la cédula.

∴

Qui té un' hora bona... que l' estiri tant com puga.

∴

Pocas matzinas no matan... ni 'ls metjes tampoch, quan dormen.

Abelardo Coma y Travaglia

Estudi per' un quadro (de *Antoni Fabrés*)

L' OLLA DE NURIA

D. Telesforo Banyuls
es una bella persona;
no li faltava en quest mon
d' espinas una corona.
Tenint cinquanta cinch anys
se casá ab la Rosalía,
la noya mes escayent
dels volts de l' Argentería.
Alta, ayrosa y elegant,
ulls de foch, vint anys y... pobra,
pro aixó qué li importa á n' ell
si á l' arca 'l diner li sobra.
Si no vaig errat, del fet,
deurá fé uns cinch anys escassos.
El primer temps de casat
tingué la ditxa á cabassos.
Dintre l' ambent voluptuós
hi enfonzá sa ánima tota,
de la copa del plaher
apurá l' última gota.

UN ARCALDE IGNOCENT
(per *R. Miró*)

—¿Volen saber per qué hi he fetas plantar tantas palmeras? Per poder anar cada any á benehir la palma.

Ara 'l pobre ha fet á tots,
las camas li fan tentinas,
no vol mimos ni afalachs,
no está per brochs ni joguinas;
y capficat y pansit
entre mitj de sas marfugas
troba á faltá un hereuhet
que acarícihi sas arrugas.
Un día topa ab l' Albert,
fill de un amich de l' infancia,
el pobre home li obrí 'l cor
y aquell digué:—Si ab tanta ansia
vol tenir fills, ¿per qué no
va á Nuria? es cosa probada;
si vol li acompanyaré
que hi só estat ja una vegada.
Un cop allá fica 'l cap
dintre l' olla, y assegura
la gent d' aquells encontorns
qu' es per 'quests mals la gran cura.
El marit s' hi entussiasmá,
volgué marxá á la carrera:
ja 'ls tenim als tres ficats
dintre un vagó de primera.
En matxo arriban allí;
ella mes que may hermosa,
sas galtas guardan encar
la frescura de la rosa.
D. Telesforo, admirat,
ha vist inmensas montanyas,
abets y prats verdejants,
rocas de formas extranyas,
y exclama:—L' obra de Deu,
¡qu' hermosa qu' es y que bella!
Lo mateix pensa l' Albert
mirant fit á fit á n' ella.
La senyora abaixa 'ls ulls
al fiblet de la mirada,
pro 'l batech del cor no pot
amagar emocionada.
Deixemlos y seguirém
al marit dins el santuari,
á la Verge, fervorós,
pregant que no 'l desampari.
El miracle ja s' ha obrat,
diu que tot un altre 's troba;
li apar com si dins del cap
sentís una forsa nova.
Tres mesos després del fet
se li presenta sa esposa
entre alegra y vergonyant
que li vol dir una cosa.
—Telesforo... no sé com

explicartho... l' alegría...
—No parlis més que t' entench,
t' explicas bé Rosalía.
¡Pots estar cofoy, Banyuls!
diu—tot gratantse la calva—
beneyta siga mil cops
la Verge que aixís te salva.

—

L' ha salvat ¡á fe de Deu!
te un marrech de molta empenta
y la seva obra orgullós
á tots els amichs presenta.
Y reunits allá al café,
—Es gran—diu als de sa colla—
el poder que hi ha en certs caps
quan el fican dintre l' olla.

Félix Cantimpló

MODAS

Surten modas cada día
que d' hont surten, ningú ho sab;
l' un día es á las sabatas
y un altre día es al cap.
A moltas donas, las modas
els causan mes d un tropell,
perque á moltas se 'ls hi forma
un ull de poll al cervell.
Estarém frescos els homes
si es que 'ls venen intencións,
de fer de moda, algun día,
posarse'ns els pantalóns.

—

Cada dos per tres las donas
cambían de pentinat,
y per cert, sembla que 'ls tingui,
la moda, 'l cap trastocat.
L' un día semblan pollastres;
l' endemá semblan capóns...
ara portan unas cosas
com fregalls, als dos cantóns.
Prou aviat dalt de la clepsa
hi portarán ensiam,
per si acás alguna d' ellas...
á n' el cap cría *virám*.

—

Si 'ns ficsém ab la manera
de las modas del calsat,
ens farán tornar tarumbas
y no 'n treurém l' entrellat.
La manía de las donas,
es mirar d' agradar mes
sens tení en compte, que á voltas,
els hi resulta al revés.
Veyent modas tan extranyas
com las que s' han vist tants cops,
es fácil que fassin moda
l' anar pel carré ab esclops.

—

Si es que peguém llambregada
en el modo de vestir,
de tant que podría dirhi
casi no sé lo que dir.
Totas van á sa manera,
mil gustos y cap de bó;
hi han donas, que van vestidas
d' un modo qu' hasta fan pó.
Com que aixó d' aná á la moda
será un mal casi bé etern,
arribarán á vestirse
com dimonis de l' infern.
Y ab la febre de las modas
potsé á la fí adoptarán
l' anar pel mon moltas noyas
ab el polissón davant.

† Domingo Bartrina

El jardiner municipal

(per *J. Llopart*)

—Las palmeras del Ajuntament no fan *dátils*, pero en cambi fan *cobrátils*.

PROFECÍA CUMPLERTA (per *Apeles Mestres*)

Ara sí qu' en Salisbury tindría rahó de dirnos nació morta: ¡quan els corps s' hi tiran damunt!...

LA NOU

En algunas barberías dels pobles rurals, als parroquians que tenen las galtas begudas y arrugadas els hi fican una nou á la boca pera poderlos afeytar millor.

A un pagés varen ficarli, y observant el barber que al cap de poch rato feya grans extremituts, li preguntá:

—¿Qué teniu, company?

—No res, que m' hi empassat la nou.

—No hi ha cuydado—replicá 'l barber—molts altres s' han trobat en el mateix cas que vos, y l' endemá me l' han tornada. Feu vos lo mateix y 'us ho agrahiré.

J. T. S.

UNA AVENTURA

Desesperat un home per falta de recursos y fins de medis pera proporcionár-se'ls, puig buscava feyna y no 'n trobava en lloch, decidí agafar una pistolota vella que tenía y se 'n aná al camp, resolt á embestir el primer que 's presentés.

—¡Diners ó la vida!—exclamá encarantse ab un viandant.

Pero aquest, qu' era un home molt seré, notá desseguida per l' esgroguehiment y cert tremolor de qui l' atracava, que no devía estar aquest molt versat en l' ofici de lladre; no obstant, considerá que un tiro prompte está etjegat, y li digué:

—Ja veureu, mestre, fem una cosa: jo 'us donaré tots els diners que porto y vos m' entregareu l' arma. Feuvos cárrech de que 'us la compro.

—M' está molt bé.

Y en efecte: en un instant se feu el cambi de la pistola pels diners.

Pero tan bon punt el viandant tingué l' arma en el seu poder, y mentres l' altre s' embutxacava 'ls quartos, li digué:

—A caps som: ó 'm torneu els diners desseguida, ó 'us aixeco la tapa del cervell.

—Ja podeu tirar, ja... Com que hi sortit no mes que á fer la por, la pistola está descarregada.

FIDEL GRIFOL

TORNANT DE FESTA MAJOR (per *Mariano Foix*)

—Las festas majors de fora tenen axió de bó: molts pollastres rostits á la taula...

—Sí, y moltas pollas per rostir al envelat.

A UNA PASTISSERA

¡Ay nineta! hermosa nina,
tota plena de dolsor;
pastissera mallorquina;
com t' han fet de pasta fina
has enfitat el meu cor.
Puig de tú m' he enamorat,
vaig darrera ta hermosura
com noy que, no fent bondat,
li han promés, sent aplicat,
darli una lleminadura.
Ja pots contá ab quan ardor
per alcansarte t' estimo;
sentne tú l' aparador
dels atractius del amor,
¡cóm á contempla'ls m' arrimo!
De ton caparró 'l cabell
cabell d' ángel es per mí,
y eixint de ton cap tan bell
es lógich qu en ton cervell
no hi ha cap pensament ruhí.
Y que ls teus pensaments son
tots basats en un bon tema,
ho proba que tens per front
una *cresta,* y sab el mon
lleminer que dins hi ha *crema.*
Son dos *carmetlos,* tos ulls,
de café que se t' encenen,
y, sobre tot, que ab els bulls
del amor, que don' tribulls,
llágrimas dolsas desprenen.
Tas galtas son *ensiamadas*
frescas y ben ensucradas
y aixó queda ben probat
que ho semblan mes á vegadas
quan els polvos hi has posat.
Ton nas sent dels mes ben fets
es l' extra dels *grabolets,*
y son las tevas orellas,
pera escoltar frasses bellas,
de rosa dos *panellets.*
Es una *atmetlla* ta boca
del color que á un el sofoca,
partida, y las ilusións
de la fantasía loca
de tas dents ne fá *pinyons.*
Y sent de *pa de pessich*
el teu cosset tan bonich,
dos *merengues* s' hi destacan,
y tos brassos, quan m' aplacan,
semblan de *gató* del rich.
Ja veus, ma aixerida aymía,
si omplenas ma fantasía;
ab el teu amor profon
me sembla confitería
plena de *pastels,* el mon.
Y 'l jorn que 'm fassis felís
ja tinch pensat que faré
per probarte 'l meu encís;
ab un *tortellet* suís
ton amor coronaré.

† J. M.ª Codolosa

Morts ilustres

El Doctor Robert.

HUMORADAS

T' he vist avuy al bosch cullint violetas
y he pogut observar quan t' ajupías...
que no portas las mitjas massa netas.

—

—¿Quí m' estrena?—cridavas l' altre día
venent cintas, puntillas y brodats,
y jo que 't conech molt, Tecla, pensava:
—Deu l' haja perdonat qui 't va estrenar!

—

Escolta 'l que 't diré, si de vergonya
te n queda sols un pèl,
ja tens sobre de mí una gran ventatja
perque jo no 'n tinch gens.

—

Una mirada, un sospir
y un somrís teus, Margarida,
acompanyats de un bon tech
me tornarían la vida.

Ego Sum

RECORT DEL ANY 1902

L' enterro del Doctor Robert al embocar la Rambla de Canaletas.

LAS MOSCAS (*)

Una de las cosas que donavan més animació en el poble eran las moscas.

Aquests animalets tan dócils, tan carinyosos, tan amichs de l' home, s' hi trobavan tan bé en aquell lloch de calma y reculliment, que hi venían per la primavera, hi estiuhejavan, s' hi quedavan á la tardor y no se 'n movían á l' hivern. Arribavan las amables bestioletas en els vidres de la diligencia, mirant el paisatge; en l' esquena d' una mula, esmorzantse pel camí la mateixa mula, ó bé á dintre d un cistell de fruyta. May arribavan á peu, ni 's donavan la pena de volar, quan anavan de camí. Viatjavan pel llur recreament, y no era cosa de malmetres las aletas, que prou que las haurían de menester aixís que arribarían á terme.

Al serhi, á terme, refetas desseguida, y deixant las angunias y las molestias del viatje, s' espolsavan, donavan un cop d' ull al terrer, emprenían una volada indecisa de globo sense direcció, y 's deixavan caure bonament allí hont las portava 'l destí.

Això sí: semblava que estés venut, el destí. El destí sempre las duya á sobre 'ls terrosos; pero no sobre aquells terrosos que tant feyan suar á n' els pagesos: á sobre 'ls terrosos de sucre, á las cuinas, á las droguerías, ó allí ahont hi hagués dolsor d' aliments ó dolsa dolsor de vagancia. Ellas, pobretas!, com papellonas de classe inferior, tot ho prenían per flors: l' home era una flor; els gossos també eran flors, pero flors que ensenyavan las espinas de la boca; las cuinas eran un parch, ab grans parterres de vianda, y el rebost el jardí de las Hespérides, ahont haurían passat una vida regalada, á no ser la gran vigilancia.

(*) Del llibre: *El poble gris.*

Perque hi ha tanta gent dolenta en el món que, valguentse de la bondat natural de las bestiolas, els paravan enganys d' astucia allí ahont menos ho podían sospitar, tot pera fer mal, pera fer víctimas y pera matar criaturas indefensas. Devegadas veyan un tros de bolado sota una cosa de vidre que 'ls semblava molt natural, hi entravan ab tota la confiansa de la persona ignocenta, y, un cop dintre, no trobavan mal bolado, pobrissonas!... Comensavan á voltar aquella capsa de vidre, per sobre, per sota y per tot arreu, y á l' últim veyan que alló que havían pres per una finca de *recreo* era un laberinte, ab una piscina, ab una cisterna d' aigua (justament d' aigua, que no la podían sofrir!), ahont anavan á ofegarse. Devegadas veyan una cassola, y hi entravan, y 'ls passavan una tanca que 'n deyan la tapadora, y també morían ofegadas, pero al menos tipas. Devegadas (qui mal no fa, mal no pensa), s' instalavan en una cambra ben clara, ben blanca, ben *aseada* pera rentarse las sis potetas, y també venía 'l *verdugo*, y els feya l' infamia de tancarlas las finestras, y ellas havían de fugir á corre-cuita, perque no ho podían sufrir aixó d' estarse á las foscas.

La llum era 'l seu goig, la seva passió y la seva vida. S' estimavan més un raig de sol ó un traguet de llum, que una cullerada de mel ó un terrós de sucre candi. L' esperavan que sortís, assegudas per las aceras, y aixís que arribava, al dematí, ah, fillets meus, quina alegría en el mosquer, quina manera de deixars'hi anar á gronxars'hi y nadar enlayre! ¡Quínas tertulias s' armavan á las portas de ca 'l adroguer! ¡Quín sarau volador á las entradas dels cellers y de las tavernas! ¡Y quína manera de fer gimnástica per tots els carrers y plassas! Hi havía moscas mares que, encare no 'l veyan venir, se carregavan el noy á coll y el portavan á volar, y vola que volarás, ab el pés de la criatura; n' hi havía de grossas de color d' acer daurat, ab uns bigotassos com de barnilla plateјada, que eran més calmosas y prenían la seva *toma* assegudas en el pedrís; n' hi havía que semblava que 'l sol les emborratxés y donavan cops de cap en els vidres; y totas plegadas, lluhint las alas com espurnas, revolcantse per l' atmósfera, semblavan talment una polsina daurada, una vibració lluminosa, un es-

El millor adorno (per *Laura García de Giner*)

Per una mare no es pas el que 's veu davant, sino el que s' amaga darrera.

L' ART EN FOTOGRAFÍA (per *J. Pagés Cubinyá*)

Efecte de llum.

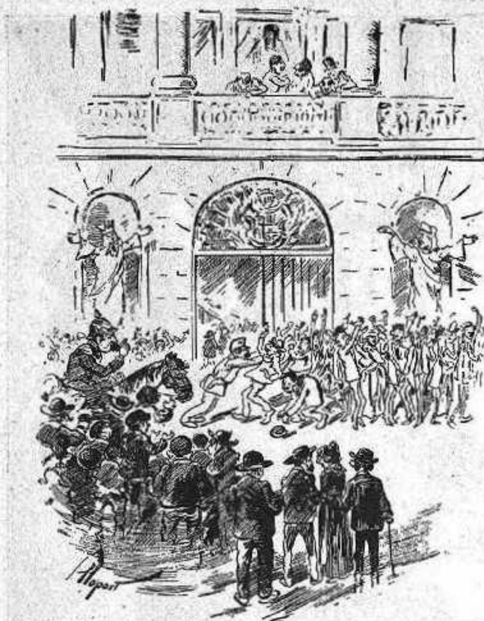
purneig de claror que á lo llarch dels carrers deserts feyan com si l' aire bellugués y si trontollés el poble.

Ellas solas l' omplían més el poble que tots els habitants y tota la concurrencia: n' eran el bullici, la gatzara y el moviment; eran l' ornamentació dels carrers, la distracció del bestiar y l' alegría de las casas. Sense haver estat may domesticadas, eran domésticas per instint y per convicció: estimavan la llar, la vida íntima y reposada, y tot lo que agradava á n' al home 'ls agradava tant á n' ellas, que molts cops ho tastavan avans que ell, y l' acompanyavan per tot, y no 'l deixavan ni de día ni de nit; y n' eran tant, de carinyosas, que molts cops á forsa de tan carinyo, s' arribavan á fer pesadas.

Això de pendre's massas familiaritats sí que ho tenían: s' ha de confessar en honor á la veritat, perque es l' únich defecte positiu d' aquells animalets graciosos. Se feyan mestressas de tot, entravan per tot, encare que hi hagués malalts á la casa; s' enteravan de tot lo que menjavan las familias; se ficavan de peus y de mans á dintre de lo més sagrat de la beguda, y la tastavan, y fins molts cops hi prenían banys, nadant y desnadant com si fossin á casa seva; se prenían la franquesa de fer pessigollas á las noyas més honestas, de fer servir de passeig á las més venerables calvas, de manera que ja 's compendrá que no pecavan de prudentas; pero, fora això, ho feyan tot ab tanta ignocencia, tant de per riure, ab tanta gracia y ab tanta dolsura, que tot se 'ls podía perdonar á cambi de l' alegría que duyan allí hont las necessitavan y del tracte afable y seguit que tenían ab tothom, ja que no feyan com els gossos, que bordavan als que veyan mal vestits. Ellas, com més pobres eran, més els freqüentavan, sense miraments ni escrúpols, y sense vanitats ridículas.

A tenir una mica de protecció, aquests aucellets casolans, haurían tingut molta familia (y això que no l' escassejavan), y las casas y els carrers y el poble s' hauría vist més animat, sense comptar lo que hauría guanyat l' industria y el comers y l' agricultura, que no he tingut temps de comptarho. Pero no 'n tenían gens de protecció. Els ajuntaments dels poblets petits no se 'n cuidan de l' agricultura: altra feyna y altres mals-de-cap tenen; els pobres tenen prou feyna á pagar pera que se 'n cuidin els que tindrían de cuidarse'n; els senyors... allí no n' hi havía de senyors; pero, quan n' hi ha, tot lo día badan, y per això las cosas van tan bé. La mosca, com la persona, viu sense administració, sense es-

Sessións municipals (per *J. Llopart*)

Molts cops, quan á dalt s' acaloran, á baix s' *escalfan*.

tímuls, y té d' acampársela com puguí, per sa propia iniciativa, faltada de forsas vivas que li donguin vida propia.

Pero, deixant, pera no acalorarnos, la política, s ha de confessar que á la mosca no n' hi faltan pas de lo que 'n dirém forsas vivas. Ella viu, socialment, sense goberns, sense programas, com encare no saben viure las nostras societats, ab tants drets y tants comités y sufragis electorals, y bases y constitucións. Ellas viuhen perque tenen dret á viure, perque las han fetas pera viure y perque han de donar vida als milers de criaturas que tenen cada primavera; perque no se n' han d' estar, de viure; perque, no vivint, morirían... y perque no més coneixen un sol dret; el dret de la gana, que aixís las fa pasturar, si l' han de menester, una costellada de mula que un cap de persona sabia, esmorzant al dematí bestialitat y berenant intel·ligencia á la tarde.

Lo hermós d' ellas es que no 'n saben res de tot això, y que ni ho saben ni ho predican. Ellas han anat al poble perque allí ahont hi ha personas humanas sempre hi ha per pasturar, y allí ahont hi ha miseria es més fácil de pasturarhi; hi han anat sense donarse aires de missió, ni de propaganda, ni de religió, ni de internacionalisme: hi son y s' hi troban perque hi ha una forsa superior que las hi porta, que ellas, que pican, no coneixen y que 'ls picats desconeixen; hi han anat per fatalisme, en classe de fullas que porta 'l vent, en classe de brossa viva, en classe de remat ab alas, en classe de pols y de llevor venturera. Pero ellas, que son moscas, se comprén que no sapigan per qué hi van y per qué hi viuhen al poble; pero 'ls del poble, que no ho semblan, si no 'ls diguessin per qué hi viuhen no ho sabrían pas gaire més bé que las moscas. Hi viuhen com ellas, pera criar, pera buscarse un viure trist y miseriós, pera xuclarse ab modos la sanch del vehí de més amunt ó més avall, pera vegetar, pera dormir y pera morirse al venir el fret del darrer hivern. Si somnian, es que 'ls altres els encomanan els somnis; si resan, es que 'ls cridan á resar; si no tocan sucre, es que 'ls treuhen la sucrera casi sempre, ó 'ls tancan dintre 'l pot de vidre; si estiman, es que 'l calor de primavera 'ls porta cansóns al béch; si aborreixen, es que s' entregan; y si no aborreixen ni estiman, es que viuhen la seva vida natural. Son lo mateix que las moscas, pero sense xuclador pera penetrar tant á la carn y sense alas pera volar per sobre de las miserias.

¡Fet y fet, la mosca es més franca, pobreta! Li faltan moltas facultats, això sí; pero tenen més naturalitat que l' home. Ellas cumpleixen lo que la Naturalesa 'ls destina: festejan á la primavera, se casan á l' estiu, se divorcían sense soroll ni sentiments de *poética*, á la tardor; y aixís que senten venir l' hivern se buscan un reconet ahont no puguin fer gaire nosa, se tornan á netejar las sis mans, se posan el cap sota l' ala y s' adormen ab el somni dols de criatura ignorada.

Tan tranquil es el seu dormir, que dormen tot el sant hivern, y fins n' hi ha algunas que 's descuidan de despertarse.

Las més se despertan. Y tant si 's despertan! Se despertan y 's desvetllan, y, com si no haguessin dormit, pobrissonas!, tornan á fer de las sévas en tots els pobles de moscas.

Perque n' hi ha de pobles, senyors, en que no son *las oscuras golondrinas* las que hi tornan; son las moscas.

Cada poble té 'l seu destí y la seva poesía.

SANTIAGO RUSIÑOL

QUAN L' ARRIBADA DE 'N CANALEJAS
(per *J. Llopart*)

La *perdigotada* esclatant d' alegria, proclama un de sos mes grans *triomfs*.

PRESUMPCIÓ MATERNA

El director de una companyía reparteix els *caudals* de un drama encarregant un llarch paper de dona pobra á una dameta de moltas pretensións.

La mare de l' actriu, ofesa per aquesta causa, empren al director y li diu:

—¡Qué s' ha cregut vosté! Quan vaig fer entrar la noya al teatro fou perque desempenyés papers de reinas y princesas, y per res del mon voldría que la gent arribés á figurarse que la meva filla ha vingut á menos.

GONNELLA POÉTICH

EL MARQUÉS DE LAS CINQUILLAS
(per *J. Llopart*)

—Tenint diners, no m' apuro,
que ab ells tot se pot lógrá.
Aquí 'l nom de Mossén Cinto
no li vull y no hi será.

PENEDIMENT

Quan érats petita
no vas volgué anar
á apendre de lletra,
y ara que ja ets gran
penedida ploras
de no haverhi anat.
Estimas á un jove
que viu allunyat,
las cartas podrían
ton sospir minvar.
¡Qu' es trist pel qu' estima
no poder calcar
las penas de l' ánima
en un paper blanch!

J. COSTA POMÉS

EL CUYNER

Tots ens queixém del ofici
ó professió que exercím
y per la feyna sentím
certa aversió, cert desfici.
Jo pot ser soch el primer
de queixarm del traball meu,
mes penso: pitjor que 'l teu
es l' ofici de cuyner.
Qui sab si algú duptará
que 'l guisar es cosa trista:
¿no ho sembla á primera vista?
donchs qu escolti y ho veurá.
En fondas y restaurants
es per ells molt dur l' ofici
y han de soportá 'l suplici
com uns mártirs, com uns sants.
No sé perque al Calendari
no 's troba cap sant cuyner,
jo crech qu' ho haurían de ser
bastants del art culinari.
Art ne dihem y es ja ciencia
el saber guisá avuy día,
puig que la gastronomía
té moltíssima exigencia.
A dintre la seva esfera
tractantse d un bon cuyner
mes mesclas ha de saber
que no un químich de primera,
perque ab l' inmens repertori
de plats que 's van inventant,
la cuyna 's va transformant,
de cuyna en laboratori
Un beco es un sér esclau,
puig quantas mes festas hi há
mes el pobre ha de trescá,
menos pot estar en pau.
Y ab tal tráfech y desori,
de cara sobre 'ls fogóns,
no pot tenir expansións,
viu á dins d' un purgatori.
Sí, un purgatori es sa vida,
y casi casi un infern,
al estiu y hasta á l' hivern
el suhá es cosa aburrida.
S' engreixen generalment
mes la olor crech qu' ho deu fer:
ja se sab qu' es el cuyner
qui menja mes malament.
Han de coure á la francesa,
á la russa, á la alemana,
á la belga, á la italiana,
á la suissa y á la inglesa.
A la espanyola, qu' es cás!
ja ha perdut els seus encisos,
sols en las fondas de *sisos*
algun plat hi trobarás,
com cap y pota, estofat
y... molts que 'n podría dir,
pero tinch de desistir
en gracia á la brevetat.
Resulta, doncs, que 'ls cuyners
per serho degudament
han de estar ben al corrent
de tots els plats extranjers.
Ja ningú contractar vol
(per mes que extrany apareixi)
á cap beco que 's cenyeixi
á n' el programa espanyol.
Totas las arts produheixen
obras que 's veuhen després,
mes las obras dels cuyners
desseguit desapareixen.
El fondista es admirat
y el cuyner desconegut;
¡quánta y quánta ingratitut
hi ha en aquesta societat!
La fonda alabant de sobras
tothom diu:—A ca 'n Martín,
al Suís, á ca 'n Justín,
«Quatre gats» ó «Afarta-pobres;»
may els parroquians coneixen
á n' els becos que 's capfican,
y ja saciats gratifican
á n' els cambrers que 'ls serveixen.
En fí, á mes, resulta un cástich
sempre ab guisos, foch y fum
sentint aquella farum
de greixos que fa tan fástich.
. . . .
Per no sufrí aquest afront
y molts mes que dir podría,
afirmo ab accent profond
que ser cuyner no voldría
per tots els diners del mon.

P. Talladas

POCA COSA

En Gustavo fá molt temps que viu molt ataleyat preparant un drama, que, segons ell diu, fará furor.

L' altre día va trobarlo un seu amich y li preguntá:

—Y donchs, Gustavo, ¿quan l' acabas aqueix drama?

—Ja 'l tinch molt adelantat.

—¿Sí?

—Sí, noy. Ja he trobat els noms que posaré als personatjes. Ara no 'm falta mes que ferlos enrahonar.

Ricart A. Orriols

Flor de jardí. (Quadro de *Kaemmerer*.)

DE CRÉDIT NE TÉ EL QUI L' USA PERO 'L PERT EL QUI N' ABUSA

Quan jo vivía á Madrit, visitava ab molta freqüencia la casa d' un personatje, que pels seus mérits solzament, es á dir: pel seu saber, la seva fermesa de carácter, y sobre tot, per la seva honradesa sense cap *pero,* ha arribat á dalt de tot, y si avuy no figura en res, y fá un grapat d' anys que no ha tornat á ser ministre, es perque no li permet la seva conseqüencia. Y per això encare que avuy en día no fassi cap soroll, ni remor sisquera, conserva l' estimació, l' apreci y 'l respecte de tots els espanyols qu' hem tingut el gust y fins l' honor de tractarlo.

D' ell ho vaig apendre això de que no pot tenir crédit, si no 'l *que n' usa* y *no n' abusa,* y explicaré *cóm* y *per qué.*

***

La seva senyora (que Deu l' haji perdonada), també catalana com ell, dona de casa com no n' hi conegut cap més, era naturalment la que portava el gobern, ab aquell ordre tan admirable, que fá que 'ls rals que ab el seu traball guanya *l' home de casa,* se tornin pessetas, y que las pessetas se tornin duros.

A la cuynera de la casa, encarregada d' aná á comprar cada día, ben dejornet, la carn, el peix, las verduras, y tot lo altre li donava, naturalment, cada día un tant fixo, pera pagarho tot, *deixant el ral al tomar el pan.*

Pero veliaquí que va arribar un día que aquesta cuynera la cantitat acotsumada la va anar invertint ab provisións y més provisións, y al cap-de-vall se va trobar sense diners pera poder pagar *bitllo bitllo* las tres ó quatre tersas de carn que havía de comprar aquell día; pero com que ja feya deu anys y pico que á casa del personatje prenían la carn al mateix carnicer, la pobra cuynera no va tenir més remey que demanar al carnicer que li entregués la carn á *fiar* que ja li donaría el seu import el día següent.

VENTILADOR AUTOMÓVIL

(per *J. Robert*)

Procediment enginyós pel temps massa calurós.

El carnicer, á la *cuenta,* de mala gana va entregar la carn, y la cuynera va explicar á la senyora lo que li havía succehit. Y veliaquí que 'l carnicer *acreedor,* desseguida que va tancar la botiga, com que sabía qu' era l' ex-ministre qui consumía la carn, se va presentar á la casa á reclamar el deute. Naturalment, la senyora 's va disgustar de mala manera, mentres que á n' el seu marit li va fer la cosa tanta gracia que fins va lograr ab el seu bon humor treure el mal humorament de la senyora.

Com jo per casualitat me trobava allí, vaig ajudar á robustir els arguments de l' ex-ministre defensant la desconfiansa del carnicer.

L' argumentació del ex-ministre va ser poch més ó menos aquesta:

—Si fá deu y pico d' anys que la mateixa minyona compra la carn y la

paga sempre al *contado*, es natural y molt natural que l' home s' haji escamat avuy, creyent que ó podía ser enredo de la cuynera ó que nosaltres podíam haver quedat tan arruinats que necessitessim crédit de quatre pessetas pera poder comprar la carn.

Quan la senyora deya que d' ells el carnicer no tenía cap motiu pera desconfiarne, per ser ells qui eran, jo li vaig observar qu' en un Madrit era natural aquesta desconfiansa, que l' haver sigut ministre dos ó tres vegadas no era cap garantía pel carnicer, y vaig contar á la senyora que un personatje que per desgracia ha sigut, no solzament ministre, sinó President del Consell de Ministres, en una sola temporada que va estar *desavagat* va quedar á deure set cents duros de carbó y llenya á ne 'l carboner del carrer de las Salesas, núm. 3.

Set cents duros que no 's van pagar fins que l' ex-president va tornar á ser President.

***

Es clar que si quan al President li varen tornar á posar l' *ex* al devant va haver de menester que li fiessin més carbó y més llenya, no hi podía posar cap reparo el carboner, encare que 'l compte arribés mes enllá.

***

¡Quedém en que de crédit ne té el qui l' usa!

Que *'l pert el qui n' abusa*, com això ja ho sab tothom, ni menos ne parlarém.

***

Això de quedar á deure la carn al carnicer me recorda un succehit entre un tipo castellá que va viure á Barcelona set ó vuyt anys y un carnicer qu' en compte de cobrar l' import dels dos ó tres kilos de carn que necessitavan cada día el castellá y familia, el pobre carnicer anava *apuntant, apuntant;* pero el castellá may *disparava*.

A n' el carnicer se li va acabar, naturalment, la paciencia quan la suma de las apuntacións ja s' acostava als cent duros, y tot cert y mal mandat se va presentar á encararse ab el deutor castellá, y veyent que 'l pagava ab rahóns, li va moure un escándol.

Pero el castellá, ab molta barra, cridant encare més que 'l carnicer, li va contestar:

—Haga usted el favor de no levantar la voz, que me parece que el parroquiano que consume tres kilos de carne todos los días, merece alguna consideración.

¡Históric h!

Albert Llanas

¡JA VENEN!... ¡¡JA VENEN!!...

Recorts de la professó de Corpus

—¡Compreu paperets!..,

—¿Vol ginesta, senyoret?...

—*Acaneume'n* un parell de mesuras.

—Si es servit, li faig bon *pes*. Si n' hi sobra, posada en serraduras se li conservará per la professó de la Barceloneta.

—¿Aquí n' hi han dugas mesuras?... ¡Vaja, vaja! Poseune un xich més.

—No estich per *xichs* ni per *mesos;* no 'us vindrá d' un parell de carretadas, home.

—¡Mestressa! ¿Quán ne voleu de tot el cove?

—Una pesseta á pagar desseguida, hereu. Es regalada; encare no pagará 'l *trasbordo*.

—Per dos ralets, queda meva.

—No pot ser, fill: faría mal als establiments públichs. Va escassa ara la ginesta, densá que las montanyas *tenen ofici*... sí, fill, sí: fan *de sastres*. Per cullirne ara, 's necessita un *certificat* de metje.

Morts ilustres

L' actor castellá
ANTONI VICO

—¡Qu' esteu de broma, mestressa!

—No vos ne rigueu, no; n' hi ha escassetat d' aquest *article*. A las deu del dematí, á la *Boquería* ja no n' hi havía.

—¿Vol un paquet de serpentinas, jove? Son de bona classe. En cas de necessitat, fins vos poden servir per beta dels calsotets.

—A ral us ne compraré mitja dotzena.

—¿A ral?... ¿Qué 'us penseu que las hi tretas d' una casa d' empenyos? Potsé 'us han dit que compressiu *rets* que van á aquest preu.

—Bé; ¡no crideu, no crideu! A ral, tantas com ne vulgui.

—Us las donarán *esbravadas*. A n' aquest preu haureu de *tirar escupinadas* per compte de serpentinas.

—Tiraré lo que 'm donará la gana, ¡xafardera!

—Ja ho veig; potser el senyor las volía per ferne *ayguardent d' herbas*. Heu d' anar á la *Central* que las venen á litros, bó y *empatronadas*. Ab una serpentina com aquesta, encare que sigueu *bort*, podeu enviar recados á la *familia*.

—Mireu cóm parleu, ¿ho sentíu?

—Ara hi corro. Prou feyna tinch en *mirar* que no m' aixafin.

—A veure si us faré *agafar*.

¿Qué us penséu que soch *ayguacuit*, beneyt? ¡Ja, ja! ¡Pobre home! Digueu la veritat: ¿quánt temps fá que no fumeu? Tres mesos avants de Corpus? Ja deveu *fer guardiola*. ¡Ja, ja, ja!

—No rigueu, mestressa, no rigueu; que se 'us aixamplan las *fesomias* de *capitá de lladres*.

—¡Ja, ja! Cregueu jove: no *malgasteu* 'ls *xistes* si teníu *broma compromesa*... ¿Qué us penseu fer riure al *cordó*? Ara se 'n deixa.

—¡Que la teniu *rellogada* aquesta cara? Té nas de treure sanch. ¡Pobret! Li deu venir d' un susto.

—Aném; déixala estar. ¿Qué no veus que la porta grossa?

—Adeu, fill. Mireusel; camina *groch*. De darrera sembla un *prospecte*. ¡Morral!

—Vaja, *Laya*; que n' has fet una mica massa. ¡Pobre xicot!

—Ja ho veig: de qué li ha de venir sapiguer lo que son serpentinas á l' *infantó*. Ho deu haver sentit á dir. Y, ademés, val més que no 'n tiri, que 'l Gobern hi tindría que veure: s *trencaría* y no podría entrar á la *quinta*.

—¡Ja venen! ¡Ja venen! Ja tením la caballería á sobre.

—Jo diría dispensi. ¡Vaya una trepitjada! M' ha reventat l ull de poll.

—Me sab greu, senyora. ¿Que potser era *l' únich* que tenía?

—*Háganse atrás, señores; un poquito más.*

—Fassi 'l favor de no apretar tant, jove.

—No la puch servir, mestressa: á mí també m' apretan; ja tinch dugas costellas *brincadas*.

—Fássilas servir per *barnillas* de paraygua.

—Ja m' ho pensaré, sogra.

—¡Ay, ay; que 'm trepitjarán!

—No tingui por, senyora, que no li farán res aquest caballs. Tenen més

modos y *vergonya* que cap de nosaltres. ¿Que no veu que son *nombrats* de *real ordre* y 'ls ensenyan á caminar ab *pollera*? No ha vist bestia més instruída.

—Hi ha concejal que té una bestioleta d' aquestas á casa seva per distreure á las criaturas. Sí, senyora, sí.

—Mira la *Pubilla*, que va maca. May he pogut saber lo que representan els *gegants*.

—A vos quan erau *petita*.

—¡Ara veji! Lo qu' es tenir lletra. De segur qu' heu anat á estudi fins á *ganapia*.

—Mira, Pepeta: ara passa la meva *parroquia*.

—¿Qué teniu botiga de betas y fils ara?

—¡Míratel, quín cap més arrissadet! ¿Vols darme un carmetlo?

—Dispensi; no li sabría dir.

—Deixal estar; ¿qué no veus que 'ls té justos per sopar?

—*¡Chin ta, ta chin! ¡tata chin! ¡chin!*

—¿Vol ferme 'l favor de dirme quína *banda* es aquesta?

—La de la *dreta*, senyora.

—Vull dir aquesta música que ara passa.

—¡Ah!... La banda municipal de 'ls Salessianos.

—Gracias, Com que *una* es de fora...

—¡Fuera! ¡Granuja! ¡Pillo!

—Bó. ¿Ja hi han barallas? ¡Miracle!

—*Surt al carrer*, maco, que 't faré un *vermell*.

—*Orden, señores, que pasa el Santísimo.*

—Es que aquest m' está fent la *santíssima*.

—*Orden ó van tots al cuartelillo remolcats.*

Q. Malleu

Morts ilustres

El pintor catalá BALDOMERO GALOFRE.

REALISME

Vaig dirte jo:—Estaría en els teus brassos
eternament gosant;
y tú 'm vas contestar:—Ay, quina feyna...
¿no veus que pesas tant?...

Ramón Llei

ENTREBANCHS

Ribas ¿qué robas raves?

—

Digas dugas dagas.

—

Porta la fusta á la festa.

—

—¿Qué t' ha dit qué t' ha dut y qué t' ha dat el didot?

—Set ceps sechs y set xicras xicas.

—

DIBUIXOS PÓSTUMS de *J. Lluis Pellicer*

—¡Quan un pensa ab aquella nevada!...

—Fassi calor, fassi fret... ¡firmes!

¡Qué fí que fá 'l café!

—

En Matarí 'l matará á Mataró.

—

S' ha fet mal en Pau ab el piu del peu del pou y ha rebut un cop de cap al cup.

—

Xarrich, do'm el xarrach.

—

Tens molts mils mals!

—

¿Tants tints tens, Ton?

—

Posa 'l colomí al colomá, Colomé.

—

Vas massa á missa, mossa.

—

La teca si 't toca 't taca.

—

Aquest pot put.

—

¿Que té la nina á la nona la nena?

J. ESCRIU CROUS

LA GRATITUT

Quan d' aygua perfumada ab unas gotas
ruixas el mocador de la butxaca,
¿has fixat l' atenció en els fatals trámits
que aquellas gotas passan?

De moment, sobre teu sembla que portis
totas las flors dels cármens de Granada;
després, creus notar ja que 'l dols efluvi
va apagantse... apagantse...

Fins que, transcorreguts dos ó tres días,
te treus el mocador que t' embriagava,
l' oloras, y ¡ay! d' aquell núvol d' essencias
ja no 'n queda ni rastre.

—

Lo mateix entre 'ls homes que avuy s' usan
passa ab la gratitut. Si un te demana
un favor qualsevol, al punt de ferli
¡cóm te 'n dona las gracias!

Quatre días ben bons dura la forsa
del seu agrahiment, y á la senmana
encare creus notarne un débil resto
quan la má, atent, t' allarga.

Pero, deixa passá un parell de mesos,
y vúlgali altre cop fer remembransa
d' aquell servey... Veurás quína sorpresa...
¡Ni sab de qué li parlas!

C. GUMÁ

MALESTRUGA

So pare no més,
de vuyt criaturas;
no tinch ni un calé,
ni crosta ni engruna,
ni qui m' aconsoli,
ni qui 'm presti ajuda...
¡Tururut, Corneli, quina mala estruga!

—

Jo sí qu' he nascut
ab negra fortuna;
quan vaig vindre al mon
vaig naixer de qua,
un tretze de mars
y una nit de pluja...
¡Tururut, Corneli, quina mala estruga!

—

Perque respirés
van darme una tunda,
me varen criar
set didas aixutas,
una cabra prenys
y una mala burra.
¡Tururut, Corneli, quina mala estruga!

—

Quan varen quintarme
vaig tindre fortuna:
va sortirme l' hú,
vaig pagar tot d' una
y 'm vareig trencar
ab una cayguda.
¡Tururut, Corneli, quina mala estruga!

—

Mos primers amors
van finí ab torturas,
mon segón amor
trencantme una cuixa,
mos amors tercers
ab malas begudas.
¡Tururut, Corneli, quina mala estruga!

—

Al Prat vaig tenir
la febre paluda,
al Brasil el vómit,
la peste á Calcuta,
á la Meca 'l cólera,
barretas á Cuba.
¡Tururut, Corneli, quina mala estruga!

—

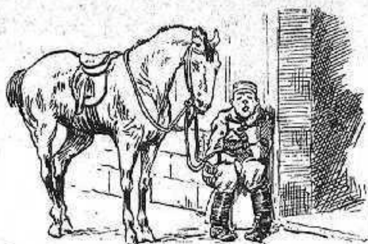
So vell y nafrat
ratat de freixura,
mitj cego, mitj sort
baldat de las cuixas
y tinch als orins
clara d' ou y sucre.
¡Tururut, Corneli, quina mala estruga!

—

Si 'm moro y soch condemnat
per tota la eternitat,
puch exclamá' ab amargura:
Si que se m' han ben rifat
en el mon de la impostura
y en el mon de la vritat.

VÍCTOR RAHOLA

HUMORADAS (per *J. Blanco Coris*)

ESPERANT AL QUEFE

—Me sembla *Careto* que avuy tú y jo menjarém molt tart las garrofas.

ENTRE L' EDITOR Y L' AUTOR

—Vaja, n' hi donaré dos duros y no 'n parlém mes.

—Home, no; mes m' estimo que 'n parlém mes y que me 'n dongui quatre.

INSTANTÁNEA

— *Ilustracións de* MARIANO FOIX —

—Tú... ¿qué no ho sabs?... *El Negre* es á la presó...

—¿A la presó?.. ¿Qué dius ara?...

—Res... un encegament: ha mort al seu amo...

La pau de Vallverda s' havía interromput per alguns días. Totas las conversas, habitualment tranquilas, mandrosas, s' animavan ara de sopte, prenían tons vius y expressavan l' esverament d' uns, l' odi concentrat d' altres. Las passións adormidas se despertavan soptadament y prenían sa part en los comentaris d' un fet vulgar, brutal, en el que tota aquella gent hi veya alguna cosa de la propia psicología.

—*El Negre* es á la presó... Ves qui ho havía de dir...

Y no se 'n sentía d' altre en tot lo poble, al café, al carrer, entre 'ls homes, las donas y la canalla.

El Negre era un pagés alt, magre, extremadament moreno, ab un tó d' oliva madura á la pell que cridava l' atenció, y unas espatllas amplas y quadradas que semblavan fetas expressas pera portarhi sense dificultat una roca á sobre de cada una. Tenía fama de forsut y de ser tan bon home com un altre, pero ¡això sí! que no l' hi toquessiu lo seu. Algun mala llengua hi afegía devegadas:—y que l' hi deixesseu tocar lo dels altres.—Es la seva flaca, deyan los demés pagesos, companys seus, quan se veyan obligats á confessarho. Y cada hú té la seva en aquest mon.

Feya temps qu' era parcer de «Ca'n Puig», una masía que havía tingut la desgracia de cambiar d' amo massa sovint, y á cada un d' aquests cambis *El Negre* hi reya... hi reya ab lo cap baix, com si volgués amagar aquella restellera de dents blancas que Deu l' hi havía donat, y junt ab ellas los mals pensaments que li feyan espurnejar los ulls. Y es fama que á cada amo nou, lo parcer anava engrandint un xich més la seva part de rahims y enxiquint altre tant la ja migrada y dolenta que destinava al amo.

Un día va trobarse ab que aquest no era ja ni cap senyor de ciutat ni cap menestral acomodat del poble, sino un pagés com ell, pero rich y de montanya, poch amich de paraulas y mirant de reull com los bous, rabassut y ferm com una soca de roure. *El Negre* se guaytá bé á l' amo nou y no va quedar gayre satisfet del seu posat decidit. Pero, en sent al Setembre, va fer com sempre: equivocarse en profit propi al partir los rahims.

Y succehí llavors lo que no l' hi havía passat may encare: l' amo nou degué haver esment de la equivocació, y, pera corretjirla, se 'n aná ell mateix á la vinya, ab lo posat fret y resolut de sempre, y sense mes diferencia que portar una escopeta penjada á l' espatlla. *El Negre* cridá, amenassá mes ó menos encobertament, jurá per tots los sants que las parts s' havían fet degudament; pero l' amo sense escoltárse'l gayre y mirantlo de reull ab ayre de desconfiansa y odi doná ordres á la seva gent de que de la mateixa part que 'l parcer s' havía reservat ne prenguessin la que á ell li pertocava de dret. Després va dirli, molt secament, que *alló* s' havía acabat ja, y que *ara*, á la segona vegada de partir malament, ell lo faría agafar pels mossos de esquadra y portarlo á la presó. *El Negre*, no acostumat á ser tractat de tal manera, tremolava de rabia y al veure's vensut, humiliat davant de tothom, y sense esperansas de rescabalarse un altre any, sentí desitjos de matar á aquell home. La mateixa impotencia en aquell moment, á la que 'l reduhía aquella arma que l' hi lligava las mans, acabá de posarlo com foll, y vert d' ira, ab los ulls que li sortían del cap, clogué lo puny, l' aixecá en l' ayre, y mirant cap al cantó per ahont se 'n havía anat l' amo, mormolá entre dents:

—¡No te 'n refoscarás pas!

Passá temps y ja ningú 's recordava d' aquella escena, quan un día, allá pel cavar las vinyas, *El Negre* y lo seu amo 's toparen en un camí de la mateixa finca cap á entrada de fosch. Lo parcer portava al coll lo magall y la cistella, penjada aquesta al extrem d' un garrot; l' amo anava ab las mans buydas y lo cap baix com de costum. Lo camí era estret: un y altre passaren fregantse. L' amo mirá de reull: el parcer se posá ben dret, ben tivat, se torná groch primerament y després sa cara prengué un tó verdós, lo mateix tó d' un altre día que tots dos recordaren en aquell moment. De sopte *El Negre* va veure el cap del amo á l' alsada de la seva espatlla, é instantáneament, com un autómata, s' aixecá 'l magall del coll, ajudantse ab un moviment d' espatllas, y 'l deixá caure ab tota sa forsa, pel cantó del restell, sobre aquell home que ni temps va tenir pera deturar el bras que l fería. *El Negre* esbufegá fortament al donar lo cop, com feya quan cavava. L' amo feu un crit fondo y caygué en terra ab lo cap badat, á la vora de la cistella abocada y del garrot. Semblá per un moment que volía agafarse á las camas del *Negre*, pero aquest torná á alsar el magall y 'l rematá ab un segon cop mentres cridava:

—¡Lladre! ¡Mala-sort! ¡Aixís se 'n perdés la mena de tots vosaltres! ¡Lladre!

Y veusaquí perque aquell home, no més que per tenir la mateixa flaca que també tenen altres en aquest mon, ha anat á parar á un presidi, mentres lo poble afirma que, llevat d' axó, no se 'n podía dir mal.

En quant á ell mateix, diu que aquella desgracia li ha *pervingut* del mal-ánima que li va pendre las sevas suadas, d' aquell lladre que ha estat la seva perdició.

—¡Pero no se 'n alabará més, no! afegeix després, espurnejantli els ulls. ¿Volía la seva part? Ja la té... y ab torna y tot.

R. D. PERÉS

UN RAM

Á ROSA...

Rosa, lo teu nom diví
es nom d' una flor preciosa;
y ab franquesa t' haig de dí
que no hi ha cap flor que á mí
m' entussiasmi com la rosa.
La rosa, sempre es la flor
que, per la seva hermosura,
el seu flayre, 'l seu color
simbolisa mes amor
per l' humana criatura.
Com Jacinto es el nom meu,
que també una flor el porta,
ab el temps, ajudant Deu,
podrém fé' ab el meu y 'l teu
un ram ab lligada forta.

JACINTO CAPDEVILA

ESTUDI (per *R. Riera Moliner*)

Un obrer de la terra.

APUNTE (per *P. Farré*)

Un recó de Montjuich.

¡QUIN GOIG FEYA!

Quan ma sogra va espirá
qui la veya s' escruixía,
tothom lletja la trobá;
en cambi á mí m va semblá
mes maca que quan vivía.

JOAN VÍA

DOLORA

Una mare per un fill,
tot lo d' aquest mon olvida,
y per donarli la vida,
posa la seva en perill.

Mes si el fill un jorn s' uneix
ab una dona orgullosa,
per fe contenta á sa esposa
fins á sa mare aborreix.

ANTONI DE MASSANAS

EL REYET DE CASA

Poemet íntim

Ab sas galtonas plenas,
el seu ventre grassó,
sas manetas molsudas,
son color sanitós,
sentat á la basseta
sembla un senyor rector...
Y pera mes semblars'hi
pren xacolata y tot.

—

La seva padrineta
li ha dut un fluviol;
ell, pobret, no sabía
ferlo sonar, tot sol.
Jo hi agafat el trasto,
llavors, y li he ensenyat...
¡Un home, al fer de pare,
com pert la serietat!

—

—¡Mira, mira... físa't, físa't...
el nostre angelet com dorm,
ab las manetas plegadas,
la camisola en renou,
descordadas las calsetas
y els mitjonets al garró...!
Li faig un petó?...
—No, dona,
que li trencarás el son!...

—

El marrech ja menja á taula
com si fos un home gran.
Avuy, sentat á la trona,
ja ha trencat el primer plat.
—¡Ah, dolent, li ha dit sa mare,
al nen li farém *pam pam!*—
Ell llavors m' ha mirat serio...
(Jo he rigut per sota 'l nás.)

—

Quan á casa arribo
ell ja es al balcó;
de lluny ja s' hi fixa
y els dos brassets mou.
Jo ab quatre gambadas
soch á dalt de tot;
l' agafo, 'l sacsejo,
y rihent tots dos...
si aviat no me 'l prenen
me 'l menjo á petóns.

—

El nen s' ha llevat murriós.
¡Ja n' hi poden fer de festas!
Ensopidet y capbaix
tot el día remoleja.
Diuhen que 'l nen no té res
pro á mí no 'm poden convéncer.
¡El seu neguit y els seus plors
m' omplan el cor de tristesa!

—

A mitja nit
s' aboca al pit
de sa mareta.
—¡Ay, quin doló
sento al mugró!—
diu la pobreta.
. . . . . .
Al nen petit
ja li ha sortit
una denteta.

—

El reyet de casa meva
ja ha donat el primer pas.
La seva ávia l' aguantava
y li ha fugit com un llamp.
—Endavant, no t' atolondris,
fill meu, y dónam la má,
qu' es el camí de la vida
tot plé de sots y entrebanchs.—

J. Burgas

UN TIPO

—¿Hi ha permís?

Y sense esperar la meva resposta, que lo mateix hauría pogut ser afirmativa que negativa, se 'm planta en el meu quarto d' escriure un subjecte á qui nó tinch l' honor de conéixer.

—Bonas tardes. ¿Cóm está?—'m diu allargantme la má. Y sens dupte pera estalviarme l traball de oferirli una cadira, s' assenta en la més próxima á la taula, afegint en tó jovial:

—Sense cumpliments. Ja sab vosté que 'n soch molt enemich.

—En efecte,—contesto jo:—ho estich veyent; pero saberho, no ho sabía; com que no recordo haverlo vist á vosté may.

—¡Cóm! ¿No 'm coneix? Soch en Zorrilla, 'l célebre Zorrilla.

—¿Quín? ¿El revolucionari ó 'l del *Tenorio*?

—¡Vamos, home! El del café de la Pau. ¿No va vosté al café de la Pau totas las nits?

—Hi vaig, pero...

—¿No acostuma á posarse á la taula de l' esquerra del piano?

—Efectivament.

—Donchs per forsa s' ha d' haver fixat en la tertulia de la taula del recó, en la qual soch sempre jo 'l que porto la veu cantant y sostinch el pes de las discussións. No hi ha parroquiá del café que no 'm conegui per las mevas agudesas... ¿Veritat que ara ja se 'n recorda?

—Ab franquesa... no, senyor. Vaig al café á pendre la meva tasseta y á veure las ilustracións, y no he reparat en lo que vosté m' explica.

—¡Sembla increible!... ¡Si devegadas tot el local está trencantse de riure sentint las mevas sortidas de peu de banch!... Perque en aixó soch una especialitat. Parli de mí á qui vulgui. «¡Ah, en Zorrilla!—li dirán desseguida.—¡Ja ho crech! Es capás de fer riure á un mort. Té unas sortidas de peu de banch, *despampanants*.»

—En fí, sigui com vulgui, ¿en qué puch servirlo?

—Aixó es; al gra, al gra: la palla, per márfegas. Haig de comensar per manifestarli que fá quatre anys qué m' estich sense fer res. Menjo, bech, fumo, 'm passejo, armo la meva miqueta de gresca al café, y tots els días lo mateix. Pero aquesta ociositat ha arribat á cansarme y l' altra nit vaig dirme: Zorrilla, tú haurías d' ocuparte, entretenirte, emplear el temps en alguna cosa.

—No 'm sembla descabellada l' idea.

—¿Oy que no? Donant voltas al assumpto y buscant la manera de realisar els meus propósits, vaig pensar en vosté.

—¿En mí?

—Sí, senyor. Algúns amichs del café me l' havían ensenyat algunas vegadas, dihentme: «Es persona de molta influencia y, ademés, molt servicial.»

—Donchs van equivocarse 'ls seus amichs, sobre tot en lo de l' influencia.

—Aném, no 's fas si 'l modest. Porta á la que vosté truca, 'm consta, s' obra desseguida. Per lo tant, en vosté confío pera obtenir una colocació.

—Repeteixo que...

—No repeteixi res, que no 'n faré cas. Sé davant de quí estich, y espero que no voldrá desayrarme.

AL VECINDARIO (per *J. Llopart*)

—Entendedlo bien: el que no me respeta á mí, deja de respetar al Alcalde y al *Achuntament* en peso.

Desitjant, d' una manera ó altra, abreviar el diálech, arronso maquiavélicament las espatllas y pregunto al senyor Zorrilla:

—¿Quína classe de colocació desitjaría vosté?

—Qualsevol: per supuesto, una coseta descansada y que no requereixi excessiva puntualitat.

—¡Ja! Vosté vol lo que se 'n diu un *momio*, una canongía.

—¡Aixó mateix! Ho ha encertat. Un cárrech sense compromisos ni mals-de-cap y que no 'm privés per

res la meva llibertat. ¿Sab? Alló de: ¿Hi vaig á las deu? Bueno. ¿Hi vaig á las dotze? Lo mateix. ¿Me passa pel cap no anarhi? Corrent.

—¿Qué sab fer vosté?

—Coneixements generals ne tinch molts. Per exemple: toco la guitarra, pedalejo com un ciclista professional, faig jochs malabars...

—D' instrucció ¿cóm está? ¿Escriu vosté correctament?

—¡Ay! No, senyor; pero com en la majoría de las oficinas hi ha escribents que, segóns diuhen, ho fan tot, me sembla que aixó no es molt necessari.

—¿Sab idiomas?

—No més que 'l meu.

—¿Contabilitat?

—Es lo que més me carrega; 'ls comptes. No m vingui ab números.

— Llavoras, veig molt difícil poderlo ficar en lloch. Ja compendrá vosté que sense mérits de cap classe no hi haurá ningú que l' admeti á vosté en despaig, oficina ó escriptori.

—¡Bó! ¿De qué serveixen, donchs, las influencias? No 'm deixi d' aquest modo en l' estacada... ¡Jo, que havía sentit dir tantas cosas!...

—¿Quínas cosas havía sentit dir?

—Que hasta hi ha empleats que no més acudeixen al seu puesto 'l día de cobro. ¡Aixó m' agradaría á mí!

—¿Una colocació que no li exigís altre traball que 'l d' anar á cobrar cada fí de més?

—Si fos possible trobarla, cregui que...

Al arribar aquí no puch aguantarme més y vull deixar anar també la meva «sortida de peu de banch, *despampanant.*» Agafo un periódich que veig sobre la taula, y senyalantli un anunci de la secció oficial, li dich com la cosa més corrent del món:

—Veji: tal vegada aixó pugui convenirli.

Y llegeixo l' anunci:

—«El regiment d' infantería de Luchana necessita *mil morrals.*»

—¿Qué vol dir ab aixó?

—Que necessitantne mil, molt será que no 'l prenguin á vosté.

A. March

RECORT QUE REVIU (per *Robert*)

—Jo 't cuidaré eternament ¡oh estimada *Margarita!* perque tú 'm fas recordar á un altre que 'n coneixía.

EMPENYOS

—De quin modo m' ho podría fer per obtenir una plassa d' escribent á ca la Ciutat?—preguntava un bon home á un regionalista.

—Veureu — li va dir aquest—lo primer que 's necessita son empenyos.

—Aixó ray: desde qu' estich cessant, joyas, robas, mobles, tot ho tinch á treure tacas... De manera que de papeletas d' empenyo dupto que hi haja ningú que pugui presentarne mes que jo.

Cintet Barrera

LA MILLOR SENYA

Un guarda - jurat dona part de haver sorprés á un cassador en temps de veda, y escriu la filiació ab els termes següents:

«Ulls negres, pel castany, cara flaca. Senyas particulars: Té molta retirada á son pare.»

Fernando Garcia

A LA VORA DEL MAR

La terra dorm...
La mar sempre desperta
trenca l' august silenci de la nit
rebotent en la costa aspre y deserta
ab pahorós brugit.
Y com d' un monstre
famolench de presa,
qu' indómit se revolqui dintre 'l mar,
la veu brava en l' espay, plé de feresa,
s' escolta ressonar.
La lluna desde 'l cel,
freda, esblaimada,
la plana d' aygua inonda ab sa claror,

que la fa rebullir abrillantada
ab mágica lluhentor.
Tot gronxolantse, sa constant carrera
las onas fins la costa van seguint
y cobrintla de sorra y de brumera
la escometen brunzint.
Vensuda al fí sa marxa impetuosa,
rocas avall, desfentse escumejant,
igual qu' un devassall de plata fosa
s' escorran rondinant.
Dalt del rocam abrupte, ¡cóm m' agrada
quan desplega la nit son negre vel,
d' emoció tremolós, ab la mirada
abrassar mar y cel!
Contemplant la magnífica grandesa
del espay plé de mons, gran, infinit,
y dessota la inmensa mar estesa
¡cóm l' home 's veu petit!
Avuy tal magestat jo l' he sentida
y al meu entorn, corprés, sugestionat,
he guaytat ab mirada esporuguida
y com tantas vegadas en ma vida
¡qué sol que m' he trobat!

***

La mar se va amansint... La terra ja 's desperta...
L' ambent se va impregnant—de salabrós perfum.
Ja daura 'l sol rogench—la costa aspra y deserta
que resplandeix de llum.
La aubada va esvahint—la boira atapahida.
La mar té 'l color blau—del ample firmament.
Tot canta, tot somriu,—l' espay s' ompla de vida
y de remors el vent.
Lliscan volant las aus—arrán de las onadas.
Com altre esbart d' aucells—solcan lo blau llensol
els llautets pescadors—ab las velas infladas
pel buf del ventijol.
Seguint son curs etern,—las ayguas clamorosas
ab cadenciós va y vé—cap á la costa van
y per son peu rocós—tranquilas, escumosas,
s' escorran y 's desfán.
Quan es ben alt el sol—que ab sa llum viva encega
y sota seu no hi ha—ni un rastre d' ombra enlloch,
y terra, mar y espay—tot ab sos raigs ho anega
y abrusa ab bés de foch,
vejent l' aná y venir—de l' ona emperesida
y de claror radiant—lo cel asserenat,
respiro á plé pulmó,—me bull el front de vida
y alegre el cor me bat.
Ab son escalf, l' oreig—que 'l rostre m' afalaga
me fa vibrar potents—els muscles enardits
y el sanitós perfum—que 'm volta y que m' ubriaga
revifa mos sentits.
Qué bell que fora 'l mon!... la vida qué joyosa,
si 'l sol sempre lluhís—sa cabellera d' or;
si sempre estés la mar—en calma vagarosa,
si assobre no 'ns caygués—la nit trista y negrosa
qu' entenebreix el cor!

QUIMET

CAPRITXO (per *Mariano Foix*)

Cassant ratas-pinyadas.

OBSERVACIÓ GRÁFICA (per *R. Miró*)

Bastons ab punyo tan gros, no sé á que *treuhen nas.*

DESPRÉS DEL BENEFICI

(per *J. Cuchy*)

—Aquest collaret es d' aquell senyor vell del palco-prosceni, que 's tenyeix el bigoti.
—Sí, ja 's veu que per cosas aixís se *pinta sol.*

EL BROT DE FARIGOLA

ESCENA D' UNA SARSUELA DE GRAN ESPECTACLE

(per estrenar)

TERCER QUADRO

Apareix un bosch frondós: ruinas d' un castell á la esquerra y una font entre rocas á la dreta Es de nit y molt fosch, y 's veurá al lluny el llumet d' una casa. Pausa llarga durant la qual fará un llampech, dos ó tres trons y caurán quatre gotas. Desde la mutació fins que surti 'l personatje, la orquesta fará una mica de nyigo nyigo.

ESCENA PRIMERA

MANEL, *que vé del fondo embolicat ab el tapa-bocas*

¡Vingan llamps, vingan trons, tempesta de per-riure!... La que jo de días porto á l' ánima, sí que m' espanta; qu' aquella 'm mal-met el cor ab els llamps de las miradas d' indiferencia d' una dona y ab las furias d' oratje de tants desenganys. Pero, será meva, sí. Ella m' ha dit mil vegadas que primer morta que ser d' altre home qu' en Peret; pero, jo, també altres mil, li he respost que fora meva ó de ningú. ¿Qué no faría jo per que fos meva? ¡Per lograr el tenirla en els meus brassos tan sols el temps de fer un sospir ab tot y sentir que 'm diu: ¡t' aborreixo, t' aborreixo més que may!, donaría després gustós la meva ánima al dimoni!...

ESCENA II

Dit y el DIMONI *que surt de sota terra, y se sent un tró gros. Vá bastant vermell; portará una forca y una qua ben rexinxolada.*

MANEL. *(Espaterrat)* ¿Qu' es aixó?
DIMONI. May se crida en vá al infern.
MANEL. ¡Fugíu, entorneusen!
DIMONI. *(Cremat)* ¡Cargols y cargolins recargolats á la patarrallada!...
MANEL. ¡Quíns renechs! ¡Vésten!
DIMONI. Ab la qua entre camas, ¿eh? ¿Ara no 'm necessitas?
MANEL. Senyor dimoni, perdó.
DIMONI. ¡Després de ferme pujar d' allí que s' hi está tan calent cap aquí dalt á riscos d' agafar un costipat!....

¡Ah... Tal sacrifici si no 'l pagas d' un modo 'l pagarás d' un altre... *(Decidit.)* ¡Au, pújam á coll-y-bé y aném! *(L' empayta.)*

MANEL. M' aixafarás el sopar.

DIMONI. Ja 't tinch.

MANEL. ¡Noy, cremas molt!... ¡Ojo, que porto mistos!

DIMONI. Au, parla y no tremolis, ó del contrari, per poruch, d' un zig-zag de llampech que 't clavo al cap, te deixo sech.

MANEL. Donchs, bé: jo 'l cridava, senyor dimoni...

DIMONI. Deixat de vostés y de senyors... aixó dels tractaments, fins quan entrém al infern, es lo primer que se 'ns socarrima: ab aixó, digam dimoni, net y pelat.

MANEL. Donchs... com te deya, dimoni net y pelat...

EL VELL CAPTAYRE
(per *J. Blanquet*)

Captant per amor de Deu,
may al mon he tingut res,
y 'l mon sempre ha sigut meu.

DÍA DE REYS (per *Solá*)

—Si 'ls Reys m' haguessin vist tant á la *negligé*, estich segura que m' haurían dut lo que mes necessito: un nuvi.

DIMONI. ¿Qué 't fums de la virolla? Axís te vejés rebotent pel rocám d' un torrent y esbotzat anessis, ab l' esbranzida, entre etzevaras y esbarzérs!...

MANEL. (¡Quíns renechs més recargolats!) ¿Que hi fas de carreter al infern?

DIMONI. ¡Mira que 't punxo!

MANEL. ¡Bufa! No t' enfadis: retiro 'l carreter.

DIMONI. Dígam: ¿quí 't fá desgraciat?

MANEL Una noya.

DIMONI. ¡Sempre las donas! ¿Y es guapa?

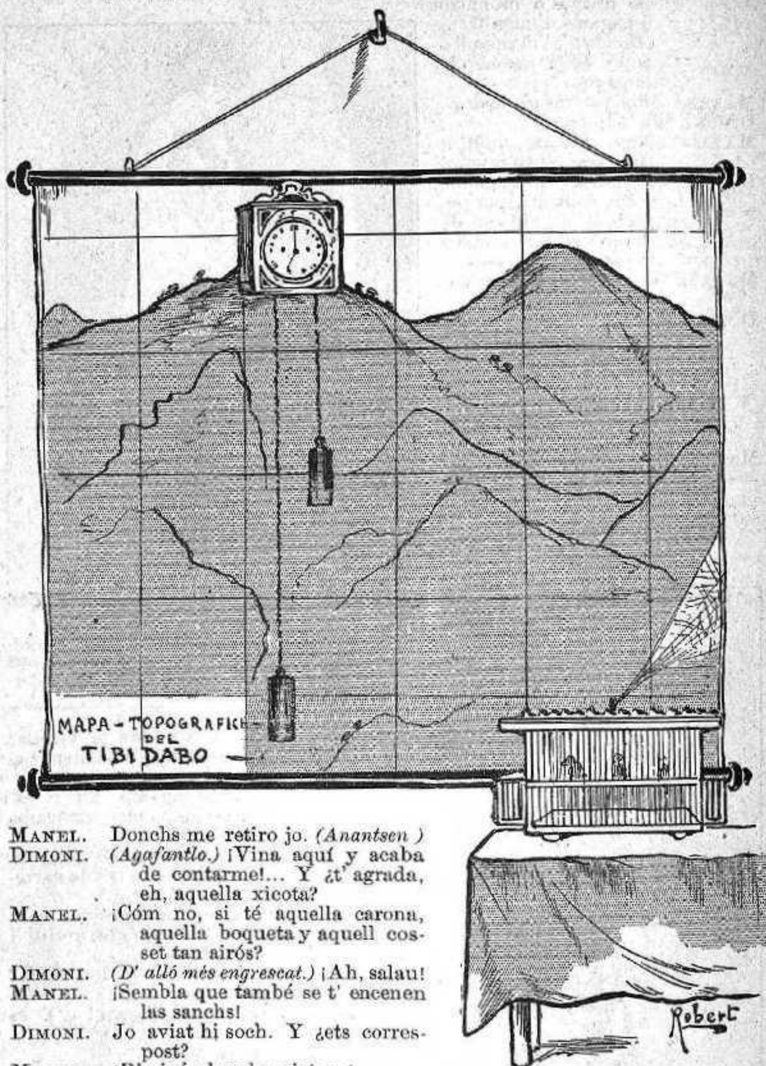
MANEL. Com un ángel.

DIMONI. *(Cremat.)* ¡Cargols y cargolíns recargolats á la patarrallada!... ¡No m' anomenis may cap ángel á mí!...

MANEL. ¡Ay, tens rahó! Bé: retiro ángel.

DIMONI. ¡Ja hi tornas!

L' IDEA MARE DEL FUNICULAR DEL TIBI-DABO (per *J. Robert*)

MANEL. Donchs me retiro jo. *(Anantsen.)*

DIMONI. *(Agafantlo.)* ¡Vina aquí y acaba de contarme!... Y ¿t' agrada, eh, aquella xicota?

MANEL. ¡Cóm no, si té aquella carona, aquella boqueta y aquell cosset tan airós?

DIMONI. *(D' alló més engrescat.)* ¡Ah, salau!

MANEL. ¡Sembla que també se t' encenen las sanchs!

DIMONI. Jo aviat hi soch. Y ¿ets correspost?

MANEL. ¡D' aixó plora la criatura!

DIMONI. ¡Ah! ¿Teniu un fill?...

MANEL. ¡No! Vull dir que gens ni mica m' estima, y á tothom diu que soch lleig com un dimoni.

DIMONI. *(Cremat altre vegada.)* ¿Qué dius? ¿Lleig com un dimoni?

MANEL. ¡Ay! Noy, dispensa: retiro 'l dimoni lleig,

DIMONI. Acabém. ¿Tú vols qu' aquesta dona sigui teva?

MANEL. ¡Encertada!

DIMONI. Que t' estimi ab bogería y que 't segueixi á tot arreu com un gosset?

MANEL. ¡Com una gosseta, si pot ser!

DIMONI. Donchs tot aixó ho tinch á la meva má.

MANEL. *(Ab interés.)* ¿A quína?

DIMONI. A la que tú hi posis una bossa ab vuytanta unsas, aquella fará la gracia..

MANEL. ¡Ah, diners! Jo creya que donante l' ánima quan moris, ja 'n tenías prou.

DIMONI. Aixó ha passat de moda. A casa ne tinch molts prestatjes plens que no sé qué ferne. ¡Ca, ca: diners, diners!

MANEL. ¿Vuytanta haveu dit?

DIMONI. Ni un xavo menos, y aquesta nit mateixa, si vols, pots fugir ab ella entre 'ls bramuls d' una tempesta que desencadenaré, ab llampechs qu' us iluminin la vía y un vent fort qu us empenyi lluny, ben lluny...

MANEL. M' está bé; pero; mano, ¡ho trobo molt carot!

DIMONI. ¡Noy, hi entra molta pega grega! A més: si el caball sol ja val...

MANEL. ¡Ah! ¿A caball aniríam?

DIMONI. ¡Es clar! Un ne tinch qu' es el que 't deixaría, qu' es fet exprés per aquestos cassos: ab l' esquena ample, que dos personas hi caben d' alló més bé y corredor que ni 1 pensament l' iguala.

MANEL. Y de color, ¿qu' es vermell com tú?

DIMONI. No: es de color de caball com fuig.

MANEL. Y ¿tot aixó cóm anirá?...

DIMONI. Jo, quan haji cobrat, te donaré un anell que, posante'l al dit xich de la má dreta, encare que son pare la tingui entre reixas, ella, al instant vindrá allí 'hont tú hi siguis; llavors el mateix anell te 'l posas á l' altre dit que segueix y compareixerá 'l caball; hi pujeu y lligantli allavors l' anell á un pel de la qua, veurás com corra.

MANEL. *(Engrescat.)* ¡Ah, noy, que bé!

DIMONI. Quan el vulguis fer aturar, no fas més que posar el dit á l' anell y 's parará en sech.

MANEL. Y si corrent perdém l' anell, ¿hont posaré 'l dit?

DIMONI. Per allí 'ls voltants y també s' aturará.

MANEL. *Currienta.* ¡Ah! Escolta. Per matar á n' el meu rival, perque may més el veji, ¿quantne vols?

PERDIGOTS Y PERDIUS

(per *Llopart* y *Miró*)

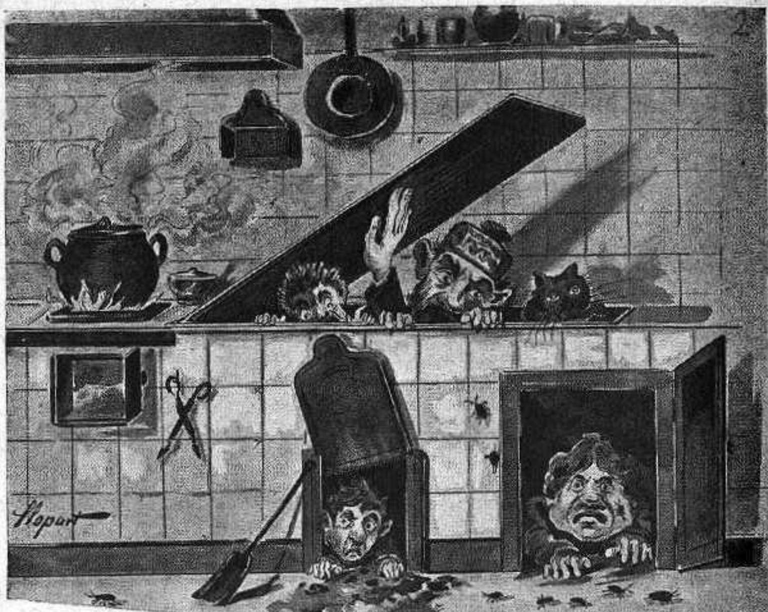

Un perdigot *mascle.*

Y una *Perdiu* **femella.**

QUAN LO DE LA HUELGA GENERAL (per *J. Llopart*)

La *prudencia* de la gent de bé.

DIMONI. Vaja; això t' ho daré de torna; t' ho faré de franch. Te 'l lligaré á la qua del caball y quan corri, ¡tú veurás quíns tostorros!

MANEL. *(Rápit.)* ¡No, no, no! Mátal d' altra manera; no fos cas que se 'ns enfilés á sobre del tatano...

DIMONI. Com vulguis.

MANEL. Donchs me 'n vaig y torno desseguida ab las unsas.

DIMONI. ¿Paraula?

MANEL. Paraula. Será meva, ¿m' ho promets?

DIMONI. *(Més sério que may.)* Que la qua se 'm quedi, si t' enganyo, en trenta mil bossins, com talls de llangonissa.

MANEL. A reveure. *(Se 'n vá.)*

DIMONI. *Adeu siau. (S' ensorra.)*

LAMBERT ESCALER

ENTRE PARE Y FILL

—¡Actor... comediant... histrió!... ¿Això vols ser?

—La vocació m' hi arrastra.

—Donchs t' ho haurás de treure del cap. No vull que deshonris el meu nom sobre las taulas de un teatro.

—No tingui por: no 'l deshonraré. Com á actor usaré pseudónim.

—Sí, just, y si per casualitat tens éxit y 't fas una reputació, ningú sabrá que jo só 'l teu pare!...

AGAPITO

L' AUCA DE 'N BERTRÁN (1)

A D. FRANCISCO FLOS Y CALCAT

LEMA:—¡Per sòrt no abundan!

¡Planetas de las personas!...
¿qué hi puch fer?... ¡s' ha de patí!
diuhen que 'l riure va á estonas
y ara 'm toca plorá á mí...
Que se 'n van?... No m' hi encaparro...
Que no puch diná?... Está bé!...
M' ho mereixo per *bagarro*...
¡Cosas que tenen de sé!...
Atrafegats ab la vrema...
no m' han volgut fé 'l dinar...
—Feste 'l!—m' han dit...—¡Quína flema!
¡com si un sapigués cuynar!...
Au... tombems'hi un' altra estona!..
diría que no hi dormit...
¡Sense diná!... això no dona...
¡pro al sopá faré 'l resquit!
El traball no 'm xoca gayre...
soch *gandul!*... ¡Pro tant se val!...
¡També estantme panxa enlayre
no es fácil que prengui mal!

—

Va tení una bessonada
la mare...—Deu la perdó!—
y al *xich*—mon germá—li agrada
traballar, pro á mí 'm fa pó...
Mon germá sembla una *fura*,
tot ho arreplega; cull ví,
'ls bous del batlle pastura,
tregina sachs al molí,
fa d' agutzil, noys ensenya,
monta gabias d' esquirol,
al hivern va á cercá llenya,
al estiu, toca 'l fluviol...

. . . .

Som bessóns... ¡això no falla!...
pro no 'ns van compartí l' *os*...
Ell, per mí y per ell traballa...
¡Jo, tinch mandra per tots dos!!
Com que té 'l génit cridayre,
'm diu *dropo!*... ¡Tant se val!...
¡També estantme panxa-enlayre
no es fácil que prengui mal!...

—

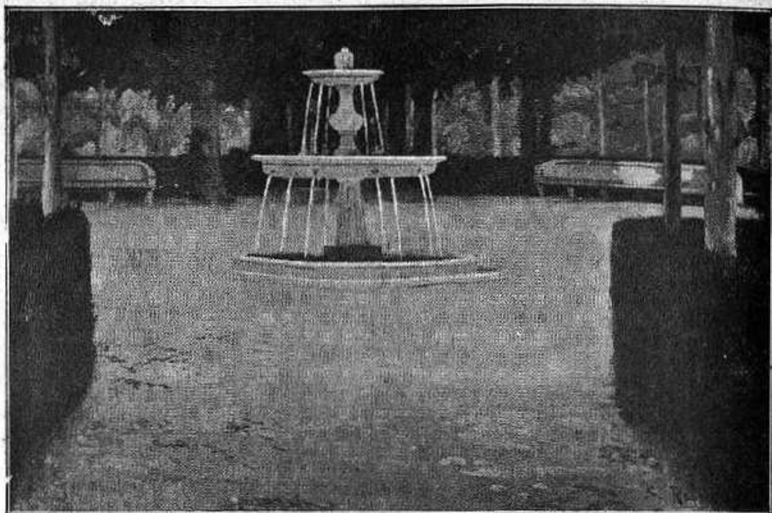
Vet' aquí que quan tenía
catorze anys ó potser més,
me va dir la mare, un día....
—Bertrán, t' agrada 'l pagés?
¿Voldrías serne?...
—Ay no, mare,
que 'l sol al cap, m' hi fa mal...
—¿Y llenyater com ton pare?
—Me tallaré ab la destral!...
—¿Vols ser manobre?...

(1) Poesía premiada ab el premi festiu del Certámen de Valls.

QUAN LO DE LA HUELGA GENERAL
(per *J. Llopart*)

Precaucións que 's van pendre per evitar que també 'l pá 's declarés en huelga.

El sortidor de l' Isleta (Aranjuez).

—Cauría
—¿Fuster?
—Pateixen del pit...
—¿Te plau manyá?...
—'M cremaría!...
—¿Y forner?
—¡Perdeu la nit!
—¡Potser traginer t' agrada?...
—No, que 'ls matxos me fan por...
Y aquí la mare cremada
me va dir, desfentse en plor:
—Bertrán, no só endavinayre,
pro ets un *dropo!*...
—¡Tant se val!
responguí—de panxa enlayre,
may veureu que prengui mal!...

—

Y vet' aquí 'l qu' es la vida!...
no sé en qué m' ho conegué,
pro desd' allavors ¡fregida!...
¡May mes hi pogut fer re!...
Va morirse la pobreta
y com soch el *gran*, es clá
vaig heretar la caseta
y tres pessas de secá!...
Com que 'l vagar m' agradava,
y 'm feya tuf el traball,
casa y pessas, tot anava
com un ciri cap-per-vall!...
Sort vaig tenir, que s' esqueya
á torná 'l *xich* del servey...
y ell qu' es bó per la taleya
y 'm porta bastanta lley,
ni li va costar pas gayre
l' adressar'ho... ¡Tant se val!
¡També estantme panxa enlayre,
may hauría pres cap mal!...

—

De llavors, passo la vida
jeyent lo mateix qu' un sòch...
¡al estiu jech á l' eixida
y al hivern vora del foch!
Ab ningú del poble 'm fico
ni vull saber res del mon.
¡Com si no hi fos!... ¡Ni embolico,
ni faig ni desfaig!... ¡Tinch son!
Mon germá ab la seva dona
s' ho portan tot... Visch ab ells,
y aixís, si jech una estona
ho puch fer sense tropells...
Ja 'ls ho vaig dir!...—So un ***bagarro***,
un enza, un estaquirot...
Mentre 'm deu un plat de farro
ja us ho podeu quedar tot!...

L' ÁNIMA DE LA GENT DE BÉ (per *Apeles Mestres*)

¡Putxinel-lis! ¡y res més que putxinel-lis!

PRECAUCIÓ NECESSARIA (per *Pipa*)

Alguns teatros l' han donada en fer unas funcións tan *frescas*, que per anarhi es precís provehirse de braserets.

Y aixís estich bé... No es gayre
lo que 'n trech, pro... tant se val!...
¡També estantme panxa enlayre
no es fácil que prengui mal!

—

Els brivalls, quan van á estudi,
me cridan del carré estant:
—Ep Bertrán... Vols que t' ajudi?...
—A cóm las pesas, Bertrán?
Las vehinas tafaneras
m' han tret *en Bertrán de l' os*
y diuhen las batxilleras,
que *jo y la mandra* som dos!...
Uns me tractan de *marmota*;
fet de guix pels altres soch...
Hi ha qui diu que tinch xicota
y ella es la *soca* y jo 'l *sòch*...
—En Bertrán,—molts s' embolican—
no es tan gandul com el fan.
Es que está malalt—y explican
que se 'm resent l' *os bertrán*!...
No m' hi enfado ab cap xerraire...
ells que diguin... ¡Tant se val!
¡També estantme panxa enlayre
no es fácil que prengui mal!

—

Un cop vaig enamorarme...
—enllá pels vols del carlí—
y estava á punt de casarme,
ja tenía d' ella 'l sí...
Era una galán minyona
de bon rango y ab bon dot;
Jo hi anava alguna estona
y li feya 'l paperot!...

Pro ¡fills meus! ¿qué succehía?
que al seu costat *¡patatum!*
Als cinch minuts m' hi adormía
y á tot això ab el rum-rum,
que corría per la vila
sobre en Bertrán y 'l seu *os*,
un jorn, va dirme la Sila;
—¡Res de casori entre 'ls dos!...
Un gandul no 'm convé gayre...
¡Déixaho corre!...
—¡Tant se val,—
responguí—de panxa enlayre
tampoch may hi pendré mal!...

—

Jo ja ho conech! es un vici...
¡pro si 'l tinch tan enconat!...
¿qué hi faré? Es com un ofici...
¡Soch fadrí gandul-passat!...
Que 'm motejin... Si no 'm queixo...
Que soch un dropo?... Bé, sí...
Jo ja ho sé!... ¡Si ja ho coneixo
que 'l traball no es fet per mí!
Que mori de l' os vull creure,
pro moriré ben content...
que si 'm mata 'l massa *jeure*
podré *jeure* eternament!...
Sols vull qu' un escrit ben gros,
digui al lloch que 'm colgarán:
—*Jau* aquí, en *Bertrán de l' Os*,
que patí de l' *Os bertrán*!...
De feyna no 'n va fer gayre...
¡Era un *gandul* sens rival!
Sempre va estar panxa enlayre,
pro... ¡¡tampoch va pendre mal!!

† MARIÁN ESCRIU FORTUNY

LA DARRERA AVENTURA

— *Ilustració de* J. Cabrinety —

I

Sempre vaig creure'm que la historia cupidinesca del senyor Damiá tenía bon xich de semblansa ab la de la nostra nació. Molta gloria, poch profit, audacias heróicas, pallissas superbas, enemichs cobarts que ab tot y la cobardía acaban per alcansar la victoria, traidors, que com es natural, tenen la culpa de totas las desgracias, presumció infantil, somnis de grandesas, bocadas de milións, valentía incomparable y talent superior, fruyts de ventrells plens d' arengadas y galetas; en fí, la suma de disbarats y equivocacións que han sigut y han d' ésser, si no 'ns esmeném, la nostra perpétua malastrugancia.

Galán estantís, á qui 'ls cosmétichs, tinturas y pomadas rejoveneixen algúns anys; no troba dona que no fletxi; y aqueixa fanfarronería, soportable ab prou feynas en la gent jove, es ridícula y llastimosa tara per un home madur com el senyor Damiá.

A la rebotiga de la *Farmacia* del nostre amich Vilatorta, hont ens reuním cada día uns quants companys, ens explica sempre fets y aventuras amorosas, afanyós d' una fama de *Tenorio* que cap dels concurrents li concedeix. Mes com las tarambanadas ajudan á passar el rato, y el senyor Damiá es un bon narrador de qüentos, li deixém capdellar la troca tranquilament, dantnos ocasió moltas vegadas de férnoshi un bon panxó de riure.

II

Vet'aquí qu' un día, l' endemá passat de Sant Joan d' aquest any, se 'ns presenta el *Conqueridor* traspuant satisfacció per tots els poros. La seva cara era una verdadera *cara de Pasqua*. Somrihent, brillantli 'ls ulls y tremolantli 'l cap per la emoció mal reprimida, va contarnos la noticia de última hora.

—Sí, senyors: la d' ahir es una cosa superior, magnífica. Una dona guapa, pero guapa de debó; figura expléndida, superba, escultural; un perfil hermós; en fí, una perfecció acabada. ¡Y quíns ulls!: negres, grossos, lluminosos com dos llanternas. ¡Y aquella veu angelical, que la emoció propia del cas feya més atractiva!

Va ser joch de pocas taulas. Prenía el *vermout* al Suís quan vaig notar qu' ella 's passejava per sota las voltas, desde ca'n Justin al Passatje de Bacardí y vice-versa, amunt y avall, tomba al un cap, gira al altre, mirant ab certa cautela. Francament, va cridarme l' atenció.

—¡Pxé!—vaig dirme.—Las maniobras que fá aquesta dona son bastant estranyas. *Nada, nada;* á probar fortuna. La cosa s' ho val y embestirém de frente. Y dit y fet: m' acabo l' aperitiu d' un glop, pago, m' aixeco y endavant las atxas.

A mesura que m' hi acostava, hi veya un *algo* especial, que de moment apagava 'ls meus ímpetus. La veritat es que tenía 'ls ayres d' una senyora de debó; lo qu' es una *buscona* no ho semblava pas. Ni la hora (las dotze del mitjdía) tampoch era apropiada per *fer la carrera*.

—Millor que millor,—vaig pensar;—aixó es lo que tú necessitas. Las conquistas fácils no fan honor als grans capitáns, y, vaja, vostés ja ho saben, modestia apart, tinch rahó per presumir de práctich en qüestió de cassar ab telas.

Com deya, m' hi atanso. Ella s' atura al aparador dels xinos. Jo, ¡paf!, al seu costat. Se gira una mica y 'm pega llambregada de rehull. Jo, ¡catatruch!, una mirada incendiaria. Ella se 'n vá poch á poch; jo al darrera seu. Gira ella, giro jo. Llavors vaig reflexionar rápidament el plan de batalla, y m' hi precipito.

Quatre paraulas ben ditas, d' aquellas que sabém els iniciats en las lleys del Amor; uns quants fochs artificials pera cautivar l' atenció, una mica de dulsura de cor enamorat, floretas y requiebros intercalats á la conversa, cuyt tot al calíu de la passió volcánica; aixó es lo que vaig abocar á son pas, deturantla y sense deixarli 'l temps pera tornar en sí de la sorpresa. Res: una declaració á cop calent.

Aixís que sent aquell espatech d' amoretas dels trópichs, no més me contesta: —*Vosté 'm pren per altra. Fassi 'l favor de retirarse.* Y gira qua.

¿Escrúpols ara? ¡Catatruch! Jo al darrera seu, amunt y avall com ella. L' esqué se 'l ha menjat, ja veurém si pesco.

Tant bon punt notá que la seguía, s' escorra cap á la Rambla. Jo, Rambla amunt. Puja per la de Catalunya; jo, casi estalonantla, com volguetli dir: *no te m' escaparás*. Tomba pel Consell de Cent, també jo. La perfidia mata la cassa, y ab las donas ho soch de perfidiós; aixó es el meu fort. Segueix pel carrer de la Universitat, y jo apreto el pas. Ella sent el meu trepitj y avansa terreno. Al últim, se fica d' una revolada dins d' una escaleta y llavors ¡catatruch! casi á cau d' orella disparo aquesta andanada: —*Ara ja sé ahont viu. Per més esquerpa que siga, li demostraré lo que pot l' amor que m' ha inspirat en un sol instant.*

Y ella, fent la ofesa, vermella com un perdigot, tomba la cara y 'm diu en veu alta, sens dupte per despistar als vehins:—*¡Marxi! ¡Quin home més impertinent!*

III

Vostés deuhen pensar:—¡Y qué n' es d' enza aquest home!—M' ho explico perfectament. Es qüestió de práctica. Un altre al meu lloch hauría donat el plet per perdut. ¡Qu' es cas! Jo que conech la virám femenina y sé bé de quín peu coixejan, desseguida vaig dirme:—¡Aixó es peix al cove!

Tinch un dó, una especie d' instint, una perspicacia y una intuició especial en aquests cassos, que fan que may erri 'l tret. Dona escarafallosa, conquista segura. Y, en efecte, tot aná com una seda.

A las quatre de la tarde ja 'm tenen recorrent el districte, prenent punts de mira enfront de la casa d' ella, observant detalls, en una paraula: siti complert posat al enemich.

Desseguida noto que las persianas del segón pis s' obran y 's tancan repetidas vegadas. Jo de frente, cara á cara, pensant:—Tú sortirás.

Y va sortir, senyors: va sortir ella en persona. Ullada primera: cap á la mon-

CALENTS Y AROMÁTICHS (per *J. Llopart*)

—Bunyols municipals... Vajin venint, senyors... son de primera!

tanya; ullada segona: cap á ciutat; desprès una mirada al cel; desprès... una mirada al carrer... ¡á mí!

Ella vol dissimular, se 'n torna enrera, surt del balcó, tanca las persianas.

Ja 'n tinch prou; això es un avís, una senya que 'm fá ab tota la maestría.

No 'm paro en barras, y escalas amunt. Truco al segón pis; sento unas trepitjadas fermas, com de sabatas ferradas. (Això es la criada, penso.) Miran per la reixeta y se 'n tornan. (La fámula que ho deu comunicar á la senyora). Enrahonaments á dins, veus que no entench, sembla que cridin. (Alguna ximplesa que haurá fet la minyona). Al últim, uns passets menuts... catrech, catrech, catrech... cap á la porta. Obran, y la veig á n' ella, á n' ella mateixa.

Pitjo la porta; pero una cadena 'm barra 'l pas refrenant las mevas impaciencias.

No tinch temps de saludarla y ¡això es lo salat!, me diu desseguida per la escletxa: —*Dispensi, avuy no 'l puch rebre.*

—Senyora: diu vosté qu' avuy no; pero, prométim qu' un altre día 'm fará felís, aceptant el meu amor. Soch el seu rendit esclau, soch el seu adorador; jurim que demá....

—*¡Vágissen! No 'm comprometi, retiris al moment: ja 'n parlarém un altre día.*

La porta 's tanca, y jo escalas avall.

IV

Diuhen els castellans: «Pobre porfiado, saca mendrugo». Aqueix es un gran lema. Sí, com hi ha la Ordre de la Lligacama, 's fundés algún día l' Ordre de la Cotilla pera premiar als caballers intrépits del Carinyo y del Amor, aquesta hauría de ser la meva divisa.

Jo no 'n tenía prou ab lo qu' havía passat, y vaig plantarme de nou á l' acera del davant. Mitja hora després, una criada, de tipo aragonés, ab un gerro á la má dreta surt de l' escala y m' emprén.

—*Dice la señorita que haga el favor de retirarse, que usted la disgusta y la compromete.*

Llavors se m' acut una idea lluminosa. Trech la cartera, escrich quatre ratllas en un paperet; l' entrego á la minyona, junt ab dugas pessetas, y li dich:

—*Me voy; pero, sin que nadie lo advierta, entrega este papelito á tu ama.*

¿Volen saber el que li deya? Aquí vá.

«Señora: juróme usted atenderme. Comprendo y respeto su discreción. Fío »en su palabra. Cuando quiera oir los latidos amorosos de mi corazón, avíseme »por medio de un anuncio en *El Diluvio.*»

¿Qué tal? ¿Eh? Això es un cop de mestre. Es cosa novelesca, romántica, ab la seva salsa de misteri. Fora criadas que 'm descubreixin; res de documents comprometedors: la Prempsa al servey dels enamorats; ella no sab el meu nom, ni d' hont soch, ni ahont visch.

¡El diari parlará!

—*O no parlará,*—varem replicarli tots els oyents, tips ja de tanta fatuitat.

—Veurém, veurém; jo no 'm dono. Ara menos que may.

V

La nit del diumenge, 6 de juliol, el senyor Damiá vingué á la farmacia fent unas extremituts com si estés esperitat. Sense saludarnos, se posa al mitj de la reunió y explota com una bomba.

—Ja ho han vist, ¿eh? ¿Ho han vist? ¿Tenía rahó ó no?

—Home, calmis,—li contestárem.—¿Qué té? ¿Qué li passa? ¿Qu' es això qu' havíam de veure? Segui, segui y explíquis.

—Pero, ¿de veras no s' hi han fixat?

—¿En qué? Digui, parli, que no sabém res.

Y 'l nostre home esbufegant, suhat, se palpa las butxacas y 's treu al últim *El Diluvio.*

—Parin atenció y escoltin el següent anunci, que vé á la página 24, columna segona:

. . . .

«El caballero que el 25 habló con una señora en la plaza Real y por la tarde »estuvo en su casa, pase el domingo de cinco á seis ó el lunes de seis á siete.»

En veu clara, recalcant las paraulas y fent els seus *altos* corresponents, el senyor Damiá 'ns llegí aquell avís ab la mateixa emoció que 'l que treu la grossa comproba 'l bitllet número per número.

—Aneu fentme objeccións y reparos, caps de carabassa. ¡Si tinch un ull per aquestas cosas! ¡Ah! Y qu' ara m' hi aposto lo que vulgueu que no es una qualsevol. Va un dinar per tots qu' es una dona honrada.

—Bé; pero ¿cóm ha anat la entrevista?

—Fins á demá.

—¿Y vosté ha tingut paciencia?...

—Si us plau per forsa. Havía de ser á Manresa avuy mateix per un negoci y no he pogut faltarhi. Pero com á la cita 'm fixa dos plassos.... ¡Oh! lo que es al segón, demá, no hi faltaré.

VI

—¿Y 'l senyor Damiá?

—Home, fá una senmana que no 's deixa veure.

—Deu estar atrafegat darrera d' alguna dona.

—Potser l' hajan segrestat.

—O corra món ab alguna noya raptada.

Si fá ó no fá, tals eran las paraulas que dedicavam diariament al company eclipsat de nostra tertulia.

Ja era estranya, ja, aquella ausencia. Una nit va descubrirse la incógnita.

En Torretas havía trobat al senyor Damiá; pero ¡válgam Deu en quín estat! Fet un maniquí d' ortopédich: de venas, de tafetans y d' esparadraps no 'n vulguin més.

Y 'ns ho contá ab tots els ets y uts.

—¿Y donchs, senyor Damiá?

—Ja ho veu, amich Torretas!

—¿Qu' ha caygut d' algún tranvía?

—¡Ay, no! He caygut del burro. Res: cosas del Amor. Si d' aquesta escapo...

—Alguna sorpresa ¿eh? ¿Que va haverse de tirar pel balcó?

—¡Cá! Més haguera valgut.

—Cóntim'ho, qu' estich impacient.

—Amich Torretas, escolti y prengui experiencia. ¿Recorda aquell anunci de *El Diluvio?*

—Prou: aquella cita misteriosa y romántica.

—¡Just! El misteri ha resultat de dolor, y 'l romántich per poch se transforma en *romanso* de cego per lo *sangriento* del fet.

Jo, fiat sempre en la noblesa d' intenció d' aquella dona, (perque cregui que vaig sempre ab el cor á la má), 'm figurava que era una dona decent, de sa casa; pero.... que s' havía encapritxat de mí. Vosté pot dirme que may, per impuls propi, ella va pronunciar una paraula que pogués donarme esperansa; sí, es molt cert. Pero jo, obcecat, no vaig atinar que 'm preparava la ratera.

Ella, la senyora *Alejandra*, qu' ara per desgracia ja sé 'l seu nom, era casada y enterá al seu marit de la persecució ab que jo la distingía. Cosas de donas, sab, que pensan poch y no saben correspondre á certs amors *de tapadillo*. Aqueixas donas vulgars son boca-mollas; el marit se 'n entera (com en el cas present) y ab la major traidoría, ab las propias armas del rival, reventan á un hom.

Perque, aquella idea que donguí del diari, va aprofitarla el marit, y... ¡era ell qui feu publicar l' anunci dantme una cita!

Vaig caure al bertrol. Cego, confiat, débil, acudo á la casa malehida. Obra la minyona, 'm fá passar á la sala; es dir, no sé ahont, si vol que li diga la veritat.

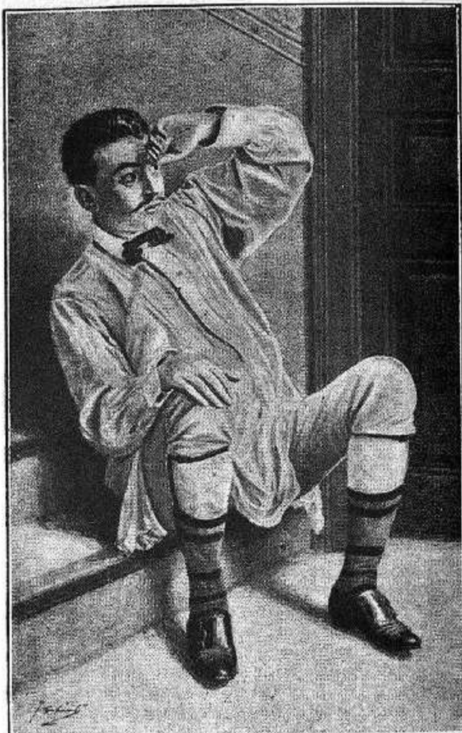
La trama infernal estava preparada pel brutasso del home. 'M fico per un corredor llarch y plé de portas. El cor me feya un trip-trap com un redoblant. De prompte ¡plaf! m' ensorran el barret d' un tanto. Quedo á las foscas y... ¡fillets de Deu!... demanin de vergassadas. Del dret, de revés; per munt, per avall; á la esquena, á las camas: per tot me sentía 'ls topos.

Vull cridar y dos brétols (el marit y el cunyat, segóns vaig compendre) m'

agafan pel coll ab intent d' escanyarme. Faig un moviment com si tractés de buscar un' arma, ab intent d' atemoritsarlos. ¡Qué vaig haver fet! !

—Aquest pillo deu anar armat,—sento que diuhen. Y com obehint á una consigna, comensan á palparme, descordantme la roba, desfentme 'ls pantalóns; en una paraula: quedo en cos de camisa y calsotets, y ab aquesta senzilla indumentaria, á empentas me treuhen fora, á la escala.

Segut al replá, mitj estabornit pels cops y ab l' aplanament moral que pot figurarse, ni tenía esma pera cridar ¡assistencia! Per altra part, si arribo á escandalisar, no sé pas qué haurían fet de mí aquell parell de feras.

Va passar un quart, mitja hora, no sé quant, perque en aquell estat no tenía noció del temps. Sentía vergonya, rabia, impotencia, torturas indescriptibles, un anorrehament del propi ser que feya que no m' adonés de la meva situació física.

Poch á poch vareig tornar en mí. Un fret intens y un dolor vivíssim s' apoderavan paulatinament del meu cos.

La porta del pis va obrirse una mica, y per aquella escletxa una má grossa, botaruda, de camálich, me llansá al damunt els propis pantalóns. En igual forma y á intérvals de tres á cinch minuts, me tornaren las demés prendas: l' hermilla, el barret, l' americana. Jo m' anava vestint com un autómata.

Un cop llest, moix y coixejant devallí la escala que poca estona avans era pera mí la de Jacob.

D' allí al llit. El metje no 'm trobá res trencat; pero cregui que las macaduras eran de debó. Sigué un juli de primera; l' endemá estava plé de blaus, semblava que m' haguessin buydat á sobre una ampolla de fuixina violeta.

Ara ja 'm trobo millor, á Deu gracias. Li asseguro que 'm valdrá per experiencia. Ja sab lo que diuhen: dels escarmentats ne surten els avisats, y avans d' embolicarme ab donas, Torretas, m' hi miraré molt. Fins estich per dirli, que d' aventuras amorosas no n' empendré gayres més. Procuraré guardarme y fer el cor fort, may siga sinó pera contradir l' adagi aquell: la carn es flaca.

Y ara que parlo de flacas... ¡quína matalassera més plena la que viu á la botiga de sota cal metje que 'm cura! ¡Alló es *magno!* Tant bon punt estiga refet del trángul actual, me hi dedico. L' he trobada dos vegadas al peu de la porta, dreta y tafanejant als que passan, y 'm mira d' un modo que 'm sembla que s' hi deixará caure.—

—¡Vaja, que 'l senyor Damiá es incorretgible!

Xavier Alemany

EL BON CASSADOR

(Escrit després de llegir el llibre VISIÓNS Y CANTS *de 'n* JOAN MARAGALL).

Al cim d' un mont-serrat
altívol y emboirat
que hi ha... no sé en quin astre,
conech un cassador
tocat del temptador
encís de cassar somnis.

—

Quan pressenteix son vol,
carrega raigs de sol
ab mots de poesía;
y aixís que 'ls veu ó 'ls sent,
s' hi gira y amatent
fa foch ab ab tota l' ánima.

—

D' aucells de gabia d' or
no 'n vol el cassador
del mont-serrat altívol.
Cerca áligas del cel,
ben lliures... y ab l' anhel
de may deixar de serho.

—

Hivern y estiu, tot l' any
l' acossa aquest afany
de la capdal cassera,
que 'l porta á escorcollar
el cel, la terra, 'l mar,
y 'l cor hont s' hi reflectan.

—

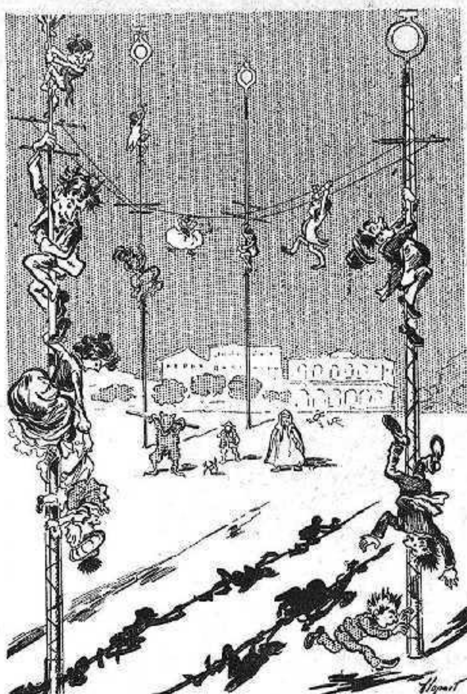
La fressa que segueix,
eternament reneix
pels rastres del misteri;
y al cor del cassador
també hi reneix l' amor
del somnis misteriosos.

—

Ab tots els que ha cullit,
las fadas li han guarnit
la cambra... allá á aquell astre;
Per xo, en tot lo que diu,
se hi veu y mitj somriu
un somni que aleteja.

MAGÍ MORERA

RARESAS DE BARCELONA (per *J. Llopart*)

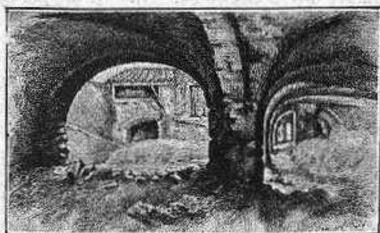

—Creguin que quan el moro y l' home del os passavan per aquell desert de la Plassa de Catalunya, era qüestió de pendre extremadas precaucións.

Els misteris de Sant Gervasi.—Una segrestada en conserva.

QUADROS DE LA TERRA

L' era del Baró (Talarn), per *E. Puig.*

Santuari de Nuria, per *J. Pahissa.*

LA MINGUETA

Té vintidós anys. Alta, ben feta, elegant, voluptuosament morena, llabis molsuts y ulls somniadors, se 'n porta las miradas de tothom y la segueixen molts que 's cansan aviat de sa persecució fatigats per l' indiferencia de la pessa que s' han cregut fácilment cassar.

La historia de la Mingueta es, poch més ó menos, com la de totas las desgraciadas que han de treure del seu cos el pá de cada día, pera tornarsel á menjar moltas vegadas sense un miserable acompanyament de monjetas.

Va quedar sense pare ni mare quan tenía nou anys y van recullirla uns *tíos* que van mantenirla fins molt gran. Bona gent que trobavan la manera de fer una obra de caritat y estalviarse una criada.

La Mingueta tenía cosinas. Enfeynats els oncles vigilant á las sevas fillas, descuydavan la neboda, y aquesta, no trobant carinyo entre aquella *familia*, l' aceptá d' un jove que li jurava estimarla tota sa vida si ella corresponía á son amor.

La Mingueta cregué á ulls cluchs els juraments d' aquell jove, abandoná per ell la casa dels seus oncles y 's trobá uns quants días felís als brassos d' aquell home, semblantli que no hi havía més món qu' aquell que gosavan y qu' alló havía d' ésser etern.

Pero com sempre: satisfeta la bestia, el jove l' abandoná, y la Mingueta 's trobá sola, sense una má amiga que li oferís ajuda.

Lluytá tant com pogué, buscá ahont servir, pero *'ls seus antecedents* no l' abonavan; probá d' apendre un ofici, pero quan per apendrel s' ho havía empenyat tot, se trobá ab que aquell ofici, com tots els oficis de dona, no donava pera viure.

Llavoras, clohent els ulls, s' abandoná á la seva desgracia, y, avuy cayent demá aixecantse, va fer cap, també com totas, á las mans porcas d' un vell rich que la enjoyá, li pará un pis expléndit y la presentá al món brillant del vici aristocrátich.

Y aixís la trobém avuy. Arrossegantse ab fástich pels palcos dels teatros, rihent

QUADROS DE LA TERRA

Figaró, per *A. Cardunets.*

sense alegría en las orgías estúpidas, entregantse ab igual indiferencia al seu vell que als joves amichs del seu vell, y *vivint*, qu' era l' únich problema qu' ella havía volgut resoldre y creya haver resolt, sense recordarse may qu' alló pogués tenir un demá miserable.

***

Ja feya días que la Mingueta notava la persistencia d' aquell jove en seguirla per tot arreu. Si anava al café, 'l veya á una taula propera; si era al palco, ell era al d' enfront; si donava un tom pel passeig de Gracia, sentía constantment la mirada d' aquell jove al seu damunt.

Y aquella mirada extranya, barreja d' apassionament y de llástima, la molestava.

Al principi no 'n feya cas d' aquella persecució. ¡Eran tants els que la perseguían! Després aquella tossudería li va fer gracia. Un día, veyentlo tan embadalit en la seva contemplació, fins se 'n va riure; pero ell la va mirar de una manera tan particular, qu' ella 's va posar séria.

Desde aquell día la presencia d' aquell jove la posava de mal humor.

Al arribar á qualsevol lloch públich, la primera cosa que feya la Mingueta era mirar si 'l veya, y si no 'l veya 's frisava. Quan s' adonava de que desde algún recó, ell estava contemplantla, llavors s' enrabiava y malehía á aquell jove que tan implacablement la perseguía.

A voltas se deya, volguent en vá recobrar sa antiga indiferencia:

—Bé; pero ¿qué n' haig de fer jo de aquest jove y quín mal fá mirantme? Si no sé quí es ni m' interessa; que miri tant com vulgui. No es pas sol á mirar. Senyal que li agrado.

Y semblantli que ja 's trobava prou forta pera mirarlo ben indiferentment, li clavava la vista.

Pero al toparse sa mirada, que volía ser desvergonyida, ab aquella mirada ab totas las dolsors d' un fondo enamorament y tota la amargor d' una compassió encare més fonda, abaixava la vista sentint en sas galtas una mena d' escalfor estranya.

Probá de no anar enlloch, de no sortir de casa; pero fins dintre de sa casa sentía el pes d' aquella mirada que tan mal li feya. Si treya el

REFRANS ILUSTRATS (per *F. Urgellés*)

«Más vale pájaro en mano...»

«Mes val anar sol que mal acompanyat.»

QUADROS DE LA TERRA

Ayguafreda, per *A. Cardunets.*

INTERIOR OBRER (per *Mariano Foix*)

Avants las festas del Tófol
eran sols per la Tomasa:
ara tenen de aná' á mitjas
ab el *reyetó* de casa.

cap al balcó, ell era á l' acera del davant; si sortía á la galería, 'l veya al jardí de la casa vehina. Se tancava al quarto, aclucava els ulls y li semblava que del fondo de l' arcoba sortía aquella mirada amorosa prenyada de renys y queixas que no la deixava viure tranquila ni un moment.

***

—¡Aixó s' ha d' acabar!—digué un día la Mingueta. Y vestintse ab la elegancia de sempre, pero posant més cuydado que may en sa *toilette*, eixí de casa resolta á empendrel y demanarli explicacións. Si era un impertinent que no volía més que molestarla, n' hi diría quatre de frescas que no li deixarían ganas de continuar perseguintla; si era ¡tan de bó! un enamorat, sortiría de duptes y també evitaría pera lo successíu tan enutjosa persecució deixantse trobar desseguida.

La qüestió era sortir d' una vegada d' aquella situació molestosa.

Al passar per davant del café de *L' Alhambra*, vejé qu' ell pujava de la plassa de Catalunya.

Resolta, anava á aturarlo, quan de repent quedá parada á dos passos d' ell. Anava tan cega que fins al ser á la seva vora no s' adoná que anava de bras ab una joveneta d' uns catorze anys, espigada, d' ulls blaus y cara d' ángel.

La parella notá el soptat mohiment de la

Mingueta, y mentres la noya mirava ignocentment á n aquella *senyora*, ell li dirigí una mirada tan severa, que la Mingueta, avergonyida per la mirada d' ella y ferida dolorosament per la mirada d' ell, seguí depressa son camí, tombá per la Rambla de Catalunya, y esverada, sense atinar á ferse cap mena de reflexió, torná á casa seva, y, llensant ab furia sobre 'l sofá son elegant sombrero, s' assentá sobre un silló, enfonzant el cap entre sas mans.

***

—¡Bah!—deya parada davant del seu tocador, mitj despullada y jugant ab una pistola que tenía á las mans.—Soch una beja. ¡Ves quína importancia dono á n' aquest ximple, que fins havía pensat matarme! ¿Per qué tot plegat? Si m' estima, bé; si no, també. Qu' aquella noya era germana seva 's veya ben clar comparant sas fesomías. Y si no ho era, ¿qué? Estich resolta. Que 'm segueixi, que miri, que fassi lo que li dongui la gana; no vull ferne cas. Quan veji que 'm miri, jo faré coqueterías ab qualsevol. ¡Qué tants romansos! ¡A riure, á gosar, á...!

Quedá un moment parada, movent els llabis com si continués el seu monólech.

Tot d' una, estrenyent la pistola, s' apuntá al front y dispará.

MÁLAGA LA BELLA (per *J López*)

Habitants del carrer de *Nuevo Mundo*.

La Mingueta caygué morta sobre l' alfombra del seu tocador.

JEPH DE JESPUS

CÓM S' AMENASSA

Un tripaire:
—¡Li vento una bufa!

Un forner:
—¡Li dono una galeta!

Un peixater:
—¡Li clavo una tunyina!

Un agricultor:
—¡Li planto una castanya!

Un matalasser:
—¡Li prometo una pallissa!

Un jugador:
—¡Ja veureu quin tanto!

Un carboner:
—¡Li daré un fart de llenya!

Un fondista:
—¡Li fumaré un estofat!

Un borratxo:
—¡Li atissaré una pinya!

Un sombrerer:
—¡Li clavaré un bolet!...

FANTÁSTICH

Fleur préferée. (Quadro al oli de *Carlos Pellicer.*)

L' ALBA Y LO CEP

Ran y á la vora—d' un rech hi havía
plantada un alba—que envers lo cel
sas tendras brancas—alsá depressa
xuclantne sempre—l' aygua del rech.
Ben regalada—tant va enlairarse
qu' era l' enveja—de las demés,
y quan per entre—sas verdas fullas
al trench del auba—jugava 'l vent,
així orgullosa—murmurejava
estas paraulas—á un pobre cep:
—Me 'n donaría,—jo, cep, vergonya,
d' ésser tan nano—tenint tant temps;
molt ruch deus ésser—quan xich te quedas
no sabent creixer—tal com jo ho he fet.—
A semblants tretas,—lo cep que n' era
plé de judici,—li respongué:
—Si xich me quedo—cregas qu' es, alba,
perque no gasto—com tú lo temps,
fent com sol dirse—creixensa d' ase,
ja que no donas—fruyt com se deu:
mira't y mira'm—y després digas
qui dels dos, alba,—la rahó té;
tú, que 'l temps passas—trayentne fullas
que pel novembre—s' emporta 'l vent,
ó jo que ompleno—lo cup de vrema
que afanyós busca—lo bon pagés.—
A tals paraulas—va callar l' alba
fent mala cara—per sempre al cep.
¡Quánts homes viuhen—sobre la terra
que son del alba—l' imatje fiel!

† Jaume Ramón

«Todo es según el color...»
(per *J. Robert*)

—A mí 'ls días *verts* son els que m' engrescan més: en cambi 'ls *blanchs* m' aburreixen.
—Donchs á mí lo que mes m' empipa son els *blaus*.

Reformas municipals perdigotaires
(per *J. Robert*)

El servey de Consums, segons l' ideal del Sr. Pons, president de la Comissió.

AMOR Y ELECTRICITAT

(Cable-grama á la xicota)

Estich tan enamorat
de tú, *electricista* hermosa,
que 'l meu cor solzament gosa
quan parlo ab tú *electrisat*.
Per tú visch com un mussol
fa una *pila* de senmanas:
tant, que ni menos tinch ganas
d' anarme n á doná un *volt*.
Estich de tot lo que 'm *volta*
mes *aislat* cada día;
fins he perdut l' *energía*,
m' he tornat mes poca-solta,
y en alguns moments m' adono
qu' estich si caych ó no caych:
tot jo semblo un *arch-voltaych*
quan se li acaba 'l *carbono*.
Vaig sempre *contra-corrent*
sols per tú, y es *positiu*
que jo soch un cos que viu
en estat *incandescent*.
Tú, veyent que jo m' aprimo
com un *alambre* dels prims,
gosas ferme viure als llims
constante lo que t' estimo.

Herbejadoras. (Quadro al oli de † *Andreu Solá.*)

De la teva *atracció* 't vals,
puig sabs que soch un *dinamo*
qu' en el teu costat m inflamo
treyent *xispas* pels caixals.
Y axó no 't sab gens de greu,
perque sabs que no es possible
que l' amor siga *flexible*
quan es tan fort com el meu.
Per gran la *tensió* que fos
dels meus nervis, si s' allarga,
no soportaré la *carga*
dels meus *acumuladós*.
No extranyis, donchs, si pretench
que al meu amor posis coto;
puig si 'm dius que sí, jo *exploto*
y si 'm dius que no, m' *encench!*

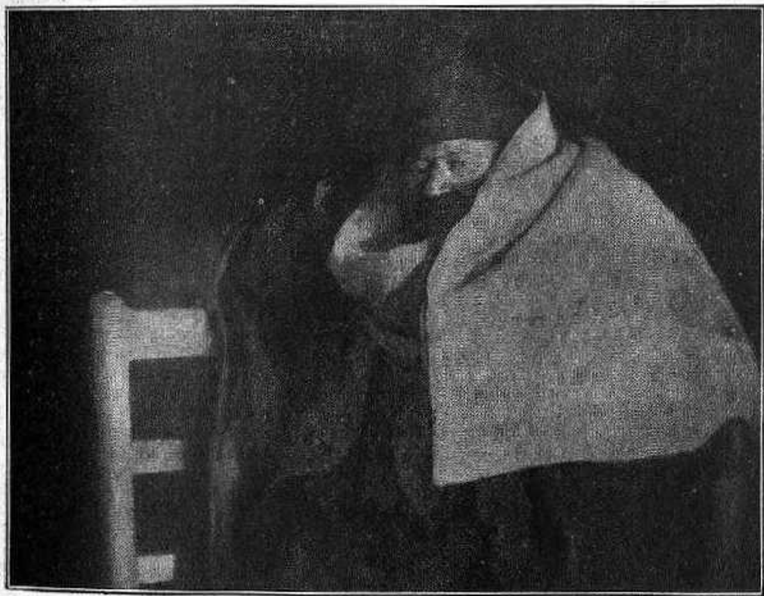
PEP LLAUNÉ

GREIX ANIMAL

Diguin, senyors: ¿no 'ls empipa
veure per carrers y plassas
personas de aquellas grassas
ab quatre arrobas de tripa,
que ocupan tota una acera
tot caminant ab pas de oca
ab un ayre de tanoca
y una calma que exaspera?
Lo qu' es jo, no hi puch fer més,
quan topo ab un ser axí
voldría que sant Martí
allí mateix li arribés;
puig quan un ho reflexiona
troba, y no exajero massa,
que una persona molt grassa
no pot ser bona persona,
donchs aquí hont tants passan gana
y els que més semblém secalls,
sortir una bomba humana
ab forsa de vint caballs,
denota un sér egoísta
un hom que res l' encaparra,
un conjunt de tripa y barra
que ofén al menos artista;
y dins del ordre social
aquesta gent apoplética
escarneix el dret, la estética,
la religió y la moral.
Que escarneix el dret, es net,
perque ocupa doble lloch;
la estética, perque un bloch
sols inspira... una paret;
la religió, perque n es
la carn del esprit butxí,
y la moral, perque al fí
es inmoral tot excés.
Els grossos está probat
no son bons per art ni ofici,
y sols causan perjudici
á tota la humanitat.
Ja comensa per fer pena

veure'ls ab tant greix damunt,
com si tot aquell pes un
se 'l sentís sobre la esquena;
després quan respiran... uf!
encostipan al vehinat,
si tussen... ¡vaja, un ruixat!
¿y aquell suhor?... ¿y aquell tuf?
Quan s' asseuhen... ¡pataxap!
sa carn deixan anar tota
y si algú pescan á sota
queda ab els peus dins del cap.
Si teniu algun atach
y ha de auxiliarvos un gras,
si es que no 'l teniu á nas
el gras vos fa un servey... flach,
puig pera donar tres passas
anant depressa está un quart,
per 'xo en el perill fan tart
sempre las personas grassas;
y com que no poden corra
no 's mouhen per res del mon,
y menjan com tiburón
y aguanteulos la patxorra!
Deu vos ne guard com del foch
de topá un gras á la fonda
menjant en *mesa redonda*
perque menjareu ben poch;
llavors veureu que lleuger
y ab quin garbo s' apodera
de la plata ó la sopera,
pera servirse 'l primer!
Com que está tan gras ¡pobret!
necessita menjar més,
¡cóm si fossin els demés
culpables del greix aquet!
Tot home gros es talós,
puig veurém mentres vivim,
que será célebre un prim
y no ho será may cap gros.
No 'ls hi vull mal, pro si un cop
allá hont vaig topo ab un gras,
desseguida apreto el pas
perque no 'n vull cap aprop:
y si per desditxa nostra
de allá hont visch, ve un gras damunt,
ens mudém de casa al punt
per por de que enfonzi el sostre.
Si hi ha bombas, no vaig may
en cotxe, tren, ni tranvía,
perque ab ells me semblaría
que caminém mes despay.
Sols el jorn que pel mar vagi,
si del mar m' arrisco en brassos,
buscaré passatjers grassos...
¡en previsió de naufragi!

S. del Palau

Vaji jo calent... (Quadro al oli de *Ll. Graner*.)

El director de la Perdiu (per *R. Miró*)

Pregant á Deu que no vaji may ningú á desafiarlo.

Conciencia del ofici (per *R. Miró*)

—Desengányinse: un mosso de café ha de ser molt *llarch!*

ESPLAY

Jo vull viure, jo vull viure
y estimar y ésse estimat
boy fruhint la vida lliure
sota un cel esperansat.
Com herald de l' alegría
sense pena y sense dol,
vull cantar de nit y día
lo mateix que 'l russinyol.
Vull trenar cansóns vibrantas
impregnadas de vigor,
que s' endinzin, ressonantas,
en els cors sedents d' amor.
Cada nota de ma lira
vull qu engendri un altre cant:
vull que sigui la guspira
del foch nou que 's va abrandant.
Jo vull viure, jo vull viure
y, estimant en germanor,
disfrutar la vida lliure
com l' aucell refilador.

Ignasi Iglesias

DEL NATURAL

Mil vegadas, sobre tot en els últims temps, he sentit discutir aquest tema:

«Els castelláns que venen á viure á Catalunya, ¿tenen el deber, si no legal, moral, d' apendre á enrahonar el catalá?»

Sempre, tractantse d' aquest assumpto, las polémicas que he presenciat han sigut acaloradas; pero, á pesar de lo molt y bo que las dugas parts han dit y han alegat, may n' he pogut treure l' aygua clara. Els de la *dreta* han continuat assegurant que nó y 'ls de l' *esquerra* han seguit afirmant que sí.

¿Quína de las dugas tendencias está en lo cert?

Deixant íntegra *á más señores* la resolució del problema y reservantme per ara la meva opinió particular—que ja no sería jo espanyol si no la tingués en això com en tot—crech que no será fora del cas transcriure la conversa qu' entre jo y un castellá va entaularse fa algun temps ab motiu d' aquesta interessant qüestió llingüístich-regional.

Per rahóns que no es necessari referir, havía jo trabat relacións ab un fulano castellá que no entenía, ó fingía no entendre, cap paraula catalana.

Tot lo que jo en aquest sentit havía intentat havía sigut inútil.

—*¿Cómo?*—feya ell arrugant el front, cada vegada que jo per hábit ó per no

Alegoría municipal (per *J. Llopart*)

Els embotellats.

saber expressar ab prou exactitut en castellá la meva idea deixava escapar algun terme dels de casa nostra:—Dispense V., pero no le entiendo.—

Y tant va arribar á prodigar aquest *¿Cómo?* y aquest *No le entiendo*, que un día se 'm acabá la paciencia.

—¿Cuánto tiempo hace que está V. en Barcelona?—vaig preguntarli.

—Tres años.—

¡Tres anys!... Vaig obrir uns ulls com els portals de Llotja. Tan gran va ser l' admiració que la seva confessió va causarme.

—¿Y en ese tiempo no ha podido V. aprender nada de nuestra lengua?

—No, señor; ni una palabra.

—Pues... con franqueza, yo,... y crea V. que no me conceptúo, ni mucho menos, un Mezzofante, si hubiese tenido que ir á vivir en Pekín, crea que en tres años hubiera aprendido el chino.

—Es muy posible.—

Aquella tranquilitat m' exasperava. ¿De manera que creya possible que un altre en tres anys aprengués el xino, y ell, en el mateix espay de temps, no havía sapigut apendre 'l catalá, qu' es molt mes fácil?

—Si no temiese ofenderle á V....—vaig dirli hipócritament, ja qu' en realitat lo que á mí 'm sobravan eran ganas d' oféndrel y humillarlo:—Si no temiese ofenderle...

—¿Qué?... Diga V., diga V.

—Le diría que me parece que eso delata en V. una capacidad... vamos, una capacidad..., muy...—

No m' atrevía á acabar de deixarla anar.

—Hable sin cumplidos, hombre, que ya le veo venir.

—En fin, ¡qué demontre! demuestra una capacidad muy menguada.—

En lloch d' enfadarse, com jo esperava, el castellá va posarsem á riure.

—No, señor—va exclamar ab l' accent de la mes perfecta sinceritat:—en todo caso la menguada capacidad será la de ustedes. Si V. fuese á la China, ¿qué idioma cree V. que oiría hablar?

—El chino, naturalmente.

—¡Pues ahí verá V.! Durante los tres años que llevo

Preparant las festas (per *J. Llopart*)

— Deja puesto para *penchar* unos cuantos *rechidors*.
—¿Cómo se entiende, *rechidors*?
—O faroles... lo mesmo da.

CASSADORA D' HOMES (per *Solá*)

La cassadora brilla
giravoltant ab garbo la sombrilla.

de residencia aquí, todos los catalanes—V. es uno de ellos,—con quienes he tenido el gusto de tratar han estado hablándome contínuamente *en castellano*. Procediendo ustedes así, ¿cómo quiere V. que yo haya aprendido el catalán?—

Confesso que l' argument del meu contrincant va agafarme tant de sorpresa, que no vaig trobar paraulas pera contestarli.

Ni en catalá ni en castellá.

MATÍAS BONAFÉ

AIXÍS FOS

Un aficionat al teatro pero que no pot veure ni en pintura las obras del *género chico*, exclama al passar per davant d' *Eldorado*:

—Gracias á Deu que aixó s' acaba.

—¿El qué? — pregunta un amich que l' acompanya.

—Home, aqueixa porquería. Mira, veus? Per sort avuy ja fan *El último chulo*. ¡L' últim! Després de aquest cap mes.

—¡.......!

MANSO

COMENTARI (per *Llopart*)

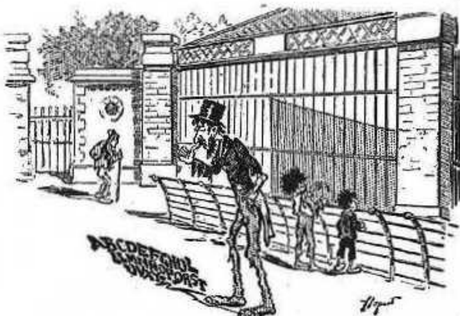
—Vamos, que esta *Perdiu* clava unas *guatllas!*...

RECORT DE LA HUELGA GENERAL (per *J. Llopart*)

Lo mes empipador era que ni per fugir se trobava qui 'ns portés el fato!

REFLEXIÓ DE UN MESTRE D' ESTUDI (per *J. Llopart*)

—¡Qui sigués lleó!...
Ells tenen carn á tot pasto,
y una bona habitació!

RÉPLICA

Un sastre troba pel carrer á un que li devía una cantitat.

—Escolti, escolti vosté: ahir vaig veure en un aparador de un fotógrafo el seu retrato. ¿Es á dir que en lloch de pagarme lo que 'm deu se gasta 'ls diners fentse fer retratos?

—¿Que sab vosté, per ventura, si hi pagat ó penso pagar al fotógrafo?

JUMERA

CONFERENCIA

donada pel cultíssim antropólech D. Acéfal Centripeta del Raquis, en l' *Ateneu Taine Comte Locke Dick*, la nit del dia 1, de l' any 3, del sigle XX, á las nou y minuts en punt.

Avants de comensar la difícil y delicada tasca de resoldre en una conferencia el tema assignat, permétinme, senyors, que dongui las més expresivas gracias á la peritíssima Junta y als il·lustra díssims socis que componen el *núcleus* d' aquest avansadíssim Ateneu per l' honrosa distinció de que he sigut objecte al elegirme pera tant gegantesca missió.

¡Ah, senyors! Encare que aytal empresa m' es intensament agradosa, no puch menys de confessar las mevas escassas forsas, y, per lo tant, débilment podré correspondre als vostres justíssims desitjos. Tant es aixís, senyors, que 'ls demanaría una grossa d' indulgencias si no tingués el convenciment de que l' escullit públich que m' escolta es suficient benévol y ilustrat pera subsanar las deficiencias d' aquest pobre discurs, que he tingut d' engiponar á ratos perduts, veritablement perduts.

No esperin, donchs, de mí un discurs fosforescent, galas de dicció, conceptes ampulosos, ni ditarámbichs paragrafs; no 'm demanin una oració construída ab frases rítmicas ni períodos musicals, no: no 'ls faré una disertació brillant, d' aquellas que, modeladas y ciselladas ab l' artifici de l' eloqüencia que impetuosament se desborda, enlluhernan y fascinan com la claror del llamp, que brilla un moment en l' espay sense deixar mica de rastre.

Els catalans, de naturalesa sobris y reflexius, més disposats á fer que á xerrar, no 'n som gayre d' eloqüents. Els sabis més profonds han sigut sempre uns mals oradors, y en cambi 'n tením de célebres que no han tingut en tota la seva vida ni una idea propia.

Per xó, enemich de las flors de drap de l' oratoria en us, de las ideas buydas de sentit, que per la mateixa rahó d' ésser buydas son més sonoras, y enemich de tots aquests jochs d acrobacia intelectual, prescindeixo per complert de las vestiduras llampants, disfressadoras de las ideas més migradas, declarantme partidari entussiasta de la nuesa del concepte.

Y, sense més circunloquis, vaig á entrar en materia.

Durant l' any 1902, que acaba de morir engolit pel monstre insaciable, el Temps, han tingut lloch en aquest planeta un sens fí d' invencións y descubriments, capassos ells sols de fer caure d' espatllas als sabis més sabis de cinquanta anys enrera.

Una de las conquistas més colossals que registra l' Historia de l' Humanitat es, sens dupte, l' obtinguda ara fá poch: en els comensos del sigle XX. L' aytal conquista de que us parlo, senyors, es l' afirmació decissiva de l' agermanament íntim de la Ciencia ab la Religió. Solució tant peliaguda, y dispénsinme si la frasse no es prou académica, acaba de resoldres d' una manera teórica y práctica.

Tots els pensadors de la terra que pensan més y tots els mestres en ciencias físicas y naturals han convergit en un sol punt, y han dit á l' hora:—*¡Fiat lux de la Virgen y no corras!*—Es á dir, fía ab Deu y creu ab la Ciencia. Y s' han fos en un sol gresol la fe científica y la fé teológica, com s' haurían fos igualment la grassa d' un burro y la substancia gris d' un cervell privilegiat.

No m' entretindré en exposar las profondas y atinadíssimas rahons que sobre tan trascendental problema han escrit eminencias en tots els ramatjes del saber humá, y no ho faré per dos motíus, tots dos molt poderosos. Primer: perque tinch tart y la dona m' espera, y segón: perque no vull abusar de la vostra benevolensa, sobre tot, de la gent jove que m' escolta, y que espera ab ansia que

acabi, perque després de la conferencia, segóns m' han dit, hi haurá ball de societat.

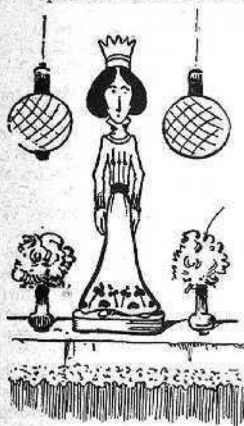
De totas maneras no vull passar per alt las inmediatas ventatjas que aytal conquista ha reportat. Las teorías de la fusió científich-religiosa s' han traduhit ja en fets reals y de verdadera importancia.

A Nova York, una de las ciutats més civilisadas del món, s' hi acaba d' aixecar una iglesia del nou culte antich. L' establiment aquest es una proba evident d' originalitat y d' audacia. De construcció sólida y d' arquitectura macissa, com requereixen els nostres temps, es el temple yanki que porta l' encertat nom d' «Iglesia Moderna», quinas lletras son combinadas ab monedas d' or y plata.

En els baixos del edifici, y á cada costat de la porta principal, hi han colocadas dugas *taquillas*, com en els teatros, ahont s hi despatxan las entradas pera assistir á las funcións religiosas; funcións que tenen lloch tarde y nit. Aquestas s' anuncían en artístichs cartells y en colossals lletras de foch, colocadas en el frontis de l' iglesia.

L' éxit més hermós ha coronat á l empresa, la qual s' ha vist obligada á posar un torniquet á la porta, á fí de que la feligresa multitut entri ordenadament en la sagrada mansió. El seu interior ofereix un cop de vista desorientador per sa bellesa arquitectónica y per sa esplendenta iluminació, que no es pas l' antiquada dels ciris y llantias d' oli, sinó la produhida per un número incalculable de focos eléctrichs, archs voltaichs, aranyas de gas *acetileno* y bechs de llum Aüer.

Las cadiras de boga y fusta blanca son substituídas per cómodas butacas, otomanas, *chaises longues*, balancíns, etc., que 'ls creyents ocupan segóns la cantitat que han deixat en la taquilla.

Las imatjes dels sants y santas van vestidas á l' última moda, segóns els patróns que arriban de París y Londres. Y com que ab aquestas reformas la vida económica dels sants s' ha fet més difícil, aquests se veuhen obligats á fer de tant en tant un que altre miracle per' acontentar á la parroquia.

Segóns un butlletí que publica la mateixa iglesia, m' he enterat de que Sant Isidro, que ocupa una de sas capellas, vesteix un elegantíssim trajo d' *sportman*, en substitució de la robeta de llaurador que havía dut fins ara, y en lloch d' anar al darrera d' un bou solcant la terra, va montat en un' *arreu eléctrica*.

Per una tricromía publicada en la mateixa revista m' he fet cárrech del preciós efecte que produheix la Verge del Carme, que va vestida de xula, segóns modelo d' en Casas. Després de resarli devotament un parenostre, no es estrany que 'l creyent en lloch de dir *Amén*, s' equivoqui y digui *¡chipé!*

L' iconografía cristiana ha sufert, ab tal motíu, un daltabaix que difícilment admetrá la nostra gent religiosa.

El conegudíssim quadro de Leonard de Vinci, *El sopar dels Apóstols*, está representat d' aquesta manera: una confortable sala de restaurant; el servey de taula, acompanyat de tots els refinaments de la gastronomía moderna, y la iluminació eléctrica. Els apóstols, vestits de rigurosa etiqueta: frach y corbata blanca. Judas, pentinat á la *parisién*, y Jesús ab una gardenia en el trau del frach.

L' epopeya del Salvador ha sofert algúns cambis bastant radicals. Tan sols l' entrada triomfal que feu á Jerusalem está representada clássicament, ab la senzilla substitució del burret blanch per un automóvil marca alemana.

Els passos del Calvari son cambiats per cala-

bossos numerats, foscos y humits; el fel y vinagre, pel bacallá sech y la ausencia d' aygua.

La pena de la *crucifixió* s' ha retirat per antiquada, y en son lloch s' ha establert l' última paraula de la Ciencia aplicada al assessinat: l' *electrocució* (mort instantánea y sense pataleig, lo que vol dir que se li nega fins l' últim dret: el dret *al pataleo)*.

Com la Ciencia ha demostrat plenament que l' aygua, per benehida que siga, si la porquejan continuament, com succeheix en las picas de las iglesias, ha de convertirse en un *aquarium* de *baccillus*, el sacerdot de l' «Iglesia Moderna», ab molt bon acert, ha substituhit l' aygua beneyta per un líquit antiséptich.

Si 'ls yankis son la gent práctica per excelencia, cóm no han de serho 'ls seus sacerdots que ho son á tot arreu!...

La cinematografía ha sigut adoptada pera acompanyar els sermóns ab vistas animadas.

El fonograf s' utilisa pera dir missas sumament económicas, puig ab l' ajuda de dit aparato s' estalvía 'l personal que avans exigía la sagrada ceremonia.

Els sermóns de poca importancia son també recitats per un excelent grafomón.

Els kioscos destinats á la bugada espiritual, s' han suprimit en absolut. En son lloch s' ha instalat una oficina telefónica, desde ahont cómodament el vicari confessa als feligresos.

Las caixas pera las ánimas han sigut substituhidas per unas máquinas automáticas que portan un lletreret que diu: *«Echense 10 céntimos por esta ranura.»* El piadós que hi tira una moneda, reb á continuació una tarjeta postal, en la que hi ha un passatje de la vida de Jesús.

No 'ls parlo dels parallamps que vetllan per la seguretat de l' edifici de Deu, perque aquesta mida tan científica com teológica ja l' han adoptada per tot el mon, fins aquí á Espanya, qu' es el poble mes atrassat, segons diuhen malas llenguas.

Contant ab medis tan poderosos, no es extrany que puga competir aquest establiment contra 'ls similars que continúan ensopits en la rutina.

Per xó 'ls feligresos de l' «Iglesia Moderna» disfrutan de grans ventatjas, com per exemple: la de medis més directes y rápits pera arribar á la Gloria; recomanacións als condemnats pera que allá, en l' infern, se 'ls tinga alguna consideració, etc., etc.

Aixís com aquí celebrém las *quaranta horas*, allí celebran las *vuitanta*, y acaban primer que nosaltres.

Crech que no es necessari insistir més pera probar que l' harmonía entre la Ciencia y la Religió es un fet evidentment consumat que no dona lloch á duptes.

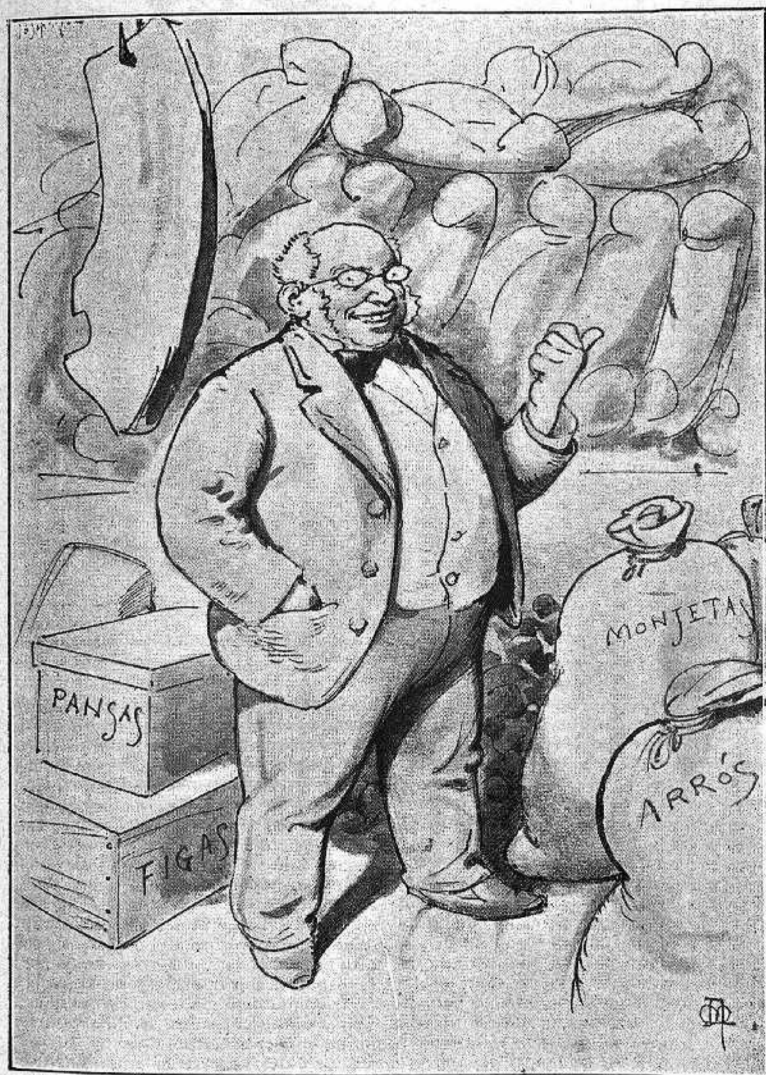
Ara, senyors, sols me resta donarvos abundosas mercés per las mostras d' excessiva cultura que heu demostrat al escoltarme sense murmulls de protesta, ni tan sols omplirme la cara de fruyta, á lo qual de fixo m' he fet mereixedor. En proba d' agrahiment que sento per la vostra conducta, prometo no donarvos may més cap conferencia.— *He dit.*

Per la transcripció,

ROSSENDO PONS

— *Ilustració de* ROBERT —

LA SENMANA TERRIBLE (per *Apeles Mestres*)

—Sort que cada día vaig comprar per dotze, que si no 'm moro de gana, perque no 's trobava res.

LA HISTORIA DE SEMPRE

I

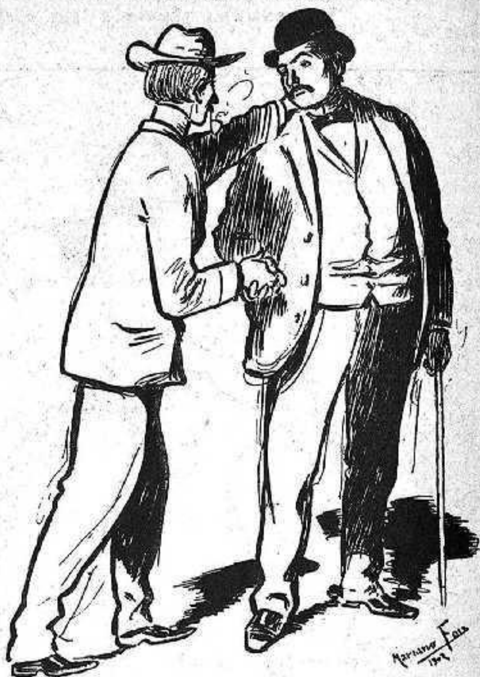
Poch més poch menos, ara deu fer quatre anys.

En una nit humida del crú janer, m' estava en un café d' una població rural. La hora era ja molt avansada y en la vila tot dormía, tot... menos un ayre gebrat que 's despertava gradualment tallant tantas caras com petonejava, que per cert eran ben pocas.

En l' interior del café, qual concurrencia no excedía de una vintena de personas, se respirava un ambent de fonda tristesa á lo qu' hi contribuhía no poch la escassa claror del gas donat á mitja aixeta, y l' aspecte que hi aportavan aquells concurrents, d' una gravetat murriesca, que pensatíus uns, malhumorats altres y tots silenciosos, permaneixían ensimismats en el vici de las cartas ab las que 's tallavan cinch ó sis pessetas al *monte.*

L' amo del café era, sens dupte, 'l tipo més interessant dels allí presents.

Cap á París (per *Mariano Foix*)

— Vols res per la Sarah Bernhardt? Demá marxo.
— Donchs, *tócala,* noy.

Moreno, d' una indolencia y moviments purament moruns, de mirada melancólica y ab duas arrugas que arrancant dels dos costats del nas s' extenían en líneas divergents fins á morir en las extremitats de son groixut bigoti negre com sa espessa barba puntaguda, en la que comensavan á destacars'hi un que altre pel blanch com fil de plata, denotava que á través de son temperament reservadíssim palpitava un' ánima afligida, que 'l maliciós vehinat ho atribuhía á probables desventuras matrimonials, inspirant simpatía la seva figura reveladora de bondat. Impassible 'l bon cafeter, sens proferir paraula, s' estava assegut contemplant com quatre parroquians, á la *manilla,* feya potser més de tres horas, que 's jugavan el café partida darrera partida, mitjansant la indispensable *disputada,* amenassant la cosa perdurar fins á la consumació dels sigles.

Y jo allí, en un recó ahont havía llegit els diaris, m' aburría, pero sentint també certa racansa per anar á retiro, tement la temperatura del carrer. A poca distancia meva restava una fogona qual caliu anava consumint trossets de pell de poma que hi tiravam de tant en tant y espargía per la atmósfera, al mateix temps que la escalfava, una embaumadora fragancia qu' endolcía 'ls pulmóns. Tot fumant cigarrets, m' entretenía ab el llapis dibuixant sobre la taula figuras, lletras, ¡qué sé jo lo que m' engiponava, per no endormiscarme!

De sopte y de la manera més brusca tot surt del estat d' esllanguiment. S' obra la ventalla ab furia, movent gran terratremol, y apareix ab la manta arrossegant la figura d' un matalot molt popular en la vila conegut per *Nayna.*

—No 'n fasséu cas si vinch esvarat—digué l' intrús;—acabo de veure un quadro de la vida que m' ha conmogut...

Tan inesperada revelació feu abandonar á tothom el puesto rodejant al *Nayna* que realment estava emocionat.

—Porteu beure y que s' expliqui—exclamá un concurrent.

Y 'l matalot asseyentse com tots y sense parar compte en la manta qu' ell mateix se trepitjava, comensá axís:

—Heus aquí que uns quants amichs garlavam y bevíam en la taberna del Mero, y ja 'ls sentíam feya estona uns grinyolets débils; pero no 'n feyam cas. Ab axó entra 'l Geperut de la Masía dihent: «Sempre hi ha d' haver plagas. En l' anella d' una porta de per aquí á la vora han lligat una sanalla que deu haverhi un gat que miola com si fos un nen.» Tots hi hem corregut disposats á fernos un tip de riure, y, ¡fills meus!, l' espectacle m' ha produhit tremenda impressió. No era cap gat; era una criatureta parida de poch, més morta que viva, amoratada la carona, ajegudeta en un tou de palla dintre d' un cistell llargarut y sense tapas, com els que usan las venedoras d' ous... Plorava l' infelís com si protestés de la infamia de abandonarla tan prompte, al venir al món, sens haver fet cap mal á ningú, y mostrava enlairats sos puny closos, com si 'ns amenassés á nosaltres per ser de una rassa sense cor que no fem cas de res, ni dels crims més inhumans... La troballa d' aquell desgraciat, vol dir que hi ha una mare sense entranyas que per lliurarse sens dupte d' un vituperi, que si bé 's mira no té rahó de ser, ha llensat, com qui llensa una *cosa* al mitj del carrer, un sér humá qu' es sanch de la seva sanch, vida de la seva vida...

Tots escoltavam ab religiositat la relació sentida y las honradas apreciacións del *Nayna*, que á pesar del motiu pel qual era conegut, atresorava un cor tan gran que no li cabía en el pit.

En la meva imaginació 's reproduhía 'l moment del crim. Se 'm figurava veure la mare culpable atravessant sigilosament el solitari carrer cubert de sombras y tapant ab la má la boqueta de la víctima per ofegar els plors que la podían delatar... Atenta al més insignificant remor, retrocedía pera posarse en guardia, y després avansava ab agre somrís, passantse anguniosa una má pel front lliurant á la vista d' uns munyochs de cabells perfidiosos en mortificarla... Quan se cregué segura de que estava sola, sense més testimoni que una lluna clara fent d' espieta per darrera 'ls núvols, depositá nerviosa aquell tendre sér, á la bona de Deu, lligant el cistell á l' anella de la porta... Besá atzarada la carona del petitet; aquest, ab lo *güéee... güéee...* de son únich llenguatje devía malehir á la mare que va parirlo; y la mare, boja, desapareixía, fugint com una esperitada, batentli 'l cor, y corría á amagarse en un recó á plorar las sevas desventuras...

II

Ha passat temps, y per una d' aqueixas capritxosas combinacións del acás, he anat á parar en un laboratori hont ab el meu traball lluyto per la existencia. Hi ha en ell una secció de noyas ocupadas en la tasca d' enganxar etiquetas en productes y embolicar ampollas.

LLUM Y SOMBRA (per *Mariano Foix*)

Efecte de un batiment.

EL PETÓ DEL ENAMORAT (per *Alegret*)

—Aquí 'l tens, y si no t' agrada, tórname'l.

Una nota discordant se notava al punt. Ab lo rialleras, graciosas, ditxaratxeras y satisfetas del món vist de color de rosa per aquell aplech de noyas jovas y guapas, contrastava la amarga serietat y tristesa de la Emilia, xicota d una vintitrés anys, realment hermosa, d' un moreno clar y lleugerament rosat, líneas suaus y finas, ulls negres com els abismes de sos pensaments, mirada dolsa y afligida, com si sola, en la terra, busqués desenganyada una amistat sincera que la entengués pera revelarli sas penas que devían destrossarli l' ánima.

Jo sempre he sentit una inclinació de simpatía pels desventurats, y no havía de ser la Emilia de pitjor condició que 'ls altres infelissos.

Donchs va interessarme, mes que per sa hermosura, pels sufriments que se li endavinavan; y ab las mevas honestas trassas, vaig conseguir d' ella una confiansa entera y verdadera.

¡Quínas sorpresas ens reserva la vida! La Emilia era la protagonista del drama que he referit. Al ferli cárrechs per la monstruositat de abandonar á son fill, se posá á plorar amargament, y 'm referí la seva historia:

—Jo—deya soch orfa de mare, y en la vila passava modestament la vida alimentant al meu pobre pare, vell y malalt, ab el fruyt del meu traball unit al de duas germanas mevas.

No sé cóm ni per qué vaig enamorarme perdudament d' un hereu; mes no pel brill de sa fortura. Ell, ab sas protestas d' amor y ab sas demostracións endiabladas, va ferme víctima de las sevas passións carnals, endavinant, l' astut, que jo era més de la seva voluntat que de mí mateixa. Espantat després el cobart de la seva obra, y no volguent reparar la baixesa en que m' havía fet caure, fugí de la població ab l' escusa d' uns negocis imaginaris, prevenintme avants que calía no 'l comprometés, que ho negaría, y que lluny de traure'n jo profit, encare 'm tiraría jo mateixa terra als ulls...

Feu una mica de pausa l' Emilia, y continuá:

—Sé que soch criminal; pero jo pago el delicte de dos: jo sola, ab el meu dolor y ab la renuncia de la ditxa ¡tan jova! que ja no tindré may més... Fassis cárrech d' aquella trista situació meva—afegía;—despitada per l' abandono injust y inconcebible, pobre, ab duas germanas casadoras y un pare honrat, me restavan dos camins á escullir: conservar el fill del meu cor ó abandonarlo. De conservarlo feya pública la meva impuresa y la societat me negava 'l foch y l' aygua, matava de pena al meu pare, perjudicava cruelment á las mevas germanas y era causa de la ruina d' una familia honrada; de abandonarlo... era més criminal encare... La conciencia no 'm permeté decidirme, quan s' avingué á ampararme una bona amiga, en qual casa vaig segrestarme, fent veure á ma familia que me ' anava á servir á Barcelona. Allí vaig parir, y als tres días, la meva

amiga, coneixedora de l' historia, creyent obrar bé, aprofitá un descuyt meu pera portar al meu fill á la porta mateixa de la casa del malehit hereu que jo tan estimava. Podía reclamarlo després, ja ho sé; pero confesso la meva maldat: vaig estimarme més el bon nom, l' honra aparent que l' honra real. ¡Compadeixi á tantas com jo n' hi ha!...

***

En efecte, es digna de compassió la Emilia. Res més que compassió inspiran aqueixas desgraciadas que viuhen en un mitj ambent social que considera deshonrada pera sempre á la noya que s' entrega á un home sense 'l consentiment eclesiástich ó 'l registre civil, puig en una societat com l' actual, plena de preocupacións y prejudicis, li es impossible á la dona soltera passejar ab decencia el fruyt de la lley més sagrada de la Naturalesa: el sér sortit de sas entranyas, perque diuhen que únicament trepitja l' honor social...

¡L' honor social!... Es curiós lo que passa. Desprecían é insultan á aqueixa classe de conculcadoras del honor social, y admeten y saludan ¡hipócritas! á las donas casadas que 's burlan dels seus marits y fan inscriure com á fills del propi matrimoni als que ho son d' un altre home.

N. Bas y Socias

A Sant Miquel del Fay (per *J. Passos*)

Darrera del salt d' aygua.

LA CASA DEL POETA

La presentía prou
la casa del poeta,
ab son jardí florit
al peu de la finestra...
Y presentintla—li feya tot passant
una gran reverencia.

Sabía que allá dins
un home... que no ho sembla,
pare d' unas cansóns
que encare 'l cor m' alegran,
lluny de la prosa—vivía constantment
una vida mes seria.

Un incident casual,
una coincidencia
van fer que visités
un jorn la casa aquella.
Passo la porta—y un cadellet mastí
m' anunciá al poeta.

Tímit y heróich á un temps
sentintme en sa presencia,
no 'n tinch fidel recort
de tot lo que vaig veure:
sols sé d' uns llibres,
d' un quadro molt antich
y d' un pom de violetas.

Sols sé que, un cop cumplert
de ma missió l' objecte,
vaig estrenye una má
—tot nervi—ossosa y freda,
que va semblarme—un excelent confort
per las angoixas mevas.

Sols sé que vaig deixar
la casa del poeta
assaborint la breu
tebió que produheixen,
quan veritables,—ens van de dret al cor
las emocións intensas.

Mayet

PERFILS DE TEATRO

Las prohibicións

—No, senyor; no 's pot entrar: está prohibit.

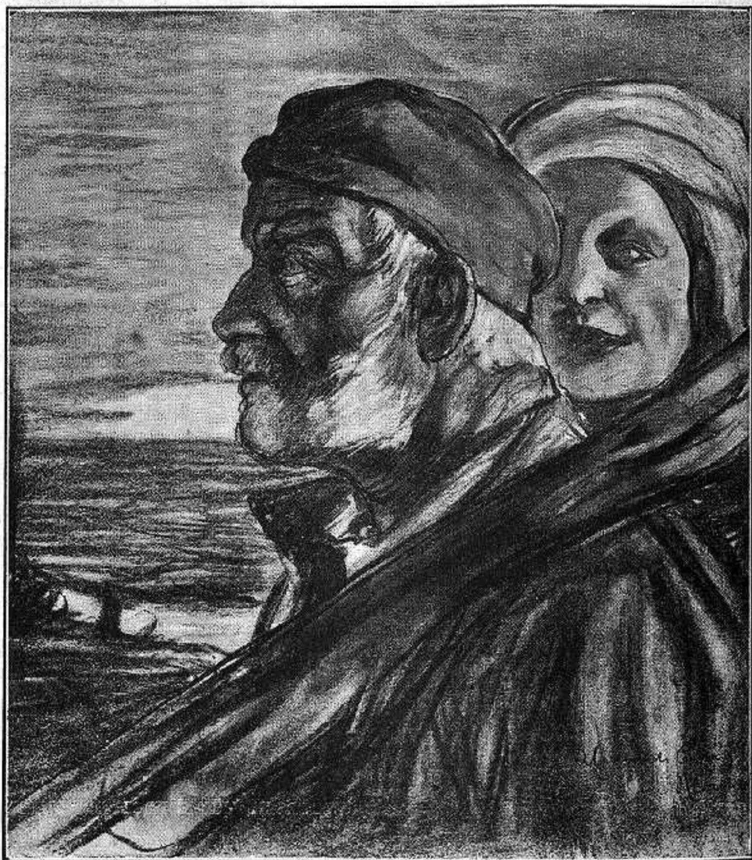
—Dispensi... No 's pot fumar aquí, al escenari. Está prohibit.

—Está prohibit permanéixer entre bastidors.

Quan entreu en un escenari ahont á cada pas s' ensopega ab una prohibició per l' istil, podeu assegurar, ab grans probabilitats d encertarho, que 'l teatro en que aixó succeheix va cap-per-vall.

Es un fet confirmat per la constant observació de molts anys.

Una empresa obra 'l seu teatro y estrena la primera obra. Perque aquesta es bona y mereix ser vista, ó perque 'l públich la dona per anarhi sense regatejar, el teatro 's veu plé cada nit; está alló *calent,* com diuhen per allí. Entreu á las

Aucells del Cap-de-Creus (de *Ramón Pitchot.*)

horas per la porta del escenari, encare que no coneguéu á ningú ni tinguéu cap dret pera ferho, y m' hi jugo un peixet que 'l porter, tan ferotje com es, no us dirá una paraula, y fins es verossímil que us fassi una afable mitja rialleta, dihentvos ademés:

—¿Qué busca á algú, senyor?

Contestéu ab el nom del primer actor ó d' un simple comparsa, y el porter se pendrá la molestia d' indicarvos perahont se va al seu quarto. Vos introduhíu al escenari, colocantvos al bell mitj, allá hont feu més nosa, boy fumant una grossa *tatxa* de cigarro. Si están colocant la decoració y us tiran un bastidor per sobre, els tramoyistas dirán infaliblement:

—¡Cuidado!

El *celador* d' escenari será amable fins al extrém de demanarvos foch de la *tatxa* per' encendre un cigarrillo, y tota la gent qu' allí hi ha pera observar si 's cumpleixen ó no las ordres de la empresa, fará 'ls ulls grossos. Si esperéu á que alsin el teló y seguíu entre bastidors, ningú us molestará, y fins el *traspunt*, encarregat de la missió de clavar empentas á tot bitxo, us pregará que 'l dispenséu si us molesta al donar la sortida á un cómich. Tot va com una seda; els cómichs tenen *més gracia que Deu*—segóns frase usual y modesta;—la tiple canta com un ángel y fins el coro está superabundant.

N' hi ha prou ab observar cuidadosament aquests síntomas pera sapiguer que 'l teatro es plé.

Pero...

Pero, ja siga perque l' obra sols ha tingut una forsa ficticia, ó perque al públich li ha vingut per no anar allá hont anava avants, el teatro s refreda poch á poch, y als quinze días hi ha *déficit*. Tornéu á fer lo que avants féyau.

En primer lloch té 'l porter del escenari severíssimas ordres y será en vá que donguéu una rahó de pés pera entrar:

—Es que vaig á avisar al primer actor, que li está finant la seva mamá política—diheu.

APUNTES

Un pati de Ripollet (per † *Andreu Solá*).

La cárrega dolsa (per *J. Juliana*).

—Encare que se li mori tota la familia—respón aquell home que ja no es porter, sinó una fera.

Vull suposar que á pesar d' ell logreu penetrar fins al escenari y que feu allí lo mateix que féreu avants.

—¡Eh!—us dirá 'l *celador* donantvos un cop á l' espatlla.—Aquí no 's pot fumar.

—Pero ¡si he fumat aquí mateix fa quinze días!

—Donchs, ara hi ha ordres novas...

Llenséu el cigarro y us fiquéu entre dos bastidors, perque 'ls tramoyistas vos han tirat damunt, sense avisar, un murallot de l' Edat Mitja, y allí us trobéu de nou ab el *celador*.

—No 's permet estarse aquí á ningú—diu ab l' accent més aspre possible.

—Pero...

En aixó, arriba com un automóvil el *traspunte* que al passar casi us fa caure. El *traspunte* s' irrita y exclama dirigintse al *celador*:

—¡Pero, home! ¿Es que no hi ha modo de treure aquestas nosas d' aquí?

El *celador* interpelat vos agafa pel bras y us fá passar la porta sense més ceremonias.

Ja ningú fá bé las cosas: la tiple canta com un gripau mascle; el primer actor té més *pata* qu' un elefant, y el coro ho fá tot desatinadament.

Tot son prohibicións y ordres novas: no 's pot fumar, ni caminar, ni parlar, ni estussegar, ni riure, ni fer absolutament res de lo que avants semblava natural. Y quant més baixa la recaudació de la taquilla, més severas y abundants son las ordres de l' empresa.

Tot plegat, aixó no ha dut un espectador més al teatro; pero s' ha complert ab la tradició.

No ha fallat un sol cop: sempre que he ensopegat en un escenari ab prohibicións desusadas, he vist divorciarse al públich del teatro en que aixó succeheix, com si 's tractés de dos fets inseparables.

FREDERICH URRECHA

DURANT LAS FESTAS (per *J. Robert*)

—¿Voleu aygua, company?

—Cá, home; l' aygua espatlla 'ls camins y destorba las festas.

IDILI

NOTA D' ESTIU

El sol cau aplomat damunt la terra.
La calor sofocant
enerva 'l cos, y un vent plé de calitja
com si d' una fornal
sortís, las verdas fullas del herbatje
mustiga sens pietat.
Els arbres corpulents y centenaris
sas brancas coll-torsant,
aclaparats pel sol, un ruixím d' aygua,
esperan ab afany.
Brunzeix el burinot. Las sargantanas
no massa lluny dels caus,
inmóvils se las veu, de panxa á terra.
Tan sols se sent el cant,
seguit y neguitós de las cigalas,
com cant de funerals,
mentres que las formigas afanyosas,
emblema del Traball,
arrastran l' aliment que las sustenta
als seus amagatalls.
Sota d' un garrofer de grossa ufana,
'hont no hi penetra un raig
de sol, gentil pajesa dormiteja.
Cubreix las sevas carns
morenas, incitants, atapahidas,
un faldilló tot blau,
y la sola camisa qu' empresona
formas exhuberants.
De prompte compareix un home jove,
fornit y tot colrat
pel sol; s' acosta envers á la pajesa;
la contempla un instant,
y fent un xich de fressa, la desperta.
Ella obra 'ls ulls...
. . . .
. . . .
Y en tant,
que l' astre rey, de foch ompla la terra,
retruny per tot l' espay
un bes d' amor ardent qu' abrusa 'ls llabis;
un bes que may s' acaba; llarch... molt [llarch...

LLUIS G. SALVADOR

¡Soledad! (Estátua de *R. Atché*.)

TIPOS DE TALLER (per *B. Gili Roig*)

El modelo predilecte.

CAPRITXO (per *J. Robert*)

Un *sport* original.

UN TERRÓS DE SUCRE

MONÓLECH IMPROVISAT Á CA'N PARÉS DURANT UNA VESPRADA D' HIVERN DEL ANY 1896

ESCENA ÚNICA

Representa una habitació ben amoblada; porta al foro per la qual apareix Don Casto, deixant el paraygua tot mullat y encenent una bujía.

¡Bueno! *(Assentants'hi.)* Ja hem arribat; ja soch á casa... com ahir... com antes d' ahir... com tots els días... com totas las nits: la cansó de sempre. *(Tocan horas.)* Las dotze. Tinch set horas davant meu, set horas negras, interminables: tota una nit d' hivern ab pluja, sense son y ab moltas ganas d enrahonar, mes que ganas, verdadera necessitat, y es que avuy he passat una vetllada ben diferenta de totas...

Figúrinse que ara mateix... es á dir ara mateix, fa dos horas; á las deu... pujava jo pel passeig de Gracia, quan al arribar al xanflá, número 113, 'm trobo á la Tomasa, que sortía de casa dels Rieras, senyors d' upa, íntims amichs meus y que ja ho eran del papá...—Oye, Tomasa, ¿están en casa los señores?—*Si, señorito.*—¿Acostados?—*Entoavia no.*

Pujo, truco en el principal; obra l' Antonia, un' altra criada vella, casi sorda, que mitj adormida 'm fa passar al menjador. Vora la ximeneya, y visiblement nerviosa trobo sentada allí á donya Isabel, una bona senyora de cinquanta anys, mentres don Pablo, 'l seu marit, embolicat ab llarga bata y el casquet fins als ulls, passeja á grans passos y ab cara de *pocos amigos:* cap dels dos ha notat la meva arribada.

—Bona nit, Pablo. Deu la guard, Isabel.—Se 'm quedan mirant com si baixés de la lluna...—¿Qué hi ha? ¿qué 'ls passa?...—*Res,* diu donya Isabel.—*Molt,* crida en Pablo...—¿En qué quedém?—*Seu, seu, ja t' ho explicaré, si tens paciencia per escoltarme.*

M' hi assento y comensa donya Isabel á explicar el disgust qu' estavan passant per falta de sucre á casa.—No es veritat.—Bueno, perque n' hi ha poch.—Tres terrossos.—No 'n té per comensar el noy.—Que s' hi tiri sal.—No tindrém

ORADOR DE CAFÈ (per *Pep*)

—El problema social els que manan ben bé que l' han resolt per ells... perque son uns *socios!*...

SISTEMA MUNYON (per *Pep*)

—Al escampá uns específichs de uns resultats tan magnífichs, no m' impulsa altre ideal que l' amor universal.

mala sal.—Isabel, que ja no puch més!—Pablo, 'm matarás!—Isabel, que faré un disbarat!—¿Eh? ¿qué 't sembla?—¿Qué li sembla, Casto?—¿Qué me 'n dius?—Qu' es horrorós.—No te 'n burlis, jo 't voldría veure al meu puesto. Mentres donya Isabel anyadía:—Vosté no coneix á l' Enriquet...—No s' enfadi, Isabel; pero vostés tenen la culpa de tot.—Tot lo que vulgas, pero ara la cosa ja no té remey.—¿Que no té remey? ¿A quina hora torna l' Enriquet?—¡Oh! va com va; generalment fins que surten del Liceo... Y tú, ¿qué 't fas els vespres? Ara no 't veyém may.—Realment, avuy per mí ha sigut un día de proba, un día d' emocións. He vingut per distréurem y ja 't dich jo que ho he endavinat. *(Pausa.)* ¿Te recordas de 'n Vidalet?—¿D' aquell infelís que recullía tubos quan en Martí ens feya el retrato?—Aquest mateix.—Prou que me 'n recordo; pero ¿á qué vé ara?...—Ja ho veurás, ara el que vé de casa seva soch jo.—¿Tú?—Sí, jo.—¿Y cóm la passa?...—Tan malament com vulgas, carregat de familia y de miseria; jo també feya molt temps que no 'l veya quan aquest vespre, al arribar á casa, la portera m' ha entregat quatre ratllas; eran de 'n Vidalet demanantme dugas pessetas.

Eran las set; comensava á ploure; agafo el paraygua y me 'n hi vaig; arribo al carrer del Hospital, una escaleta fosca, estreta y humida; pujo amunt, amunt; tot tancat; á dalt de tot trobo una porta oberta, pego dos cops de paraygua y respón la dona de 'n Vidalet.—¿Quí es? ¿Quí hi há?—Soch jo, en Casto. ¿Cóm es qu' es tan fosch?...—La claror d' un fanalot qu' entrava á través dels papers que feyan de vidres en el balcó d' aquell quarto desmantelat, il·luminava aquella mare mitj ajeguda sobre uns draps, abrassant á una noya que somicava, dihent:—Mama, tinch fret.—He rebut un recado d' en Vidalet, y per axó he vingut. ¿Qué no hi es?—De bon dematí se n' ha anat y encare no l' hem vist. Ahir vespre, aquí davant ens van donar unas sopas; també son pobres, se 'n cansan... y avuy no hem menjat res.—Mentres tant la noya somicava.—*Mama, 'm vull morir.*—Calla, filla, calla per Deu, ara vindrá 'l papa.—De prompte un' altra veu: —*Mama, tinch gana.*—¡Ah! ¿ets tú, menut? ¿Tampoch has menjat res?—Tampoch, don Casto.—Y en Lluiset, el noy gran, ¿ahont es?... ¿Qué es fora?—Ahir se 'n va anar y encare no ha tornat... ¡Mare de Deu!—No plori, dona, no plori... Escolta tú, menut, ¿no hi ha cap vaquería per aquí á la vora?—Sí senyor, don Casto... ¡Ay! gracias y Deu li pagui; ves, fill, ves.

Agafo 'l noy, baixém, li faig pendre un vas de llet; entro á la tenda, compro

arrós, carn, pa, y teniu, aquí al costat y cap á dalt.—¡Oh! veurá...—Si ja ho suposo qu' encare 'us deuhen; tot se 'us pagará, aquí teniu tres duros; ala, cap al quint pis.

Entro á la carbonería.—Vos, carbonera, cobreus una arroba de carbó y pujeula á ca'n Vidalet; y tú, petit, au ab mí, tots cap amunt...

Poch á poch hem arribat á dalt; el fogó ja espurnejava; la candela encesa illuminava aquellas mare y filla; la noya, ab las unglas, arrencava la molla, que tot jemegant s' empassava; la mare mastegava la crosta mullada ab llágrimas. Al véurem esclatá en plors; jo feya 'l cor fort, pero 'ls ulls me trahían; la carbonera... s' aixugava 'ls seus ab el devantal... y hasta aquells drapots y aquells rajols també ploravan. Tot plorava menos el bordegás, que agafat en un tros de pa semblava que no hi era á temps: era l' únich que no plorava...

¡Ah! y en Vidalet qu' entrava dihent:—¿Qué es aixó? ¡Ay, vosté: que Deu li pagui tanta molestia!—¡Deixis de molestias! ¿Qué s' ha fet vosté en tot el día?—A casa la Ciutat m' han fet esperar; pero desde la senmana entrant guanyaré tres pessetas cada día. Mira, porto un duro, Roseta.—¡Y que n' es de bon minyó y benchit! Vaja que per avuy ja n' hi ha prou: unas sopas calentonas; aquestas criaturas no poden estar aixís, y hasta demá.—¡Ay, don Casto, que Deu li pagui!—Bueno, bueno, á dormir tothom.

Agafo 'l paraygua, y passeig de Gracia amunt; veig obert, pujo, y me 'ls trobo á vostés barallantse per un terrós de sucre. *(Gran pausa.)*

—¡Ja ho veus quina llissó!—No, Isabel, no; no pretench pas donar cap llissó. Es senzillament un contrast degut á la casualitat.—M' has de fer un favor. Quan vingui 'l noy cóntali tot aixó de can Vidalet.—Avuy no. Demá será un altre día; vindré á dinar y als postres...—¿M' ho promets?—Tens la meva paraula; hasta demá.—Vina dejorn.—No, al dematí, á casa de 'n Vidalet... y á la tarde aquí; y aixís els he deixat, mentres donya Isabel repetía:—Deu l' hi pagui,—com la dona de 'n Vidalet. *(Tocan horas.)*

La una; 'm sembla que 'm trobo millor; tinch son; ala, á dormir. Bona nit tinguin. *(Teló.)*

MODEST URGELL

GALVÁNICAS (1)

Imagino la vida en una flauta, éssent la fusta el cos, y l' ayre l' ánima.

***

Felicitat s' anomena
aquella *bola* menuda
que tots perseguím, quan corre,
y retxassém, quan s' atura.

***

L' home afeminat baixa; la dona, varonil, puja. ¿Voleu més argument, en pró del masculinisme?

***

Molts desafíos son no més qu' «estocada, parada y... fonda.»

***

Servir lo *néctar* de la Veritat en la copa de la Bellesa, es Art.

***

Després d' haver estudiat Mitología, vaig somniar que veya á Venus al través d' un mirall. La realitat, al despertarme, demostrá que darrera l' espill s' hi amagava... Mercuri.

***

Silogisme castellá: «Lo malo abunda mucho; lo que abunda no daña: *ergo* lo malo no daña.» ¿Veritat qu' hi ha molts sistemas fundats en una lógica per l' istil?

***

Al veure las fluctuacións de la Medicina oficial y 'ls avensos de la Higiene, recordo la frase «ce-ci tuera ce-la». Val més prevenir que curar. Sobre tot, ab aqueixas armas que ahir acabavan ab *ina*, avuy ab *ol* y sempre ab l' infelís malalt.

JOSEPH M.ª DE LASARTE

---

(1) Del·llibre, inédit, *Pe 'ls camps de la Neurasténia.*

El gust artístich d' ellas (per *Mariano Foix*)

—¿A quín teatro vols anar? Al que fassin mes bona funció?
—No, papá: al que hi haji mes bona concurrencia.

ESTIUENCA

¡Y qu' es bó tenir temps y pessetonas
per passar deliciosas las estonas!

SONET

Entalamats de flors y fullaraca,
com mil ventalls que l' aura fa remoure;
lliurats de un sol ardent per fer recoure
fins la curtida pell... de la petaca;
mandrosament 'jassats en una hamaca,
que ab balandreig suau l' ambent fa moure;
y entre un chor de mosquits que 's deixan oure
per tots els encontorns de la *barraca;*
cansats de... no fer res, puig sempre es festa,
axís tots dos disfrutan de la sesta,
ell y *ella,* empalagats de ximplerías,
y de mots carrinclons y tonterías!

. . . .

Y ara lector, perdona una estoneta
puig fent aquest *sonet* me vé *soneta.*

J. ALAMALIV

NEGOCI ESGUERRAT (per *Miró*)

Vaja, pleguém, que axó del caball fins mort tira cossas.

EN PLENA LLUNA DE MEL

La llum de un proper fanal, reverberant en el vidres del balcó, iluminava tristament un petit recó de la cambra, quals mobles á penas si s' arribavan á veure. En Joseph Antón y la María Egipciaca, en lo més espés de la penombra, petavan de dents, mitj morts de fret, de un fret intens y penetrant, que semblava caure de las alturas com pluja de gel espessa y menuda. Volían dormir y no podían. Asseguts á cada extrém de un sofá desballestat, quals mollas cruixían horriblement, en vá tractavan de condormirse, girantse y regirantse sens parar, el cervell plé de imatjes aterradoras, lluytant desvetllats ab tota mena de pesadillas invencibles y mortificants.

El parlar els feya por: massa sabían que parlant furgavan en sa desgracia, en las feridas que l' adversitat els hi havía obert en lo més fondo del seu sér. Mes com á la María Egipciaca se li escapés sense volguer una esgarrifansa, en Joseph Antón, estrenyentli una de sas mans entre las sévas, li preguntá:

—María, pobre María méva, ¿tens fam?

—No—barbotejá,—¿y tú?

—Jo... tampoch.

—Lo que tinch—afegí aquélla—es un fret horrible y una gran por á la fosca que 'ns rodeja, y que fá que semblém fantasmas. ¡No poder ni encendre llum! Si á lo menos ne tin-

ASPIRACIÓ DE UN REGIDOR (per *R. Miró*)

— Com á Llopart que 'm dich,
me reventa 'l castell de Montjuich,
y li faré la guerra
fins y á tant que de un buf se 'n vagi á terra.

De «juerga» (per *R. Fradera*)

—¡Que se 'ns ne dona de la circulació fiduciaria!... El cas es que 'ns deixin *circular* á nosaltres.

guessim parlaríam veyentnos y jo sento necessitat de veure't... de veure't bé... de mirarme en els teus ulls.

—El día—afegí en Joseph Antón—no tardará gayre á clarejar: la seva llum escombrará las sombras. Aquesta ditxosa llum la desitjo, l' anhelo, y al mateix temps me fá por.

—Sí—respongué la María Egipciaca;—demá, es á dir, avuy, de aquí á ben pocas horas, ¿qué será de nosaltres? Prompte serém tirats al carrer junt ab aquests pobres mobles, que ni nostres son... Avuy, sense pá; demá, sense pá ni alberch. ¡Quína situació més horrible a nostra! ¡Pobre, pobre Joseph Antón, y qué n som de desgraciats!

Digué, y plorá, molt á pesar seu; plorá amargament, en una explossió de tristesa infinita. En Joseph Antón anava á tirarse als seus brassos pera unir sas llágrimas á las d' ella; pero 'l dominá 'l temor de provocar una escena patética en aquells moments.

Callaren. Se sentían acobardits pera comentar sas desventuras. Creuhats els brassos sobre 'l pit pera combatre 'l fret; capficats y casi erts, semblavan escoltar unas guitarras y una gran gatzara de riallas y veus que, debilitadas per la distància, arribavan fins á n' ells com una vibració dolorosa.

El fret era cada vegada més penetrant y més insufrible. La María Egipciaca, no podentlo resistir més temps, aná á seure's al costat de 'n Joseph Antón, entrellasant ab ell els brassos en busca d' escalfor.

—¡Ay, María Egipciaca, aixó no es viure!—exclamá en Joseph Antón.

—Lo més trist—digué ella—es qu' encare no fá un any tot semblava somriure'ns. ¡Qué felissos éram! ¿Y per qué no podríam serne encare?

Podían y devían; pero no n' eran. Ningú més desventurat que aquell matrimoni jove, casat feya mitj any, volguentse y estimantse ab tota l' ánima, honradament, ab arrobaments de ternura infinita. La plena ditxa, sense trabas, sense obstacles, tal com se l havían imaginada en sas horas de falaguers ensomnis, la gosaren y saborejaren ben pochs días. Pobres abdós y abdós orfes se casaren, tot just en Joseph Antón hagué guanyat en lliures opesicións una plassa de oficial primer del Ministeri d' Hisenda. Conquistá l' empleo en bona lluyta, legalment; més tot just hagué pres possessió del seu cárrech, el ministre, necessitant la plassa de 'n Joseph Antón per un recomenat de Palacio, 'l deixá cessant en mérits d' un expedient infame, urdit de sobre taula en un restaurant.

Els primers días de matrimoni segueren molt felissos pels joves desposats. Fou aquella una sobreixida de passións fondas per molt temps contingudas, una infinita ubriaguesa de amor, la dolsa conjunció de duas ánimas enamoradas, nascudas per estimarse y gosar juntas y juntas saborejar els plahers de la vida,

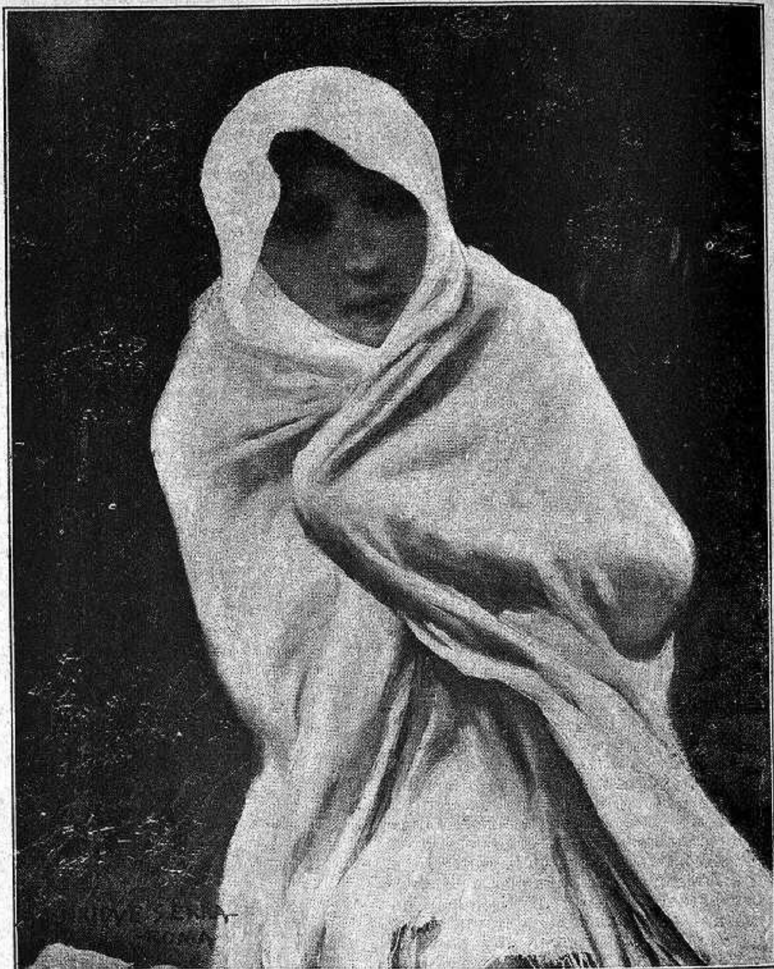
Entre mossegas

(per *J. Pellicer Montseny*)

—¿Qué te 'n sembla de las caixas d' estalvi?

—Home, si no costan gayre d' espanyar, magníficas!

Contadina (per *Enrich Serra.*)

totas las sensacións de la carn y las dolsuras del esperit. Aquella ditxa semblava no tenir límits, com no 'n tenen tampoch la maldat y 'l dolor. El cop sigué aclaparador, brutal. Aná á sorprendels en plena eflorecencia de ilusións, ensomnis y esperansas. Tot se derrumbá en un obrir y tancar d' ulls, tot, menys l' amor que 'ls unía, que á través de l' adversitat seguí fixo, arrelat en els seus cors. Aquella cessantía inesperada era la porta que tancava pera sempre més el camí de la seva felicitat.

De moment no s' amilaná en Joseph Antón. Repentinament sentí transfor-

marse en l' home fort, capás de lluytar contra tota lley de obstacles y dificultats. Volía viure y viuría á despit del mon y de la sort, á despit de tot. La séva voluntat era ferma, inflexible, indomable. L' amor l' esperonava, donantli forsa y vigor capassos pera las més grans empresas. Sería lo qu' ell volgués: advocat, escriptor, polítich, hisendista, home públich, ministre tal vegada. Y si per' arribar á convertir en fets els seus desitjos, en realitats las sevas esperansas, li sigués precís obrirse á cops de puny las portas que li fossin tancadas, á cops de puny las obriría de bat á bat, passant per entre-mitj d' ellas en carro triomfal, testimoni de sa voluntat poderosa. Pertanyía á la rassa dels forts, dels qu' en la lluyta per l' existencia no 's donan may per vensuts. Volía y aixó li bastava.

Fullas de primavera (per *B. Gili Roig.*)

UN ACCIDENT (per *J. Robert*)

¡Aboca!

Pero la miseria se li ficá á casa avants de que li fos possible medir la forsa de la seva voluntat ab la forsa del destí. Darrera dels deutes vingueren las privacións y las vergonyas; els viatjes á la caixa d' empenyos; y més tart, la fam, l' absoluta carencia de tot. Inútilment aná á trucar á distintas portas: totas las trobá tancadas y barradas, y la miseria, ab la seva cara esglayadora, aná fentse cada cop més gran, més permanent y més fixa.

Encare que no per manament judicial sino per ordre del amo de la casa, atesa per educació y noble orgull, aquell día, per falta de pago, havían d abandonar el pis ans de las nou del matí. Aixís ho havían promés y aixís ho cumplirían.

En això estava pensant la María Egipciaca al temps que la llum del día comensava á esplayarse com relliscant en els vidres del balcó y esbargía las sombras qu' embolcallavan aquell catau de miseria y niu d' amor á un temps, al qual arribavan, com anunciant la próxima catástrofe, els sons metálichs de las campanas de un temple vehí y 'ls primers sorolls de la matinada. Plovía, y l' espatech de l' aygua cayent sobre 'ls toldos de zinc aumentava la melangía de aquell despertar peresós sota un cel monótono y gris. Allá al lluny se guían cantant...

—¡No hi ha Deu!... ¡No, que no n' hi ha!—cridá la María, amidant ab el pensament la intensitat de la seva desgracia.

En tant avansava 'l día anavan en aument els sorolls del carrer, com alguna cosa sinistra que camina y s' acosta á semblansa de la calamitat de Shakespeare. En Joseph Antón y la María Egipciaca, callats per efecte de un marasme de la voluntat, vensuts per la son, acabaren per no sentir els remors del carrer, ni 'l traqueteig dels carros, ni 'ls ecos aixordadors de las campanas, ni l' espatech de l' aygua al rebotre

UN SOLISTA (per *J. Robert*)

Tan solista y tan sol
que per tocá' hasta 's porta 'l faristol.

sobre 'ls toldos de zinc; tot enmudí y morí per' ells... Dormiren á tot dormir, enganxats, per dirho aixís, l' un al altre, asseguts al sofá, puig el llit nupcial, arca santa dels seus amors, havía anat á raure al *Rastro*, y allí estava en venta, com testimoni material y mut de humanas desditxas. Dormiren per espay de dos horas, sempre molt juntets, ab els brassos entrellassats; en Joseph Antón apoyant el front sobre 'l pit de la seva esposa, y aquésta 'l cap sobre la nuca del seu marit.

Uns forts cops de campana 'ls despertaren. Era l' amo de la casa que, fidel á sa paraula, acudía á traure'ls del pis. Y al despertar sentiren un fret ártich, extrany, inexplicable; un fret *interior*, fins al moll dels ossos, que 'ls feu extremir... per dintre. Anavan á parlarse; pero 's miraren de una manera tan especial, que 'ls dos enmudiren com ferits de un mateix pensament. En Joseph Antón aná á obrir fent tentinas, y penetrá en la cambra el propietari, quí després de saludar mecánicament, digué ab cert embrás no exempt de rezel:

—Vinch á recordals'hi lo promés: no olvidin que tinch el pis llogat.

—Tot desseguit ens n' aném—respongué colérich y ab dignitat en Joseph Antón.—Pero avants surti d' aquí, volant, ¿ho sent? ó no responch dels meus actes ni de l' educació que he rebut. ¡A fora desseguida!

El propietari sortí tal com se li indicava: volant, espahordit.

Després, recobrant en Joseph Antón la seva amarga tristesa, digué á la María:

—Anemse'n, filla meva: aquí ja hi estém de més.

—Sí, anemse'n — respongué ella, redressantse orgullosa.

Poch ans de abandonar el pis, llensaren una ullada á n' aquellas parets, testimonis dels seus amors, companyeras de la seva miseria. Sigué aquella una despedida tendra, sense paraulas, un adeu á la materia que no per insensible deixa á voltas de volguérsela. També ho es Deu davant del dolor del món y molts son els que l' adoran.

Un cop al carrer comensaren á caminar sense saber ahont dirigirse, á la ventura, de brasset pera no caure defallits y morts de son. Sense donarse compte de lo que feyan, tiraren pel carrer de Atocha, después pel de la Concepción Gerónima, seguint pel de Barrionuevo, y al arribar al de Toledo, emprengueren la marxa cap á las aforas de Madrit, xapollant pel fanch, aguantant impassibles la pluja cansonera que anava cayent, lenta, implacable, fecondant la terra.

En els desmonts de la pra

EN EL CAMERINO (per *Mariano Foix*)

La divette:—Perdi cuydado, que mentres abrassaré al tenor pensaré sols en vosté.

L' empalagós:—Ho crech aixís mateix; pero preferiría que ho fes á la inversa.

dera de Sant Isidro cayguéren sobre 'l pedrís de una portalada ruinosa, famélichs, enrampats de fret; y arribada la nit, la campinya madrilenya, embotornada, trista y árida, era testimoni de un drama incruent, qual orígen era precís anar á buscar en la médula de nostras corruptelas políticas.

Adolf Marsillach

METAFÍSICA PURA

Sento á fora 'l carrer
las passas ressonantas
d' endarrerits vehins
trencant quietuts extranyas.
Vejent que per moments
la espelma se m' acaba,
depressa, adelarat
comenso á despullarme;
m' entafuro en el llit,
me tapo bé la cara,
m' estiro tant com puch,
y, al fé una esgarrifansa,
vull espantar la por
y esclato una rialla.
La espelma, mentrestant,
va esmortuhint sa flama.
Observo que 'l cremell
vol revifarse encare
y en son darrer badall
de llum, interminable,
hi fixo atent els ulls,
frisós, l' alé aguantantme,
com si altra llum ab ell
dins mí anés apagantse;
y 'm sento fret el cap,
l' esquena enravenada,
paralisat el cor
y seca la garganta...
La espelma, en aquell punt,
ha extingida sa flama,
Veig que ha arribat per mí
el gran fí inevitable:
y 'm sento mort, ben mort,
congestionat de cara,
el cos inflat, las mans
damunt del pit creuhadas;
probo d' alsá 'l bras dret,
ó d' arronsá una cama...
tot me sembla aferrat
á la materia estática.

. . . .
—¡Que bé m' hi trobo aixís!
Ja 'm poden fer la caixa...—
dich, y m' entra la són
que ve á recompensarme
del fadigós traball
de tota una jornada.

Alter Ego

L' AMPOLLA Y EL PORRÓ

Digué la jove Ampolla al vell Porró:
«—Avi, no us puch sufrí.
Tan ventrudás y ab tanta provisió,
al últim per doná un trist rajolí!...
Padrí, sou molt ganyó;
jo, quan rajo, á gran raig dono 'l meu ví.»

—

Y 'l vell Porró á la Ampolla contestá:
«—Llengudassa, també, si convingués,
com rajas tu podría jo rajá,
que tinch broch gros; peró m' estimo més
poch-á-poquet doná
que, en un dí amen, quedarme sense rés.

—

De pobles adestrats en previsió
honrós símbol será sempre 'l Porró;
com l' Ampolla de pobles molt llenguts
que, rajant molt, aviat quedan aixuts.

J. Riera y Bertrán

PER LLUIS ROUMIÉUX

Deu de dos ángels present te feya
dante dos fillas pel teu encís:
si cap n' hi havía com ta Mireya,
cap se 'n trobava com ta Anaïs.
Era l' espléndit sol del teu día,
la teva joya lo teu amor,
quan Deu per sempre te la prenía
ton cor de pare ferint de mort.
Mentres lo poeta (1) d' ella 'ns parlava,
«al mon—me deyas—ja no hi faig res!»
L' ánima teva que l' anyorava
ara es ab ella per sempre més.
Nimes la hermosa, gentil Bellcayre,
¡vostre felibre ja no 'l teniu!...
De la Gran-Torre l' aucell cantayre
deixá per sempre desert lo niu.

F. Bartrina

---

(1) Mossén Jacinto Verdaguer en la poesía que li endressá y que llegí en el cementiri mossén Jaume Collell.

PARÍS COSMOPOLITA (per *S. Azpiazu*)

L'American-Bar.

NOTAS DE PRIMAVERA

Abril

Del mes d' abril novellas soleyadas,
esberlan el mantell que l' hivern rúfol
ab son glacial rigor al Montseny posa
com estandart de sa potent crudesa.
Y en tant desapareix, com relliscanthi
las joganeras ayguas hi devallan
per tots indrets, fent saltiróns graciosos
mostrant el seu content á la Natura,
pel moviment y vida que gaudeixen,
quin moviment y vida arreu escampa
son remorieg alegre al fer sa vía
d' un cap al altre cap de nostra terra,
fins á besar el mar, y ab ell confondre
las dolsas cansonetas de montanya,
entre 'l compás d' hermosas marinescas
que entonan las onadas bellugosas,
formant tot un conjunt plé d' armonía:
¡fruhint de goig inmens aquestas platjas!...

Maig

Las flors ab suau perfum l' oreig embauman,
vestint de mil colors jardins y boscos;
las aus al contemplar tanta follía,
xisclejan per l' espay dolsas canturias;
y 'l maig, lo fill xamós de Primavera,
arriba omplint de goig la terra tota!

. . . .

Del bosch y del jardí las flors triadas,
donzellas molt devotas enramellan
per durlas á embellir l' altar sacríssim
voltant l' hermosa imatje de la Verge.

. . . .

Del bosch y del jardí las flors ja mústegas,
desfullan els aucells, teixint ab ellas
manyosament sos nius entre 'l brancatje
y 'l fruyt de llurs amors hi dipositan,
guarnintlos ab rezel, tal com si fossin
estutxos guardadors de ricas perlas.

Juny

El juny n' es arribat; ell es qui porta
la fals á relluhir per la planura,
alsant hi en breus moments filas de garbas
d' ahont rebrollará lo pá dolcíssim!
El juny n' es arribat; ell es qui 'ns porta
l' hermós pomell de festas casulanas
que esplayan tot l' estiu á Catalunya,
y aplegan en un poble 'ls altres pobles
en armoniós bullici confonentlos;
quin llás de germanó, mes ferm relliga
lo serpenteig gojós de las sardanas,
que extrenyen nostras mans una per una
y alegran tots els cors, puig vells y joves
fruhint d' igual dalit, las repuntejan,
els uns boy recordant llurs temps felissos
ab sa desdentegada mitja-rialla,
y 'ls altres xiuxejant paraulas dolsas
entrellassats quiscun ab sa parella!

Joseph Girbau y Tordera

EN SORTINT FADRÍ

¡Y qu' estich alegre!
¡Y que soch felís!
D' aquí vuyt senmanas
sortiré fadrí!
Ahir vespre l' amo
va dirho al padrí.
Tallo, cuso, enformo
d' alló mes pulit:
res de ximicadas,
séchs ni malcusits.
Sé 'l que 's diu la feyna
tréurem d' entre 'ls dits,
fins per presentarla
als mes letxuguins...
Per arribá á mestre
porto bon camí.
Seré fadrí prompte,
ma renoy, fadrí!...
¡Y qu' estich alegre!...
¡Y que soch felís!...

—

Si com l' amo pensa
surto un bon fadrí,
llarch de mans com gayres
no se 'n hajan vist;
un parell al día
bé 'l podré enllestir,
y al cap del dissapte
fan, no mirant prim,
divuyt pessetonas...
ben aprop de vint.
Noy ¡quatre durassos!...
noy ¡qué seré rich!
Qué 'n faré de cosas
que porto al magí!
Treuré per la quinta,
compraré un vestit,
corbata vermella,
gorra de setí,
y després... Qué alegre,
qué content estich!

—

Al veure'm las festas
mudat y polit,
passejar com puga
ferho 'l senyoriu,
dirán molts:—¡Quín jove!
fa bon goig aixís!
Veyeu quí ho diría
que sigués en Quim,
l' aprenent fins ara
de ca 'l Ponsetí.—
Y com el bigoti
ja 'm sombreja un xich,
jo, perque ab mes pressa
pugui anar sortint,
tot recargolantme'l,
pensaré entre mí:

Qué badochs que's tomban
á guaytar, refiich!...
Si ho diré ab la cara
qu' he sortit fadrí!...

—

Mes, la que voldría
que 's ficsés en mí,
es la bona mossa
del betas y fils,
la de aquells ullassos
y 'l peuhet tan xich.
Per ella ho voldría
ben crescut tenir
el bigoti, qu' ella,
ella es sols per quí
sento mes desitjos
de arribá á fadrí...
No sé si li agrado,
may ens ho havém dit;
donchs ¿qué respondría
si 'm digués qué tinch,
qu' es ab lo que compto
per d' alló?... Manins,
cal fer guardiola
primer qu' embestir.

—

Pero ¿quí s' espanta?
Sortiré fadrí
als setz' anys y mesos,
poguent tení als vint
per pagar la quinta
y arreu establí'm.
Llavors, quíns bigotis
que deuré tenir!
Ja faré respecte...
Seré mestre Quim...
y aquella mossota
no 'm negará 'l sí;
per que... vaja, gracias
d' un pervindre aixís
tan de mel y rosa,
tan dols y bonich!
¡Y qu' estich alegre!...
¡Y qué soch felís!...
¡D' aquí vuyt setmanas
sortiré fadrí!

F. Ubach y Vinyeta

SÚPLICA

Ninetas aixeridas y bufonas
¡per Deu, tan crudelment no 'm feu sufrir!
No 'us aixequeu quan plou tant las faldillas,
no m' ensenyeu dels tous els tremolins,
no 'us moguéu caminant ab tanta gracia,
ni tampoch presumiu com presumiu,
que al veure'us tan bonicas y ben fetas
experimento en mí un ardent desitj,
y al pensar que jamay heu d' ésser mevas
el cor d' enveja y rabia 'm feu glatir.
Si es que 'm voleu matar, mateume prompte;
mes no fentme denteta... de un enfit.

Pere Llavería y Estivill

SOTA L' OMBRETA

Jo 't vaig veure un jorn, xamosa donzella,
jo t vaig veure un jorn, hermós serafí:
de totas las flors tú érats la mes bella,
la mes perfumada del flayrós jardí.
¡Y que bé que anares, sospir de mon pit
á trobarla á l' ombra de un roser florit!
Sota l' ombreta, l' ombreta, l' ombri,
flors y violas y romaní.

—

A la llum del sol s' obra la poncella,
y als petóns del sol se marceix la flor:
al sol dels teus ulls se 'm va obrir, donzella,
la poncella closa del primer amor.
Perque no 's mustigui jo la posaré
á la sombra fresca del mateix rosé'.
Sota l' ombreta, l' ombreta, l' ombri,
flors y violas y romaní.

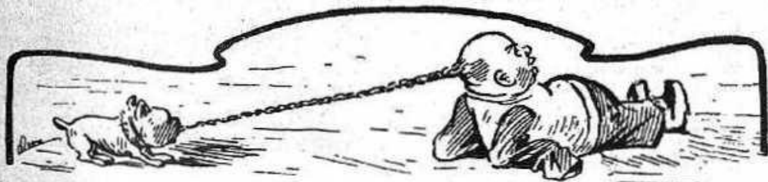
—

Sortirá lo sol, brillará lo día;
se pondrá lo sol, morirá la llum;
y 'l meu cor tindrá, dolsa vida mía,
día y nit y sempre lo mateix perfum.
May sabrás que t' aymo sempre lo mateix,
qu' entre la vergonya mon amor floreix.
Sota l' ombreta, l' ombreta, l' ombri,
flors y violas y romaní.

—

Quan vingui la mort á buscarte, hermosa,
li diré á la mort que vingui per mí:
será 'l nostre llit la mateixa fosa,
nostras esposallas la mateixa fí.
Fins colgat de terra, com tendra llevor,
en la sombra humida florirá 'l meu cor.
Sota l' ombreta, l' ombreta, l' ombri,
flors y violas y romaní.

J. Roca y Roca

EN LA PLATJA (per *J. Cuchy*)

El Tauró y la Sirena.

L' AVARO

—Arcís—diu al espós la pobra mare
els ulls negats en plor—
el noy está mes mal. ¡Pensa qu' ets pare
y el teu fillet se mor!...
Y pensa que si Deu al cel el crida,
conforme estich tement,
ab la vida del fill també la vida
aniré jo perdent.
Cridém consulta, Arcís, ¡es l' última obra
que fem per nostre fill!
que á cambi d' aquest or que á n' á tú 't sobra
el treguin del perill.

. . . .

El nin ha mort. Sa mare, com mitj boja,
son cos al bressol junt,
á copia de petóns fa tornar roja
la cara del difunt.
Y 'l pare mes enllá, la testa baixa,
frenétich, els punys clou
murmurant entre dents:—Ara la caixa...
l' enterro... ¡un gasto nou!

BALDOMERO BONET

BUSCANT PIS

A MON AMICH ANDREU FONT Y MAURI

—Dispensi... ¿qué fora vosté la portera de...

—Per servirlo... ¿Qué se l' hi ofereix?

—¿Qué té las claus d' aquest principal que hi ha per llogar?

—Sí senyor... ¿Qué 'l desitja veure?

—Prou; pero... lo que voldría primer fora que 'm permetés descansar un rato...

—¡Ah! Sí, senyor, sí; segui... segui...

—Moltas gracias. ¡Ay! Sembla que 's torni de mort á vida... Aquest ditxós Ensanxe... tot es pujada. *¡Canario!* quína corrent d' ayre que hi passa per aquí. Jo que estich una mica entressuat... ¡atchist!... Vaja, ja hi som; veyám si hauré quedat *servit*.

—¿Qué hi es propens á *encostiparse*?

—¡Ay, senyora!... Els malehits costipats son el meu purgatori en vida.

—¿De veras?

—Vosté potser no ho voldrá creure; pero aquesta malehida requesta es causa de que únicament fassi tres mesos que soch

TIPO GRANADÍ (per *E. Gutiérrez*)

Venedora de flors.

casat, ab tot y fer més de vint anys que tenía els documents enllestits y las amonestacións tiradas.

—¡Uy Jesús!

—Tal com li conto, senyora; vint anys enrera, únicament faltavan dos días pera la ceremonia del casament y un malehit estornut va tirar per terra tot el castell d' ilusións que m' havía format; perque, no hi tingui dupte, senyora, demá tindré de fer llit.

—¡Vaya una creu!

—Si no que no crech en bruixas, me pensaría que algú 'm fá patir. Me comensa ab un estornut, m' agafa un tremolor de genolls y un petament de dents que sembla que balli un *zapateado*... assentat. Com que 'm troba prou poderós, m' agafa de plé á plé y l' endemá ja desvariejo. 'N vulga á las horas de mostassas, citrats, sangrías, injeccións y píldoras de tota mena? Total, que fins després de sis ó set senmanas de llit no comenso á veure'm las orellas; pero unas orellas primas... transparents... ¡Veji ab conciencia quí té valor pera casarse després d' una *calda* d' aquesta naturalesa!...

—¡Ja li asseguro...!

—Naturalment, ¡adiós casori! Jo, pel perill de recaure y la futura cansada d' esperar, quan me trobava restablert del tot, ni ella 's recordava de mí, ni jo ab prou feynas d' ella.

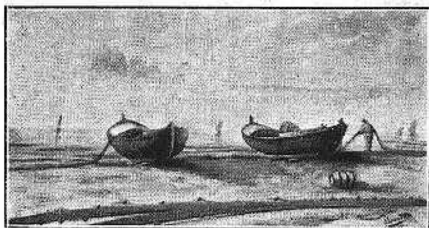
—¡Já, já, já, já!... Es xocant.

—No rigui, senyora, que no s' estila ara fer l' amor com algún temps. Avants se picava més fondo... Recordo qu' últimament ens enviavam unas cartetas tan ben perfumadas, que de pensarhi no més ja 'm venen rodaments de cap. ¡Quína manera més acentuada de manifestar nostres anhels!... ¡Alló era brasa viva! Pero dispensi, senyora; jo estich tal vegada molestantla y á mí no m' agrada abusar de la condescendencia de las personas... Com li deya, un servidor es casat de poch, y días ha que la Felipeta—qu' es la meva senyora—'m diu:—*Serafí, jo no puch més: ó prens un determini ó jo aquí m' hi moriré.*— Y té rahó la pobra: figuris que vivint com vivím en la Rambla de las Flors sembla que tot haurían d' ésser fragancias, ¿veritat? Per lo que 's diu al davant, bueno; pero casualment la finestra del menjador dona sobre la Boquería, y la mala fortor dels menuts no 'ns deixa viure. Veurá que 'ns asseyém á taula y... —*Serafí.* —*Felipeta*—li dich jo;—*¿qué tens, lleminadura meva?* —*Ay, no ho sé,*—'m respón ella. Tors el cap, y l' una basca darrera l' altra, 'm queda com afinada. Jo bé la predico y n' hi faig

FULLAS D' ÁLBUM

Prop de la reixa (per *J. Juliana.*)

La platja de Mongat (per *Facerias M.*)

La iglesia vella de Tiana (per *Facerias M.*)

ENTRE CALOYOS FRANCESOS (*A. del F.*)

—Vet'aquí que tú tenías pipa y no tenías tabaco...
—Y tú tenías tabaco y no tenías pipa...
—Y ets tú el qui fumas.
—Donchs bé, tú escup.

EQUIPO COMPLERT (per *R Miró*)

—¿No 'ls sembla que 'l barret de palla demana un trajo complert y un parassol?

de reflexións... Sí, sí, prou; com si ho digués á las cetrilleras. Me surt ab la ditxosa fortó dels menuts... se li negan els ulls y ¡bona nit violal ja la tením armada per tot el día. ¡Ay, Senyor, quína lluna de mel més desgraciada, perque lo qu' es ella, senyora, hi perdrá la salut!

—Perque voldrán, si acás; en trobant una habitació que reuneixi millors condicións, s' hi trasladan.

— Aixó es lo que pensém fer.

—Es el millor remey.

—Y digui, digui... ¿quín preu té aquest principal? Miri qu' als senyors no 'ns va bé 'l regatejar. ¡Digui l' últim!

—Ja veurá, l' últim... ¿Vostés no deuhen tenir fills, ¿veritat?

—Senyora... ¡no més fá tres mesos que som casats!

—Jo li deya perque 'l propietari té manat que si ls inquilinos tenen fills sigui un preu, y si no 'n tenen un altre.

—(Ay ay, ¿que s' empatolla aquesta dona?) Es dir que ab criaturas...

—Son vintivuyt duros al mes, sí, senyor; y sense criaturas, vinticinch.

- Pero, aixó es un absurdo; aixó es atentar als drets matrimonials; aixó es cohibir...

—Fill, será tot lo que vosté vulga; pero qui mana, mana.

—Senyora: 'n conech de molt salvatjes de propietaris; pero cap, cap com aquest... *que no conech.*

—De tots modos, si 'l pis li convé, per lo del aument de preu, no estigui. ¡Vosté ray!

—Ay ay, ¿qué vol dir ab aixó?

—Res, res; pero 'm sembla que á la seva edat...

—¿Qué vol dir á la meva edat?

—¡Vamos, home, no 'm fassi riure!...

—¡¡Senyora!! Vosté té unas reticencias qu' ofenen; vosté tracta de burlarse de mí y jo no ho tolero, ¿ho té entés?

—Bueno, bueno; veji si 'l pis li convé...

—¡Deu me 'n guard! ¡Ni de franch! (Qué s' ha figurat aquesta beneyta!)

—¡Miri que té 'ls darreras molt orejats!

—¡Vaji al infern, mofeta! (¡Quína portera més descarada!)

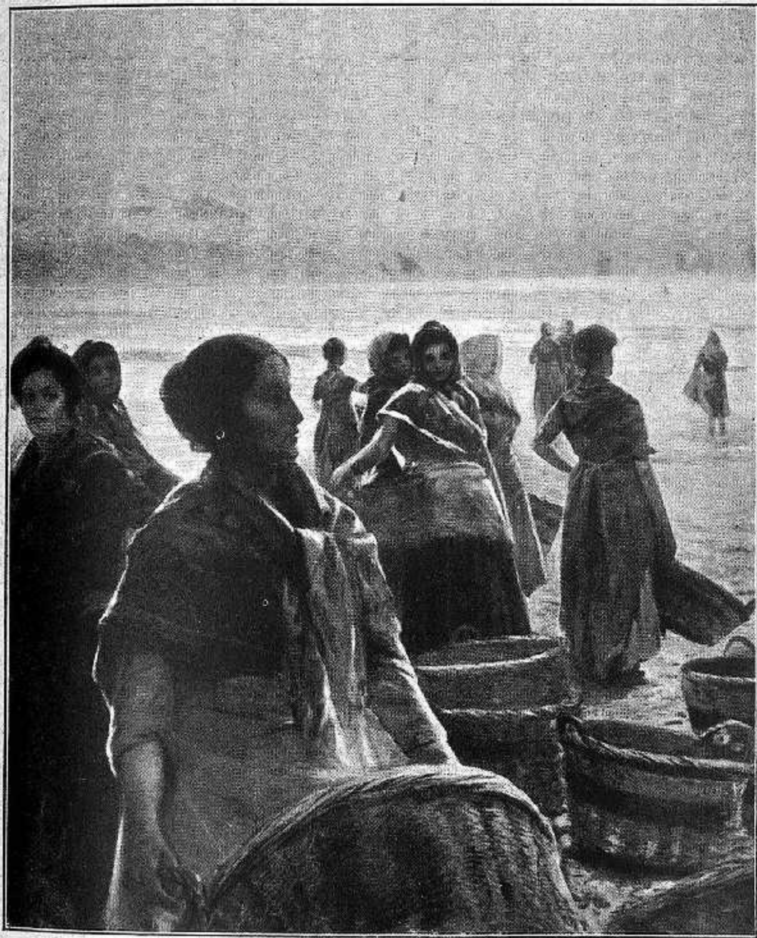
—¡Estiga bonet, senyor Serafí!... ¡Já, já, já, já! ¡Quína llástima que no haguém fet fira! 'M sembla que entre ell y la *seva Felipeta* m' haurían fet passar algún bon rato.

JOSEPH ROSSELLÓ

NOCTURN DE TARDOR

L' última llambregada del crepúscul
sobre la plana inmensa s' esbandía,
y en tant que deixondeix la nit sas alas
puntejan els estels y 's multiplican.
La brisa—com si hagués arribat l' hora
de llensar al espay sas armonías—
polsa afanyosa cada embull de brancas,
cada jonch, cada randa de falzía,
mentres que á son pur bes respón [planyívol
l' arpegi de las fullas malaltissas...
El misteri amortalla la Natura
qu' al ritme del silenci va adormintse...
Y sols l' aire en sos plechs recull la copla
que del cim del fossar el mussol xiula.

ORIOLA RIBAS

CADAQUÉS.—Esperant l' arribada de las barcas de l' encesa. (Quadro al oli de *E. Meiffren.*)

RECORT

Me sembla qu' era ahir: ¡ab quina ditxa
netejava l carret,
y hi enganxava al cap d' un rato l' euga
per vindre á preparar el casament!
Tres anys que al vostre mas ab gust
[venía
dos cops cada semmana, y sempre á peu;
pero aquell jorn vinguí á caball per serne
lo darrer del festeig,
y tenir que portar las tevas robas
á casa ab el carret.
El día avants havía fet un xáfech;
las rodas s enfonzavan pels torrents,
pero també la tralla funcionava
sense pará un moment,
y es qu' estava furiós per abrassarte,
y darte al mateix temps
l' estoig de joyas que lluhir devías
l' endemá al casament.
A mitj camí ja vaig trobar els gossos
de ta casa, rebentme molt contents.
¡Quins alegroys! Me feyan unas festas
com si tú las hi haguessis manat fer.
Engelosida l' euga els ulls acluca,
y renillant de rabia pels gossets,
agafa un trot molt llarch, casi volava...
¡Y com tallava 'l vent!
Si llavors me 'n prometen quaranta
no la dono, per qué [onsas
ab tot y anar mitj coixa y d' ésser bornia,
era molt baix el preu,
ja que ab aquell delit que ni 'l somiava
me feya guanyar temps,
y eran grans mos desitjos de besarte
en día com aquell.
Prou sentirías la picarolada
al arribar al mas; per xó, amor meu,
sortires molt contenta á la finestra;
y de tos llabis bells
n' eixí una rïalleta encisadora,
capás fins de temptar á un sant del cel.
Baixares las escalas ben llaugera,
llaugera t' enfilares al carret,
y á n' allí protejits per las estoras
estampí en tas galtonas un llarch bés.
—Veyám que m has portat en eixa
—vas dir veyentla.—Té [capsa
—jo 't responía—prenla qu' es la ofrena
que sella l' amor meu.—
Ben contenta l' agafas
y á ta mare la portas, quí al moment
cofoya va á ensenyarla á las vehinas
deixá'ns al fí solets.
—¡Oh!... ¿ahont es ton pare?—al punt
[jo 't preguntava.
—A regá 'ls bróquils—contestares.—Bé—
vaig mormolá, empenyente envers la
y aprofitant el temps, [cuyna;
ens varem revenjar d' aquellas tardes
que no 'ns deixavan sols ni un trist
[moment.
Recotzada tú estavas á l' aiguera,
y jo fente petóns sense cap fré,
tants, que crech que l' aixeta hasta 'ls
[contava
y á gota per cada un omplí 'l gibrell.
Sentint son regalim al punt me giro
y oviro sobre d' ella á un Sant Joseph
fet de rajolas. ¡Y ay com llambregava!
Semblava que 'ns digués:
«Apa, fills, disfruteu, que ara sou joves;
goseu, goseu de ferm.»

. . . .

Recordo que mes tart quan carregava
els baguls al carret
tinguereu d ajudarme tú y ta mare;
ja compendrás per qué:
els plahers del amor ens roban forsas,
pro ¿qué hi fá? ¡vatúa-n'ell!
per ells daríam sempre ab gust la vida
tú y jo y els sants del Cel.

L' Avi Riera

DE LA MEVA CARTERA

Podrá dir la locució barcelonina: «Sembla que baixis de la Vall d' Arán»; mes jo 'ls asseguro que 'ls aranesos no tenen res de babaus. Son vius de natural, y encare que montanyesos han vist mon, tota vegada que no hi ha home qu' en lo més fort de las neus no emigri á Fransa, passanthi traballant tota la temporada de hivern. Fan com las orenetas, y tothom sab si 'n son de aixeridas las missatjeras de la primavera.

Aranés castís era un pastor que intentant contraure matrimoni, tingué que havérselas ab el rector empenyat en examinarlo de doctrina cristiana.

A la primera pregunta que li feu, el pastor ab molta calma 's tragué del sarró el llibret de la doctrina, y li digué:

—Fassi 'l favor de dirme en quína plana 's troba la resposta que 'm demana.

—Oh, noy, ¡això no val!—exclamá 'l rector.—La doctrina s' ha de saber de memoria.

—¿Y ara? ¿Vol que jo, que tinch altra feyna, sápiga de memoria la doctrina, y en cambi vosté, que diu missa cada día, sent aquest el seu ofici, no la diu may sense portarse'n el llibre gros de las civellas? ¿Ahont som aquí?

LAS FESTAS DE LA MERCÉ (per *Apelés Mestres*)

—Alsa petits, doneulos aygua!... No hi ha res que m' ataqui tant els nervis com veure llustrina y barraquetas!...

L' aranés que 'm contava aquesta anécdota afegía: —El pastor que aixís va respondre passa per ser un dels homes més totxos de la Vall: calculi ab això cóm serán els espavilats.

—

En un exámen de Clínica.

—Suposis—pregunta 'l catedrátich—que ja está exercint la carrera, y 's troba un día ab un malalt que té tota la cuixa gangrenada: vamos á veure, ¿qué faría?

El deixeble, mirant al catedrátich ab expressió molt falaguera:

—Per primera providencia, indicaría á la familia la necessitat d' enviarlo á buscar á vosté, contant ab que si vosté no li salvava la cama, cap més metje del món ho lograría.

El catedrátich tot estufat: —*¡Muy bien!*

—

Passant un túnel, un passatjer que tenía al costat una dona molt caya, aprofita l' ocasió y la fosca y li dona una abrassada.

Al sortir de nou á la llum, li diu:

—Dispensi, senyora, si al passar aquest túnel, tinch por, y m' agafo ab lo primer que trobo. Aquí 'ls trens descarrilan tot sovint.

La senyora li respón: —¿Vol dir que son els trens? A mí 'm sembla que més aviat descarrilan els passatjers.

—

Quan se vá fer obligatori l' us exclussíu dels pesos y midas segóns el sistema métrich decimal, aná un botiguer de robas á provehirse de un metro.

N' hi tragueren de fusta y de metall, perque pogués triar, y ell qu' estava avesat al us de la mitja cana, després de mirarlos y remirarlos, medintlos ab la vista, preguntá:

—Escoltin, ¿no 'n tenen de més curts?

—

Un home casi calvo, troba un cabell al plat de la sopa y s' enfurisma ab la criada.

—Això es una porquería, una verdadera indecencia, ¡cotxina!

La criada disculpantse:

—Tant que crida y potser el cabell es de vosté.

Y mirantli la calva afegeix:

—Això ray, aviat ho pot saber: no 'n té pas tants. Cóntisse'ls.

—

La Munda era una pobre viuda y treballava un tros de terra que tenía arrendat ab la mateixa brahó que un home. ¡Y tan alegra!... Sempre 'n tenía una per dir.

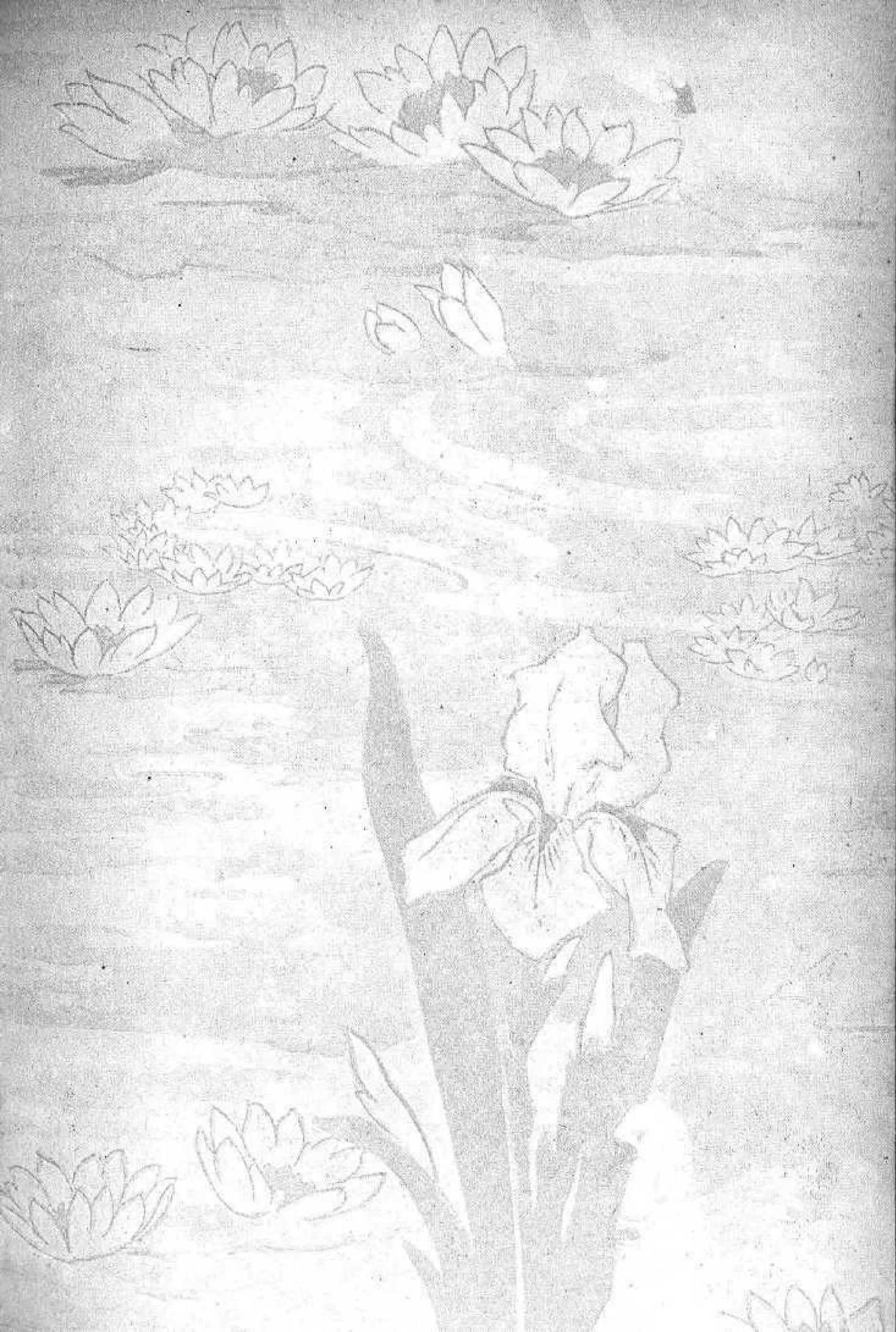
Un día agafá un fort costipat, que 's trasformá en una tremenda pulmonía... Casi no podía respirar y encare conservava l bon humor.

Tant es aixís, que quan el vicari de la parroquia que l' assistía, la incitá á deixar alguna cosa á l' Iglesia, exclamá ab veu apagada:

—¡Quín greu me sab que se 'm morís l' ase! Vos deixaría las ferraduras!

P. K.

IMPREMPTA LA CAMPANA Y LA ESQUELLA, OLM, 8